spe vocationis vestre. Unus dominus
unus. una fides. unum baptis
ma. Unus deus et pater omnium.
qui super omnes et per omnia et in
omnibus nobis. Qui est benedictus
in secula seculorum amen. Gr.

Beata gens cuius est dominus deus eorum po
pulus quem elegit dominus in hereditatem
sibi. V. Verbo domini celi firmati sunt et spi
ritu oris eius omnis virtus eorum.

Alleluia. V. Paratum cor meum deus paratum
cor meum cantabo et psallam in gloria
mea. Secundum lucam. 2

In illo tempore. Cum intraret
ihesus in domum cuiusdam prin
cipis phariseorum sabbato
manducare panem. et ipsi ob
servabant eum. Et ecce homo
quidam ydropicus erat ante
illum. Et respondens ihesus dixit

Lud Verm

Riwim

Sermones disertissimi

contra omnē mūdi ꝑuersum statum: quē deus gloriosus et equitas naturalis damnat. Egregij et famosissimi dn̄i Georgij Morgenstern de ödern. Decretorū doctoris celeberrimi. Qui Jura canonica in gymnasio Liptzensi fideliter docuit: ꝛ verbum dei fructuose ac deuotissime pp̄lo predicauit: omnibus volentibus diuinū seminare perutiles. Diligentis studij indagine registrati. Correctionis lima etiam q̄ accuratissime castigati.

Ex libris Joannis [illegible] Praepti S. Leonardi

22

Tabula super hisdē Sermonibus Egregij famosissimiqꝫ dñi Georgij Morgenstern Decretorū doctoris celeberrimi ſm ordinē alphabeti iuxta numerum foliorum appressum. Premittitur tñ ordo sermonum cōtentorum qui quidem Folio suo inueniendus patebit.

IESVS

Tabula

Et tantū de Tabula.

Ve ve ve habitantibus in terra Apoc. viij. Haymo sup Apocal. Ve significat eternā damnationē. Albertus magn⁹ sup verbo thematis ꝛ Haymo. Habitātes in terra sunt qui diligunt terrena et in eis occupāt. Ideo de bonis ait apl's ad Phil. iij. Nostra conuersatio in celis est A Triplex ve significat triplex malū regnās in mūdo vt dicit Johes epl'a prima. ca. ij. supbiā. auariciā. luxuriā. ergo ve supbis. ve auaris. ve luxuriosis.

Ve supbis Ecclesiastici. x. Iniciū oīs peccati supbia. Superbia. vt dicit Aug⁹. xiiij. de ciuita. dei. est pu̾rse celsitudinis appetitus. B Btūs Tho. scda scde. q. clxij. arti. vj. pulcre declarat quomodo supbia est grauissimū peccatū. auctoritatibus scripture ꝛ ratiōib⁹. Primo dicit in psalmo. cxviij. Supbi inique agebant vsqꝫquaqꝫ. Dicit glosa. Magnū peccatū est in hoīe supbia: q̄a inde manat nr̄i delicti origo. Ex qua autoritate talē formo rationē. Istud est maximū ꝛ grauissimū oīm pctōꝝ: qd est vniuersale principiū ꝛ origo oīm maloꝝ Supbia est hmōi. ergo ꝛc. minor patet ex auctoritate pallegata.

Scdo auctoritate Psal. xviij. vbi dr̄. Emūdabor a delicto maximo. Glo. A delicto supbie qd est vltimū in redeuntib⁹ ad deū ꝛ primū in recedētib⁹ a deo. Ex qua talem formo rationē. Istud est maximū peccatū qd est primū in recedendo a deo ꝛ vltimū in accedēdo ad eū. Sed tale est superbia. ergo

Tercio auctoritate Isidori li. de virtutib⁹ dicētis. Sicut supbia est origo oīm criminū. ita est ruina omniū virtutū. Formo talem rationē. Qd est origo oīs mali et ruina oīs boni est maximū peccatū. huiusmodi est supbia. ergo est maximū oīm pctōꝝ. Idem pbat per septē ratiōes qd est maximū peccatū. Primo ratione auersionis a deo ex ɔtēpto. In oībus aliȷs pctis auertit homo a deo. vl' propter tentatiōis violentiā. vel ppter ignorantiā. vel ppter infirmitatē. vel ppter desideriū aut cōcupiscentiā alicuius boni. Sed in supbia auertit homo a deo ex puro cōtemptu. quia nō vult subȷci deo et p̄ceptis eius. vel etiā ei qui est loco dei cōstitutus. Formo rationē de cōtēptu. Quicūqꝫ auertitur a deo ex cōtemptu solū grauissime peccat ꝛc. Scdo ratiōe aggrauationis sic. Illud qd aggrauat oē peccatū est maximū. Supbia est huiusmodi. ergo ꝛc. Unde in Ps. lxxiij. Supbia eoꝝ q̄ te oderūt ascēdit semp. Tercio ratiōe pmissionis. Nā ad cognoscendū supbiā pmittit de⁹ aliquādo cadere in aliud pctm̄ mortale. Sicut illud est maximū peccatū ad qd intelligēdū deus per-

mittit immēsum malū scilicet pec
catū mortale. huiusmodi est suꝑ-
bia. Infirmitas illa maxima est:
ꝓpter quā homo patiť inscissurā
vulneris mortalis. tale est suꝑbia
Quarto ratiōe facilioris vita-
tionis. Illud est maximū peccatū
qđ pōt facilius vitari si nō vitať.
sed huiusmodi est superbia. ergo
pōt facile vitari cōsiderādo diui-
nam magnitudinē. vnde. Ut q̄d
gloriať figmentū cōtra eū qui fe-
cit illud cōsiderādo propriā vili-
tatē. scilicet q̄d sis. vbi sis. q̄d fa-
cis. quo vadis. quid futurus es.
Ecc̄i. x. Quid suꝑbis terra ⁊ cinis
⁊c̄. Quinto ratiōe oppositiōis
Illud est grauissimū peccatū qđ
maxime opponit se deo. sed huius-
modi est superbia. ergo ⁊c̄. vnde
Bohetius. Om̄ia vicia fugiūt a
deo. sola superbia opponit se deo
scilicet nolēs subijci eius p̄ceptis
Sexto ratione assimilationis.
Illud est grauissimū peccatū qđ
magis nos similes facit dyabolo
sed hoc facit suꝑbia. ergo ⁊c̄. vn-
de diciť Job. xlj. Ipse est rex sup
oēs filios superbie scȝ dyabolus.
Septimo ratiōe firmioris in-
hesionis. Nā si superamus aua-
riciā. luxuriā. gulā. ⁊ si fugimus
mundi honores. sequiť nos sicut
vmbra suꝑbia et vana gl'ia. velle
scilicet sanctū videri. Unde dicit
Augustinꝰ in regula. Alia quecū-
q̄ȝ iniquitas in malis operibꝰ exer
cetur vt fiat. suꝑbia etiam bonis
operibꝰ insidiať vt pereāt ⁊c̄. Ja-
cobi. iiij. diciť. Deus suꝑbis resi-
stit humilibꝰ dat gratiā. ¶ Sūt
autē tres vie superbie aut semite.
Prima suꝑbia ꝯsistit in affectu
que ortū habet in celo. Scđa
in intellectu q̄ ortū habet in para-
diso. Tercia in actu. et ista di-
spersa est in toto mūdo. Suꝑ-
biam in affectu aut desiderio inue
nit lucifer in celo. Et diciť lucifer:
quia clarissimus angelus fuit nec
aliq̄s inter lapsos aut stantes cla-
rior eo fuit. vnde loquitur de eo.
Ezech. xxviij. Tu signaculum si-
militudinis plenus sapiētia et ꝑ-
fectus decore in delicijs paradisi
dei fuisti. oīs lapis p̄ciosus ope-
rimentū tuū ⁊c̄. Posui te in mōte
sctō dei in medio lapidū ignitoꝝ.
ambulasti ꝑfectus in vijs tuis a
die cōditōis tue donec inuenta est
in te iniquitas. Grego. xxxij. mo-
raliū. Quid nam boni nō habuit
qui signaculū dei silitudinis fuit.
oīs lapis p̄ciosus operimētū tuū
Grego. ibidē. Nouē sūt ordines
angelorū quibꝰ primus angelus
opertus fuisse diciť: q̄a eos quasi
vestem ad ornamentū suū habuit
ambulās in medio lapidū ignito
rum. Glo. id est angeloꝝ. Grego.
ibidem. In cōparatiōe claritatis
sue obumbrasse ceteroꝝ claritatē
crediť qui eoꝝ magnitudinē excel
lentia maiore trāscēdit. Ezechieľ.
xxxj. Cedri nō fuerūt altiores illo
in paradiso dei. Grego. Quid in
cedris nisi angeli dei virtutes ce-
lestes procere celsitudinis intelli-

gunt̃. q̃ quis excelsa cõdita sunt. huic tamẽ nec p̃lata sũt nec equata. vnde dicit̃ Job xl. Jp̃e est prin cipiũ viarũ dei. Gregori⁹. Quid vias dei nisi eius actiones accipimus. ⁊ principiũ viaꝝ dicit̃: quia cũ cũcta creãs ageret hũc primũ cõdidit quẽ reliquis angelis eminentiorẽ fecit. hec vidẽs ⁊ in se cõuersus supbiuit. et ait in aĩa sua. vt dicit̃ ysa. xiiij. Ascẽdã sup astra celi exaltabo solium meũ sitis ero altissimo. Aug⁹. in questionib⁹ veteris testamenti dicit. Dyabolus inflatus elatiõe voluit esse vt de⁹. Mgr̃. ij. sentẽtiaꝝ dis. vj. de lucifero nõ p mutationẽ sed p equalitatẽ nõ p̃eminẽtie q̃a sciuit se creaturã sed equiparẽtie. vt oĩbus p̃esset ⁊ nulli subesset. ⁊ hoc non ex grã sꝫ ex bonis hr̃e nature voluit ideo cecidit irremediabiliter. non in ira. q̃a cũ iratus fuerit minime recordabit̃. sed in furore percussit eũ dñs. vnde Ysa. xiiij. Quõ cecidisti lucifer qui ⁊c̃. Bern. sermone quodã de aduẽtu tractãs illud Ecci. x. Quid supbis terra ⁊ cinis dicit. O si dñs non pepcit angelo nobilissime creature cũ supbiret. multominus tibi cũ sis terra ⁊ cinis. ¶ Supbiã in intellectu inuenit adam in paradiso quãdo voluit habere sciẽtiã dei scilicet boni ⁊ mali. ait ad eos dyabolus. Nequaq̃ moriemini: sed eritis sicut dij sciẽtes bonũ ⁊ malũ. Ecce mentitus est serpens antiquus om̃es morimur ⁊ velut aque delabimur in terrã: nec sicut dij sed cõparat⁹ est hõ iumẽtis ⁊ sitis factus est illis. Nec sciẽtiã habem⁹ cũ pphe ta dicat. Osee. iiij. Non est sciẽtia dei in terra nisi illa de qua ysaias dicit. v. ca. Ve vobis qui sapientes estis in oculis vestris: et corã vobismetipsis prudẽtes. De hac sapiẽtia dicit Hier. iiij. Sapiẽtes sunt vt faciãt mala. bene aũt facere nesciũt. Nã ait dñs in euãgelio Filij huius seculi sapiẽtiores sũt filijs lucis in generatõe sua. Sed talis sapientia: vt dicit aplũs ad Romanos. viij. Sapiẽtia carnis mors est. Quicũqꝫ ergo nitit̃ scire ea q̃ nõ sunt p salute sua omittens ea q̃ sunt de neccessitate salutis supbũ sequit̃ adã primũ patrẽ

D Superbia in actu dispersa est in toto mundo. Et est duplex. alia spiritualis. alia corporalis.

Spũalis est quadruplex ₰m Hiero. Prima cũ q̃s bonũ qđ habet a deo: putat se habere a seipso. id est taliter vtitur donis dei ac si haberet ea a se ⁊ nõ a deo. prima Corinth. iiij. Quid habes qđ nõ accepisti. et si accepisti q̃d gloriaris q̃si nõ acceperis. et nõ solũ exteriora bona sed etiã virtutes. Grego. Auctoris sui gratiã negare cõuincit̃. qui sibi bonũ tribuit qđ operat̃. Ysa. xxvj. Oĩa nostra operat⁹ es dñe. Scđa species est quando q̃s bonũ aliqđ accipit a deo ⁊ putat se hoc recepisse pro suis meritis. talis peccat quia de bonis suis presumit. Apostolus

ad Tytū.iij. Nō ex operib⁹ iusticie que fecimus nos sed ꝫm suam misericordiam saluos nos fecit.

Tercia spēs quādo q̄s iactat se habere qđ nō habet: non scit se talē vult tamē talis apparere. tales damnent̄ cū fatuis ꝟginib⁹ in die iudicij qui putant̄ pleni bonis operib⁹ sed vacui corā deo sūt nō habētes oleū in vasis. hoc est testimoniū boni in suis cōscientijs. Ad romanos.j. Dicētes se esse sapientes stulti facti sūt. Quarta spēs. qn̄ q̄s aliqua bona habet et ideo spernit ceteros ⁊ vult singulariter videri ⁊ laudari ab hominib⁹. sicut phariseus. vt patet in euangelio. Corporalis supbia est infinita quas in numero. Apoč. xiij. dicit̄. q ymago bestie faciet oēs pusillos ⁊ magnos diuites et pauperes. liberos et seruos habere caracterē in dextera manu aut in frontibus suis vt ne q̄s posset emere aut vendere nisi haberet caracterē aut nomen bestie. Et sequit̄ in. xiiij. ca. Angelus terci⁹ volabat p mediū celi dicēs voce magna. Si quis adorauerit bestiā aut ymaginē ei⁹ ⁊ acceperit caracterē in frōte sua aut ī manu sua hic bibet de vino ire dei ⁊ cruciabit̄ igne ⁊ sulphure in ꝯspectu angeloꝝ et sanctoꝝ ante cōspectū agni. ⁊ fum⁹ tormētoꝝ eius ascēdet in secula seculoꝝ. Glo. interli. Caracter bestie quā q̄s accipit in manu est qn̄ q̄s eū opere imitat̄. tales sūt oēs qui ore deū cōfitent̄ ⁊ factis negāt. vnde Hiero. ait vt refert Eusebi⁹ de morte eius. Frustra xp̄iani nomen habet q̄ sequit̄ dyabolū. quinymo xp̄ianus omino nō est sed antixp̄s. Juxta illud Johannis. Audistis quia antixp̄s venit. Nūc aūt antixp̄i multi sunt. probet se iam vnusquisq̄ȝ cuius caracterē portat xp̄i aut antixp̄i. Ex vita illud scire poterit noli tibi blandire de fide sed vita testimoniū dat Sed heu iam istis temporibus non solū in manu. id est operibus. sed in fronte portāt filij huius seculi caracterē bestie. Glosa interli. id est manifeste cōfitetur cum signis apertis. E

Superbia prelatoꝝ

consistit cōmuniter in quatuor.

Primo estimāt se suis meritis adepti gradū plaťiōis. ⁊ ita vtuntur ip̄o cū tamē multi subditi meliores sunt ip̄is. vt vincētius dyaconus valerio ep̄o. laurentius sixto. Quis ip̄e papa ille dyaconus Hierony. viij. q. j. Audacter forte aliq̄d dicimus. sed tamen qđ scriptum est dicimus. Nō semp princeps populi iudex ecclesie p arbitriū dei et bn̄placitū dat̄. sed put merita nostra deposcūt. si operamur mala in cōspectu dei dantur nobis principes ꝫm coꝛ nostrum Audi nāq̄ȝ qđ dn̄s dicat. Fecerūt sibi regē ⁊ nō p me. principē ⁊ nō p cōsiliū meū. Hoc dictū videt̄ de Saule quē vtiq̄ȝ dn̄s elegerat et regē fieri iusserat. sed qm̄ non ꝫm

dei volūtatē sed ꝧm pctōꝝ popu-
li: meritū fuerat electus negat cū
cū sua volūtate ꝛ cōsilio cōstitutū
Grego. Viri fortes ꝛ magni san-
ctitate sub cura populoꝝ ingemi-
scunt semper timentes deficere.

Scd̄o in hoc ꝙ volūt sibi tan-
q̄ȝ dominis obediri ꝛ revereri ma
gis dolētes de trāsgressione sua-
rum ordinationē etiam circa le-
uia q̄ȝ trāsgressione diuinoꝝ pre-
ceptoꝝ. xlv. dis. Vera iusticia cō-
passionem habet. falsa dedigna-
tionem. Tercio ꝙ volūt cun-
cta disponere ꝧm caput suū nolē-
tes audire alios nc ipsi minus sa-
piētes viderent̄. Grego. Johāni
siracusano ep̄o. xxij. dis. de cōstāti
nopolitana ꝛc̄. Minores meos
quos ab illicitis ꝓhibeo in bono
imitari paratus sum. Clemēs pa
pa tercius. ix. dis. c. fina. Nullus
ep̄s ꝑpter obprobriū senectutis
vel nobilitatē generis a paruulis
ꝛ minus eruditis quod vtilitatis
est ꝛ salutis inquirere negligat.

Quarto q̄a nō patiunt̄ ab alijs
reprehēdi. ꝯtra qd̄ dicit̄ Eccs̄. vij
Nō est hō iustus sup terrā qui fa
ciet bonū et non peccet. Oculus
licet clarus ꝛ oīa alia videt. se-
ipsum tamen videre non potest.
Petrus audiuit Paulū in repre-
hensione dum nimium cōdescen-
deret iudeis in obseruatiōe lega-
liū. ꝛ Dauid Nathan prophetā.
Thedosius Ambrosiū. F

Supbia religiosoꝝ

Primo despiciūt seculares pu
tantes se meliores ip̄is. Scd̄o
ex sua religione quā omnibꝰ alijs
p̄ferūt. Monachi gloriant̄ se ha-
bere sctm̄ Benedictū patrē oīm
monachoꝝ in occidente. multos
ex eis fuisse summos pōtifices. vt
Gregoriū magnū. Eugeniū. Ur-
banū ꝛc̄. Jactāt se optimā partē
cum Maria magdalena eligisse:
sed vtinā satageret circa frequēs
ministeriū dn̄i ꝛ nō ocio torperēt.
Religiosi mēdicātes iactāt se ha-
bere vxores Lyam fecūdā et Ra-
chelem pulcrā immixtā ex actiōe
predicatiōis doctrine ꝛ cōtempla
tiōis oratiōis ꝛ meditatiōis xp̄m
imitari cū ap̄lis sicq̧ ceteros ex-
cellere. p̄dicatores gl'iant̄ habere
Dn̄icū quē q̄si dn̄o ih̄u similē p̄di
cant sup ceteros. Minores sera-
phicū Frācīscū extollūt sedē luci-
feri dimissam replentē mentiunt̄
equidē ip̄m omni anno purgato-
riū expoliare suis deuotis inter-
cessionibꝰ. Augustinū summe ve-
nerant̄ heremite ꝛ gemmā docto
rū induētes eū habitu suo. cano-
nici etiā regulares et seruite. Nā
Carmelite a monte Carmelo sub
Helya iniciū habuisse suspicātur
partē regule Basilij suscipientes
Sed attendāt hi oēs qd̄ Petrus
dixit Actuū. x. In veritate cōperi
ꝙ nō est acceptor p̄sonarū deus.
Hiero. xl. dis. nō est facile ꝛc̄. Nō
sunt filij sctōꝝ qui tenent loca eoꝝ

sed qui exercent opera eoꝝ. si filij Abrahã estis opera eius facite.

Tercio suꝑbiũt de sua scientia doctos se putant. volunt se sensu suo et propria voluntate regere. Bern. Si admittit̃ supbꝰ prima die qua incipit habitare vult leges dare. Quarto superbiunt de diuitijs quas reliquerũt in seculo vel de nobilitate ortus. vel ꝙ multũ vtiles sint monasterio. ꝛ multa acquisierunt aut edificauerũt. Augustinꝰ in regula. Nec extollant̃ si cõmuni vite aliquid de suis facultatibus ꝛc.

Supbia clericoꝝ cõ

sistit primo in superfluo ornatu vestium. Basilius. Omis ornatus ꝑter neccessitatẽ ꝛ cõgruitatẽ elationis habet calumniã. Augꝰ. legitur dixisse. Fateor de ꝓciosa veste erubesco. Excusant se aliqui dicẽdo dñs intuet̃ cor. Quibꝰ respõdet̃. A corde vere humili nõ ꝓcedit exterior supbia. nõ sufficit interior humilitas absqꝫ exteriori. Ad phil̃. iiij. Modestia vestra nota sit ꝛc. populus iudicat vt exterius videt. ab omni autẽ specie mala fugite. ait apl̃s. Homicide sunt ꝑstãtes scandalũ. xj. q. iij. ꝑcipue. Scđo excusant se quia oportet cõformari moribꝰ eoꝝ cũ quibꝰ viuũt. verũ si mores sunt ꝛ nõ abusus. Augꝰ. xij. dis̃. illa. Quod nec contra fidẽ nec contra bonos mores esse cõuincit̃ indifferenter habendũ est. ꝛ ꝓ eorũ inter quos viuit̃ societate seruãdũ. Math. xj. Qui mollibꝰ vestiunt̃ in domibus regũ sũt. dis̃. xlj. Clericus ꝓfessione in habitu ꝛ incessu probet et ideo neqꝫ in vestibꝰ neqꝫ in calciamẽtis decorẽ querat. Tercio excusant se dicẽtes esse honorẽ ecclesie. sed reuera nõ apparatus sed scĩtas vite honorat ecclesiam vnde dicit̃ in canone. Cõtra morẽ c. dis̃. Nihil epali ceruice splẽdidius fulget ꝙ̃ humilitas. sicut et in sanctis dei legit̃. Scđo supbiunt in amplitudine ecclesiarũ ꝛ multitudine ministroꝝ. in multitudine ppl'i et ꝓuentuũ. in picturis. sculpturis ꝛ similibꝰ. Quis hec omĩa ad dei honorẽ fiãt et dei cultui ascribent̃ cui cõuenit omẽ decus. tamẽ gratius deo esset vt in pauperũ alimonias conuerteret̃ qđ ꝛ scti fecerũt. vt Augꝰ. legitur fecisse. Amb. li. de offi. xij. q. ij. aurũ. Cur passus es tot inopes fame mori et certe habebas aurũ vnde eis ministrasses alimoniã. melius fuisset vt vasa viuẽtiũ seruares ꝙ̃ metalloꝝ. illa sunt vasa ꝓciosa que redimũt aĩas a morte Jlle xͦo thesaurus qui operat̃ ꝙ sanguis xp̃i operatus est. Tercio supbiũt de audiẽtia ꝯfessionũ quãdo habent magnũ cõcursum ꝛ maxime potẽtũ ꝛ nobiliũ. ꝛ frequẽter ꝓhibẽt ne ad alios magis doctos ꝙ̃ ipi sunt accedant in detrimentũ salutis eorũ. August̃. de pe. dis̃. vj. qui vult. dicit Caueat spũalis iudex sicut nõ cõmisit cri

men nequitie ita nō careat mune-
re scientie. cognoscat se ꝛ purgat
in se qd̄ videt alios sibi offerre. ad
uertat qd̄ dicit᷑. Qui sine pctō est
primus in illam lapidem mittat.
Quarto supbiūt in p̄dicatiōi-
bus cū vidēt ecclesiā repleri pplo
ꝛ conuersionē eorū audierint hoc
suis ascribūt doctrinis cū de⁹ ope
rat᷑ illud. ꝛ p hoc nolūt ꝙ aliquis
suis doctrinis contradicat. etiā q̄
aliqñ minus bñdixerint. Isti ne-
sciūt ꝙ gratia sermonis bonis et
malis cōmunis est. Nota exem-
plū de fratre dyabolo qui p̄dica-
uit Ideo paulus ad terciū celum
raptus ait. Castigo corpus meū.
in seruitutē redigo ne cū alijs p̄di
cauero ip̄e reprob⁹ efficiar. Unde
in canone. Multi. xl. dis. dicit᷑. Si
bene docueris ꝛ male vixeris deū
instruis quō debeat te cōdemna-
re. Gregorius in moralib⁹. Ser-
mo datur frequenter predicato-
ribus non ex ipsoꝝ sed audientiū
merito: sicut ꝛ aufertur. ¶

Superbia Laycorū

etiā consistit in q̄tuor. Primo
gl'iant᷑ in diuitijs. j. ad Thimoth.
vj. Diuitib⁹ p̄cipe nō altū sapere.
Aug⁹. Uermis diuitū superbia.
tolle superbiā ꝛ diuitie nō nocent
Job xxvij. Diues cum dormierit
nihil secū aufert. Scd̄o de no-
bilitate generis. ꝛ ideo volūt am-
plius honorari. Datan ꝛ Abyrō
nobiles ꝛ supbi cōtra Moysen a
terra absorpti sunt. Ridiculū est
illa nobilitas cū oēs sim⁹ de vno
luto. Nobilis est ille quem nobili
tat sua virtus. Tercio super-
biūt ex suis bonis operib⁹. vt ora
tionib⁹. elemosinis et alijs quib⁹
tamē multa pctā miscēt Aggei. j.
Cōgregauerūt mercedes ꝛ mise-
rūt eos in saccū ptusum. Si edifi-
cant capellas aut altaria fundāt
geneologiā suā ꝛ signa sua appo-
nunt vt ab hominib⁹ laudē repor
tent ꝛ mortui supbiūt. ℞ Gra
dus supbie sūt duodecim. Pri-
mus est curositas scꝫ cū q̄s nō est
cōtentus terminis cognitōis sibi
cōueniētis querit scire supflua vt
predestinationē. occulta fidei. ar-
tes ꝓhibitas. Ecci. iij. Altiora te
ne quesieris. Scd̄s est leuitas
ad iudicādū facta alioꝝ. ad ꝓferē-
dū sciētias. ad docēdū alios. que
procedūt ex nimia sui estimatiōe
sicut Cayphas ait. Uos nescitis
quicq̄. similiter Helyn cū dispu-
taret contra Job. Tercius est
inepta leticia vidēs supb⁹ se ꝓspe
rari. ab hominib⁹ laudari hilare-
scit etiā aliquādo de aptis malis.
ꝓuerb. ij. Letant᷑ cū malefecerint
sicut diues epulo. Lu. xvj. Tales
frequēter ꝓcurāt ludos ꝛ coreas
ꝛc̄. Cōtra quos loquit᷑ Job. xxj.
Tenent tympanū ꝛ cytharā gau-
dent ꝛc̄. Quartus est iactātia.
scꝫ laudare seip̄m supra modū de
nobilitate. de fortitudine. siliter
portare supfluas vestes. ornatus
cōuiuia: edificia. equites q̄ oīa ad
infernū ducūt Sapiētie. v. Quid

nobis ꝓfuit supbia ⁊c. Quintus est singularitas scꝫ facere aliquid nouū contra cōsueta vt laudet. vt in vestib⁹. locutiōibus. disputatiōib⁹. Ps̄. lxxix. Singularis ferus depastus est eā. Sextus est arrogantia. cū quis attribuit sibi sciētiā. sapiētiā. industriā ⁊c. p h̄ querēs p̄esse et nō subesse. Hieremie. xlviij. Sublimitatē et arrogātiā supbiā ⁊ altitudinē cordis illius ego scio dicit dn̄s. scꝫ ad puniendū. et cū quis vult malos omino separare a bonis. Augus. xxiij. q. iiij. Quātus arrogātie tumor q̄ta hūilitatis obliuio. vt se q̄s facē posse credat qd̄ nec apl̄s ꝯcessit de⁹. scꝫ zizaniā discernere a frumēto. Grego. in morali. xlvj. dis. ca. Hoc habet ꝓpriū doctrina arrogātiū vt hūiliter nesciūt inferre q̄ docēt et q̄s docēt velut infra se respiciūt ⁊c. Septim⁹ gradus est p̄sumptio cū q̄s se exponit ad ea q̄ suā excedūt facultatē et cōditionē. vt cū ignarus scripture exponeret se disputaturū cōtra hereticos. Itē cū q̄s pōt se iuuare ⁊ spectat auxiliū de celo. vel que nō spectant ad officiū suū. vt laycos iudicare clericos ⁊ mulier virum

Octauus est defensio pcti. vel vt benefactū defendit. Aug⁹. Si te excusas de⁹ accusat. tales aliorꝫ malis alleuiāt pctā sua. Isido. xj q. iij. Qui cōsentit peccātib⁹ ⁊ defendit maledictus erit apud deū ⁊ hoies et corripiet̄ correptiōe seuerissima. Legit̄. xxix. dis. Anastasius scōs voluit defendere Fontinū hereticū: ideo diuino iudicio percussus est. ij. q. vij. Negligere corrigere ⁊c. Nonus est simulata ꝯfessio. vt cū quis negare nō pōt cōuictus ostēdit humilitatis signa vt reputet̄ cōpūctus. Chris. de pe. dis. j. Quis aliq̄n vidit clericū cito penitentiā agentē nō dolet q̄a peccauit sed cō fundit̄ q̄a ꝑdidit gloriā suā. Similiter in cōfessione sacramētali tacere aliqua

Decim⁹ est rebellio nolle obedire. vt p̄latis aut parētib⁹. ꝓuer biorꝫ. xviij. Impius cū in ꝓfundū puenerit pctōꝝ contemnit. Anterius papa dicit xj. q. iij. absit. in lege veteri habet̄. Quicunqꝫ sacerdotib⁹ nō obtemperasset extra castra lapidabat̄. Nemo ꝟo inobediēs sp̄ūali animaduersione truncat̄ aut eiectus de ecclesia rabido demonū ore decarpit̄. Item pharao cōtemnēs mādatū dn̄i in sua duricia submersus est. Exodi. xiiij

Undecim⁹ est libertas peccandi. talis vult esse similis deo: facere quecūqꝫ vult. Anshel. li. de similitudinib⁹. Qui vult esse liber sui ⁊ nulli legi subijci. vult auferre coronā de capite dei cui hoc solū ꝓpriū est. Nota de filio ꝓdigo cū liber esset. Duodecimus est cōsuetudo peccādi: hoc valde periculosum est. q̄a est altera natura s̄m Aristo. in ethicis. Ita lazarus mortu⁹ sepultus cū magno clamore dn̄i suscitatus est. De pe. dis. ij. Sicut trib⁹ ⁊c. Dicit qd̄ ta-

lis cõsuetudo nõ excusat aut minuit pctm̃ sed aggrauat. vt dicit Grego. ℒ Exempla scripture quibus nocuit supbia ⁊ a deo humiliati sũt. Primo de lucifero. vt habet̃ ysaie. xiiij. Quõ cecidisti de celo lucifer q̃ mane oriebaris corruisti i terrã q̃ vulnerabas gẽtes q̃ dicebas in corde tuo. Ascẽdã in celũ sup astra celi. exaltabo soliũ meũ sedebo in monte testamẽti in laterib⁹ aquilonis. Ascendã sup altitudinẽ nubiũ silis ero altissimo. Verũtamẽ ad infernũ detraheris in ꝓfundũ laci. Lyra litteraliter exponit hoc de Nabuchodonosor cui⁹ regnũ sublimissimũ ad nihilũ deductũ est in Baltasar filio vl' nepote. Sed spũaliter exponit̃ de primo angelo qui grauiter peccauit. Primo propter nature dignitatẽ: cũ dicit̃ lucifer fuit supremus inter angelos ꝯm Greg. de pe. dis. ij. ca. si magis ingratus: q̃a plura bona ceteris accepit. Secũdo ꝓpter originis prioritatẽ: q̃a creat⁹ est ante oẽm creaturã vt vidit post se cuncta a deo creata ⁊ a se nihil factum ⁊ tamen voluit esse vt de⁹. Tercio ꝓpter criminis enormitatẽ: quia corruisti i terrã. auertit em̃ se a diuina cõtẽplatione ⁊ cõuertit se ad sui cõsideratione. bona nature p̃ponẽs bonis gratie. Quarto ex peccati societate q̃ vulnerabas gẽtes id est spũs quos secũ trahebat. Quãto em̃ quis plures suo pctõ inficit: tãto enormius ⁊ grauius peccat. Quinto ex peccati firmitate. qui dicebas in corde tuo nõ fuit motus ab alio ⁊ psuasus sicut primi parentes sed ex ꝓpria malicia peccauit auertens se ⁊c. Sexto ex supbie immẽsitate. Ibi. Ascendã in celũ nõ empireũ: quia ibi erat vbi creatus fuit sed in celũ sãctissime trinitatis vt esset gloriosus ex se. Septimo aggrauat̃ eius pctm̃ ex principatus singularitate. ibi. Sup astra celi exaltabo soliũ meũ. id est sup angelos alios vt mihi seruiant.

Octauo ex sapiẽtie sublimitate: ibi. Sedebo in mõte testamẽti. Bernhardus appetijt etiã similis dei filio quẽ vidit incarnandũ ⁊ ꝙ daturus erat in mõte syon legem nouã testamẽti noui voluit ⁊ ipe esse legislator Nono ex malicie nobilitate in laterib⁹ aquilonis vnde ꝓcedit ventus frigidus ⁊ lesiuus. id est suggerã ⁊ flabo in p̃mis parẽtib⁹ flatũ supbie vnde frigidi fiant in amore dei. qδ fecit ex inuidia. Decimo ex cognitionis naturalitate: ibi. Ascẽdã sup altitudinẽ nubiũ. id est subtilem agnitionẽ ꝓphetarũ hoc est. erũt mihi leuia sine adiutorio dei. vel nubes significat oẽs hoĩes terrenos corpore. Ultimo ex dei equalitate: ibi Similis ero altissimo querẽdo adorari vt deus qδ adhuc frequenter facit videlicet apud gentiles ⁊ nigromãticos q̃ demones adorãt i statuis aut oblationibus. Vñ voluit adorari a

xpo. Math.iiij. Hec oīa tibi dabo si cadens adoraueris me. rc.

M Scdo de primis parētib⁹ qui volebant esse sapientes vt dij Gen.iij. in quo peccabant in filiū in diuinis cui attribuit̄ sapientia.

N Tercio de volentib⁹ edificare turrim consilio Nemroth inducti ne vltra perirēt aqua diluuij vbi cōfuse sunt lingue. Gen.xj

O Quarto de pharaone qui ex magna supbia nolens parere dn̄i iussionib⁹: qui post ml'ta flagella dimersus est in ꝓfundū. Exo.xiiij

P Quinto de Dathan ⁊ Abyron qui ex supbia rebellarūt contra Moysen contemnentes eius principatū quas terra absorbuit vt dicit̄ Numeri.xvj.c. Q Sexto de Saul quo non erat melior in israel cui dn̄s dixit.j. Regū.xv. Cū esses paruulus in oculis tuis caput in tribubus cōstitui te: nūc aūt q̄a eleuaris abieci te. scꝫ ne sis rex tu ⁊ tui. R Septimo de Roboam de cui⁹ supbia legit̄.iij. Regum.xij. Ubi dixit cōsilio iuuenū inductus minim⁹ digitus meus grossior est dorso pr̄is mei sed humiliatus est occiso Aduran.x.tribus recesserūt ab eo. S Octauo de Sennacherib de cui⁹ superbia dicit dn̄s. ysa.xxxvij. Supbia tua ascendit in aures meas ponā circulū narib⁹ tuis et reducā te ꝑ viam qua venisti. Unde angelus dn̄i occidit in nocte de exercitu ei⁹ clxxxv. milia bellatoꝝ qui cū cōfusione reuersus in terrā suā a filijs suis occisus ē in tēplo dei sui. T Nono de Nabuchodonosor. Dan.iiij. Qui supbe dicebat nonne hec est babylon ciuitas magna quā ego edificaui. cū adhuc vox i ore eius sonaret audiuit vocē de celo. Regnū tuū trāsibit a te ⁊ ab hoībus eijcient te ⁊ cū bestijs erit habitatio tua. fenū q̄si bos comedes. septē tp̄a mutabunt̄ super te donec scias ꝙ dominet̄ excelsus i regno hoīm cuicunqꝫ vult det illud rc. V Decimo de Holoferne qui preerat innumerabili exercitui qui supbe dixit. Nō est alius de⁹ nisi Nabuchodonosor. sed a Judith interfectus. vt patet Judith. xiij. cap. X Undecimo de Amon qui pre supbia non potuit pati vt eū Mardocheus nō adoraret sicut ceteri homīes. sed humiliatus suspēsus est. Y Duodecimo de Anthiocho rege. scdo Mach.ix. Qui superbe locutus est audiens exercitū suum victū a iudeis. volens hir'lm facere cōgeriem sepulcri. sed statim humiliatus a deo. Uermes de corpore ei⁹ scaturire ceperunt fetore exercitū grauās coactus est dicere. Justū est subditū esse deo ⁊ mortalē non paria deo sentire. Z Tredecimo de Herode q̄ Jacobū decollauit. cui cū populus acclamaret laudes dei. indutus est veste aurea reuerberante sup eū radio solis supbiēs ex hoc ꝑcussus est ab angelo dn̄i dolore intestinorū nimio: ⁊ ait. Ecce ego deus vr̄ mo:

rior. vidēs supra se bubonē sedere vt patet Actuū.xij.et ī hystoria Ecclīastica. A Decimoquarto de pplo iudeo℞ qui mirabiliter a dño exaltatus quōdā.sed q̄a sup̄be cōtra dñm egerūt spernentes doctrinā ei⁹ humiliati sunt nimis et obprobriū hominū facti. B Decimoquinto de pplo xpiano qui ꝓpter suā supbiā de die in diē humiliat᷑ a turcis. Anno dñi. M.cccc.lxxiiij. relatū est corā papa Sixto quarto a legato veneto rū. ꝙ turcus abstulisset xpianitati duo imperia. q̄tuor regna. viginti ꝓuincias. cc. ciuitates. populū ꝟo vtriusqꝫ sexus captiuū duxit absqꝫ numero ⁊c̄. C Decimosexto de regno Bohemie et praga quō quōdā floruit ita vt inter oēs ciuitates dicebat᷑ deuotissima. Hierusalē sctissima. Roma potentissima. Troya fortissima. Chartago ditissima. Niniue longissima Aquilegia latissima Athenis doctissima. Praga deuotissima.sed hodie pelagus est erroris tot fides quot ecclīe ⁊c̄. D Remedia supbie. Primū est exemplū vite xpi. Nā xp̄s humilimus fuit in cōuersatiōe ⁊ vita sua cum simplicib⁹ ⁊ pauperib⁹ nō cū diuitibus.sapiētib⁹ ⁊ doctorib⁹ mūdi qui oēs cōmuniter sunt superbi. Cum turbe vellent eū sibi regem eligere fugit. Joh.vj. Augustin⁹. Erubescebat homo fieri supbus postq̄ꝫ humiliat⁹ est dñs. Bern. sermone de aduētu Quid supbis terra ⁊ cinis si dñs non pepcit angelo iā existenti in celo. multominus parcet tibi cū tu sis terra: in terra ⁊ mortalis. Scdm remediū est doctrina xp̄i. docuit discipulos Math.xxiij. Nolite vocari rabi. Luce.xiiij. Cū vocat⁹ fueris ad prandiū recūbe in nouissimo loco. Ideo redarguit discipulos cū cōtenderēt de primatu dicens. Math.xviij. Nisi conuersi fueritis ⁊ efficiamini sicut paruuli: non intrabitis in regnū celorū. Et cū reuerterent᷑ a p̄dicatōe gaudentes ⁊ dicerēt. Etiā in noīe tuo demonia obediūt nobis. stimulati supbia terruit eos dicēs. Luc.x Videbā sathan q̄si fulgur de celo cadentē. Math.xj. Discite a me quia mitis sum ⁊ humilis corde.

Terciū remediū est consideratio magnitudinis dei. Job vltio. Nūc oculus meus videt te idcirco me reprehēdo ⁊ ago penitētiā Aug⁹. O homo si scires q̄d esses tibi displiceres et mihi placeres. Sed quia te nō vides tibi places ⁊ mihi displices. Veniet autē tp̄s q̄n nec mihi nec tibi placebis. mihi q̄a damnaberis. tibi ꝟo quia ardebis. Quartū q̄a cōsideratio iudicio℞ dei ⁊ precipue contra supbos. Ps̄.xxx. Retribuet dñs abūdāter faciētib⁹ supbiā scꝫ penam. Persecutus est supbiā vbiqꝫ.in celo in primo angelo. in paradiso et multipliciter in terra. Quintū remediū ē ꝯsideratio ꝓprie vtilitatis Nota q̄d sis. vbi sis

quid facis. quo vadis. q̄d futu-
rus es. cibus. ignis. esca. vermis
Sextū est ɔ̄sideratio melioris
vite aliorū. Grego. Sicut incen-
tiuū elatiōis est cōsideratio dete-
rioris: ita cautela humilitatis est
cōsideratio melioris. Cōsidera vi
tam oīm sctōꝝ ꝛ nota supbiā tuā
quanta sit et quantū isti humilia-
ti sunt corā deo in veteri et nouo
testamēto. Abrahā ait Geñ. xviij.
Loquar ad dñm meū cū sim ter-
ra ꝛ cinis. Dauid ludens ꝛ saltās
humiliter corā archa dñi. Humi-
lime dixit ad Saul. Quē psequē-
ris rex israel pulicē viuū ꝛ canem
mortuū. Idem. Circūderunt me
dolores mortis ꝛc̄. Humiliatus
sum ꝛ liberauit me. Publicanus
orans humiliter in tēplo nolebat
p̄ verecūdia ad celū oculos leua-
re. Quis despectus a phariseo ta
men iustificatus descēdit Ille vo
supbia ꝛ falsa iusticia inflatus re-
probatus est a deo. Centurio hu-
militer dixit Dñe nō sum dignus
vt intres sub tectū meū. propter
quā humiliter laudatus a dño. q̄
nō inuenit talē fidem ꝛc̄. Maria
magdalena q̄ erat in ciuitate pec-
catrix humiliter inclinans ad pe-
des dñi in tm̄ sublimata est vt ca-
put dñi vngeret alia vice et fieret
apl'oꝝ apostola: quia primo dñm
resurgentē videre meruit. Pau-
lus vas eletiōis raptus in terciū
celū ait de se. Ego sum minimus
apl'oꝝ. Idem se abortiuū nomi-
nat dicens. Nouissime tanq̄ ab-
ortiuo apparuit et mihi ꝛc̄. Pe-
trus q̄uis esset caput apostoloꝝ
ꝛ sctitate sua sola vmbra sanaret
oēs infirmitates tamē humilim⁹
fuit. Johānes baptista p angelū
nūciatus spūsctō plenus ex vtero
mūdi cōtemptor: heremi cultor:
habitu incultus: abstinētia singu
laris: predicator eximius: xp̄i ba-
ptista: martyrio rubicūdus: vir-
ginitate cādidus: maior inter na-
tos mulierū: ita vt ipse xp̄s fore
ab oībus crederet' humiliauit se
dicens. Venit maior post me cui⁹
nō sum dign⁹ corrigiā calciamēti
soluere. Maria mater dei: stella
maris: regali stirpe nata: spūsctō
fecūdata: humilitatē quā angelo
exhibuit: etiā Elizabeth cognate
sue ostendit sibi seruiendo tribus
mensibus: q̄uis virgo pura ppe
tua tamē oblita virginitate glo-
riatur de humilitate dicens. Re-
spexit humilitatē ancille sue.

Ve auaris. Primo

ad Thimoth. vj. Radix oīs mali
cupiditas. id est auaricia. Ratio
sicut radix nutrimentū dat oībus
ramis. ita homo p auariciā ꝛ bo-
na tpalia acquirit facultatem ad
oīa mala ppetrāda. Leo papa
xlvij. dis. clericū ꝛc̄. vbi dicit. Vi-
rū catholicū ꝛ maxime sacerdotē
dñi sicut nullo errori implicari:
ita nulla cupiditate violari opor-
tet Ecci. v. Noli attēdere ad pos-
sessiones iniquas ꝛ ne dixeris suffi
ciens est mihi vita. nihil em̄ pde-

rit in tpe vindicte et obductionis mortis. Ne dixeris peccaui quid mihi acciderit triste. cũ altissimus patiẽs est de ꝓpiciatiõe peccatoꝝ tuoꝝ noli esse sine metu neqꝫ adijcias peccatũ sup peccatũ ⁊ dicas: miseratio dei magna est: multitudinis pctõꝝ meoꝝ miserebit᷑. misericordia eñ et ira cito ab illo ꝓximãt ⁊ in peccato sibi respicit ira illi⁹. Nõ tardes cõuerti ad dñm ⁊ ne differas de die in diẽ. subito eñ veniet ira illius et in tpe vindicte disperdet te. p cras cras noli tibi ponere metas. p cras cras labit᷑ oĩs etas. ¶ Notãdũ primo q̃d sit auaricia. Auaricia est duplex.

Una specialis et describit᷑ sic. est inordinatus amor vel appetitus pecunie. Unde Isidorus li. ethimo Auarus dicit᷑ q̃si auidus eris. Generalis a btõ Gregorio sic describit᷑ in quadã omelia. Auaricia est appetitus inordinatus pecunie. scientie altitudinis ⁊ cuiuscũqꝫ boni tpalis p̃cio estimabilis cũ scilicet conuertit᷑ ad tpale bonũ. Et per hoc differt a supbia que cõmittit᷑ per auersionẽ ab incõmutabili bono ex solo contemptu: vt patet supra. ¶

Querit᷑. Utrũ auaricia sit semper peccatũ mortale. Dicendũ ꝙ est mortale et etiã aliquãdo veniale. Qꝫ sit pctm̃ mortale ꝓbat Raynerus in pan. tribus ratiõibus. Primo ratiõe equitatis quã offendit. Nã auarus iniuste accipit ⁊ retinet ĩ damnũ ꝓximi qd̃ pertinet ad rapinã ⁊ furtũ q̃ sunt mortalia: ergo ⁊ auaricia. Nã quilibet tenet᷑ dare pauperibus in duob⁹ casibus. scilicet tpe necessitatis. quod si nõ fecerit peccat mortaliter. Basilius. Panis famelici est quẽ tu tenes: nudi tunica quã tu cõseruas. indigẽtis argentũ qd̃ tu possides. tot facis iniurias quot bñficia cõferre vales. sed iniuria est peccatũ mortale. ergo. Scd̃o si superfluũ habet. Ysa. v. Ue qui cõiungitis domũ ad domũ et agrũ agro copulatis. Glo. qui de alioꝝ necessitate facitis voluptatẽ. Scd̃o est pctm̃ mortale ratione charitatis quã excludit. Si enim tm̃ crescit amor diuitiaꝝ vt hõ ꝓpter ipsas nõ veret᷑ offendere deũ aut ꝓximũ talis peccat mortaliter. Chriso. Tenebra anie est cupido pecuniarũ. Sed nullus excecat᷑ spũaliter nisi p pctm̃ mortale. ergo auaricia est pctm̃. Tercio ratione finis quẽ puertit. Nam finis hoĩs est frui eternis bonis ꝓpter q̃ hõ creatus est. sed auarus magis desiderat frui tẽporalib⁹ bonis. Et hoc ostendit quia maiorẽ conatũ facit ad ea acquirẽda ⁊ plus dolet dũ ea pdit. Cõuerti autẽ ad tpale bonũ est auerti a deo. sed hoc facit auarus. ergo auertitur a deo ⁊ cõuertit᷑ ad temporale bonũ quo magis desiderat frui: ergo peccat mortaliter. Est enim veniale cum amant᷑ bona temporalia cũ nõ p-

ponunt amore dei et proximi: nec in eis finis vltimus constituit.

Secundo quando non acquirit et retinet aut exponit in damnum proximi contra iusticiam vti male est. ❡

Queritur. vtrum auaricia sit grauissimum peccatum. cum apostolus dicat. Radix omnis mali cupiditas. Dicendum quod magnitudo attenditur ex tribus. Primo ex parte boni quod offenditur. et secundum hoc peccatum tanto est grauius quanto bonum quod contemnitur est nobilius. sed deus est summum bonum: ergo peccatum contra deum est maximum. Contra deum autem peccat superbus opponens se deo et preceptis eius et illis qui sunt loco dei. Secundo attenditur magnitudo peccati ratione damni quod infertur et tunc tanto maius est peccatum: quanto proximus maius recipit damnum. Maximum damnum est amissio vite ergo homicida maxime peccat.

Tercio attenditur magnitudo peccati ratione boni cui quis subijcitur et sic quanto bonum est minus et magis transitorium tanto peccatum est difformius. Sed auarus minimo bono subijcitur: ergo difformius peccat. Est deus. sunt angeli. deinde homines. deinde corpora supcelestia. deinde elementa. deinde elementata. deinde artificialia. Inter omnia illa eligit minimum scilicet artificialia vt pecuniam que terra est Unde Eccli. x. Auaro nihil est scelestius. id est turpius aut ad peccatum pronius. Sequitur nihil est iniquius quam amare peccuniam. quod tripliciter exponitur. Primo nihil est iniquius. id est inequalius quia auarus eligit temporale bonum pro eterno Secundo nihil est iniquius id est equitati naturali magis contrarium. Nam diuino et naturali iure omnia sunt communia vt patet. viij. dis. quo iure. Sed auarus nititur habere solus quod multis sufficeret.

Tercio sic. nihil est iniquius. id est insatiabilius. Joh. iiij. Qui biberit ex hac aqua sitiet iterum. vnde Eccles. v. Auarus nunquam implebitur pecunia. ❡ Cuius tres sunt cause. Prima quia pecunia est res corporalis: anima vero in qua est desiderium est spiritus et capax dei: ergo nullo corporali bono saciatur.

Secunda quia auarus semper plus intuetur illud quod nondum habet: et omne quod habet nihil estimat respectu illius quod non habet: et sic semper magis accenditur desiderium eius nec aliquando saciatur. Tercia causa quia desiderium est in corde. sed bona acquisita non reponuntur vbi est desiderium vt sitim eius extinguant: sed in archa absconduntur et sic desiderium cordis manet vacuum ad semper desiderandum quamdiu homo viuit in terris et maxime in senibus. Ideo secundum beatum Thomam secunda secunde. q. cxviij arti. ij. senes propter defectum naturalem auidius requirunt subsidia rerum exteriorum. Nec per hoc excusantur a peccato. Unde Hieronymus Cetera vicia homine inueterascente senescunt sola auaria iuuenescit.

Sequit᷑. Hic em̄ animā suā venalem habet. malus homo iudicaret᷑ q̄ vēderet cognatū suū. peior qui amicū. adhuc peior q̄ fratrē. adhuc peior qui vēderet patrem aut matrē. sed oīm pessimus esset qui venderet animā suā ꝓ vili p̄cio. quod facit auarus. ergo pessimū genus est hominū. Unde ait dn̄s. Math. xvj. Quid ꝓdest homini si lucret᷑ vniuersum mundū aiam xo suā ꝑdat. ¶ Beatus Tho. scđa scđe. q. cxviij. arti. j. dicit. ꝙ auarus peccat contra deū. cōtra ꝓximū. cōtra seipm̄ Primo peccat cōtra deū inquātū ꝓpter bonū tp̄ale contemnit bonū eternū. Apl's ad Ephe. v. Auaricia est ydolorū̄ seruitus. Ratio prima q̄a hūc affectū quē fidelis exhibet deo. auarus exhibet pecunie. Scđa sicut ydolatra subijcit se creature: ita et auarus Tercia s̄m Chrisostimū. sicut ydolatra venerat᷑ vt reliquias et sanctuariū ydola sua vt p̄ reuerētia vix audet ea tangere: ita auarus pecuniā suā nec vti audet ad necessitatē. Quarta s̄m Amb. Sicut ydolatra nitit᷑ auferre deo gloriā suā ne solus nomē dei habeat: ita auarus res dei sibi soli vsurpat que deus fecit cōmunia. Quinta ratio ydolū dicit offer mihi oblationes thauros ⁊ vitulos. Sed auaricia dicit offer mihi aiam tuā. Sexta ratio sicut illi i multis obediūt ydolo ita auarus in omībus pecunie. Scđo peccat cōtra ꝓximū cū bona tp̄alia colligit ⁊ conseruat in damnū ꝓximi sui. vnus aliq̄n tm̄ colligit vt multi apud eū deficiūt. Cū em̄ bona tp̄alia nō possunt a multis possideri nō pōt vnus abundare nisi alius deficiat: q̄ tamē iure diuino ⁊ naturali cōmunia sūt. viij. dis. quo iure. Amb. xlvij. dis. Sicut hi ⁊c̄. dicit. Esurientiū est panis quē detines. nudoꝝ vestimētū qđ tu recludis. miserorū pecunia quā tu in terrā fodis. totiens rapis quotiēs necessaria pauperib' subtrahis. Tercio peccat cōtra seipm̄ q̄a auarus se subijcit vilissime creature cum ipse sit ad ymaginem dei factus. Tales s̄m Gregoriū sunt fortes in terrenis: sed debiles in celestibus sapiētes sūt vt faciāt mala. Nota aliud est diuitias amare et nō h̄re: aliđ h̄re ⁊ nō amare: aliđ nec h̄re nec amare: aliđ h̄re ⁊ amare. Amare ⁊ nō h̄re diuitias infructuosum est et periculosum. j. ad Thimoth. vj. Qui volūt diuites fieri incidūt in tentationem ⁊ laqueū dyaboli: et desideria multa. Ratio q̄a tales cupiūt fraudare furari ⁊ alia mala mlt'a facere vt lucrent᷑ pecuniā siue mēdatio siue veritate aut falsitate. Hr̄e ⁊ nō amare laboriosū est. Eccl̄i. xxxj. Btūs diues q̄ inuētus est sine macula ⁊ q̄ post aurū nō abijt ⁊c̄. sed q̄s est hic ⁊ laudabimus eū q̄si diceret rara est auis hec. Tales fuere Job Abraham ⁊c̄. Nec habere nec amare ꝑfectū

est. Math.xix.ait petr⁹ in psona
oim volūtarie paupeꝝ. Ecce nos
reliqmus oia ⁊ secuti sum⁹ ⁊c. qd
ergo erit nobis. Respondit ihs.
Uos qui reliquistis omia ⁊ secu-
ti estis me in regeneratiōe cū sede
rit filius hois in sede maiestatis
sue sedebitis ⁊ vos. Origenes ibi-
dem. Si quis reliquerit oia bona
tpalia vniuersaliter ⁊ secutus fue
rit xpm q pmissa sunt petro ⁊ ipe
recipiet. Grego.x.morali. Quis-
quis enim stimulo diuini amoris
excitatus hic possessa reliquerit:
illic pculdubio culmen iudiciarie
potestatis recipiet: vel si iudex cū
iudice veniat qui nūc ꝯsideratiōe
futuri iudicij sese spontanea pau-
pertate castigat. Augu. li. de pe.
In quo ergo numero iudicantiū
oēs intelliguntꝰ qui ppter euāge
liū sua oia dimiserūt ⁊ secuti sunt
dnm. Nota exemplū de heremi-
ta qui plus dilexit cattā ꝙ Gre-
gorius oēs suas diuitias. Hiero.
xij.q.ij.gloria dicit. Socrates il-
le thebanus cū ad philosophan-
dū pgeret magnū auari pondus
abiecit ne impedireꝰ in acquisitio
ne sciētiaꝝ. Habere ⁊ amare dam-
nabile est si amentꝰ plus ꝙ de⁹ vel
contra deū aut pximū. ita vt ha-
bens eas sit paratus facere cōtra
deū aut pximū ne eas amittat pec
cat mortaliter. Ps. lxj. Diuitie si
affluūt nolite cor apponere. R

Quattuor modis
peccant homines in diuitijs suis
Primo male acquirendo: vt
villicus iniquitatis. Luce.xvj.
Secūdo male vtendo ipis: vt
diues qui induebatur purpura ⁊
bysso. Luce.xvj. Tercio male
tenēdo sicut ille diues qui multa
bona posuit in horreā in multos
annos. Luce.xij. Quarto ni-
miū diligendo vt iuuenis q abijt
tristis quādo dns dixit Si vis p-
fectus esse vade ⁊ vende oia q ha-
bes et da pauperib⁹. Luce.xviij.
Possibilius est camelū p foramē
acus trāsire ꝙ vnū talium diuitū
saluari. Ratio qa istud est contra
naturā illud cōtra diuinā iusticiā
et auctorē nature. Hiero. Cū oia
vicia senescūt sola auaricia iuue-
nescit. Ratio doc. sancti scda scde
q.cxviij. arti.ij. ppter nature de-
fectū auidius requirunt subsidia
rerū. L Auaricie mala que se-
quuntꝰ ex ipa multa sunt speciali-
ter tamen nouē. Primū malū
est terrenoꝝ inextinguibilis appe
titus quia auarus nō cessat con-
gregare ppter inextinguibilē si-
tim: generat em̄ auaricia insatia-
bilē ardorē. Un̄ Amb.xlvij.dist.
sicut hi ⁊c. dicit. Nec finis vnꝙ
nec sacietas aderit cupiditatibus
puerbioꝝ.xxx. Sanguisuge due
sunt filie dicētes affer affer. Glo.
Sanguisuga est dyabolus sitiēs
animarū sanguinē. due filie sunt
luxuria ⁊ auaricia. de luxuria post
dicamus. M Q autē auarus
nunꝙ implebitꝰ pecunia pbo tri-
pliciter. Primo ratiōe deside-

riis: quia quãto plus habet: tanto magis crescit desideriũ: q̃a ignis auaricie nunq̃ȝ dicit sufficit. nam ignis in appositiõe lignoꝝ nõ sa- tiatur sed semp magis crescit. sic bona temporalia apposito desi- rio nec reponunt̃ vbi est deside- riũ: ergo semp manet vacuũ desi deriũ ⁊ adhuc sitit. Similes sunt ydropicis qui quãtomagis abũ- dant humore malo tanto ampli⁹ sitiunt. Scd̃o ratiõe modi ac- quirẽdi. quãto em̃ modus acqui rendi est facilior: certior: securior: tãto circa hoc delectabilius ope- ratur: vt patet in vsurario talis assimulat̃ sanguisuge que mẽbro tumido applicata: insatiabiliter sugit vsq; seipsam interficit. Se- pe cõtingit q̃ dr̃ Eccs. iiij. Unus est ⁊ scd̃m nõ habet. non filiũ non fratrẽ: ⁊ tamẽ laborare non cessat nec saciant̃ oculi eius diuitijs: nec recogitat dicẽs Cui laboro ⁊ frau do animã meã bonis. Tercio ratione termini. Aristo. j. politi. Finis auari est augmẽtatio pecu nie: appetitus autẽ finis est infini tus. Unde creatura dei rationa- lis ad ymaginẽ dei facta creatu- ris oĩbus occupari potest: reple- ri autẽ omino nõ põt: q̃a capacẽ dei quicq̃d minus est deo imple- re nõ potest. Nã sicut archa non põt impleri sapientia: ita nec aĩa pecunia. Bern. Nõ minus sacia- tur cor hoĩs auro q̃ȝ corpus aura ⁊c. Scd̃m malũ est cecitas mẽ tis: ideo dicit̃ in ps̃. xxxviij. Igno rat cui cõgregabit ea. Ignorãtia aũt maxima circa salutifera dicit̃ cecitas mẽtis. Quãto oculus cor poralis magis de supnis ad yma videt tanto visus magis cõstrin- gitur. Si quis de celo respiceret tota terra aut nihil aut vt pun- ctus paruus appareret. Sic ho- mines quoꝝ cõuersatio ĩ celis est qui supna diligunt totus mũdus nihil esse videt̃. Auarus autẽ hec infima magna putat et optima. ps̃. xlviij. Nõ videbit interitũ cũ viderit sapiẽtes morientes simul insipiẽs ⁊ stultus peribũt ⁊ relin- quẽt alienis diuitias suas ⁊ sepul cra eoꝝ domus illoꝝ ineternũ ⁊c. vbi ꝓpheta ostẽdit tres cecitates ¶ Circa p̃mã nota. ꝯsiderat auarus q̃ sicut pauperes et iusti sic et mali moriunt̃. ideo excecat⁹ terrene puluere aliã vitã nõ cre- dit. sic p̄ hoc damnationẽ suã nõ videt: ideo dicit non videbit inte- ritũ. Scd̃a est derelictiõis re- linquit alienis diuitias suas: nec secũ asportare potest. Ps̃. lxxv. Dormierũt somniũ suum et nihil inuenerũt om̃es viri diuitiarũ in manibus suis. Ambro. Nõ sunt hominis bona q̃ secũ ferre valet sed alienis relinquit. Mathei. x. Inimici hoĩs domestici eius. ve- re inimici sunt quia q̃ auarus ma le acquisiuit sepe filij impediũt ne restituat qd̃ iusto dei iudicio fit cũ potuerũt noluerũt: ergo cũ volũt nõ possunt. Tercia est habita- tionis q̃a quasi opinant̃ q̃ semp

debēt habitare in sepulcris: ideo ea ornant et in locis sacris ponūt. ¶ Nota exemplū li. dyalo. bti Gregorij de diuite q oppressit patrinā obsessus mortuus sepultus in ecclesia ignis exiuit de sepulcro eius et totum corpus cremauit in terra. Grego. xiij. q. ij. Cū grauia etc. Quos pctā grauia deprimāt ad maiorē cumulū damnationis eorū corpora in ecclesijs ponuntur maxime vbi apparet pompa Hiere. xxij. Sepultura asini sepelietur. ¶ Terciū malū est seruitus miserāda Nam auarus facit seruū diuitiarū. Jdeo pphēta ait Dormierunt somnū suū oēs viri diuitiarū: non dicit diuitie virorum. Auarus obedit in oībus pecunie et ad preceptū eius cogitat impia et iniqua ad decipiendū multiplicat cauillatiōes: mēdacia: piuria: zophistica verba. abstinet a cibis delicatis: vestib⁹ pciosis: solatijs quiete: somno: insup eius imperio exponit se periculo laboribus itinerib⁹ nō timet latrones: flumina: famem etc. Que apostolus. ij. ad Chorinth. vj. dicit se passum pper deū: talia patitur auarus propter nummū. Scdm officium est seruile in custodiēdo. Lu. xvj. Nō potestis deo seruire et mammone. Glosa. Seruit diuitijs qui custodit vt seruus qui autē seruitutis excussit iugum distribuit vt dn̄s. Bern. sup cātica. Quere ab inhiante lucris insaciabili corde quid de illis sentiat qui oīa relinquētes pauperib⁹ pro eternis bonis an sapiēter faciant aut non pculdubio respondebit ipm facere sapienter. Quere iterū cur qd approbas nō facis. non possum inquit: qa dn̄a auaricia nō me pmittit ¶ Terciū officiū seruile est se cōformādo. Bern. sup cantica de auaro sic ait. Cōformaris bur se tue tanq̄ seruus dn̄o suo: quia ipe cōgaudet et condolet tpe suo: tu quoqz crescente marsupio tuo pariter crescis in animo et ipo decrescēte pariter tu decrescis i animo et cōtristaris ei ¶ Quartū malum est angustia cordis vt dicere possit illud Susanne Daniel. xiij Angustie mihi sunt vndiq. ¶ Sunt tria ipm tribulātes: ardenter querere. tenaciter retinere. dolenter amittere. ¶ Primo querit ardenter nocte et die quietē nō habet. sero anteq̄ pergit dormitū vadit et visitat denarios suos: numerat: cōtemplatur et diligit: postea domum circuit ne aliquid de bonis suis minuatur: tandē dormitū pgēs somniat se thesaurū inuenire gaudet sed magis cū se deceptū videt dolet et tristatur: mane domū egrediens querit quē deforet nō reuertitur nisi predā ferat cattu lis vt leo. ¶ Primus reprob⁹ in mundo auarus fuit scilicet Cayn qui destructis et corrosis frugib⁹ offerēs despectus est a deo vt tradunt hebrei: hic primus edificauit ciuitatē vt rapta defenderet: tandē in desperatiōe occisus est a

Lamech. Secdm ppriu auari est tenaciter retinere. tāta mensura premitur vt quādo videt diuitias minui putat sibi oculū erui: tota familia sua in miseria est. numerat expensas: panem et potū: et cūcta figens freno artissime abstinentie: sepe cōsequitur dicēs in domo mea sūt tm̄ foraces lupi. Isa. xlviij. Non est pax impijs. prouerbiorum xv. Cōturbat domū suā qui sectatur auariciā. Beda de pe. dis. iiij. Quecūq3 arripuerit humana cupiditas mox in yma viciorū prosternit. Terciū ppriū est dolēter amittere. q̄s dicere valet quātū dolet auarus cū aliquid pdiderit. Eccs. v. Non est alia infirmitas pessima quā vidi sub sole q̄ȝ diuitie cōgregate in malū dn̄i sui. pereūt enim in afflictiōe pessima. Ideo saluator noster volēs precludere viam damnatiōis docuit paupertatē: ostēdēs multas miserias imminere diuitib9. Quintū malū est obprobriū vite Nam tota ei9 vita plena est obprobrijs.

R Sūt tn̄ specialiter tria q̄ sequuntur auarū: inercia: malicia: infamia Inertia siue stulticia q̄a nō querit modū honesti quest9: aut qualiscūq3 etiā si fuerit ɔtra legē dei ait dn̄s. Genes. iij. In sudore vult9 tui pane tuo vesceris. Sed tales vt dicit pph̄a ps̄ lxxij. In labore hoīm nō sūt et cū hoibus nō flagellabuntur. Bern̄. Qui pfecto in labore demonū erūt tales mā ducāt sanguinē pauperū et sūt homicide. Ecci. xxxiiij. Panis egentiū est vita eorū qui fraudat eos vir sanguinū est. Secdm est malicia. Ecci. xxxiij. Multā maliciā docuit ociositas ymo ad tantam maliciā pducuntur vt animā suā venalem habeāt p quolibet vili denario: maximū malū est animā in tanta sublimitate creaturarū factam ad ymaginem dei. sanguine xpi redemptā. ad eternā gloriam ordinatā dare pro vnico denario aut grosso Ecci. x. Auaro nihil est scelestius hic em̄ animā suā venalem habet. Terciū malum est infamia. Nā auari maxime vsurarij sunt infames: dictū est de eis prouerbiorū. ij. Qui relinquūt iter rectū et ambulāt p vias tenebrosas qui letantur cū malefecerint et exultant etc. S Sextū malū est illaqueatio diaboli tm̄ hoc est malum vt dyabolus dn̄o pmittente potestatē sup tales habet. Se illaqueat. intricat. presumptuose sperat. Primo auarus se illaqueat. Job. xviij. Immisit in rethe pedē suū et tenebitur plāta eius laqueo. planta significat extremitatē vite. quāto em̄ auarus vicinior est morte tanto maiore cupiditate ardescit. Hiero. Alia vicia cū hoie senescūt sola auaricia iuuenescit. Ratio beati Tho. Quāto magis deficit in natura interiori eo magis querit auxilia exteri9 in bonis tpalib9. j. ad Thimoth. vj. Qui volunt diuites fieri incidunt in tentationē. Secūdo se

intricat sicut auis in rethe: tanto-magis se intricat quãtomagis se excutere cõtendit. Sic auarus cũ capit hoc vicio quãtomagis cessare proponit tanto artius intricatur. Prouerbiorum.v. Iniquitates sue capiũt impiũ et in funibus peccatorũ vnusquisqz cõstringit.

Tercio p̃sumptuose sperat: q̃a putat se velle penitere in fine et restituere. Augu. de peni. dis. vij. §. Nullus expectet. Multos solet decipere serotina penitẽtia. Figura Geñ. viij. huius. Coruus qui viuit de rapina exiẽs de archa clamans. Cras cras. non est ad eam reuersus. sic auarus qui differt penitentiã vsqz in finem nõ reuertetur ad ecclesiã p verã penitẽtiã.

¶ Septimũ malũ est certitudo damnatiõis huius habet tria testimonia. xp̃i euãgeliũ. dyaboli priuilegiũ. deceptionẽ hominũ.

Primũ testimoniũ damnationis auari est xp̃i euãgeliũ. Luc. vj Mensura qua mensi fueritis remetiet vobis. Cũ em̃ auarus nõ det aliquid nisi recipiat amplius ergo si voluerit a iusto iudice habere paradisum non dabit ei nisi det aliquid amplius et melius paradiso. sed quia hoc est impossibile: ergo nunq̃ꝫ habebit. Scd̃m est mortis priuilegiũ. Nã tot habet dyabolus cõtra eum allegare quot homines decepit aut fraudauit. et si forte vni satisfecit sunt alij quibus nõ. vnde magnã vim habet eius prescriptio. Goff. et est glo. sup ti. de p̃scriptiõibus. Prescriptio est ius quoddã ex continuatiõe tpis et auctoritate legum substantiã capiẽs. id est firmitatẽ

¶ Requirunt autẽ quattuor ad prescriptionẽ bonã. Primo bona fides. scꝫ vt possessor credat rem suam et eius fuisse a quo recepit. Scd̃o iustus titulus vt patet i c. si diligẽti. aut data aut empta aut pmutata etc. Tercio cõtinere pessima sine interruptione tpis. vt patet. c. illud. et c. auditis de p̃scripti. Quarto q̃ sit res prescriptibilis: ideo nec vxor nec subditus cõtra prelatũ prescribit Anima aũt semp ad peccandũ libera est. Ecci. xv. Creauit deus hominẽ etc. Terciũ est immisericordia seu deceptio hominũ. Nã talis ml'tos crudeliter turbat varijs exquisitis modis. Job. xx. Juxta multitudinẽ adinuẽtionũ sic et sustinebit quoniã cõfringens nudauit domũ pauperis: nec est saciatus venter eius et cũ habuit qd̃ cupiebat possidere nõ potuit scilicet in morte. ¶ Octauũ malũ est impenitẽtia: cuius tres sunt cause scilicet indispositio: induratio et contemptus. Primũ qd̃ causat impenitentiã est indispositio ad penitentiã: quia qui est auarus aut pdigus aut tenax. Si pdigus est et bona cõsũpsit: nec habet vt reddat. Si tenax est reddere nõ vult: q̃a cor ibi sepultũ iacet

Scd̃a est induratio: nam talis cõsiderat se non posse saluari nisi

quod causat impenitentia

restituat aliena ⁊ filios in pauper tate relinquat. deliberat in pecca to magis ꝑseuerare: Quis sepe a ꝑdicatorib⁹ ꝑcutit̄ animus eius: tamē semꝑ durior vt incus efficit̄ Job. xlj. Cor eius indurabit̄ quasi lapis ⁊ stringet̄ quasi malleato ris incus. Tercia est contemptus diuini vbi. ꝓuerbiorꝫ. xviij. Peccator cū in ꝓfundū iniquitatum venerit cōtemnit resurgere: nec cōfitet̄ pure ne a cōfessore ad satisfactionē cogat̄: aut querit cō fessorē qui non habet scientiā aut ꝯscientiā. ⁊ si ꝓmittit restitutionē non implet. de reg. iu. li. vj. Non dimittit̄ peccatū nisi restituat̄ ablatū. ¶ Nonū malū est horribilitas mortis. nam sepe terribilia signa apparent in morte taliū. Et hoc fit propter tria scilicet derelictionē: desperationē ⁊ impugnationem. Primo ꝓpter derelictionem auxilij sanctorꝫ: nā talis nunꝙ abstinuit quacūqꝫ die solenni a suis questis: nec pascatis: nec in passione dn̄i. nec festis beate marie virginis. ymo si quieuit pecunia ei⁹ laborauit: vt patet de vsurarijs. quare talis in fine a virgine Maria ⁊ om̄ibus sanctis miserabiliter relinquit̄. Mich. iij. Abscondet dn̄s faciem suā ab eis in die illa. Scd̄o ratiōe desperatiōis cū se iam videt a deo ⁊ sanctis eius derelictū desperat. Job xxiiij. Obliuiscit̄ illi⁹ misc̄dia aufert̄ ab eo om̄is spes fiducie. Legitur de quodam auaro infirmo qui hortatus a suis ad penitētiā. Dixit non possum penitere: quia non habeo cor meū. qui putabāt eum delirare dixerunt: quō viueres si nō haberes cor. qui dixit nō deliro. sed inuenietis in capsa pecuniarꝫ sicut dixi: q̄a ibi spes mea sic desperatus discessit. ⁊ sicut dixit ita cor eius cum pecunia in capsa repositū inuenerūt. Juxta illud saluatoris Mathei. vj. Ubi thesaurus tuus ibi cor tuum.

Tercio ꝓpter pugnationē. nā in morte pugnabit cōtra eū om̄is creatura quib⁹ male vsus est: nā dicit̄. Sapie. v. pugnabit ꝓ eo orbis terrarꝫ ꝯtra insensatos ⁊c. ¶

De luxuriosis.

Luxuria est inordinat⁹ appetitus venerorꝫ. Exo. xx. Nō mechaberis. sup quo vbo dicit Aug. ⁊ Magr̄ in scolostica hys. noīe mechie. oīs illicitus cōcubit⁹ extra matrimoniū atqꝫ illorꝫ mēbrorꝫ non licitus vsus ꝓhibet̄. Apl̄s ad Gal. v. ponit inter opa carnis: ⁊ dicit. Qui talia agūt regnū dei nō ꝯsequent̄ Hiero. xxxij. q. ij. connubia: dicit. ꝙ in illo actu spiritus ꝓphetarū non tangebat corda eorū sed actu matrimoniali. ¶ Fornicatio simplex est peccatū mortale. probatur auctoritatib⁹ ⁊ rationibus Exodi. xx. Nō mechaberis: vt patet Math. v. Qui viderit mulierem ⁊c. ad Roma. j. Repleti om̄i malicia fornicatiōe ⁊c. Qui talia agūt digni sūt morte. nō solū qui faciūt: sed ꝗ faciētib⁹ cōsentiūt. j. ad corinth. vj. fugite fornicationē

Ibidē. Neqꝫ fornicarij regnū dei
possidebūt. Ad Ephe. v. Ois for
nicator aut immūdus: aut auar⁹
quod est ydoloꝝ seruitus non ha-
bet hereditatē in regno xp̄i ⁊ dei:
nemo vos seducat inanibus ver-
bis: ꝓpter hec em̄ venit ira dei in
filios diffidētie. Glo. nemo vos se
ducat ꝑmittēs impunitatē ex mi-
sericordia dei vl' ꝑdicās naturalia
oīa sunt verba ad suppliciū trahē
tia. Aucte iuris positiui. Aug⁹. in
omel'. de igne purgatorij. xxv. dis.
vnū orariū. §. Alias ⁊c̄. vbi sic dr̄.
Qui ꝑpetrat adulteriū aut forni-
cationē ⁊c̄. nisi digne emēdauerit
⁊ si spaciū habuerit longo tp̄e pe-
nitentiā egerit et largas elemosy-
nas dederit ⁊ a pctīs se abstinet nō
purgabit' purgatorio igne: ꝫ eter-
na flāma illū cruciabit. Entician⁹
papa. xxij. q. j. ꝑdicādū. Talis de
ꝑiurio pnīa imponi debet q̄lis de
adulterio ⁊ fornicatōe aut homici
dio spōte cōmisso: ⁊ de ceteris cri-
minalibus vicijs. xxxij. q. iiij. mere
trices esse: ⁊ ad eas accedere ꝓ-
hibet dn̄s q̄rū publice venalis est
turpitudo Nec solū adulteriū est
cū aliena coniuge peccare: ꝫ oē qd
nō habet ꝑtātem ꝯiugij. Diceres
lex ciuilis nō punit simplicē forni-
cationē: sed q̄d de lege imꝑatoris
scriptū est dis. x. lege imꝑatoꝝ ⁊c̄.
Lex imꝑatoꝝ nō est sup legē dei ꝫ
subtus. Nec pn̄t imꝑiali iudicio
iura eccl'iastica dissolui. Simach⁹
in. vj. synodo dis. x. Nō licet impa
tori vel cuiq͡ꝫ pietatē custodiēti ali
q̄d ꝯtra diuina mādata ꝑsumere:
nec quicq͡ꝫ qd euāgelicis ꝓpheti-
cis aut apl'icis regulis obuiet age
re. Idem. xcvj. dis. Si imꝑator ca
tholicus est salua pace ipsius dici
mus: fili⁹ est: nō ꝑsul eccl'ie qd ad
religionē cōpetit discere ei ꝯuenit
nō docere. Hierony. ait (vt refert
Euse. de morte ipi⁹) Ensis dyabo
li est luxuria: nō est aliō pctm̄ q̄ to
ciēs dyabolus victor existit: fugi-
te luxuriā. Nam sicut virginitas
hoīs par est angelis ⁊ plus: ita lu
xuria hoīem peius facit bestia De
nullo alio pctō legit' deū dixisse: pe
nitet me fecisse hoīem. Nā ꝓpter
illud pctm̄ de⁹ diluuiū induxit su-
per mundū. Zodomā ⁊ gomorrā
igne infernali ꝯbussit: q̄ hoc rethe
dyaboli semel capit' nō cito soluit'
In isto ꝑlio nemo vincere pōt nisi
fugiat: q̄ vino vtit' ignē portat in
gremio Ait apl's ad Ephe. v. No
lite inebriari vino in q̄ est luxuria.
Uinū nocet ꝫ cento plus vult⁹ mu
lierū. mulier dyaboli sagitta est q̄
hō cito in luxuria vulnerat'. Nun
q̄d ait sapiens Prouerb. vj. Pōt
hō abscondere ignē in sinu suo vt
vestimēta eius nō ardeāt: aut am-
bulare sup prunas vt nō ꝯburāt'
plante ei⁹. Uir ⁊ mulier ignis ⁊ pa
lea: dyabolus nūq͡ꝫ sufflare cessat
nisi accendant'. Nūq͡ꝫ viro cū mu-
liere sint longa colloq̄a sola. Uir
mulieris cūcta spernat munuscu-
la: blāda verbula. si nō vult luxu-
rie capi laqueis. Aug. in ser. de vi-
tanda mulierū cōione. O quāta ē

iniqtas luxuria: vt aiam quã xp̃s suo sanguine redemit: luxuriosus ꝓpter vnius momenti delectatio ne libidinis diabolo vẽdit: nã cito pterit qđ delectat: sed sine fine ma net qđ cruciat. Sed forte dicis. iu uenis sũ facio qđ delectat postea peniteã. Est ac pcutiã me crudeli gladio ⁊ postea vado ad medicũ: nescis qđ vnius hore pũcto vuln⁹ occidit qđ vix aliqñ longo tpe ad sanitatẽ reducit. vide tñ ne pereat dilatio ⁊ succedat eterna dãnatio. Aug⁹. de cohabitatõe clericoꝝ ait Graue inimicũ fortia est castitas cui nõ resistendũ ỹ magis dimisso freno longi⁹ fugiendũ. Expto cre de epo: loquor corã deo nõ menti or: cedros lybani duces gregũ in hac peste corruisse repert impudi ca turpitudine: de quoꝝ lapsu nõ magis suspicabar ꝙ Hieronymũ ⁊ Ambrosiũ. Amb. de helya ⁊ ieiu nio. ca. xix. Luxuria seminariũ est ⁊ origo vicioꝝ. Ne arbitraris me aduersus aplm dixisse. q̃a ille ait. auariciã radicẽ esse oĩm viciorum qm̃ luxuria ipsius mr̃ est auaricie nã cũ q̃s exhauserit luxuriãdo fa cultates ꝓprias: postea auare inci pit querere alienas. Rõne oste dit sic. B Btũs Tho. scđa scđe q. cliiij. ar. ij. pbat multiplr. Pri mo rõne cõsensus. Nã illi⁹ actus cuius ꝯsensus solus est pctm̃ mor tale: a fortiori ipm̃ opus. Sed cõ sensus fornicatõis ẽ pctm̃. ğ plus opus. Minor ꝓbat auctate dñi. Math. v. Qui viderit mulierem ad ꝯcupiscendũ eam iam mecha tus est. Jacobi. j. Cõcupiscẽtia cũ ꝯceperit. Glo. ꝯsensum parit pec catũ. Pctm̃ cũ cõsummatũ fuerit gñat mortẽ scꝫ eternã. Scđo rõ ne punitiõis. quecũqꝫ pctã equali liter puniant equalis sunt culpe q̃ ad penã dãni. Sed fornicatio sim plex: adulteriũ ⁊ piuriũ equaliter puniant. ergo ⁊c. pbatio minoris Nam dr̃ in canone. Predicandũ. xxij. q. j. Talis pena dꝫ imponi scꝫ sep tẽnis de fornicatõe sic de adul terio: piurio et homicidio q̃ sunt mortalia. ğ ⁊c. Tercio rõne pri uatõis sic. Nihil excludit a regno dei nisi pctm̃ mortale. Sed forni catio excludit a regno: ğ est pctm̃ mortale Probat minor. Apls ad Gal. v. Manifesta sunt opa car nis: q̃ sunt fornicatio imũdicia ⁊c. que pdico vobis sicut pdixi q̃ ta lia agũt regnũ dei nõ ꝯsequent. ğ mortale pctm̃ est ⁊c. Quarto rõ ne damnatõis sic. Nullũ pctm̃ dã nat eternaliter nisi mortale. Sed luxuria aut fornicatio simplex dã nat. ğ mortale est. Apoc. xxj. For nicatoꝝ pars erit in stagno arden te igne ⁊ sulphure et hec est mors scđa. Nã pma separat aiam a cor pore. scđa corp⁹ ⁊ aiam a deo. Itẽ ij. petri. ij. Nouit deus iniq̃s in di em iudicij reseruare cruciandos. magis aũt eos q̃ post carnẽ in cõ cupiscẽtijs ambulant. ¶ Exem legit in scala dei Uir quidã orauit deuotus ꝓ vxore sua q̃ ei apparu it in visione ⁊ ait sequere me. q̃ vi

dens demones ꝛ cuppã magnam plenã metallo in q̃ ꝓiecerunt burgenses vnũ ꝛ vxorẽ alterius q̃ clamauerũt. Ue ve ve. audiẽs ille territus est. Cui vxor. eternaliter cũ illis balnearẽ qꝛ mediatrix fui: vt sit̃ in vita ꝯuenirẽt ꝛ adulterarẽt̃. nisi misc̃dia dei a pctõ me reuocasset. cui vir. vtiq; ꝯfessi sunt ꝛ sacr̃a ambo ꝑceperunt q̃d eis ꝓdest. cui illa. nihil. quia timore mortis hoc fecerunt ꝛ nõ charitate moti. B

Septẽ sunt gradus q̃bus descendit̃ in fornicationem. Tres p̱mi sunt in corde. q̃tuor vltimi in corꝑe. Cogitatõis tolleratio. Morosa delectatio. In actũ ꝯsensio. Impudica aspectio Turpis cõfabulatio. Libidinosa ꝯtrectatio. Operis expletio ¶ Prim⁹ gradus est cogitatõis tolleratio. ysaie. j. Auferte malũ cogitationũ vr̃az ab oculis meis. sc; luxurie. Ubi diligenter nota. ꝙ cogitatio luxurie q̃ nõ est: qñ q̃s cogitat de ea voluntarie siue ad penitẽdũ de his q̃ gessit: siue ad intelligẽdum vel docendũ materiã de turpibus bona intentõe. siue inuolũtaria occurrat cogitatio turpis ex ociositate mentis vel curiositate vbi ex gestis ꝑ eũ: vel ꝑ suggestionẽ demonis: et in sensualitate aliqualiter delectat̃ ꝛ sibi ꝯplacet: cum displicẽtia tñ rõnis. est pctm̃ veniale tm̃. Ad Rom. vij. Non enĩ qd̃ volo bonũ hoc ago: ꝫ qd̃ odio malũ h̊ facio. Uñ Greg. augustino anglorũ epo. vj. dis. Sed pensand dicit Cum enĩ malign⁹ spũs pctm̃ suggesserit in mente: si nulla delectatio pcti sequat̃: pctm̃ oĩno ꝑpetratũ nõ est: cũ vo caro delectari cepit: tunc pctm̃ incipit nasci. Si vo ad ꝯsensum ex deliberatõe cõsentit: tunc pctm̃ coguoscit̃ ꝑfici. In suggestione g̊ pcti est semẽ: in delectatõe fit nutrimentũ in ꝯsensu ꝑfectio. Et sepe contingit vt qd̃ malignus spũs seminat in cogitatione. caro trahat in delectationẽ nõ tñ animus eidẽ delectationi cõsentiat. Et cũ caro sine aĩo delectari nequeat. ipse tñ animus carnis voluptatib⁹ reluctãs: in delectatõe carnali qd̃ãmodo ligat̃ inuit⁹. vt ei ex rõne ꝯtradicat nec cõsentiat: ꝛ tñ ea delectatiõe ligatus sit: ꝫ ligatũ se vehemẽter ingemiscat. Et infra. itaq; est hõ captus ꝛ liber. liber ex iusticia. captus ex delectatõe quã portat inuitus. Hec Greg. Scd̃s gradus est cogitatiõis delectatio Hiere. iiij. Usq; q̊ morabunt̃ apud te cogitatões noxie. Sap̃. j. Peruerse cogitatões separãt a deo Nihil separat a deo nisi mortale pctm̃. g̊ tales cogitationes sunt mortale pctm̃. Greg. de pe. di. ij. Inter hec. plerũq; animus ꝑuersum ꝯtemptũ intra semetipm etiã desideriũ voluit: ꝛ nimirũ mentẽ nequaq; immũda cogitatio maculat cũ pulsat: ꝫ cum hanc sibi ꝑ delectationẽ subiugat E Btũs tho. ꝑma scd̃e. q. lxxiiij. ar. viij. dicit. Cogitatio de fornica

tione intelligit duobus modis. Uno modo prout ipse inclinat ad ipsam cogitationē. cogitatio aūt ſm ſe nō eſt pctm̄ mortale. aliquādo eſt veniale cū qs inutiliter de ea cogitat. aliqn̄ nullū: vt cum cogitat qs de hoc qn̄ vult p̄dicare illud. Alio modo delectat in actu cogitatiōis: qa ad h̄ eſt inclinatus ⁊ elegit iſtō ex deliberatiōe qđ cogitat: eſt mortale. In hanc moroſam cogitationē incidūt tepidi frigidi ſtatim cadunt: ſed qui ſuut feruidi ſtatim eā expellūt nec locū aūt morā admittūt. Terci⁹ gradus eſt ꝯſenſus in actū turpē iſtud eſt mortale. Math. xv. Ex corde exeūt cogitatiōes male. furta. homicidia. fornicatiōes. adulteria. hec coinquinant hominē. Aug⁹. de verbis dn̄i in monte ſic dicit: ꝙ prima differētia pcti mortalis eſt cū in corde cōſentit libidini: figurata p puellā mortuā: ſed adhuc in domo iacentē. Aug⁹. de pe. diſ. j. Si cui etiā nō ꝯtingat facultas cōcubendi cū aliena vxore ſed deeſt facultas: nō minus reus eſt q̄ȝ ſi in ipō facto dep̄hēderet q̄ ad iudiciū diuinū vbi equalitas q̄ ad damnū ⁊ diuturnitatē ſequit. Nō ſufficit pctā cōfiteri in genere ſe dicere habuiſſe cogitatiōes malas cū ꝯſenſu: ſed erga quā ⁊ quō Quart⁹ gradus eſt aſpect⁹ libidinoſus. Math. v. Qui viderit mulierē ad cōcupiſcēdā eā iā mechatus eſt. Aug⁹. xxxij. q. v. Qui viderit. dicit ꝙ ſolo viſu q̄ turpiter innupta cōcupiſcit adulteriū ꝑpetrat. Aug⁹. in regula. Nec dicatis vos h̄re aiam pudicā ſi oculos habeat impudicos: vt patet xxxij. q. v. nec ſolo. F Caſtitas autē nō amittit niſi p mortale crimen: g̊ talis aſpect⁹ eſt mortalis. ꝓuerbiorū. Abominatio eſt dn̄o defigens oculū. ſed nullus efficit abominatior dn̄o niſi ꝓpter mortale. G Unde grauiter peccāt qui ſe ornāt feſtiuis dieb⁹ ⁊ vadūt ad eccleſiā ad ꝓuocādū hoīes in ꝯcupiſcētiā ſui. totiēs mortaliter peccāt quot in ſui cōcupiſcētia accendunt. Quotiēs mulier aut vir offert ſe conſpectui amatoris aut amatricis ſue totiēs peccat mortaliter. Qui occaſionē damni dat damnū dediſſe videt: de iniurijs ⁊ damno dato. c. ſi culpa. Nota de dauid q̄ incaute inſpexit berſabee H Quint⁹ gradus eſt cōfabulatio turpis. j. Chorinth. xv. Corrumpūt bonos mores colloquia praua. Ciprian⁹ li. de virginitate dicit. O quātū dedecoris ⁊ criminis infert cōfabulatio turpis. ſed crimē importat pccm̄ mortale: g̊ ⁊c̄. Apl's ad Ephe. v. appellat illud ſtultiloquiū et numerat inter pctā mortalia dicēs. Ois aūt fornicatio aūt immūdicia. aut ſtultiloquiū nō noiet in vob. ⁊ ſubdit. Ois talis nō habet hereditatē in regno xpi. Sed nullus priuat regno xpi niſi ꝓpter mortale: g̊ ⁊c̄. Ps̄. lvj. Lingua eoꝝ ſcȝ talia perſuadētiū gladi⁹ acutus. Aug⁹. de

pe. dis. j. Noli. Tales occidūt ani mā suā et audientiū. Idem de cātilenis libidinosis. Siliter q̄ lras portant ad p̄curādū talia scz adulteria et fornicationes. ¶ Sextus gradus est libidinosa cōtrectatio scz p oscula amplex⁹. cōtract⁹ manuū et aliaꝝ partiū corporis. Hāc maliciā noiat apl'us turpitudinē ad Ephe. v. dicēs Ois fornicatio aut immūdicia aut turpitudo nō noiet in vob. Glo. turpitudo vt i osculis: amplexib⁹ et hmōi Tales (vt dicit) nō habēt partē i regno xpi. j. Chorinth. vij. Bonū est mulierē nō tāgere. Ecci. xiij. Qui tangit picē cui sil'is est mulier inquinabit ab ea. Iordan⁹ terra bona et aqua bona est tamē cōiūcta generāt lutū. Septim⁹ gradus est operis libidinosi ɔsummatio. ad Gal. v. Manifesta sūt opera carnis q̄ sunt fornicatio. immūdicia. adulteriū. ipudicicia. luxuria etc. qui talia agūt regnū dei non cōsequent. ¶ Aug⁹. de igne purgatorio. xxv. dis. c. vnū. §. alias. ponit fornicationē in numero pctōꝝ mortaliū. qd̄ tamē min⁹ in genere luxurie: tamē ducit ad dānationē eternā. vnde in cle. de hereticis. c. ad nostrū: ponit articulus damnatus begardorū qui dicebāt nō esse peccatū mortale. ¶

Occasiones luxurie

sunt decē. sex intrinsice. q̄tuor alie extrinsice. Prima est superbia. Apl's ad Roma. j. Dicētes se esse sapiētes stulti facti sunt: tradidit em̄ eos de⁹ in desideria cordis eoꝝ in immūdiciā. in cui⁹ figura mox vt primus parēs ex supbia peccauit pudēda tegebat. Greg. xxvj. mora. Sepe lōga cōtinētia repente soluit: et sepe vsqz ad seniū virginitas seruata pdit q̄a em̄ cū negligit humilitas cordis rectus iudex despicit etiam integritatē corporis Idem. xxxiij. mora. Hostis antiqu⁹ q̄ iā interi⁹ dn̄at p supbiā etiā exterius seruire pmittit: vt q̄ cogitatiōe elati sūt p carnis luxuriā psternāt ¶ Scda carnositas sensus i aspectu pulcraꝝ rerū aut ymaginū turpiū: vel auditu turpiū cantionū. Job. xxxj. pepigi fedus cū oculis meis vt nec cogitarē de v̄gine. Genesis. xxxiiij. Sichen fili⁹ emor videns dynam filiā Jacob: q̄ egressa vt videret mulieres regiōis illi⁹ oppressit eā Itē Gen̄. xxxix. Uxor putifar iniecit oculos in Joseph et cōcupiuit. De Judith dicit eiusdē. x. Ex pulcritudine eius cepit Holofernē principē milicie Nabuchodonosor et caput eius abscidit. ¶ Tercia est ociositas. Ezech. xvj. Hec fuit iniquitas zodome supbia saturitas panis et ociū. Bern̄. Oim tentationū malaꝝ causa est ociū. Idem Ocium est mater nugaꝝ: nouerca virtutū. ipm est qd̄ virū fortissimū fortissime precipitat in reatū. Dauid ociando post somniū lapsus est. ¶ Quarta est quies nimia. Rom̄. xiij. Nō in.

cubilibus et in pudiciciijs. Unde Catho Diuturna quies vicijs alimēta ministrat. Quos dyabolus vigilādo non audet aggredi: dormiendo frequenter tentat. P

Quinta est vētris ingluuies aut nimis aut delicate. puerb. xxix. q̄ delicate nutrit seruū suū. id est corpus in fine sentiet eum cōtumacē id est rebellē per stimulū luxurie. Ideo primi parentes post comestionē id senserūt. Bern. Periclitatur castitas i delicijs sicut ager pinguis nō operat⁹. Q Sexta est vinū imoderate sūptū. puerbior. xx. Luxuriosa res vinū. Ad Ephes. v. Nolite inebriari vino in q̄ est luxuria. vnde Noe ebrius nudauit femora. Genes. ix. Loth inebriat⁹ cōcubuit cū filiab⁹ suis. Holofernes inebriatus pdidit caput. vt patet Judith R Septima est aspect⁹ impudic⁹. Math. v. Qui viderit mulierē ad cōcupiscēdū ₇c. Ideo ait Job. xxxj. Pepigi fedus cū oculis meis vt nec cogitarē de vgine. Aug⁹. in regula. Impudicus oculus impudici cordis est nuncius. S Octaua sermo lubricus. Ecci. ix. Cū saltatrice ne sis assidu⁹ ne forte capiaris ₇ colloquiū eius q̄si ignis exardescit. j. Chorinth. xv. Corrūpūt bonos mores colloquia praua. Eccs. xlij. Melior est iniquitas viri q̄ꝫ mulier bn̄faciēs. Lyra Minus periculosa est ꝯuersatio viri etiā mali q̄ꝫ cōuersatio mulieris etiā si sctā videt. Hiero. xxxij. dis. Hospiciolū tuū aut raro aut nunq̄ꝫ mulierū pedes terāt: quia nō potest toto corde habitare cū deo: qui feminarū accessib⁹ copulat. femina cōscientiā secū pariter habitātis exurit. Nec cōfidas de sctitate: q̄a nec sanctior es dauid. nec fortior sampsone. nec sapientior salomone qui p mulieres corruerūt. Helimādus. Nō sciuit in femina sexus hoc in puero etas.

T Nota tactus inuerecūdus. j. Chorinth. vij. Bonū est mulierem nō tāgere. Btūs Tho. scda scde. q. cliiij. ar. iiij. Cōplex⁹. oscula. tactus ₇ hmōi si fiūt ꝑpter delectationē vel malū finē scꝫ libidinem peccāt mortaliter. Legit in vitaspatrū q̄ꝫ quidam ducēs per aquā matrē suā pallio manū tegebat. V Decima est ornatus supfluus. vulpis diligēter venat nō ꝑpter carnes sꝫ ꝑpter pellē. X

Mala que ꝑueniūt

ex luxuria sunt septē in genere. infinita in numero Primo intellectus obumbrat. Ps. lvij. Supcecidit ignis ₇ nō viderūt solē. id est lumē ratiōis. Idem. Juuenes eorum comedit ignis. Ps. lxxvij. Sic duo senes iudices in babylonia cōtra susannā excecati sunt ad quos ait daniel. Spēs decepit te et cōcupiscētia subuertit cor tuū: vt patet Dan̄. xiij. Sic sampson post amorē Dalide excecatus est etiā corporaliter Judicū xvj. Sic oīs qui vincit a cōcupiscētia exce-

caẜ vt non intelligat malũ in quo
sit. Sed nihil est tã mortiferũ in=
genijs sicut luxuria. siquidẽ ratio
nem pturbat. intellectũ hebetat.
memoriã eneruat. obliuionẽ im=
mittit. errorem infundit. hominẽ
quasi bestiã facit. ¶ Scđo ra=
tio superaẜ. Ozee. iiij. Fornicatio
vinũ ⁊ ebrietas auferũt cor. id est
sapiẽtiã hoïs. tale eñ est incẽdiũ
libidinis vt homo nõ regiẜ ratiõe
q̃ vult optima: vt dicit Aristo. in
ethicis. sed sensus dominaẜ. ¶
Tercio pctm̃ ꝓlongaẜ. nã ex dele
ctatiõe huius pcti appetit homo
diu viuere vt voluptate diu pos=
sit frui. Ymo plus appetit pecca
re q̃ viuere. quia ꝓpter peccare
desiderat viuere. vnde Aristo. in
topicis. ꝓpter vnũqđq3 tale ipm
magis. Et cõmuniter p illud ma=
lum hoïes desperationẽ incurrũt
putãtes nõ esse aliã vitã post istã.
q̃a ẜm Grego. Dũ mens detineẜ
carnalib⁹ delectatiõib⁹ ad spũalia
venire nõ curat. ¶ Quarto hõ
vitali munere priuaẜ. nã frequẽ=
ter tales cadũt in infirmitatẽ cor=
poris qui hoc malũ exercẽt. vnde
Aplˀus. Oĩe pctm̃ extra corpus
est: qui aũt fornicaẜ peccat in cor=
pus suũ. j. Chorinth. vj. ipm scili
cet debilitãdo. Eccs. vij. Inueni
mulierẽ amariorẽ morte. Ecci. ix.
propter speciẽ mulieris multi pe=
rierũt. scilicet in corpore. Hic ex=
emplũ habes de holoferne vt pa
tet Judith. ¶ Quinto mundi
gl̃ia tolliẜ. Nõ est aliqđ aliud pec
catũ qđ tm̃ infamat sicut hoc vi=
ciũ. tales eñ querũt tenebras: in
signũ q̃ ptinent ad eternas tene=
bras. Job. iij. Oĩs qui male agit
odit lucẽ. Job. xxiiij. Oculˀus adul
teri obseruat caliginẽ dicẽs. Nõ
non me videbit oculus et operiet
vultũ suũ. Exemplũ habes de sa=
lomone: nã diciẜ de eo Ecci. xlvij.
Inclinasti femora tua mulierib⁹:
potestatẽ habuisti in corpore tuo
dedisti maculã in gl̃ia tua ⁊ ꝓpha
nasti semen tuũ inducere iracũdiã
ad liberos tuos ⁊ in ceteris stulti=
ciã tuã vt faceres imperiũ biper=
titũ. Ecce ille salomon impletus
sapientia vt flumẽ: nec aliq̃s siẜis
ei i sapiẽtia hõ: ⁊ tamẽ in hoc ma=
lũ lapsus est: vt ꝓpter amorẽ mu=
lierũ ydola adoraret: ⁊ decẽ trib⁹
a successiõe sua recederẽt. ideo tol
lit gloriã. ¶ Sexto tpalis sub=
stantia cõsumiẜ. ꝓuerb. xxix. Qui
nutrit scortũ pdet substãtiã. Qui
eñ abũdãt tpalib⁹ cõiter macula
ti sunt hoc malo. Ideo Aplˀus. j.
Thimoth. vj. dicit. Radix mali
auaricia. Habẽs multa bona ha=
bet materiã faciendi multa mala:
sicut radix alimẽtũ arbori: ita pe=
cunia ⁊ bona tpalia alimẽta p̄stãt
vicijs. Exemplũ de filio prodigo.
Luce. xv. ¶ Septimo: gratia
dei amittiẜ ⁊ per cõsequens eter=
na mors incurriẜ. de primo diciẜ
Gen. vj. Nõ pmanebit spiritus
meus. id est gratia in homine. q̃a
caro est. id est carnalis. Tales in
clericos ordinari non debent. vt

patet.xlix.dis.hinc etem. De scdo ait susanna Dañ.xiij. Si hoc egero mors mihi est scz eterna. Hieronym⁹ in quadã epla ait. Ignis infernalis est luxuria cuius materia gula. cui⁹ flama supbia. cuius cinis inopia: cui⁹ fumus infamia cuius finis gehenna: hec Hiero. Dñs Anthonius scribit de quodam cõcubinario: cum ad iussum cõfessoris dimisit cõcubinã ꝛ cum lacrimis sacramenta recepit: qui post morte damnatus apparuit: confessori: qui eam transsumere si sanus fieret proposuit. E

Luxurie malũ deus durissime punit. nec aliqd peccatum legit adeo seuere punitũ ẽm Hieronymũ sicut luxuria. Nã p diluuiũ tota humana et animalis natura pter paucos hoies octo scilicet deleti sunt: vt patet Geñ. vij. Itẽ zodoma et gomorra igne infernali submerse sũt pter hoc malũ. Itẽ filij israel quia fornicabant cũ filiab⁹ Moab perierunt vna die. xxiij. milia. vt patet pmo Corinth. x. ꝛ numeri. xxv. Scdo pter illud malũ angelus homini datus fugit: qa purissim⁹ est et mũdiciã diligit. F Bern. Angelo tuo reuerẽtiã exhibe nec audeas eo psente facere qd nõ faceres me vidente. Exemplũ legit in vitaspatrũ quõ angelus ambularet cũ quodã fratre qui cadauer abhorruit nares clausit: angelus autẽ non aduertit: sed cum quidã adolescẽs eis obuiasset: angelus faciẽ cooperiẽs abhorrens eũ qa luxuriosus erat vt fratri illi retulit ꝛc. G Tercio dyabolus hominẽ luxuriosum inhabitat. Job xl. Dormit behemoth in locis humentibus. id est carnalib⁹. Luce viij. Legio demonum ingressa est porcos: significãs p hoc qꝫ libenter habitẽt cũ luxuriosis: qui per porcos significant. sicut em̃ supbia fecit ex angelo dyabolum: ita luxuria facit ex hoie bestiã porcũ. H Quarto luxuriosus pximũ ledit: qa exinde generant filij illegittimi qui priuant dignitate tpali ꝛ ecclesiastica ꝛ cõmuniter sunt mali: vt patet de Abimelech filio Gedeonis nato ex cõcubina Judicũ. ix. qui mortuo patre interfecit. lxx. fratres suos legittimos vno solo q fugit relicto. ꝛ h ideo vt solus regnaret. De malicia taliũ notat canon. si gẽs. lvj. dis. J

Species luxurie sũt sex. vt patet. xxxvj. q. j. lex. §. cum igit. scz fornicatio. stuprũ. adulteriũ. incestus. raptus ꝛ cõtra naturã: cuius quatuor sunt species scilicet mollicies: zodomiticũ: bestialitas: vxoris abusus. K

Fornicatio simplex mortale est Nihil em̃ excludit a regno dei nisi peccatũ mortale. Fornicatio excludit a regno dei: ergo est mortale. Minor pbat ad Gall. v. Qui talia agũt regnũ dei non possidebunt. Est contra legem diuinam.

Exodi. xx. Non mechaberis. Et xxxij. q. v. Nō mechaberis. Et c. meretrices. xxxij. q. iiij. vnde apl'i in primo cōsilio hierusalē celebrato preceperūt gentibus vt se abstinerēt a fornicatiōe vt patet actuū xv. Nec vti concubinis licet. dis. xxxiiij. audite. Item p solo mortali iniungit̄ septēnis penitētia. vt patet. xxxiij. q. ij. hoc ipsum. ⁊ §. sequenti. Sed pro fornicatiōe iniungit̄ septennis penitētia. vt patet in. c. predicandū. xxij. q. j. ergo ⁊c. L Adulteriū vt dicit̄ . §. cū ergo. xxxvj. q. j. Est alterius thori violatio vel etiam proprij thori Vnde. xxxij. q. iiij. origo: vbi dicit̄ adulter est in suam vxorē amator ardentior. In aliena quippe vxore oīs amor turpis est in sua nimius. Cōmittēs adulteriū dign⁹ est morte tpali ⁊ eterna. De tpali morte dicit̄ Leui. xx. Si quis mechatus fuerit cum vxore alterius et adulteriū ppetrauerit cum cōiuge primi sui morte morient̄ mechus et adultera. De morte anime dicit̄ puerb. vj. Qui adulter est ppter cordis inopiā pdet animā suā Glosa interli. qd cōtingit propter cordis insipientiā. Item grauius peccatū est adulteriū q̄ furtū: ostēdi potest quinqȝ rationib⁹. M Primo quia p adulteriū violat̄ thorus: non autē per furtū. Scdo ex adulterio sepe puenit exheredītatio prior̄ heredū. Tercio furtū pōt restitui: adulteriū vo nunqȝ Quarto furtū sepe fit ex necessitate: adulteriū semper ex sola libidine. Quinto ratiōe pene furtū nō semp punit̄ pena mortis: adulteriū vo punit̄ morte maxime eterna: vt patet in canone. xxv. dis. c. vnū. §. alias. Unde in canone. pdicandū. xxij. q. j. dicit̄. Si qs ppetrato adulterio timēs penitentiā longā ad cōfessionē venire noluerit: ab ecclesia repellendus est siue a cōmunione ⁊ cōsortio fideliū: vt nullus cū eo comedat neqȝ bibat neqȝ in domū suā eum recipiat ⁊c. Holgot sup libros sapiētie tractans istud Sapientie. iij.

N Filij adulterorū in cōsummatione erunt: dicit q magnitudo ⁊ periculū illius peccati attendit̄ ex tribus scilicet ex legis antiqua punitione: ex plis puersa pcreatiōe: ex date fidei violatione.

Lex antiqua punit adulteriū morte tpali. vnde Leui. xx. Si qs mechatus fuerit cū vxore alteri⁹ et adulteriū ppetrauerit cū cōiuge primi sui morte morient̄ ambo mechus ⁊ adultera. Eadem pena punit̄ illos pctm̄ fm leges ciuiles licet eccl'a legib⁹ ill' nō vtat̄. patet hoc idem q̄ grauiter punit̄ pctm̄ illud a deo. ij. regū. xij. de Dauid qui cū adulteratus esset cū vxore Urie: dixit dn̄s ad eū per pphetā Nathan. Nō recedet gladius de domo tua vsqȝ in sempiternū: eo q despexeris me et tuleris vxorē Urie ethei. vnde Clemens papa xxxij. q. vij. Quid in oīb⁹ graui⁹

adulterio: scđm em̄ locū in penis
tenet. primū hi qui errant a fide.
¶ Secundo patet magnitudo
huius pcti ex puerse plis pcrea-
tione: q̄a freq̄uēter talis ples so-
let esse mala ꝛ inhonesta: tū pp̄ter
parētū mutationē: tū pp̄ter casti-
gationis defectū. Unde Bonifa-
cius martyr scribit regi anglor̄ ꝛ
est canon. si gēs. lvj. dis. vbi dicit̄.
Per istas puincias diuulgatū est
nobis in francia ꝛ italia impropera-
rat̄: ꝛ ab ipsis paganis impropera-
riū nobis obijcit̄: spretis legalib⁹
cōnubijs adulterādo: luxuriādo
adinstar zodomitice gētis fedam
vitā duxerit: de tali cōmixtiōe me-
retricū estimādū est degeneres po
pulos ꝛ ignobiles ꝛ furētes libi-
dine fore pcreandos: ad extremū
vniuersam plebē ad deteriora et
ignobiliora vergentē ꝛ nouissime
nec bello seculari fortē. nec in fide
stabilē. nec honorabilē hominib⁹
nec deo amabilē esse venturā. Ne
tamē nati ex fornicatiōe aut adul-
terio desperēt dicit Hiero. cōtra
Ruffinū. vt patet. lvj. dis. Nasci
de adulterio nō est culpa eius qui
nascit̄ sed illi⁹ qui generat. idem
quoqꝫ creator est corporis et ani-
me: noli despicere bonitatem fi-
guli qui te plasmauit ꝛ fecit ip̄e est
dei virtus ꝛ dei sapientia q̄ in vte-
ro virginis edificauit sibi domū.
Jepte inter viros sctōs apl'i vo-
ce numeratus meretricis est fili⁹.
Esau de Rebecca et Ysaac hispi-
dus tam mente q̄ꝫ corpore quasi
bonū triticū in loliū degenerat:
quia non in seminib⁹ sed volūtate
est nascētis causa virtutis atqꝫ vi
cior̄. Ideo in eadē dis. § q̄ aūt. dr̄
Illi sūt abominatio dn̄o ꝛ q̄s pa-
terna flagitia ostēdūt Itē xps nō
solū de alienis sed et de adulteris
traxit originē: vt dicit̄ in canone.
Dn̄s nr̄. lvj. dis. ¶ Tercio pa- 3
tet magnitudo hui⁹ pcti ex date si
dei violatiōe. Uiolat̄ em̄ in adul-
terio fides data coniugi in sacra-
mento cōiugij efficit̄ em̄ piurus.
Aggrauat̄ h̄ malū primo ex cau
sa efficiēti: q̄a ad minus alter eor̄
habet sacramentū matrimonij et
illud violat̄. Scđo ex causa ma-
teriali: q̄a in alijs pctis cōiter dya
bolus vnū occidit: hic aūt duos
ad min⁹ q̄t interueniūt mediato-
res. aliq̄n alter cōiugū interficit̄:
ꝛ vn⁹ pmittit alterū ducere in ma
trimoniū: qđ si fecerit sp in pctō
manet: q̄a illud matrimoniū nul-
lum est pp̄ter impedimētū crimi-
nis: ꝛ sic multiplicāt̄ pctā. Extra:
de eo q̄ duxit in matrimoniū quā
polluit p adulteriū. c. sup eo. ꝛ. c.
significasti. Tercio causa forma
li: licet in om̄i pctō sit auersio ab
incōicabili bono: tamē i nullo pec
cato ita absorbet̄ ratio sicut i illo.
puerb. vj. Adulter pp̄ter cordis
inopiā pdet aīam suā ¶ Quar 4
to ex causa finali. q̄a finis eius est
voluptas in qua adulter ꝯstituit
finē suū ꝛ beatitudinē. nā adulter
aut adultera pōt facilit̄ vitare h̄
malū q̄a habet cōparē legittimū.

R Quinto ex circūstātijs. nam quāto plura et mala scandala sequunt̃ tāto grauius peccāt. Sed ex adulterio sequunt̃ homicidia semꝑ in anima: aliquando etiā in corpore: fit exheredītatio verorū filiorum aut heredū: multa regna ꝓpter adulteriū destructa sūt. Nōne Troya famosa illa ⁊ fortissima ciuitas ꝓpter adulteriū Paridis ⁊ helene destructa est. Dauid sanctissimus rex ꝓpter adulteriū cū Bersabee a regno suo depulsus ꝑ filiū suū Absolon qui ⁊ ingressus est ad cōcubinas prīs: vt patet. ij. regū. xij. Job. xxiiij. Maledicta pars adulteri i terra: ocľus ei⁹ obseruat caliginē: si subito apparuerit aurora arbitrat̃ vmbrā mortis ⁊ sic in tenebris q̄si in luce ambulat: ad nimiū calorē trāseat ab aquis niuiū: vsq₃ ad inferos peccatū illius: obliuiscat̃ miscdia eius: dulcedo eius vermes. S

Querit̃ q̄s grauius

peccat vir aut mulier adulterando. Dicendū ſm Innocentiū papam vt patet. xxxij. q. v. Xpiana religio adulteriū in vtroq₃ sexu pari ratiōe cōdemnat. ratiōe em̄ fidei equaliter peccāt. sed quātū ad dominiū ratiōis vir plus peccat q̄ mulier: quia vir ratiōi: mulier sensualitati comparat̃. Unde Augu. in li. de adulterinis coniugijs: ⁊ assumitur in canone. Indignant̃. xxxij. q. vj. vbi sic dicitur. Indignant̃ mariti si audiāt adulteros viros pēdere similes adulteris feminis penas: cū tāto grauius eos puniri oportuerit: quātomagis ad eos ꝑtinet et virtutē vincere ⁊ exēplo regere feminas. ideo viri reperti in adulterio infames sunt. vt patet. iij. q. v. Cōstituimus. Ideo nec cōsules nec iudices nec rectores nec testes in iudicio esse possunt. T Femina vo plus peccat. Primo ratione maioris scandali qd alijs ꝑbet ve homini ꝑ quē scandalū venit.

Scdo peccat in deū sacramentū violādo. Tercio peccat in ꝓximū ipm ad hoc malū admittendo Quarto peccat i seipam animā suā (ꝓpter paruā delectationē) occidēdo. Quinto peccat in ꝓlem quē reddit ignobilē: et ad ecclesiasticas dignitates inabilē. Sexto peccat in veros heredes eos spoliādo: ⁊ nō legittimos i vsurpationē hereditatis admittendo. Septimo peccat hoc sacramentū sc₃ cōiugij blasphemādo: heresim inducēdo: vt aliquādo frater suā ꝓpriā ducit i matrimoniū sororē. V Pone exemplū de duob⁹: quatuor mala e quib⁹ vnū necessario sequit̃ adulteros. Aut publicū scandalū ⁊ illius peccati obprobriū. aut misera mēdicitas: aut mors repētina. aut mors eterna. Nota quō mulier se ornās peccat. X Adulteriū punit̃ aut ꝓhibet̃ ꝑ legē naturale: mosaicā: euāgelicā: canonicā: ⁊ ciuilē. Primo ꝑ legē na-

ture q̄ dicit. Qđ tibi non vis fieri vide ne tu vnq̄ȝ alteri facias Sed q̄s ē͂st qui vult vxorē suā adulterare: aut q̄ mulier cupit adulteriū habere in matrimonio: ergo nec tu alicui facias vt ad ei⁹ accedas cōparē. Scđo p legē mosaicā. Exodi. xx. Nō mechaberis. id est adulterabis: de pena dicit Leui. xx. Morietᷣ mechus et adultera. Tercio p legē euāgelicā. math. xix. Quos de⁹ cōiunxit hō nō separat. rep̄hēdens iudeos qui dabāt libellū repudij: qđ moyses ꝓpter eorū maliciā admisit ne occiderēt vxores. Separat aūt adulter per hoc crimē vxorē alteri⁹ ab eo cui⁹ est. Quarto per legē canonicā. Ecclesia ponit septennē penitētiā de adulterio sicut de homicidio: vt patet. xxij. q. j. p̄dicādū. tamen illud hodie est in arbitrio cōfessoris relinquens residuū purgatorio. Quinto p legē ciuilē: nā ꝓpter adulteriū probatū vxor pdit dotem vt patet in auten. vt liceat marito. §. q̄ vo. Coll. viij. legitᷣ ꝙ deus terribiliter punit hoc viciū. Y Judicū. xix. ꝓpter adulteriū ppetratū cū vxore cuiusdā leuite a viris ciuitatis Gabaa q̄a noluerūt eos punire illi de tribu beniamyn mortui sūt in bello circa. xl. milia hoim. Nā in primo et scđo bello licet dn̄s iuberet. xj. tribus fuerᷣt debellati a tribu beniamyn: mortui de ipis plus q̄ȝ. xxx. milia q̄a cōfidebāt de sua multitudine cū essent. xl. milia. Jn tercio bello cōpuncti fiduciā habuerūt in dn̄o et vicerunt ⁊ occiderunt de tribu beniamyn. xxv. milia virorū exceptis sexcētis qui fugerūt in desertū: hāc ruinā p̄misit deus in punitionē adulterij malū. Jtem multa mala sequuntᷣ ex adulterio: vt odia: blasphemie: detractiones. Jtē sepe sequuntᷣ homicidia puerorum qui cōcipiuntᷣ: quod grauissimū peccatū est clamās vindictā. Jtem sequuntᷣ furta. mulier sepe furatur viro suo ⁊ dat amasiatori Jtē facit falsos heredes accipere cū alijs si sunt hereditatē. Nota exēplū de viro qui orauit ꝓ vxore defuncta vt legitᷣ in scala dei. Z

Cōtra naturā pessimū est peccatū. Augu. xxxij. q. vij Adulterij malū vincit fornicationē vicitᷣ autē ab incestu. horū oim pessimū est qđ contra naturā est. Cui⁹ q̄tuor sunt spēs. A Unde btūs Tho. scđa scđe. q. cliiij. arti. xj. dicit. Fit hoc peccatū sine cōcubitu q̄n procuratᷣ pollutio. ⁊ dicitᷣ mollicies. De his dicit Aplus. j. Chorinth. vj. Neq̄ȝ molles regnū dei possidebūt. Scđo p cōcubitū ad rem nō eiusdē speciei: ⁊ vocatᷣ bestialitas. de hoc malo dicitᷣ Leui. xx. Qui coierit cū iumento morte moriatᷣ. Tercio p cōcubitū nō ad debitū sexū. ⁊ dicitᷣ zodoma. de h̄ ait apl's. j. Chorinth. vj. Neqȝ masculorum cōcubitores regnū dei possidebūt B Quarto p inordinatū modū legittimorum si

nō vtunt᷑ mēbris ad hoc creatis: cōtra naturā est. Scḋm augustinū. Superat bestialē conditionē. Clamat diuinā vltionē. Prouocat vniuersalē gl'ie indignationē. Inducit magnā infectionē. Suscipit oīs legis punitionē. Primo superat bestialē cōditionē: q̇a nulla bestia reperit᷑ hoc agere: in alijs vicijs hō efficit᷑ sil'is bestijs: in hoc autē efficit᷑ peior q̄ȝ bestia. Aug. xxxij. q. vij. Adulteriū oīm pessimū est quod cōtra naturā fit Btūs Tho. vbi supra. Auaricia fit iniuria sibi aut ꝓximo hoc aūt deo q̇a ordo nature a deo fact᷒ ꝑuertit᷑: quia natura speciei est magis cōiuncta vnicuiqȝ indiuiduo q̄ȝ qḋcunqȝ indiuiduū. ideo pctā cōtra naturā speciei sunt grauissima ⁊ grauiora q̄ȝ ꝯtra naturā indiuidui. ¶ Secūdo pessimū est q̇a clamat diuinā vltionē cito fiendā ꝓpter sui abominationē Gen̄. xix. Clamor zodomorū venit ad me id est viciū qḋ agūt clamat vindictā. Tria mala clamāt vindictā zodoma. sanguis. ⁊ p̄ciū retentū. ¶ Tercio prouocat celestē patriā ꝯtra se. Ps. cix. Judicabit in natiōib᷒ implebit ruinas. Ruine angelice implēde sunt ex hoībus. nec aīe assumēt totā gloriā nec angeli nisi impleāt᷑ ruine. q̄rc angeli ⁊ aīe btē ardēter desiderāt futuꝝ judiciū ꝫm Grego. Sed isti impediūt talem implctionē: ergo totā supcelestē curiā offendūt. Aug᷒. Vidēs de᷒ hoc malū in mūdo q̄si desijt incarnari. Idē. xxxij. q. vij. flagitia. Violat᷑ ꝑ hoc viciū societas q̄ nobis esse debet cū deo: cū illa natura peruersitate libidinis polluit᷑. Hiero. sup ysaiam dicit: ꝙ in nocte illa qua xps natus est omēs hoc vicio maculati mortui sūt subito: vt naturā quā assumeret mūdā inueniret. ¶ Quarto inducit nimiā infectionē. Apl's ad Rom̄. j. vocat eā passionē ignominie. id est minime nominandā. Ideo ꝫm Ray. q̇a nō solū actus sed ⁊ ꝓlatio aut noīatio hui᷒ sceleris sine magna causa aures ⁊ elemēta polluit. vn̄ impator i autē. Ut nō luxuriēt ꝯtra naturā dicit: ꝙ illud viciū inducit pestilentias: tēpestates. q̄rc etiā i italia frequēter fiūt talia. In cōpēdio theologice veritatis dicit᷑: ꝙ dyabolus tentās de hoc vicio vidēs ipsum imminere fugit ꝓpter nobilitatē sue nature: q̇a abominabit᷑ ip̄m. Itē est infectiuū ceteroꝝ q̇a talis aliq̄n solet inficere vnā totā ciuitatem sicut lepra. Intātū abhoruit loth hoc malū: vt filias suas tradere vellet ⁊c. ¶ Quinto h̄ viciū ab oīm lege punit᷑. Primo ꝑ diuinā legē. Leui. xx. Qui dormierit cū masculo morte morietur. Itē maiorē q̄ȝ septennē penitētiā debēt subire: vt patet. xxxij. q. ij. hoc ip̄m. ⁊ §. sequēti. debēt excōmunicari: q̇a grauius est incestui vt cum matre aut sorore: vt patet xxxij. q. vij. adulterij. j. Chorinth. v. apl's tradidit incestuosum dya-

bolo. Itē clericus maculat⁹ hoc vicio ⁊ repertus debet beneficio ⁊ officio priuari. extra de excess. pla. c. clerici. Itē tales ꝫm legē imperialē debēt decapitari. et qui mediator est siliter. ff. de extra ordi. cri. Qui puero. Itē ꝫm legē municipalē debent cōburi tales. Itē ciuitates q̄ carēt hoc vicio valde pſperant in cūctis. Item ꝫm leges sunt infames. ff. de postulando. §. infames. Ciuitates zodomie quinqȝ. Zodoma Gomorra Seboym Adama Segor. G

Quattuor sunt que retrahunt a vicio luxurie. Primū opera miscdie vt elemosyna. Amb. Si q̄s miscdiam operatꝰ et lubricū carnis patitur vapulabit quidē sed nō peribit. Hāc auctoritatē exponit sanctus Tho. scda scde. q. cliiij. arti. ij. in soluti. v. argu. dicēs. Per opa pietatis ille q̄ lubricū carnis patit liberat a pditiōe eterna si penitet. nō aūt si manet impenitēs i lubrico carnis vsqȝ ad mortē liberabit per opera pietatis sed vt scriptū est morietꝰ. Scdm remediū est deuota oratio Sap. viij. Nō possum esse continens nisi de⁹ dederit. Cuius ratio est: q̄a omē donū excellēs singulari oratiōe debet impetrari a deo. sed cōtinētia est hmōi: ꝯ ⁊c. Eccl. xxvj. Ois pōderatio nō est digna cōtinētis anime. id est eque digna. Terciū ē abstinētia. sic eñ ignis naturalis extinguit in subtractione lignoꝝ aut aquarū infusiōe: sic luxuria duob⁹ modis extinguit. aut p cibi et potus subtractionē. aut lacrimaꝝ effusionē. Quartū ⁊ efficacissimū remediū est fuga in omi pctō p cōtrariū conatū vincere potes: hic fuge: noli pugnare: nō es sanctior dauid, sapiētior salomone. fortior sampsone. qui tamē p mulieres lapsi sūt. Aug⁹. de coha. cleri. ⁊ mu. Graue inimicū sortita est castitas: cui non resistendū: sed magis dimisso freno lōgius est fugēdū. Experto crede epo loquar corā deo nō mentior: cedros libani duces gregum sub hac peste cecidisse reperi ipudica turpitudine: de quoꝝ casu nō magis suspicabar q̄ꝫ hieronymū aut ambrosiū. Chris. sup illud math. v. Qui viderit mulierē ad cōcupiscēdū ⁊c. dicit. Si aliqua femina se ornādo oclos hoim attraxerit: etiā si plagā nō intulerit penā patietꝰ extremā. venenū eñ cōfecit: ⁊ si nullus qui bibat inuētus est. sit Nō autē viris dicit h̄ ad feminas loquitꝰ. capiti eñ loquēs corpi psuadet. hec Chris. Femina fax sathane fetens rosa dulce venenū. sp pna rei q̄ phibetꝰ ei. vrit eñ vultu visu risu cute cultu. hui⁹ ab insultu q̄ꝫtū potes esto pcul tu. H

Ve ve ve habitantib⁹ in terra. Secūdo triplex ve significat triplicē maliciā hominū terrenoꝝ. scilicet hominū

oppressionē: simpliciū deceptionem: diuitiaꝝ abusionē. Ve ergo tyrannis pauperes opprimētes. Ve huius mūdi sapiētibꝰ simplices decipiētes. Ve diuitibꝰ seculi hic cōsolationē suā habētes. I

Ve tyrannis pauperes opprimētes. Hiero. ait vt refert Eusebius de morte eius. Ululate o vos miseri nobiles potētes. vento instabiliores. fortune elati. qui alios cōfunditis ⁊ tanq̄ ignobiles conculcatis: qui huius mūdi vanitatibꝰ honoꝝ ⁊ falsorū dignitatū insignijs obcecati. cum vr̄a vita breuissima celeri morte succidit̄ velut a texente tela. forte hac nocte succidet̄: in inferno sine interminabili p̄ alijs cruciabimini moriēdo cōtinue. viuētes in laboribꝰ hominū in mūdo nō estis. ymo nō solū cū hoībus laborē nō fertis sed et laborātes viuere nō p̄mittitis. Idcirco nō cū hominibus sed cū dyabolo cruciabimini Quāto enim in mūdo maior fuit gl̄ia ⁊ leticia: tāto maior erit in inferno preparata pena. Unde scriptū est Sapiēte. vj. Exiguo cōcedit̄ miscdia: potētes ꝟo potenter tormēta pacient̄. quia comuniter alios excellūt in malicia Dicit em̄ Hiero. de illustribꝰ viris. Cessat oīs virtutū actio cū q̄s altius steterit in hoc mūdo altiores ⁊ sublimiores huiꝰ seculi sunt sp̄ bestialitatibus ⁊ versutijs prauis pleni tales tyrāni homicide sūt. Si em̄ ille homicida est q̄ nō largit̄ pauperi penuriā patiēte sua. vt patet lxxxvj. dis. pasce: quātomagis q̄ sibi vsurpat aliena: etiā aliquādo pauperes spoliando. q̄ talis homicida sit patet ex scriptura ⁊ per iura. Scriptura dicit Ecci. xxxiiij Panis egentiū est vita eoꝝ qui fraudat eos vir sanguinū est. Itē de pe. dis. j. Om̄is iniquitas ⁊ oppressio ⁊ iniusticia iudiciū sanguinis est. Opprimūt aūt pauperes multipliciter. nūc in iudicio false iudicādo: nunc causam cōtra eos vt bona ipsoꝝ rapiant fingendo. nunc animalia eoꝝ. nunc familiā eis subtrahendo: nunc ad laborē. nūc ad venationē. nūc ad vigilationē eos cogendo: nūc in cāpis: agris: pratis ⁊ hortis eos damnificādo: p̄ suos canes aut equites frumentū calcādo ⁊ mille modis eos opprimēdo. Ve ergo tyrannis opprimētes paupes. Testat̄ huic sermoni meo ysaias pphcta. x. c. dicēs. Ve qui cōdūt leges iniquas et scribentes iniusticias: scripserūt vt opprimēt in iudicio pauperē: vt vim facerēt cause humiliū ppl'i mei: vt essent vidue p̄da eoꝝ ⁊ pupillos diriperēt. quid facietis in die visitatiōis ⁊ calamitatis de longe veniētis ad cuiꝰ cōfugietis auxiliū ⁊ vbi derelinquetis gloriā vestrā. Glo. interli. traditiōes suas p̄ponūt legi dei. volunt obseruari a cūctis q̄ mādant nec ipsi deo obediūt: ad cuiꝰ cōfugient in die iudicij auxiliū. R

De sapientibus huius seculi simplices decipientes. Un Hiere. iiij. Stultus ppl's meus me nō intellexit filij insipiētes sunt ꝛ vecordes: sapiētes sunt vt faciāt mala bn̄ aūt facere nesciūt. Et sunt illi de q̄bus dr̄ Prouerb. ij. Letant̄ cum malefecerint ꝛ exultant i rebus pessimis. De his etiā dicit dn̄s Luce. xvj. Filij hui' seculi sapiētiores sunt in gn̄atōe sua filijs lucis. Sed nō est bona sapīa: ꝫ mala. Ideo apl's ait ad Roma. viij. Sapīa carnis inimica est deo Ibidē. Prudētia carnis mors est Quot modis sapiētes simplices decipiūt: nullū posse plene exp̄mere arbitror. in emēdo: vendendo: ꝓducēdo: soluēdo ꝛc̄. Itē si filios aut filias hn̄t tales sciētes se aptare mūdo nouis adinuētionib' lucris et deceptionib' gratulant̄ in eis. si aūt deo sunt deuoti ꝛ simplices exosus eos hn̄t: nec sibi ꝯscientias de hmōi vana ꝛ falsa sapīa formant: si corrigunt̄ subtilibus verbis se optime excusare sciūt. Ve ḡ hui' mūdi sapiētibus q̄ alios decipiūt. Et ne putes me loqui ex proprijs ꝛ glosare. testat̄ h̄ y sa. v. ca. Ve vobis q̄ sapiētes estis in oculis v̄ris ꝛ corā vobisimetipsis prudētes. Glo. inter. Supbi corde q̄ despecta dei sapīa q̄ xp̄s est. de v̄ra apud vos extollimini: prudentes apud vos: prudētia est circa agibilia scꝫ doctrina humana. q. d. Ve vobis q̄ prudētiores estis i factis hoīm q̄ꝫ que deū ꝯcernunt. Ideo apl's ad Rom. xij. Nolite esse prudentes apud vosmetipsos ꝛc̄. L

De diuitibus. Hic ꝯsolationē suā hn̄tes. Et est dictū saluatoris Luce. vj. Hiero. ait. vt scribit Euseb. de morte eius. Xp̄s forma virtutis dei seip̄m humiliauit formā serui accipiēs paup natus est. pap et plusq̄ꝫ inops vixit. pauprime mortnus est. Ait eīm volucres celi nidos hn̄t: filius hoīs nō habet vbi caput suum reclinet Iuueni diuiti ꝯsulit oīa vēdere et paupibus erogare Si ḡ xp̄m deū creditis credite eum nō posse falli alioq̄n nō esset deus: ꝛ si nō posse falli creditis ip̄m sequamini. Impossibile est diuitijs affluere ꝛ deū seq̄. natura negat vt ꝯ̄ria misceāt̄ nō possumus deo seruire ꝛ māmone: aut ego fallor aut ipsi in fine decipient̄. q̄ mihi nō credūt tunc credēt cū diuitie eoꝝ trāsierūt in egestatē. diues ille hic epulabat̄ q̄tti dic splendide indutus purpura ꝛ bysso. ꝫ mortu' q̄ꝺ moysi ꝛ ꝓphetis noluit credere in tormētis positus sensit. Nōne diuitijs ꝯiūcta est supbia: ex qua tanq̄ꝫ ex vna radice oīa mala oriunt̄. Audi tu qui diues es q̄d illi diuiti in tormētis posito orāti dictū est vt ait dn̄s luce. xvj. Filij recordare q̄r recepisti bona in vita. horribile dictū est oībus diuitib' formidandū: q̄ bona terre vt freq̄ēter in p̄miū recipiunt ꝓ suis bn̄factis ꝛ non celestia.

vilissimis cōiter largit deus terre na: optimis reseruās eterna et celestia. vt pz in cañ. Sicut. xlvij. di. Hiero. dixit vt refert Euse. Ue vobis q̄ ad celoꝝ regna diuitiarū itinere festinatis qm̄ facili' est trāsire camelū p foramen acus q̄z diuitē intrare ī regnū celoꝝ. nō mea sunt verba ꝫ xp̄i. Si hec reuocabilis est sn̄ia xp̄i oīno nō est xp̄s. Celū ait ꝛ terra transibūt verba aūt mea nō transibunt. Exponamus latius. M

Quatuor modis solent hoīes peccare circa diuitias. Primo male acq̄rēdo vt ille villicus iniq̄tatis q̄ fraudauit dn̄m suū. Luce. xvj. Scd̄o male vtendo ipsis. vt diues ille q̄ induebat purpura ꝛ bysso ꝛ epulabat splendide. Luc. xvj. Tercio male retinēdo: licet nō male acquisiuit nec male vtit eis: tñ retinet ꝛ p honore dei non exponit ea. talis fuit diues ille q̄ ait. aīa mea multa bona habes ꝛc̄. reposuit in horrea ampla in dies multos. Cui dictū est. hac nocte tollet aīa tua a te. ꝛ que ꝯgregasti vbi manebūt. Luce. xij. Quarto nimiū diligēdo. talis fuit iuuenis ille q̄ tristis abijt cū dicer et ei dn̄s vende oīa q̄ habes et da paupibus et sequere me. eo q̄ diues esset. vt pz Luce. xviij. Quicū q̄z talis est aut male acq̄siuit: aut male vtit: aut male retinet: aut nimiū diligit eas scꝫ diuitias impossibile est eū saluari. possibilius eēt camelū p foramen acus trāsire q̄z talē in regnū celorū. Rō. q: illud nature repugnat: istud aūt diuine iusticie ꝛ auctori nature. ḡ impossibilius est diuitē saluari q̄z camelum transire p foramen acus. Raro em̄ inuenit diues qui nō habet vnā harꝫ ꝯditionū. N Exponamus lati'. Diuitie trahūt ad peccatū ꝛ excludūt a regno. Primo in male acq̄rendo puta p rapinā: furtū iniusticiā dolū ꝛc̄. Un̄ apl's j. ad Thim̄. vj. Qui volūt diuites fieri incidūt in tētationē ꝛ laqueū dyaboli. Non dicit simplr q̄ diuites sūt: ꝫ q̄ volunt diuites fieri. q: tales varios modos decipiēdi alios excogitant vt bona tpalia acq̄rant. Item pūerb. xxviij. Qui festinat ditari nō erit innocens. Rō q: talis nūq̄z aut raro sine falsitate: mēdatio: deceptiōe ꝛ silib' eas acquirit. Spine nō colligunt sine manuū lesione: nec lutū cōgregat sine inq̄natōe. Sed diuitie a dn̄o in euāgelio Luce. viij. vocant spine. spine aūt ꝯgregate igne cōburent. Et apl's lutū eas estimat. ad Phil. iij. Hec oīa arbitratus sum vt stercora vt xp̄m lucrifacerē. Et Abac. ij. Ue ei q̄ ꝯgregat non sua vsq̄zquo aggrauat sup se densum lutū. Ecc̄i. x. dr de auaro. q̄ aīam suā venalē habet p quacunq̄z etiā modica dyabolo vēdit pecunia cū iniuste acq̄siuit eam. tales faciunt sicut luceus qui diu rapit ꝛ deuorat paruos pisciculos tandē ipse capit et deuorat. sic q̄ diu paupes

decipiūt ꝛ opprimunt. Isa. xxxiij. Ve qui ꝑdaris. ¶ Scđo trahūt ad pctm̄ ipsis abutēdo qđ fit dupliciter. Uno mō in se cū delicate crapulo se nutrit corpus suū talis fortificat inimicū. Prouerb xxix. Qui nutrit seruū suū delicate inueniet eū ꝯtumacē: talis fuit diues epulo. Alio mō q̄ntum ad alios inordinate ꝯsumēdo ꝛ exponēdo. sicut cū quis dat diuitibꝰ: nutrit histriones. facit conuiuia amicis. Luč. xiiij. Tu cū facis ꝯuiuiū voca pauperes: debiles: claudos cecos ꝛ beatus eris. qꝛ non hn̄t retribuere tibi. retribuet̃ aūt tibi in resurrectōe iustorū. Quidā potiꝰ nutriūt ꝛ vestiunt multos histriones q̄ vnū pauperē. Ecci. xij. Bn̄ fac humili ꝛ ne des impio scʒ cuiꝰ malicia manifesta ē. ¶ Tercio trahūt ad pctm̄ cū male tenent̃ et nō ad necessitatē ꝓximi et laudem dei exponunt̃. qui em̄ pecuniā: frumentū: vestimēta ꝛ sitia ad corruptionē seruauerit: testes sue dānationis custodit ꝛ ligna ad ꝯburendū se colligit. nullus sane mētis citatus ad iudiciū testes ꝯtra se adducit ꝛ ligna q̄bus cōburat̃ colligit. Sed auari hoc faciūt. vn̄ Jacobi. v. Agite nunc diuites plorate vlulantes in miserijs vr̄is q̄ aduenient vobis: diuitie vr̄e putrefacte sunt. ꝛ vestimenta vr̄a a tineis cōmesta sunt. aurū vr̄m ꝛ argētū eruginauit. et erugo eorū in testamētū vobis erit ꝛ mādūcabit carnes vr̄as sicut ignis. thesaurisastis em̄ vobis iram innouissimis. Tales auari sunt peiores ydolatris. Si em̄ illa ydolatria est q̄ imponit tria grana thuris: ml̄to magis ille q̄ totū seruitiū vite sue qđ debuit offerre deo dedit dyabolo ꝛ pecunie: nec satiant̃ sicut nec ignis in appositōe lignorum tm̄ em̄ amor nummi crescit quantū pecunia auget̃. ¶ Auarus sicut columba nidificat: vbi parētes pullos amiserūt: auarus sic submersus quicq̄d apphēderit vsq̄ dum morit̃ fortissime retinet. auarus libētius ꝑmittit vestē inutiliter putrescere q̄ eam daret paupi in salutē aīe sue. vn̄ Amb. sup Lucam xlvij. dist. Sicut hi. Esurientiū est panis quē tu detines: nudorꝫ vestimentū qđ tu recludis miserorꝫ redemptio est pecunia q̄ tu in terrā fodis. tantorū ǧ scias te inuadere bona: quātū possis ꝑstare qđ possis. ¶ Quarto ad pctm̄ trahūt cum nimis diligunt̃. Eccs. v. Qui amat diuitias fructus non capiet ex eis ille scʒ qui tm̄ eas diligit vt paupibꝰ eas subtrahit nec elemosinā largit̃ talis fructū eterne vite nō capiet ex eis sicut ille q̄ largit̃. fimus ꝯgregatus nō fecūdat terram sed dispersus. Tales diuites qui nunq̄ satiant̃ faciunt sicut canis trāsiēs ꝑ aquā (vt ait quidā) portans caseum in ore qui cum viderit vmbram casei ī aqua putās ibi esse caseum ꝛ aperto ore volēs apprehendere eum. etiam illum quē in ore habuit ꝑdidit. Sic aua

ri putāt bona tpalia aliq̄d esse ve-
rū cū sint tm̄ vmbra decipiunt̄ cir
ca eas: ꝛ qd̄ vere hn̄t vt aiam suā
etiā pdūt. Vn̄ Sap. v. Dicēt hi q̄
inferno deputant̄. Quid nobis ꝓ
fuit supbia nr̄a aut diuitiaꝝ iactā-
tia: q̄d ꝯtulit nobis transierūt oia
sicut vmbra. Aug⁹. Regnū celoꝝ
pauperū est: qꝛ paup nihil habet
in h̄ mūdo. Diuitibus deus dedit
terrā: qꝛ nihil hn̄t in celo. Sed vo
lens de⁹ vtrūqꝫ saluari ꝯstituit vt
diuites hic sua hereditate paupe-
res sustineāt: ꝛ paupes illos ī sua
hereditate collocēt vt vtrūqꝫ p al
terū saluaret. dicit etiā Greg. ꝛ ha
bet̄ in canone Cauendū. de pe. dis.
iij. Cauēdū nobis est ne si forte ali-
qd̄ bonū agimus in p̄nti seculo re
muneratione accipimus. Ne for-
te dicat̄ de nobis: receperunt mer
cedem suā: nisi em̄ diues ille aliqd̄
bonū egisset in p̄nti seculo vnde re
muneratione accepisset nequaqꝫ
ei abrahā diceret. recepisti bona in
vita: ideo cū magno timore debe-
tis acceptare bona tpalia cū afflu
unt semp in corpe dicēdo. Dn̄e no
li hic remunerare ꝫ reserua vsqꝫ in
futuꝝ. Et diligēter distribuite eas
Vos aūt diuites amatores mūdi
qui partē in celo nō hētis ꝫ gaude
tis in h̄ mūdo. Audite q̄d vobis il
le seriosus doctor dicit sctūs Hie-
ronymus vt refert Eusebi⁹. Gau
dete: iocūdamini letamini in h̄ bre
uissimo tpis spacio vt postmodū
cū dyabolo sine fine lugeatis: epu
lamini: inebriamini cū diuite q̄ q̄ti
die epulabat̄ splēdide: vt cum eo
guttā aque in gehenna ignis p osi
ti op teris. nec hr̄e poteritis. Se-
minate in corruptoe vt durā colli
gatis iudicis sniam. Ite maledi-
cti in ignē eternū q̄ paratus est dy
abolo ꝛ angelis eius. Ve ve mise-
ri q̄ hic ridetis qꝛ plāgetis. Ve q̄
optatis gaudia tpalia: qꝛ sustine-
bitis inuiti tormēta īfernalia. Im
plete mēsuras maliciarū vr̄aꝝ vt
veniat sup vos ois dei indignatio
fruamini h̄ paruo tpe iocis: ebrie-
tatibus: ꝑlijs: ꝯtētionibus: ꝓcaci
bus. nec vacuū tps p̄terire pmit-
tite. q̄d moramini dum viuitis cō-
gregate filijs vr̄is honores: diuiti
as ꝛ potētias: vestrā augete nobi
litatē et famā vt et filij vr̄i possint
facere q̄ ipsi fecistis q̄tenus cū illis
in inferno pariter eternal̄r crucia-
bimini socij meroris eterni. Sed
forte q̄s dicit. benign⁹ est deus. no
ta Hiero. ibidē satis dure loquit̄.
Matth. xix. Si vis vitā ingredi.
Exodi. xx. Non ꝯcupisces domū
ꝓximi tui. non vxorē. nō seruum.
non ancillam. nō bouem. non asi-
nū. nec oia que illius sunt ꝛc. S

Ve ve habitan
tibus in terra. Apoca.
viij. Tercio triplex il-
lud ve p̄t exponi de tri
plici gn̄e hoim scꝫ gētilibus: iude-
is: ꝛ malis xp̄ianis. ve ergo genti-
libus: ve iudeis. ve xp̄ianis. T

De gentilibus q̄ honorē diuinū ydolis ꝛ creaturis tribuerūt. ydolatria originē habuit tercia gñatōe post diluuiū. Et q̄tuoꝛ legūt fuisse cause ydolatrie. Nimia affectio circa moriētes: timoꝛ ꝛ adulatio regū: diligētia artificū in sculptura ydoloꝛū: fraudulēta laudatio poetarū: q̄ miseros ꝛ dānatos hoīes suis carminib⁹ cōpositis in celū extulerunt. vn̄ Belus p̄mus rex assyrioꝛū fili⁹ Nemrot quē reliq̄t in babylonia cū transierat ad Persas. cū moreret̄ fili⁹ ei⁹ Ninus q̄ ciuitatē magnā Niniue edificauit multū dolens de morte p̄ris sui Beli fecit sibi p̄ solatio fieri ymaginē eius: cui tantā reuerentiā exhibebat. vt q̄buscūq̧ reis ad ipsam ꝯfugiētibus parceret ꝛ penā indulgeret. huius exēplo p̄les charis suis mortuis imagines dedicare ceperūt. Uidētes aūt demones ppl̄i curiositatē intus latuerūt et ex eis respōsa dabāt dicentes se esse deos ꝛ diuinos honores sibi fieri decreuerūt Sic infelicissimum genus ydolatrie introductū est: ꝛ intantū creuit vt capitali s̄nia plecteret̄ quicūq̧ eos hoīes affirmaret Et durauit iste erroꝛ q̄si p̄ totū mundū vltra duo milia annoꝝ vt legit̄ in cronicis. Et noiat̄ iste Belus diuersimode a diuersis gentibus: aliq̄n Bel. aliq̄n baal. aliq̄ū baalim. aliq̄n beel phegor. aliq̄n beelzebub Et sic diuinū honorem scꝫ adoratione ꝛ oblatione creaturis faciūt. ve eis q̄ mediatorē dei ꝛ hoīm dn̄m iesum nō cognoscunt: nec in eū credūt. Joh. iij. Qui nō credit iā iudicatus est scꝫ ad eternā dānationē. ve ergo gētilibus. U

De iudeis q꞉ xp̄m filiū dei messiā in lege ꝛ p̄phetis p̄missum crucifixerūt. q̄d est grauissimū pc̄tm̄ oīm iudeoꝝ. q̄r ecaptiuitas in q̄ modo sunt nō habet finē iam. M.cccc.lx.annis durauit Dicite nobis iudei q̄re in hac grauissima estis captiuitate q̄ p̄ danielem vocat̄ desolatio nō hn̄s finem cum p̄res vr̄i q̄ adorauerūt ydola occiderūt p̄phas ꝛ legē dei abiecerūt. ꝛ p̄pter oēs istas transgressiones de⁹ tm̄ p̄. lxx. annos eos puniuit ꝛ post reduxit in terram suam Pn̄s aūt captiuitas nō habꝫ finē nec a p̄phis suis p̄mittit̄. Si dicere volueritis q̧ pn̄s captiuitas est adhuc illa ira dei p̄pt̄ quā fuit captiuitas. lxx. annoꝛū. q꞉ nō fuit cōpletū sacrificiū de pc̄tis illis. facit̄ deū mēdacē q̄ posuit p̄dicte captiuitati p̄ se terminū. Si dicere volueritis q̧ illa trāsmigratōe misertus est vni parti gn̄is vr̄i ꝛ nō alij ꝛ cui misertus est reduxit tp̄e Neemie: ꝛ nos sum⁹ de illis q̄bus misertus nō est. q̄d falsū est. nā deus illos q̄ occiderūt p̄phas ꝛ adorauerūt ydola reduxit. et pena illoꝝ est in certo numero: vos autē q̄ in p̄dictis nō peccastis graui⁹ punit oportet ergo q̧ aliq̄d graui⁹ pctm̄ cōmisistis q̧ occisio p̄phaꝝ ꝛ adora

tio ydolorũ. qꝛ vos diſpſit ꝑ qua-
tuoꝛ partes mũdi nec finis ꝓmit-
tiť. Item quare a vobiſmetipſis
ſine reuelatõne alicuius ꝓphe ob
ſeruatis circũciſionẽ. ſabbatũ. ⁊ le
gitis moyſen in ſynagogis. nec de
us vobis mãdauit nec reditum in
hierl'm ꝓmiſit. videť ꝙ accepiſtis
ab illis q̃ fuerũt in ira dei. Quare
nõ facitis ſacerdotes: regẽ ⁊ prin-
cipẽ vnctões ſanctas: incẽſum: al-
taria iuge: ſacrificiũ: ſicut circũciſi
onẽ ⁊ ſabbatũ: ſ traditiones vr̃as
ꝯtra dei voluntatẽ facitis. nõ ꝓm
pta eſt r̃nſio. Si eſtis (vt clarũ eſt)
in maioꝛi pena captiuitatis. opoꝛ-
tetꝙ maioꝛ q̃ȝ ꝯtra pr̃es eſt ira dei
ſuꝑ vos. quare nec ei placẽt q̃ faci
tis. Captiuitas hec a Daniele. ix.
c. vocať deſolatio dicẽs. Vſqȝ ad
ꝯſũmationẽ et finẽ ꝑſeuerabit de-
ſolatio. opoꝛtet ergo qđ aliqđ ma
ius ⁊ maximũ feciſtis pctm̃ quare
deus vr̃i non miſereť. Et qꝛ ꝑſeue
ratis in tali pctõ nec in moꝛte nec
poſt moꝛtẽ miſerebiť vr̃i. Itemꝙ
ꝓmiſit deus ꝑ Ezech. vos cõgre-
gare de q̃ttuoꝛ partibus mũdi iaȝ
ꝯpletũ eſt diu añ pñtem etiã capti
uitatẽ. Item ꝓmiſit deus ſacerdo
tiũ Heli in eternũ niſi pctã deme-
reanť. Sił'e de regno dauid ⁊ ſemi
ni eius in eternũ regnare ⁊c̃. Nec
iam habetis regẽ nec ſacerdotem
nec altare nec ſacrificiũ: nec vncti-
onẽ: nec incenſum: nec purificatio
nẽ. imo facti eſtis abhoĩabiles to-
ti mũdo: ⁊ ĩ ſolo coꝛde vr̃o regnat
ſuꝑbia. qꝛ non vultis cognoſcere

pctm̃. quare ꝑcuſſi eſtis. Et ſi co-
gnoſcitis. nõ tñ inuicẽ manifeſta-
tis. nec in vtilitatẽ ſuã cõuertit h̊
cognoſcẽs nec alterius. Pctm̃ il-
lud grande: q̃re in hac ſitis perpe
tua captiuitate apte ꝓphetauit ⁊
dixit Amon ꝓpheta. ij. cum dicit.
Suꝑ tribꝰ ſceleribus iſrł' cõuertã
⁊ transferã ⁊ ſuꝑ quarto nõ tranſ-
ferã eos. qm̃ vẽdiderũt iuſtũ ꝓ ar
gẽto. Quis eſt iſte iuſtꝰ dicite vos
iudei. ꝙ iuſtus iſte fuit ioſeph hoc
eſt cõtra ſcripturã diuinã q̃ ponit
vẽditionẽ ioſeph ꝓ pꝛimo ſcelere.
Adoꝛationẽ vituli in oꝛeb ꝓ ſcđo.
Terciũ eſt occiſio ꝓphetarũ ꝓ
pter qđ ſcȝ terciũ iſrł' fuit captiua-
tus ĩ babylonia. lxx. annis. Quar
tũ ſcelus eſt venditio iuſti ſcȝ ieſu
xp̃i quẽ vendidiſtis ꝓ. xxx. argen-
teis q̃ venditus fuit poſt pꝛimam
tranſmigrationẽ. lxx. annoꝛũ. Si
autẽ o iudei volueritis tenere do-
ctrinã vr̃am: ꝙ ioſeph fuerit ille iu
ſtus: ⁊ ꝙ ip̃m fuit q̃rtũ ſcelus aſſi-
gnate nob̃ alia tria ſcelera q̃ p̃ceſ-
ſerunt venditionẽ ioſeph. ita ꝙ il-
lud ſit quartũ qđ facere nõ pote-
ſtis. cum ſcriptura ſit vobis ꝯtra
ria. ſ. Geñ. qui liber ponit ip̃m pꝛi
mũ ſcelus de hac venditõe ⁊ inter
fectõe oẽs loquũť ꝓphete. Addu
cam aliqua Iſa. j. Ve genti pecca
trici filijs ſceleratis qm̃ ipſi ſe elõ-
gauerunt a deo. blaſphemarunt
ſanctũ iſrael. inclinati ſunt retroꝛ
ſum. Idem. liij. Sicut ouis ad oc
ciſionẽ ductus nõ aperuit os ſuũ.
Idem ibidem. Oblatus eſt. quia

voluit. de angustia ꝛ de iudicio de
positus est generationē eius quis
enarrabit. Isa. vij. Ecce virgo cō-
cipiet. Item. liij. Propter scelus
ppl'i mei pcussi eū. Idem. Depo-
nit oēs iniquitates nr̄as et p infi-
delibus orabit. ¶ Et sciendū ꝙ
duo sunt eius aduētus. primus in
humilitate. scd's in maiestate. de h
loquit' Isa. lij. sic dicens. Consur-
ge cōsurge induere fortitudinem
brachiū dn̄i. Bis dicit cōsurge p-
pter duplicē aduentū. De primo
aduentu loquit'. ix. c. dicens. Par
uulus natus est nobis. Idē de ad
uētu in humilitate loquit'. l. ꝛ. liij.
p totū. Uidimus eum ꝛ nō erat ei
species neqꝫ decor. De aduētu in
gloria dicit daniel. vij. c. Conside-
rabam ꝛ ecce in nubibus celi in sili
tudine filij hoīs venientē ꝛ puenit
vsqꝫ ad antiquū dierꝫ: ꝛ datū est ei
regnū honor ꝛ ptās ꝛ oēs gentes
tribus ꝛ lingue honorabunt eum
ptās eius ptās eterna ꝛ regnū qd
nō deficiet. Hunc duplicē aduen-
tum exprimit pphēta dauid Ps.
xcv. dicens. Tunc exultabunt oīa
ligna siluarū a facie dn̄i. qa venit
iudicare terrā. Hiere. ix. Homo ē
et quis intelligit eū. Idem. Spiri
tus vultus nostri xp̄s deus capt'
est p peccatis nr̄is cui diximus
in vmbra tua viuimus inter gen-
tes. Trenorū. iiij. Item Abacuc
pphēta. iij. c. Cornua in manibus
eius ibi abscōdita est fortitudo scꝫ
i cruce affixus p vos iudeos. Vul
tis adhuc ampliora testimonia o
iudei increduli. Isa. xxix. Erit vo-
bis pphetia tāqꝫ verba libri clau-
si ꝛ dabit' lectori ꝛ dicet lector liber
clausus ē nescio qd est in eo. Clau-
sura libri est clausura cordium su-
pborū vestrorū que clausit deus
vt nō intelligatis verba scripture
Idem. vj. c. Exceca cor ppl'i hui'
aures eorum claude ne forte audi
ant corde intelligant ꝛ cōuertant'
ꝛ sanem eos. Ibidem. vj. Audien
tes audiant ꝛ nō intelligant: vidē-
tes vident et non cognoscēt. quia
corda istius gentis sunt grossata.
Idē. j. ca. Cognouit bos possesso-
rem suū ꝛ asinus p̄sepe dn̄i sui po
pulus autē meus nō intellexit. Et
dixit Ysa. Usqꝫ quo dn̄e. ꝛ dixit do
minus quousqꝫ ciuitates sunt de-
serte ꝛ maneant domus sine habi
tatore Hierc. viij. Miluus hyrū
do ꝛ ciconia sciunt tp̄s aduentus
sui: populus aūt meus nō cogno-
uit aduentum scꝫ veri messie in le-
ge ꝛ pphetis pmissum. Idē. xxxj.
Nouum signum creauit dn̄s sup
terram mulier circūdabit virum
scꝫ xp̄m Dan. ix. Postqꝫ cōsuma-
te fuerunt hebdomade. lxxij. occi-
detur christus: ꝛ tunc venit popu
lus cum principe venturo ꝛ destru
et ciuitatem ꝛ domum ꝛ consuma
bit eam: ꝛ aufertur sacerdotium ꝛ
erit consumata destructio desola-
tiōis ppetue. In hac iā estis o iu-
dei desolatiōe post reedificationē
templi tempore Danielis annū p
die ꝓputādo sunt anni. cccc. xxxiiij
tūc em̄ christus iesus occisus fuit

a pr̄ib⁹ vr̄is. postea venit dux Titus cū pp̄lo romano rc. Cum em̄ idē daniel loquereť de xp̄o dixit ei deus. claude sermones r inuolue pphetiā in acrē. Nūq̄d clausi sūt vobis r obuoluti o iudei oēs sermones leges r prophetie de xp̄o. Vultis r aliq̄d de eius in celū ascēsione audire: audite regalē pphetā dauid in ps̄. vbi dicit in psona angelorꝫ sequentiū xp̄m in ei⁹ ascēsione. Ps̄. xxiij. Aperite p̄ncipes portas principatus vr̄i r eleuamini porte eternales et introibit rex gl̄ie. r r̄nderūt q̄bus nondū plene notū fuit mysteriū incarnatiōis et passionis xp̄i. q̄s est iste rex glorie. r r̄ndēt ipsis. dn̄s fortis r potens dn̄s potēs in prelio qd̄ scꝫ habuit cū iudeis. Audite r ysaiā. lxiij. ca. de hac in celū ascensione loquentē in psona angelorū dicēs. Quis est iste q̄ venit de edom tinctis seu rubris vestimētis d̄ bosra formosus iste gradiens in stola sua. Et r̄ndit dn̄s ih̄s. Ego q̄ loquor iusticiā r p pugnator sum ad saluandū. Et dicūt angeli. q̄re ḡ rubrū est vestimētū tuū sicut calcantiū in torculari. R̄ndit dn̄s. Torcular calcaui solus r nō erat hō mecū. calcaui eos in ira mea donec aspsus ē sanguis eorꝫ vestimēta mea. ꝫ dies vltiōis in corde meo r annus retributōis mee venit. Ecce o iudei quō cōquereť pius dn̄s angelis de vob. Calcauit iam vos multis annis in ira sua. tn̄ adhuc restat in nouissimo die dies vltōis r annus retributionis in corde suo. Vtinā cū occidissetis Jsaiā etiā hanc auctem de libro eius deleuissetis. De h̄ musto .i. sanguine xp̄i loq̄bať Jacob p̄riarcha iude filio suo Gen̄. xlix. Lauit stolā suā in sanguine vue. Sciti em̄ r credētes. iudei et gētiles sil̄r lauerūt r lauēt se ab originali culpa in sanguine huius vue expresse in cruce. Jdē iacob ait de iuda Genes. xlix. Nō auferť sceptrū de iuda r dux de femore eius donec veniat q̄ mittēdus est. r ip̄e erit expectatio gētiū. Cum em̄ natus esset xp̄s nō habuerūt iudei regē de semine eius. nec hodie h̄nt nec habebunt. q2 tunc herodes alienigena regnū iudee obtinuit. vt ergo iudeis in xp̄m veram messiā eis promissum nō credentibus. ꝫ

Ve malis xp̄ianis.

De illis de cetero erit sermo. r sūt duplices scꝫ mali r pessimi. Mali sunt cōiter pctōres. pessimi v° sūt heretici. Mali xp̄iani sunt exn̄tes in aliquo pctō mortali. tales xp̄iani nō sunt licet nomen vsurpēt. q2 ab eccl̄ia separati sunt. vn̄ Aug. et trāssumiť in canōe. De illis. xxiiij. q. iij. vbi sic dr̄. Non solū q̄ manifeste p censuras eccl̄iasticas separanť ꝫ etiā q̄ ficto corde se ouibus xp̄i immiscēt r male sūt vite ab ecclesia sepati sunt. Hiero. ait vt refert Eusebi⁹. Heu q̄t hodie sacro sunt renati baptismate. et xp̄iano funguntť noīe q̄bus melius foret nō fuisse. Est em̄ gehennalis pena

paganorũ infinito minor q̃ xp̄ia-
norũ malorũ: vtinã nõ foret taliũ
maior ps: nauis vndiq̃ sana vni-
co submergit foramine Dices for
san. Artam facis viã salutis. Hie-
ro. ibidẽ. Regnũ celorũ nullus re-
probus ingredit: centuplo artior
est via q̃ credit. Idẽ Hiero. ibidẽ
infra. Non sufficit xp̄iani nomen:
xp̄ianus es: xp̄m imitare frustra
xp̄iani habet nomen q̃ dyabolũ se
quit: q̃nimo xp̄ianus oĩno nõ est ꝫ
antixp̄s. Audistis ait iohes. q an-
tixp̄s venit: nunc aũt antixp̄i mul
ti sunt: vis ḡ regnare cũ xp̄o patia
ris cũ ip̄o Si xp̄m regẽ & dñm cui
est nomen sup̄ omne nomen opor
tuit pati vt ita intraret gloriã suã:
quã fiduciã habemus nos intran
di sine labore. O q̃ stulti sumus &
tardi corde ad credẽdũ: volumus
hic gaudere cũ seculo & postea re-
gnare cũ xp̄o: dñs nudus ingredi
tur: seruꝰ sup̄fluitate vestiũ intra-
bit: ille ieiunus ille crapula & luxu
ria plenus Ille in cruce p̄ xp̄ianis
moriẽs. ille delicate in lecto dormi
ens. qđ dñs facit seruus nõ facit:
p̄mittit dñs zebedei filijs regnũ si
calicẽ quẽ bibiturus erat biberẽt
Non dicat se xp̄ianũ q̃ p̄ xp̄o mo-
ri nõ inuenerit se paratum Dices
forsan. fidẽ xp̄i habeo. Hiero. bo-
nũ est ꝫ vbi sunt op̄a fidei. Fides
(ait Jacobus. ij. cap̄) sine opibus
mortua est Certe dicã q̃ xp̄m ore &
nõ op̄e laudas xp̄m negas. q2 si q̃
dices crederes saltem eũ timeres
et de p̄ctis verecundareris. Et si
credis & male facis centuplo puni
endus &c. imo zodoma remissius
habebit iudiciũ. Idẽ Hiero. in eo-
dẽ libello. Sed forte q̃s dicet. be-
nignus est dñs & misericors q̃ om
nẽ p̄ctõrem ad se veniẽtẽ recipit et
indulget. Verũ quidẽ ꝫ esse p̄fite-
or. benignior est em̃ dñs q̃ credit
et vnicuiq̃ parcit ad se vt cõdecet
redeũti. Nõne benignissimus est
dñs q̃ tot & tantas tollerat iniuri-
as a p̄ctõribus dans eis t̃pis spa-
ciũ vt emẽdent. si hoc noueris q̃a
sicut benignus est intollerãdo ita
iustus est in puniendo. Sed forte
q̃s iterũ dicet. q vir q̃ in tanto t̃pe
q̃ vixit malefecit: in mortis articu
lo accepta p̄nia a deo veniã obti-
nebit. Heu q̃ vana suspicio & falsa
meditatio vix de decẽ milibꝰ hoim
aliq̃n inter centũ milia quorũ ma-
la semp̄ vita fuit meret a deo hr̃e
idulgẽtiã &c. quã acceptã a deo ac
cipit p̄niam: quã nõ accipet si ad-
huc posse se sanari crederet. Certe
p̄cludã q̃ dum sanus est & iuuenis
deũ offendere nõ formidat in mor
te nõ meret diuinã obtinere indul
gentiã. q̃ dilectissimi filij est p̄nia:
quã solus q̃s accipit cũ se ampliꝰ
nõ posse viuere cernit q̃ si ex infir-
mitate p̄ualesceret peior q̃ prius
fieret. Scio nõ modicos pecunio-
sorum accepta in mortis articulo
p̄nia p̄ualuisse in corp̄e & peiorasse
vitã: hoc teneo: ꝫ verũ puto: hoc
multiplici experientia didici: q ei
nõ bonus est finis cui mala semp̄
vita fuit p̄ciosa. Ait p̄pha ps. cxv

In cõspectu dñi mors sanctorum Rursum ait. Mors pctõꝝ pessima. ps. xxxiij. Aug⁹. de pnia sic ait et transsumit̃ in canone. Si quis. de pe. dis. vij. Et mgr̃ in q̃rto. dist. xx. Si q̃s positus in vltima nccita te voluerit accipe pniam ⁊ accipit mox recõciliabit̃ fateor ⁊ hinc vadit. nõ illi negamus qđ petit: ꝫ nõ ꝓsumimus ꝙ bñ hic exijt. Si securus hic exierit nescio: pniam dare possumus securitatẽ nõ: nũq̃d dico damnabit̃: ꝫ nec dico saluabit̃. Vis ĝ a dubio liberari age pniaꝫ dum sanus es: si sic agis dico tibi ꝙ secur⁹ es: q: pniam egisti eo tp̃e quo peccare potuisti. Si vis agere pniam qñ iaꝫ nõ peccare potes pctã te dimiserũt nõ tu illa. Aug⁹ de vanitatibus seculi circa principiũ dicit. Nolite negligere ꝙ vos pius dñs sustinet peccãtes: q: q̃to diutius expectat vt emendetis tanto grauius iudicabit si neglexeritis: si forte putas ꝙ finis mundi tardi⁹ veniat vel suũ vnusq̃sq; cõsideret finẽ ⁊c̃. Sunt q̃ libẽter ⁊ iocũdissime morant̃ in mũdo multa ꝙ in longa tp̃a disponũt agenda: repente rapiũt̃ in morte: ex improuiso auferunt̃ e corpe: ꝫ btũs ille q̃ semp habuerit illã ante oculos: ⁊ festinauerit in ista hora mortis parat⁹ inueniri. ve ĝ malis xp̃ianis. Vñ Aug⁹. de vita xp̃iana dicit. Ex vnctõe xp̃i ⁊ xp̃ianũ nomen discẽt qđ nomẽ ille frustra sortit̃ q̃ xp̃m minime imitat̃. Quid tibi prodest vocari qđ nõ es ⁊ nomen vsurpare alienũ. si xp̃ianũ te esse delectat q̃ xp̃i sunt facis. q̃ em̃ se xp̃m dñm habere ꝓfitet̃ ⁊ eum nõ sequit̃: ille nõ famulus ꝫ subsannator et irrisor xp̃i est: huic ĝ iudiciũ geminuꝫ seruat̃: ⁊ ꝓ dei subsannatõe quẽ sine causa dñm appellauit. ⁊ ꝓ qualitate pcti. q̃s tam vanus et miser est vt doctũ aut aduocatũ cũ lr̃as nesciat audeat ꝓfiteri. q̃s tam insanus ⁊ excors vt se ꝓfiteat̃ militẽ q̃ nesciat arma gestare. Sutor vt dicat̃: necessariũ est vt calciamẽta ꝯficiat. vt vocet̃ q̃s faber aut artifex artis peritia faciat: hmõi exẽplis cognoscimus nullũ sine actu nomẽ hr̃e. Tu ergo quõ xp̃ianus diceres in q̃ xp̃iani actus nõ apparent. xp̃ianus em̃ est q̃ nõ noĩe sed ope xp̃m imitat̃ q̃ neminem ledit. xp̃ianus est q̃ exẽplo xp̃i inimicos nõ odit. aduersantibus bñfacit. ꝓ ꝑsecutoribus orat Nam q̃ aliquẽ nocere aut ledere paratus est ille mentit̃ se esse xp̃ianũ. Xp̃ianus est q̃ põt voce iusta dicere: nemini vn̄ ꝙ nocui. cum oĩbus iuste vixi. A Queris forte. quid si aliq̃s nec bonũ nec malũ faciẽs inueniat̃. an talis sit de numero saluãdoꝝ. Dõm ꝫm Augu. de vita xp̃iana. quisq̃s nec malũ videt̃ opari nec bonum cuius seruus esse videt̃ ignoro. a xp̃iano em̃ nõ solũ querit̃. vt non faciat malũ ꝫ etiã vt exerceat bonum. B Qui etiã si nec q̃d mali nec q̃d boni fecerit. tñ ad eterne vite ꝓmiũ nõ admittit̃ ꝫ gehenne ignibus mãcipat̃. sicut in euangelio

dn̄m dixisse legimus de his qui nihil mali faciunt nec boni Math. xxv. Discedite a me maledicti in ignem eternū quē pparauit pr̄ me° dyabolo ⁊ angelis eius. Esuriui ⁊ nō dedistis mihi manducare. Idē ibidē. Nec vt quidā putāt solā pfidiā damnare hoīem ⁊ nō pctm̄. cum scripturarū exēpla sint in oppositū: vt in Adam Cayn diluuiū zodoma. solis pctis ⁊ nō pfidia leguntur perijsse. ve ergo malis xp̄ianis in pctis mortalibus existētib° De malis xp̄ianis et ipsorū pctis de cetero loquamur. nam iudei et gētiles pn̄tes nō sunt. diuino relinquamus iudicio. ¶ Aug°. vi. q. j. Quero an catholicum pessimis moribus alicui heretico in cui° vita pter id qd hereticus est nihil rephēsibile inueniat. pponere debeamus. Non audeo pcipitare sentētiā. potest hic exponi autoritas Danielis de q̄tuor bestijs ascēdētibus de mari. de pessimis xp̄ianis. scz hereticis pōt fieri alius spālis sermo. ¶ Hereticus est q̄ i fide errat. xxiiij. q. j. heretici. Extra de ver. sig. sup quibusdā. Hereticus est q̄ male sentit d̄ corpe xp̄i ⁊ alijs sacris. extra de here. ad abolendā Hereticus est q̄ falsas nouas opiniones gignit aut sequit. xxiiij. q. iij. hereticus. Hereticus est q̄ aliter scripturā itelligit q̄ʒ sp̄ūsctūs flagitat. xxiiij. q. iij. heresis. Hereticus est q̄ ab vnitate ecclesie pscisus est. iiij. q. j. q aūt Hereticus est q̄ cathedrā petri deserit. xciij. dist. qui cathedram. Hereticus est qui negat romanā ecclesiā caput oīm ecclesiarū. xxij. dis. oēs. Heresiarcha est q̄ hereticos defendit. xxiiij. q. iij. qui in ecclesia. Item nullum pctm̄ est heresi grauius. xxxij. q. vij. quid in oībus. Grego. xix. dis. nulli. Quicūqʒ aplice et scte ecclesie iussionibus contrariat maiori excōicatiōe excōicatus est. Damasus papa. xxv. q. j. Violatores canonū voluntarie grauiter a sctis patrib° iudicāt et a spūssancto cuius dono ditati sūt damnant: qm̄ blasphemare spm̄sctm̄ videt. ¶

Ve ve habitantib° in terra Apoc. viij. Quarto triplex ve pōt exponi de triplici statu hoīm scz legittimis. viduis: ⁊ virginib°. ve ergo legitimis. ve viduis. ve fatuis virginibus. ¶

Ve legittimis.

Ex iure canonico due patent cause matrimonij. scz educatio plis ⁊ vitatio criminis. ve eis in quibus non inueniunt he due cause. Prima debet esse intentio prolis. vt patet in canone. pudor. xxxij. q. ij. hec sola fuit causa institutiōis matrimonij in paradiso. vt patet in canone Sicut non omis. §. his itaqʒ. xxxij. q. ij. Scda causa est vitatio criminis ⁊ tanqʒ remediū admissum ne in aliud pctm̄ carnis grauius labant. vt patet. xxxij. q. ij. quicqd. Et hac de causa institutū est post

lapsum in remediū humane infirmitatis. vt ptz in. §. his ita. eadem cā et. q. Sed heu iam nr̄is tp̄ibus vita legitimoꝝ facta est porcoꝝ ꝛ fouca putredinis. Dicamus de scd̄a causa q̄ est euitatio criminis: q̄ nō solū iam ibi nō repit̄ ħ et pcti causa ibi inuenit̄. viuūt vt iumēta sine ratōne modis varijs illicitis. Si em̄ ille adulter est q̄ amat vxorem suā nimis ardēter. vt dicit canon. Origo. xxxij. q. iiij. multo plꝰ ille q̄ eavtit̄ ac si publica esset. imo vellet eavti etiā si sua vxor nō esset pessimꝰ adulter est. Sctā Katherina de senis vidēs penas inferni ex dei reuelatōe maxime vidit legitimos torqueri ꝑ pctis illis q̄ fecerūt in actu mr̄imoniali nō debito mō seruato. Et ħ ideo. qꝛ tales raro dolēt de hmōi pctis ꝛ ꝓponūt emēdare se: ꝛ sic talibus est matrimoniū cā pcti ꝛ dānatōis. Loquamur in singulari. Vir ħ q̄si aucte dicit ꝛ facit. Tu es vxor mea volo vti te vt placet: mētiris leno pessime nō est tua in his q̄ ꝯtra deum ꝛ honestatē matrimonialē sūt. Itē putat se dn̄m esse mulieris tm̄ et nō ꝯparē volens honorari ab ea. nec eaꝫ cū aliq̄n melior ipso sit honorat: aliq̄n lusor est. nōnunq̄ȝ inebriat̄ maledicēs vxori ꝛ suū in ea vindicās infortuniū Mulier etiā mala peior est morte. vt dr̄ Eccs. vij. hoc ꝓpriū habet se ornat quātū pōt. ħ Btūs Tho. scd̄a scd̄e q. clxix. ar. ij. dicit. Duo sunt cōsideranda circa ornatū mulierū. scꝫ

ꝙ nō sit ꝯtra cōsuetudinē: et ꝙ nō fiat ex inordinato affectu aut malo amore: pōt tn̄ se ornare ad ꝯplacendū viro suo ne in adulteriū labat̄. verū est q̄n ꝓnꝰ est ad adulteriū al's cessante causa tollit̄ effectꝰ Extra de appel. c. cū cessante. Etiā requirit̄ ꝙ ex tali ornatu nulli sit causa pcti. al's sine pctō nō se ornare debet. Ve hoī p quē scādalū venit. Nemo em̄ dꝫ iuuare ꝓximum nisi quantū hoc fieri pōt sine pctō vt dr̄ in canone. Faciat. xxij. q. ij. Non em̄ sunt faciēda mala vt eueniāt bona. ad Rom̄. iij. Ideo inexcusabiles sunt mulieres: q̄n vidēt suis viris nō placere ꝛ maxime q̄n ab eis ꝓhibent̄ ꝛ tn̄ se ornāt maxime peccāt: ꝛ oīa mala ꝛ incitamenta libidinis q̄ inde ꝓueniūt redundant in tales mulieres: sicut quō (si nō ꝑmitterēt̄ se ornare) efficeretur adulter: pellis vulpem tradit anceps applicat auē in registro scꝫ aufs roer. alios p ħ allitiens. Sic dyabolus mulierē: viduā: aut virginem ornatā ante ianuā locat ꝛc̄. L Alique ornāt se cū accedere debent ad ꝯuiuia: ꝛ vbi alij sunt viri ꝛ dicūt se id facere ad ꝯplacēdū ꝓprio marito: mētiunt̄ cū ad domū ꝓpriam veniūt deponūt sua ornamēta ꝛ vt pilosa sedent noctua cū marito ꝓprio ornatū parū curantes: tūc alique sciūt virū auaꝝ disponūt cū certis vt portēt clinodia argētea ꝛ aurea ad vendēdū viris eoꝝ ꝛ dicūt charissime marite ematis talia in largo hēbitis foro: po-

stea vendetis ea ꝛ habebitis lucrū Et si audiūt ꝙ vir nō vult tātū dare quantū venditores postulant: addunt occulte residuū pecunie ꝛ vir reliquū soluit: aperte putās se velle habere lucrū: postea blandicijs mulieris deceptus nō vendit que tunc cedūt ad ornatū mulieꝝ et dominiū post mortē mariti: tūc talis mulier gloriādo dicit sodalibus. duxi ad balneū virū meū deceptōis: ipse didicit venecijs mercantiā ꝛ ego plus scio. Alique inducunt ad emendū talia virū ꝓ filijs ꝛ filiabus ne sint vt noctue inter alias sodales ꝛ ne spernant̄ assumi in matrimonio. ꝛ postꝗ̄ eas tradit matrimonio ꝓ alijs tradendis retinet illa clinodia ꝛ finaliter nulli dat sibi reseruās ad voluptatem: ornatū a filia tollit: noctuam nudā lateri sponsi iūgit. Alique vident virū in breui oportere exulare ꝓpter debita. dicūt. graue ē negociare ꝛ periculosum ematis illa et illa clinodia q̄ cum libet: vēdere potestis nec marcescūt: sed eius intentio est postꝗ̄ vir fugat̄: aut ꝓpter debita incarceratur illa clinodia sibi vsurpat: et ex eis laute cū alijs viuit: ꝛ si vir ꝓpriā nō habuit pecuniā iubet mutuare et sic virum ꝛ alios spoliat. Et sic thorus nō est vitatio sed occasio pc̄ti malis legitimis.

Dicamus de secūda

causa thori scꝫ educatiōe puerorū aliq̄d modicū. residuū speciali reseruando sermone. Intētio p̄ma matrimonij debet esse educatio filiorū nō solū in mundū s; ꝛ in celū. Sed heu iaꝫ nulla aut modica est cura parētibus de salute eterna filiorū: si mūdani sūt: si ornare se sciunt: si loquaces sūt: si alijs affabiles se exhibēt: si inuētores nouaꝝ inuētionū sunt: si ad auariciā ꝓni sunt: ꝛ ceteris q̄ mūdi sunt: tūc iocundant̄ in eis: laudāt studiū eoꝝ: p̄bent adiutoriū: ve talibus legitimis. Cōtra tales parētes ꝛ filios ꝛ filias loquit̄ Hiere. vij. c. sic dicēs Hec dicit dn̄s locut⁹ sum ad vos mane ꝯsurgēs ꝛ nō audistis. vocaui ꝛ nō rn̄distis ꝛc̄. Tu ġ noli orare ꝓ pplo nec assumes ꝓ eis laudē ꝛ oratiōnē. ꝛ nō obsistas mihi. q̄a nō exaudiā te. nonne vides q̄d isti faciūt in ciuitatibus iuda ꝛ plateis hierl̄m: filij colligūt ligna: p̄res succendūt ignē: mulieres conspergunt adipem ꝛc̄.

De Viduis. Aplus

j. ad Thimo. v. dicit. Vidua q̄ in delicijs est mortua est. sicut medicus vidēs infirmū morti vicinum esse mortuus est. q. d. impossibile est eū viuere amplius. Sic vidua que viuit delicate comedendo: bibendo: incedēdo: dormiendo: impossibile est eam sp̄ualiter viuere. Gregorius. Periclitat̄ castitas in delicijs. Sicut terra nimis pinguis firmo generat vrticas vepres ꝛ herbas inutiles. sic vidua delicata malas cogitatōes delectatiōes dāna

biles etiã sine factis ad minus habet. oportet ergo terraꝫ laborari. exercitari. ꝛ asinũ domare scꝫ corporis tui. Talis qꝛ viro ꝛ dño caret: oia sibi licere putat sicut equ⁹ sine freno vadit. ¶ Apl's. j. ad Thim. v. dicit. Honora viduas q̄ vere vidue sunt: q̄ aũt vera vidua est ꝛ desolata sperat in deũ ꝛ instet obsecrationibus ꝛ orõnib⁹ nocte ac die. Sicut legit̃ de sctã Anna q̄ xp̄o testimoniũ dabat cũ p̄ntaret̃ in templũ q̄ nocte ꝛ die nõ discedebat a templo. vt ptꝫ Luce. ij. Illa dr̃ vidua q̄ soluta ē a maritali thoro al's vidua nõ est. vt ptꝫ. xxxiiij. dis. §. vidua. Vera vidua debet iuuare ecclesiã dei orõnibus ꝛ bonis opibus. vt ptꝫ in canone. Vidue. lxxxj. dis. Vera vidua nõ debet clericis et religiosis multũ esse cõis aut familiaris. vt ptꝫ i canone Clericus. lxxxj. dis. Vera vidua debet pctã sua q̄ in matrimonio ꝯtraxit elemosinis redimere. Unde Dañ iiij. Pctã tua elemosinis redime: et iniq̄tates tuas ꝛc. Vera vidua nõ debet interesse coreis aut cõuiuijs q̄ alijs mortifere sunt. Nemo põt gaudere cũ mundo ꝛ regnare cum xp̄o ſm Hiero. Vidua debet fugere malã societatẽ: querere loci honestatẽ. abijcere ornatus vanitatem. ¶

Ue fatuis virginib⁹

lampades hñtes exterioris accẽsionis ſ; nõ oleũ in vasis suis. i. amorem virginitatis in ꝯsciẽtijs suis. Isid. de summo bono. Virgines carne nõ mente nõ hñt p̄miũ in repromissione. Uñ dr̃ in canone Sicut. Et in canone sequẽti. xxxij. q. v. Q̄ꝫ multe sunt virgines corpe q̄ tñ fornicant̃ ꝛ adulterant̃ mente: Fatua virgo est q̄ supba est: etiã si corp⁹ custodit a viro. aĩa tñ adultera est dyaboli Job. xlj. Ipse est rex sup oẽs filios supbie. Bernh. Nec virginitas marie deo placuisset absq; ei⁹ humilitate: vñ oblita virginitatis gloriat̃ de humilitate dicẽs. Respexit humilitatem ancille sue. Fatua virgo est q̄ ornatum capitis capilloꝝ ꝛ vestiũ diligit. Aug. in tractatu de sobrietate ꝛ ebrietate ad virgines dicit. Dñica: virgo nec capitis ornatu: nec habitu come: nec oculis rectis: aut letis ſ; accliuibus ad terrã cũ vultu p̄cedat ne inseruiles indicat amores scꝫ mũdi. ꝛ si ipsa nõ peccat alijs tñ causa p̄ditiõis existat. Euangeliũ dicit. Qui viderit mulierẽ ad ꝯcupiscẽdũ ꝛc. Fatua virgo est q̄ verecũda nõ est. Amb. de virginitate. Comes indiuidu⁹ debet esse pudor sine q̄ virgines manere nõ p̄nt. Fatua virgo est q̄ viris libenter familiaris est in colloquio. Aug⁹. ad virgines. Dñica: virgo sermone garrula: loquacitate verbosa: curiositate supflua: casta non potest iudicari imo ꝓstituta ꝛ ad luxuriã accẽdẽs. Fatua virgo est q̄ curiosa est oĩa volens scire: ꝑscrutari: experiri. Si asinũ rugientẽ audit ianue aut fenestre

se iungit: putās tibicinem choreā ducentē fore. Aug⁹. ad virgines. vbi supra. Dñica virgo primo primitus publicos debet vitare conspectus ⁊ platearū frequentiā declinare aut in domo posita lanificio aut ⁊c. insistere. Fatua virgo ē que amatrix chorearū est ⁊ frequētatrix. Nā chorea pfectū est opus diaboli vbi aut chorisantes aut aspicientes quasi omne genus mortalis ꝯmittūt criminis. ¶ Vñ Chorea est infernalis circulus cuius centrū est dyabolus. Ve chorisantibus ⁊ ꝯsentiētibus. Fatua virgo est q̄ ꝓna ad risum ⁊ cachinnum est. Aug⁹. Virgo ab omni inuerecūdo sermone et risu debet se abstinere. Fatua virgo est: q̄ quocuuq; fuco ob genarū decorem se vngit mūdo in ꝯplacētiā hos dānat Ysaias ꝓpheta vt dicit Aug. vbi supra. Fatua virgo est: q̄ feminis adulteris aut multū suspectis libēter cōis aut familiaris est. per hoc em̄ se talē qualis illa est ondit Fatua virgo est: q̄ gulosa aut ebriosa est. Debet em̄ honesta virgo. vt dicit Aug⁹. paruo victu ⁊ potu esse ꝯtenta. nō vt gracilis corpore maneat. Sicut q̄dā dyaboli amatores ieiunando faciūt: s vt omnē corpis inordinatū amorē domet. Fatua virgo est: q̄ inuerecūdarū cantionū cantrix est: q̄bus mirabiliter corda inficiunt viroꝝ ⁊ innocentū. Fatua virgo est: q̄ parentibus suis i licitis nō dico pompis obediēs nō est: tales vt frequēter currūt turpissime. Fatua virgo ē: et dyaboli amatrix q̄cūq; q̄dcūq; signū voluntarie gerit antixp̄i: q̄d scʒ aut supbiā aut vanitatē aut immūdiciā aut ad q̄dcunq; inducēs est pctm̄ mortale Heu q̄t hodie q̄z multe sunt fatue tam parū prudētes virgines. vtinā quinq; essent prudētes virgines quotiēs quinq; fatue. Sed reuera vbi nr̄is tpibus sūt quinq; sapiētes semp q̄nquies quinquaginta reperiunt̄ fatue q̄ pulsant s nō ingrediunt̄. deberemus aliq̄d honestis in gloriā virginibus dicere. Sed alio reseruādū est sermone. Virginitas status excellentimus. Deo dilectissimus. Homini vtilissimus. R

Ve ve ve habitantibus in terra Apoca. viij Quinto triplex ve pōt exponi de triplici gradu hoīm scʒ laicis: clericis ⁊ malis religiosis. ergo ve laicis: ve clericis: ve malis religiosis. S

Ve laycis p̄cepta dei

nō obseruantibus. Si vis vitā ingredi ait dn̄s Math. xix. Hua mā data dei. Sed nr̄is tpib⁹ minime curāt̄ dei p̄cepta. Apl's. ij. ad Thitū. iij. dicit. In nouissimis diebus instabūt tpa piculosa. Erūt hoīes seipsos amātes cupidi: elati: supbi: blasphemi: parētibus inobedientes: ingrati: scelesti: sine affectione: sine pace: criminatores: incōtinētes. diuites: sine benignitate: p

ditores: ꝓterui: tumidi: volupta-
tum amatores magis q̄ʒ dei: habē
tes quidē speciē pietatis: virtutē
aūt eius abnegātes. Ubi dicꝰ glo.
or. Ex eo autē ꝙ hoīes seipsos nō
deū diligunt q̄si ex radice hec ma-
la q̄ sequunꝰ oriunꝰ Erunt cupidi
dicit glo. pecunie. Elati ad dn̄m:
supbi de honoribus sibi impensis
a subditis. Blasphemi in deū per
heresēs: parētibus inobedientes
carnalibus ꝛ spūalibus. Ingrati
de bonis correctionibꝰ ꝛ mala red
dūt. Scelesti in grauibus ꝑpetrā
dis: suas ꝛ aliorū aīas interficien-
tes: sine affectōe nō ꝯpatiendo in-
firmis: sine pace alios inquietan-
tes criminatores. i. crimen suum
alijs imponentes: detractores fa-
mam sanctorū maculare conātes
Incōtinētes: gule ꝛ libidini nō re
sistentes: aut multe cupiditati. Im
mites crudeles in exercēdo lites si
ne benignitate. i. largitate nescien-
tes alijs subuenire: proditores se-
cretorū aliorū sibi cōmissis. Pro-
terui. i. ꝓcaces habitu vel verbis
pudorem nō seruātes. Tumidi in
flati corde: ceci nō intelligētes que
loquūtur: voluptatū quarūlibet
amatores ꝛc̄. Et q̄r deus pijssimꝰ
salutē volens hoīm: misit in fine
mūdi seruū suū sanctū Dn̄icum ꝛ
ordinē p̄dicatorꝝ mūdū renouās:
virtutes docēs vicia expugnās p
ipm. ¶ Uidēs lucifer princeps
infernalis. ꝙ q̄si totū ꝑderet mun
dum p clamorē p̄dicatorꝝ: ꝯuoca-
to ꝯcilio suorꝝ modū resistēdi que-
rebat. tandē cōi ꝯsilio hoc decretū
est an ipsis demonibꝰ: vt ꝛ ipsi exi
rēt ꝛ oīa pctā virtutes fingētes in
cordibꝰ mitterēt hoīm ea pallean-
do ꝛ nō pctā ſ virtutes fingendo:
supbiā iam nō supbiā ſ vocarent
mūditiā qd̄ de facto sic est: cum ali
q̄s corrigitꝰ p supbia. dicit se nō su
pbiā ſ mūdiciā diligere. Auaricia
iam nō auaricia ſ ꝓuidētia dr̄: lu-
xuria et amor carnalis charitas.
Ira zelus iusticie. Inuidia non fa
uens vicijs. Accidia cura corpis.
Gula ꝯfortatio corpis. Loquaci-
tas affabilitas: dissolutio spūalis
leticia: ornatus supfluꝰ mūdicia:
aut status exigētia: supfluus victꝰ
vestitus aut famulorꝝ copia hone
stas. Prodigalitas dr̄ liberalitas
ꝑtinacia dicitꝰ constātia: dolositas
prudentia: ypocrisis sanctitas: cu
riosus circumspectus: p̄sumptio
spes dicitꝰ ꝛc̄. Sed sicut falsa mo-
neta nihil emitꝰ: ita victis virtuti-
bus. imo occultis malis nō acqui
ritꝰ regnū dei. Item tenebre in mō
tibus ꝛ vallibus. V

Ue clericis aut sacer

dotibus statui suo nō satisfacienti-
bus: filiū dei ꝛ virginis purissimū
cuius claritatē sol ꝛ luna miranꝰ
in cuius vultū angeli desiderāt ꝓ
spicere: pollutis suis manibus la
bijs ꝛ cordibus tractātes. Sctūs
Hiero. cum iam morti appropin-
quaret sic ad venerabile locutus
est sacrm̄ dn̄ici corpis qd̄ tunc sub
vna specie tm̄ accepit. Ue te indi-

gne sumētib⁹ q̄ in sui penā ꝛ reatū te iterū crucifigūt. id est tm̄ malū ꝯmittūt ac si crucifigerēt eū. Heu mi dn̄e q̄d dicā: q̄a hodie sacerdotes te comedūt ī altari vt carnes pecudū ꝛ volucrū ymo peius. nocte mulierū vtunt̄ actu turpissimo ꝛ te mane masticando comedūt. vbi dn̄e latitas dormis ne an vigilas? est tibi hoc acceptū sacrificiū? est hec oblatio quā eligis? exaudis p̄ces eorū de celo de sede maiestatis tue? Uere si h̄ velles sacrificiū ꝛ libamē mendax fieres ꝛ socius pctōꝝ. Certe dn̄e si vera sunt q̄ locutus es per os ꝓphetarū. si iustis solū supplicatiōib⁹ p̄sto es. ꝛ si tibi placet equitas. hoc tale impediēdum est sacrificiū ne fiat. quāq̄ȝ in se ꝛ natura sui sacrificiū bonū sit: nec posse violari a malis sacerdotib⁹. q̄a malicia nō dijudicat hoc sacrificiū. vn̄ hmōi hoc sacrificiū ad sacerdotis iudiciū ꝛ dānationē fit. nec ꝑ quib⁹ fit ꝓdest. ymo vt verissime dicā: qui vitā sacerdotis agnoscit et eū ꝑ se celebrare facit fit eiusdē pcti necnō ꝛ pene particeps. Hec Hiero. Idem in alio loco dicit. Cū supbia sit ꝓpria demonib⁹ siue mulieribus. luxuria pecudib⁹. auaricia mercatorib⁹ ex his factū est monstrū q̄d est malus clericus aut sacerdos Idem Hierony. vt refert Eusebius ait de p̄dicatorib⁹. Timeatis o p̄dicatores quot em̄ vestro exēplo aut negligētia in peccatis moriūt̄ tot requiret dn̄s de manu vestra. ¶ Est em̄ doctor aut predicator falsus gladius anceps hinc scindit ope hinc exēplo quō ignis frigiditatē dat: aqua siccitatē: quō lapis sursum gradit̄ tur: vir luxuriosus quō p̄dicabit castitatē? Quid p̄t dicere audiēs nisi quare p̄dicas que opere denegas. Bene loquēs ore ꝛ male viuens opere seip̄m damnat: plus em̄ tacēs valet p̄dicās q̄ȝ loquēs Si experto creditur mihi credite Plus mouet corda hominū vite sctitas q̄ȝ ornata colloquia. Non dixit de⁹ qui p̄dicauerit volūtatē p̄ris sed q̄ facit ipse intrabit in regnū celoꝝ. Idem ibidē de p̄latis dicit. Heu q̄t hodie in ecclesia nō pastores ſȝ mercenarij sunt ad q̄s nihil ꝑtinet de ouibus xp̄i: quin ymo vt vera dicā ꝛ ipsimet sūt lupi rapaces q̄ et oues rapiūt et dispergunt. Certe nihil peius q̄ȝ cū ille qui custodire debet dissipat. heu q̄t hodie in aliquib⁹ ecclesiasticis nō pastorib⁹ sed destructoribus: q̄ꝛ nō est pars minor q̄ substātias hoīm ꝛ labores tanq̄ȝ infernus insatiabiliter deglutiāt: et nō solū eos a pctis non emūdant sed ꝛ ipsimet ex sui negligētia vel suis pessimis moribus ad illicita trahunt. Ita quidē. Si impunes tales de⁹ relinqueret. de⁹ ampli⁹ nō esset de⁹ Math. xxiij. Ue vob qui comeditis domos viduarū: oratiōes lōgas orātes ꝓpter hoc amplius accipietis iudiciū. Glo. magi. Qui vestra supstitiōe nihil

intēditis nisi vt p̄dam de subiecta
plebe faciatis. Beatus tho. in cō-
ti. glo. ibidē. Qui a religione cau-
sam accipit nequicie: grauiori pe-
ne obnoxius est. ideo dicit. ꝓpte-
rea amplius accipietis iudiciū. ta-
les ẜm Chriſ. arma dei p̄stant dy-
abolo. ve ergo clericis sacerdoti-
bus q̄ in quacūq; prauitate malū
exemplū p̄bent secularibus Dicit
em̄ de his Greg. vt ptꝫ in canone.
p̄cipue. xj. q. iij. Tot mortibus di-
gni sunt tales quot exēpla scanda
li in posteros transmittūt. ve hoi
ꝑ quē scandalū venit. ¶ Debēt
ergo sacerdotes ꝛ maxime curam
aiarū habētes seculares primo ex
cellere in bona fama. Aug. de vita
cōmuni clericorū. ꝛ transsumit̃ in
canone Nolo. xij. q. j. vbi dic̃. No
lo vt aliq̄s a vobis inueniat mala
faciēdi occasionē: ꝓuidētes bona
Ait apl's. Non solū corā deo sed
etiā corā hoibus: ꝓpter nos con-
scia nr̄a nobis necessaria ē: ꝓpter
vos fama nr̄a non polluit̃ ẜ polle
re dꝫ. Due res sūt ꝯscia ꝛ fama. cō
scia necessaria ē tibi. fama ꝓximo:
q̄ cōfidēs ꝯscie negligit famā cru-
delis est. Idē. xj. q. iij. Non sūt au
diēdi siue viri scti siue femine q̄ qn̄
q; rep̄hendunt̃ in aliqua negligen
tia ꝑ quā fit vt in malā veniāt sus-
pitionē. vnde suā vitā longe abes-
se sciunt. dicūt corā deo sibi suffice
re ꝯsciam: existimationē hoim nō
solū imprudēter verūetiā crudeli
ter ꝯtemnētes cum occidūt alioꝝ
aias vel q: blasphemant viā dei ꝛ
sctōrū scꝫ ab hereticis ꝛc̃. Scdo
debēt excellere in bona ꝯscia. Hie-
ro. Oēs qui dn̄o oraculo deserui-
unt debent magnope ꝓuidere vt
cunctū pplm̄ cui p̄sidēt sermone ꝛ
cōuersatōe p̄cedat̃. q: vehemēter
ecclesiā destruit: laycos meliores
esse q̄ clericos. Cris. xl. di. Hō xp̄i
anus fortiter cadit in pctm̄ ꝓpter
duas causas. Aut ꝓpter magnitu
dinē pcti. Aut ꝓpter altitudinem
dignitatis. ergo qđ layco est paruum
magnū est apud deū in clerico ꝛ sa
cerdote Isaie. j. Lauamini mundi
estote auferte malū cogita. loquit̃
dn̄s sacerdotibus isrl'. Tercio de
bent excellere in cōuersatiōe sctā.
Saluator loquēs discipulis ꝛ co-
rum sequacibus ait Mathei. v.
Vos estis lux mūdi. scꝫ ꝑ q̊s tene-
bre ignorantie repellunt̃. Sic luce
at lux vr̄a corā hoibus vt videant
opa vr̄a bona ꝛ glorificēt patrem
vr̄m q̄ in celis est. Alber. magnus
exponēs hec verba dicit q̄tuor ex-
primunt̃. ¶ Primo lux nr̄a lu-
cere debet. hoc est exemplū bonū.
Vn̄ puerb. iiij. Iustorū semita q̄-
si lux splendēs crescēs in p̄fectum
diē. Scdo corā hoibus Rom. xij
Prouidētes bona nō solū coram
deo ẜ etiā corā hoibus. Tercio
vt videāt opa vr̄a bona. j. Pet̃. ij.
Conuersationē vestrā gentes ha-
bentes bonā. Et apl's ad Phil'. ij.
Vt filij dei sine rep̄hēsione in me-
dio nationis praue et ꝑuerse inter
q̊s lucetis sicut luminaria in mun
do verbū vite cōtinēs. Quarto

vt glorificent patrē vr̄m qui in ce-
lis est. Ecce q̄ fine ista fieri debent:
nō ꝓpter glorie intuitū: nō lucri p̄
textu: nō ambitōis intentōne: ſ; vt
glorificet̄ pater vr̄ qui in celis est. ⁊
non vos ipſi: lumen extinctū fetet:
sic sacerdos male ꝯuersatiōis ſit̄r
et multos occidit. Grego. dicit et
trāſſumit̄ in canone Nemo quip-
pe. lxxxiij. dist. Nemo quippe in ec
clesia amplius nocet q̄ʒ qui puer-
se agēs nomen vel ordinē ſctitatis
⁊ sacerdotis habet: delinquentem
hunc redarguere nullus p̄sumit:
⁊ in exemplū culpa vehemēter ex-
tendit̄: qn̄ ꝓ reuerētia ordinis pec
cator honorat̄. Ep̄s itaq; qui tali-
um crimina nō corrigit magis di-
cēdus est canis impudicus q̄ʒ ep̄s
vn̄ idē Greg. vt ptʒ. j. q. j. Fertur
§ vulnerato pastore. Quō curan
dis ouibus adhibet medicinā: aut
quō ppl'm orōnis clipeo tueat̄ q̄
iaculis hostiū ſeſe feriēdū exponit
aut qualē fructū de ſe ꝓducturus
est: cuius graui peste radix infecta
est. maior ḡ metuēda est locis illis
calamitas. vbi tales intercessores
ad locū regiminis adducunt̄ qui
dei magis in se iracundiā ꝓuocāt
quā p̄ semetipsos placare debue-
rāt. Simachus laurētio mediola
neñ. ep̄o. j. q. j. vilissim⁹ ꝯputand⁹
est nisi p̄cellat ſcia ⁊ ſctitate q̄ ē ho
nore p̄ſtātior. Quarto excellere
dʒ alios ſcʒ laycos ſcia. Malach.
ij. Labia sacerdot̄ custodiūt ſciaʒ
⁊ legē requirent ex ore eius: q̄r an-
gelus dn̄i exercituū est Ideo dr̄ in
canone. Ideo prohibet̄. § vt itaq;
xxxvij. dist. Imperitia sacerdotib⁹
semꝑ debet esse auersa. qm̄ cum ꝑ
ignorantiā cecati alijs ducatū pre
stare ceperint ambo ī foueā cadūt
Elaborandū est itaq; sacerdotib⁹
vt ignorantiā a se q̄ſi peſtē abijti-
ant. Hiero. in Ysa. xxxvij. dist. Si
iuxta paulū xp̄s dei ꝟtus est ⁊ dei
sapīa: ignorātia scripturaꝝ est ig-
norātia xp̄i. Ideo conquerit̄ dn̄s
Ysa. xxxiij. Ubi est lr̄atus: vbi est
verba legis ponderās: vbi est do-
ctor paruulorū. Idē. lvj. c. specu-
latores eius ceci oēs nescierūt vni
uersi canes muti nō valētes latra
re vidētes: vana ⁊ dormiētes: oēs
in viā suā declinauerūt vnusq̄sq;
ad auaritiā suā. Nota duplicē ig-
rātiā ſcie. q̄dā est mala maxime in
sacerdotib⁹: alia bone vite illa est
pessima: ⁊ in oībus damnabilis.

Quinto excellere debēt iusticia.
j. Corinth. ix. Castigo corpus me-
um ⁊c. Amb. sup Beati immacu-
lati. iij. q. vij. Judicet ille de erro
re alterius q̄ nō habet in se qd̄ con
demnet: iudicet ille q̄ nō agit eadē
q̄ in alio putauerit puniēda: ne cū
aliū iudicat ī se ferat ſniam. Dicit̄
tn̄. iij. q. vij. Tria sunt q̄b⁹ aliq̄ im
pediunt̄ vt iudices nō fiāt: natura
vt surdus ⁊ mut⁹ ⁊ q̄ ꝑpetuo ē fu
riosus: ⁊ impuberes q̄r iudicio ca
rent. lege q̄ a senatu motus est: ꝓ-
pter crimen suū moribus femine
⁊ serui. A Malus pastor aut p̄
latus est q̄ nō intrat p̄ ostiū q̄ igna
rus est: q̄ negligēs est: q̄ gregē nō
pascit: q̄ crudelis est: q̄ nō ꝓtegit
qui fugit. Expositio ptʒ alibi. B

Ve malis religiosis

ordinem ꝓfessum nō seruãtibus.
Hiero. ait vt refert Eusebi⁹. Heu
q̄d dicā sepe ex magna abūdantia
tristicie hō multum loquit̄. Ecce
monachis vndiq3 plenus est mū-
dus et sacerdotib⁹. tum adeo ra-
rissimi sūt sacerdotes ⁊ monachi
ꝙ vix de centū vnus reperiat̄. Nā
certe in hoc mundo tam crudelis
bestia est. ꝙ malus monach⁹ aut
sacerdos corrigi nō patit̄ nec ve-
ritatē vnq̄3 audire pōt. Et vt bre-
uiter dicā oēs preeminēt malicia
Sūt tales sacerdotes ⁊ monachi
solū habitu ⁊ noīe quoꝝ vana est
religio. ¶ Legit̄ in vitaspatrū
de sancto pachimio ꝙ de⁹ ostēdit
sibi vallē caliginosam et ꝓfundā
plenā monachis: paucos exinde
cū magno labore vix cōscendere:
alios nō valere ascendere sed ad
inferos ruere: intellexit igit̄ sctūs
cecitatē futuroꝝ in ostētatiōe ha-
bitus: nulla opera ꝓferens pessi-
mis primatū tenentib⁹: vnde nec
aliqua bonis viris loquēdi fidu-
cia suberit ꝑ vtilitate cōmuni: sed
erūt ī silētio ⁊ quiete: ⁊ solū spem
honestatis magnis eos alij affli-
gent ꝑsecutionib⁹: opus singula-
re censebunt: oīa que sunt regule
subnixa diuinis humanis copu-
labunt̄ illecebris plangens sctūs
pachimius. Idem pachimi⁹ ora-
bat sic. Tu nosti dn̄e quia ex quo
suscepi hunc habitū monachi ni-
mis humiliatus sum in cōspectu
tuo: nunq̄3 faciat⁹ pane vel aqua
vel qualibet creatura alia quā fe-
cisti: ecce verus monach⁹: ve igit̄
monachis ordinē suū nō seruan-
tib⁹ ⁊ regulā. Aug⁹. ad vincentiū
donatistā. xlvij. dis. Quantūlibet
vigilet disciplina domus mee: hō
sum int̄ hoīes viuo nec mihi arro
gare audeo vt dom⁹ mea melior
sit q̄3 archa noe: vbi tm̄ inter octo
hoīes vnus reprob⁹ inuentus est
aut melior q̄3 domus abrahe vbi
dictū est. Eijce ancillā ⁊ filiū eius.
Aut melior q̄3 domus Ysaac: cui
de duob⁹ geminis in malachia di-
ctum est. Jacob dilexi Esau autē
odio habui. Simpliciter autē fa-
teor charitati vestre corā dn̄o deo
nr̄o qui testis est sup animā meā
ex quo deo seruire cepi: qm̄ diffici
le. id est nunq̄3 sum expertus meli
ores q̄3 q̄ in monasterijs ꝓfecerūt
dicit etiā Hiero. de malis religio-
sis. Heu quātū in quibusdā spiri-
tualib⁹ habitu ⁊ noīe creuit cupi-
ditas. Modo vt dicā verius cau
sa huiusmodi spūalitatis est aua-
ricia: q̄a certe sūt lupi rapaces in
vestimentis ouiū. vbi monachus
aut sacerdos cupidus est et sine
misericordia ab eo plus q̄3 a ser-
pente fugite. Dicunt cōmuniter
layci monachus habens denariū
nō valet denariū. puta ideo: quia
denarius nunq̄3: ille sepe deum of
fendit: vel habēs denarium vt ꝓ-
prium habet annexum malū cul-
pe: qd̄ nō habet denarius. Ve er-
go eis qui obedientiā. castitatē. ⁊

paupertatē voluntariā violant ꝛ regulā. B Bonauētura dicit. Sex requirunt̄ ornamēta ad bonum religiosum. Nam primo requirit̄ exterior habitus ꝛ tonsura que sanctū non faciūt sed sepe vt signum sine signato decipiūt.

Scdm cerimonialia: vt silentiū ꝓstratiōes: inclinatiōes ꝛ huiusmodi: que quidam totū putāt cū tm̄ sint preparatiua religionis.

Terciū mores compositi in loquendo: trāseūdo: ꝛ sedendo ꝛc.

Quartū opera spiritualia ꝛ diuina ieiunia: castigatiōes: vigilia: et custodia sensuū: que ꝓutilia sunt ad adipiscendū finem religionis.

Quintū est studiū ad extirpandū vicia: ꝛ virtutū assuefactio vt fugere vanam gloriā: extinguere iracundiā: insistere obedientie. et propriā volūtatē flectere ad mandatū superioris. Sextum est nucleus virtutis. scilicet suauitas: spiritus interior que ignitā facit animā ꝛ ignitū proferre eloquiū. Unde Gregori⁹ in omelia. Sunt nōnulli qui sup̄ne facibus cōtemplationis accensis: in solo cōditoris desiderio anhelant: nihil iam in hoc mūdo cupiūt solo eternitatis amore pascunt̄: terrena queq; abijciūt. cuncta temporalia mente trāscendunt: amant ꝛ ardent et loquēdo alios accendūt: et quos verbo tangūt ardere protinus in amore dei faciūt. Quid istos nisi seraphin dixerim quorum cor in ignē cōuersum lucet et vrit. E

Ve ve ve habitantib⁹ in terra Apoc. viij. Sexto possunt exponi tria ve de triplici etate a triplici vigilia: quā exprimit dn̄s in euāgelio. Luce xij. vbi dicit. Beati serui illi quos cū dn̄s venerit inuenerit vigilantes. ꝛ sequitur. Et si in secūda ꝛ tercia vigilia venerit ꝛ ita inuenerit beati sūt serui illi. Tres vigilie sūt tres etates scilicet iuuentus: virilitas: senectus. Ergo ve iuuenibus. ve adultis. ve senibus. F

Ve iuuenib⁹ qui sūt

sine disciplina: siue sunt viri siue femine. Puerbior xxij. Adolescēs iuxta vitā suā ꝛ cū senuerit nō recedet ab ea. Glo. interli. Ab infantia studere oportet ꝟtutes. si malicia nō recedet ab ea in senectute. sed glosa. non semp intelligit̄: sed q̄a q̄ semel est imbuta recens testa seruabit odorē. Tren. iij. Bonū est viro q̄ portat iugū dn̄i ab adolescētia sua. Hiere. xiij. Si potest ethiops mutare pellē et pardus varietatē: sic vos poteritis benefacere cū didiceritis malū scilicet in iuuentute. Curuū se ꝓbet qd̄ in vncū crescere debet. De talib⁹ iuuenib⁹ dicit Dauid in psal. lxxvij. Iuuenes eorū comedit ignis. sc; luxurie ꝛ mali amoris B Tres ardent ignes in mundo et ardebunt vsq; ad inferni nouissima. scilicet sup̄bia: auaricia ꝛ luxuria

Supbia accendit nobiles. auaricia diuites et mercatores. luxuria iuuenes: Quod luxuria sit malus ignis dicit Hiero. in quadā epla. Ignis infernalis est luxuria. cui⁹ materia gula. cui⁹ flama supbia. cui⁹ cinis inopia. cui⁹ fumus infamia. cui⁹ finis gehēna. Qui semel hoc igne accensus fuerit vix vsqz ad mortē extinguit. Ve indisciplinatis iuuenib⁹ qui nō obediūt parentibus. Deutro. xxvij. Maledictus qui nō honorat patrem et matrē. Sunt sine verecūdia. sunt impudici. sunt in verbis inuerecundi et maledici sunt ad diuinū cultū pigri. ad oēs hui⁹ mūdi vanitates proni. Videant parentes eorū eis dictū est. iij. regū. xx. Custodi virū hunc qui si lapsus fuerit erit aīa tua p ipso. Ideo dicit xlvij. dist. Sicut hi. §. necesse etc. viri vel parentes suos a vicijs ad virtutū studia verbo et exemplo puocent. Unde apls ad Ephes. scribens ait: vt vxores sicut sua corpora diligēter filios suos enutriāt in omni disciplina et correctione dn̄i. H Legit de sctō Job q p filijs suis quotidiana sacrificia offerebat ne peccarēt. Reprehendit Hely qui falsa pietate victus filios corrigere noluit: qre se cum filijs suis crudeli damnatiōe percussit. Dauid Amon filiū suū nō correxit voluptate qre sororē suā thamar oppressit. Absolon quē nimiū dilexit post fratricidiū cū a patre veniā obtinuit patrē de regno expulit: et ad cōcubinas eius ingressus: qui tandē in quercu suspensus crinibus interijt. Causa malicie totius mundi est quia filij negligunt in disciplina. I

Ve adultis ambulā

tibus absqz dei timore cōfidentes in sua fortitudine. Hieremie. xvij. Maledict⁹ homo qui cōfidit in hoīe scilicet seipm aut aliū Taliū studiū est cōgregrare. thesaurizare. edificare. alios dānificare: seipsos ditare. statū suum exaltare. voluptatē suā in longū ampliare De pmo dicit Abac. ij. Ve ei qui multiplicat nō sua. Et dicunt nō sua qa nō secū auferūt: nesciūt em cui relinquēt ea. De secūdo dicit Jacobi. v. Thesaurisastis vobis iram in nouissimis. De tercio dicitur Hiere. xxij. Ve ei qui edificat domū suā in iniusticia. scilicet alios decipiēdo. vendēdo. emēdo cōducēdo. preciū minuēdo. talis homicida est. de pe. dis. j. Ois iniquitas et oppressio iudiciū sanguinis est. De quarto dicit Ysaie. v. Ve qui coniungitis domū ad domū et agrū agro copulatis. Glo. Qui de aliorū neccessitatate facitis voluptatē. De quinto dicitur Job. xxj. Tenent tympanū et cytharā gaudent ad sonitū organi: ducūt in bobis dies suos et in puncto ad inferna descēdunt. Ve ergo adultis viris et feminis sine timore dn̄i ambulātibus. K

Ve senibus qui tps
suum in vanitatib⁹ cõsumpserũt. de talib⁹ dicit Ysaias. lxv. Maledictus erit peccator centũ annorum puer em̄ centũ annorum morietur. centum anni mensura est vite vniuscuiusque. Nico. de ly. Qui trãsiũt tps suũ in vacuũ a bonis operib⁹ peccãs a certa malicia. maledict⁹ erit ista maledictione que habetur. Math. xxv. Ite maledicti i ignẽ eternũ. Et puer centũ annorum morietur. puer canus crinibus morietur eterna morte. Gregori⁹ in mora. Est glo. ma. Vita quidem pueri istius in longũ trahitur vt a factis puerilibus corrigatur Sed si a pcti ppetratiõe nec tpis longinquitate cõpescitur: hec ipsa vite lõgitudo quã p miscdiam dei accepit ei ad culmẽ maledictiõis crescit. Nota hystoriã lazari. Joh. xj. Dicis forte benignus est deus qui oẽm peccatorẽ ad se venientẽ recipit et indulget. Hieronym⁹. require supra. de malis christianis. L

Eve ve habi
tantib⁹ in terra Apoc. viij. Septimo põt exponi triplex ve de triplici genere xpianorum. scz nobilib⁹ ciuitatensib⁹: et villanis. ve ergo nobilibus. ve ciuibus. ve rusticis

Ve nobilibus vt cõ
muniter malis oĩbus pleni. Nota superius de tyrannis. M

Hierony. ait vt refert Eusebius. Signũ euidẽtissimũ eterne reprobatiõis est a mũdo diligi et bñplacita assequi: qd maxime apparet in nobilib⁹ et diuitib⁹ Idẽ Hiero. Sed qd dicã. duodecim fatemur xpm apl'os eligisse quorũ omniũ solus Bartholome⁹ nobilis fuit et matheus diues. ceteri vero pauperrimi piscatores. Cur hoc retuli audiatis. Si xps verax est: et si oĩa que ex ore eius audiui mendacia nõ sunt. huiusmodi hoĩm vix vnus aptus reperitur regno dei de mille. Qui vero mihi non credunt post modicũ tps in tormẽtis positi sentient. Sed si qs forte cecus veritatis lumẽ miratur. ad quẽ ego si hoc me interrogaret respõderẽ N Nõne vnico credimus hominẽ dãnari mortali pctõ. Sed si hoc inquiet est. ergo vix saluabitur de centũ milib⁹ vnus. Sed qd diues i mortali carne positus aliud est q̃ quoddã oĩm pctorum vas putridũ. vbi superbia aut auaricia. vbi luxuria. nõne in diuitib⁹. nobilib⁹. et potẽtib⁹. nõne latrones sũt q̃ et pauperũ mercedẽ violẽter depdantur et eos deprimũt nimietatẽ vestimẽtorum addũt: de paupib⁹ frigiditate nudi periclitãtib⁹ non curãt. pallacia magna erigũt et edificia vt ea oculi hoĩm cõteplentur cõuiuia frequẽter faciũt diuitib et ferculis delicatissimis ventrẽ replent. pauperes perire pmittunt Quid aliud est vita eorum nisi pctm̃ et cũ vẽter ciborum copia repletur nõ

ne ad fores est luxuria. Quid amplius loquar. nec deum nisi somniando cognoscũt. nec vt puto se morituros arbitrant̃. Nõ em̃ facile in pctm̃ labit̃ qui se moriturũ cogitat et deũ sibi fore iudicẽ non ignorat. ¶ Idem. Cur hi miseri ad ecclesias pperant vt diuinis intersint mysterijs nisi vt mulierũ contemplent̃ vultus. vestimẽta mira artificij frequẽter mutant. ludos. histiludia. coreas. pcatiões. ebrietates. cõuiuia. delicata fercula. sibi alternatim exhibent. mulieres ad suã voluptatẽ explendã sufficiẽter habere laborant. Sed ve miseri q̃d facitis: nõ cognoscitis q corp⁹ ante tp̃s destruitis ⁊ aiam interficitis. vnde infirmitates ⁊ mors tã intempestina nisi ex nimia ciborũ copia et frequenti vsu mulierũ. deũ deludere creditis. certe deluditis vosmetip̃os. Ideo gaudete. iocũdamini ⁊c̃. require supra. ve diuitibus in fine. Sed forte quis dicet. benignus est de⁹ ⁊ misericors. require superius. ve malis xp̃ianis

¶ Hec cura nobilib⁹ est vt geneologiã suã exaltẽt et multa bona tpalia cumulẽt. Audiamus et Augu. quid de nobilibus dicat in li. de vita xp̃iana. Nisi q̃s terrena despexerit. diuina non capiet: nisi humana cõtempserit non potest possidere celestia. nec quisq̃ xp̃ianũ se iudicet nisi qui xp̃i doctrinã sequit̃ et imitat̃ exemplũ. Idem ibidẽ. Scio aliquas esse quos ita nequicie ⁊ auaricie pfunda caligo cecauit: vt cũ illis pspere cesserit q aut pauperẽ p potentiã vincerint aut infirmũ in virtute superauerint aut innocentẽ testimonijs falsis obruerint: aut furtũ fecerint aut rapinã deo grãs agunt quo opitulante talia se ppetrasse credũt: ⁊ tã iniquũ deũ iudicẽt vt putẽt eum scelerũ suoꝝ fuisse participem. Stulti ⁊ miseri adeo excecati estis vt non satis sit crimen vnum nisi male sentiendo de deo adijciatis aliud. Alij v̱o p hoc se iustificari existimãt: quia de substantia pauperũ exiguã elemosynã faciunt de eo qd̃ plurimis abstulerũt vni minimũ largiunt̃. cibatur vnus vnde plures esuriũt. Illã abominat̃ elemosynã et reprobat q̃ de lacrimis prestat̃ alienis. Quid aũt pdest si te bñdicat vn⁹ vnde plurimi maledicũt Alij v̱o quos ita insipienti tenebrosa caligo ⁊ ignorãtia fallit: vt fidem quã habere simulant sine iusticie operib⁹ apud deũ sibi censeãt pfuturã ⁊ taliter decepti sine metu crimina nephãda cõmittũt dum credũt deum nõ criminũ sed fidei tm̃ vltorẽ. In cõtrariũ est scriptura de Adã de Cayn: de diluuio: de zodoma qui oẽs pp̱ter culpã nõ pp̱ter pfidiã a deo pcussi legunt̃. Hec loquens: nõ dãno nobilitatẽ sed reprehendo iniquitatẽ. ¶ Nobilitas em̃ necessitatis causa introducta est. cũ em̃ p̃mis tpib⁹ humana cõditio et natura prona

fuit ad malum ꝛ adhuc est: necesse fuit aliquē hominē virtuosiorē ꝛ iustiorē eligere qui ceteris pesset. bonos defenderet ꝛ malos coherceret hic dictus est nobilis q̄si pre alijs notabilis ℞ Unde adrianus imperator romanoꝝ multū pacificus pr̄ patrie appellatus q̄ inuitus ad imperiū ꝓfectus est et optime rexit. Cū a romanis rogaretᷣ vt filiū suū cesarē appellaret ꝛ haberēt. Respōdit sufficit vt ego inuitus regnauerim ꝛ immeritus principatꝰ em̄ non debetᷣ sanguini sed meritis. Primo em̄ sūt regnaturi virtutibꝰ exercēdi ꝛ cū ꝓbati fuerint illos virtutibus excellere quos debēt honoribꝰ anteire. inuitati ascēdant ꝛ se ciuiū suorū nō subtrahāt. Huiꝰ tpe Scďus philosophus claruit silentio interrogatus scripto respondit. Dicit etiā Tulliꝰ in li. de officijs. Certū est aliqđ fuisse tp̄s quo sine regibus viuebatᷣ: at postq̄ꝫ inter gentiū possessiōes ceperūt diuidi: nō alia de causa reges sunt instituti: nisi pro fruenda iusticia vt miseri pauperes ꝛ depressi a diuitibus ꝛ maioribꝰ ad vnū virū prestātiorē tanq̄ꝫ administratorē ꝛ executorē iusticie possent cōfugere. Sed de malo rege ꝛ nobilibꝰ dicitᷣ. Eccł̄s. x Ue tibi terra cuius rex puer est: ꝛ cuiꝰ ꝑncipes mane comedūt puer sensu ꝛ moribꝰ ꝛ resistentia. S

Ue ciuitatē sibꝰ. dolum. fraudē. adinuētiōes nouas. ꝛ turpes inueniētibꝰ. Regalis ꝓpheta dauid dicit ps̄. liiij. Elōgaui fugiēs ꝛ māsi in solitudine. Et adiūgit rationē quare. dicens: q̄a vidi iniquitatē ꝛ cōtradictionē in ciuitate. Glo. ordi. Iniquitatē. id est ꝑfidiā eoꝝ q̄ nō credūt. cōtradictionē quia contra mysteria xp̄i agūt. hec glo. Et ne puteti me fingere hāc expositionē de ciuitatibꝰ aut ciuibus: assumā fundamentū scripture. Naum. iij. Ue ciuitati sanguinū vniuersa mēdacij dilatione plena nō recedit a te rapina Glo. ma. que linguis suis interficit hoīes: vel ciuitas sanguinū describitur peruersitate doctrinaꝝ. Ezech. xxiiij. Ue ciuitati sanguinū sup limpidissimā petrā fudit illā nō sup terrā vt possit operiri puluere nō cecidit sup eam sors. Sāguis effusus iniuste manifestꝰ est deo ad puniendū oēs cōsentiētes ꝛ si tota consentiret ciuitas vt patet de hirłm. ℭ Sp̄ūaliter ad nostrū ꝓpositū. Sāguis peccatū est mortale. Ysa. j. Nō exaudiā cū oraueritis: q̄a manus vr̄e plene sanguine sūt vbi pc̄tā intelligūtur. Ue ciuitati sanguinū. id est pc̄toꝝ. ac si diceret. ve ciuitati huic q̄ admittit manifestū malū ꝛ potest ꝓhibere. vt sunt noue criminose inuētiōes. Oēs q̄ corrigere possunt ꝛ tacent cōsentiūt. oēs qui cōsentiūt eadē pena digni sūt qua ꝛ faciētes. ex ap̄lo ad Rom̄. et regulā iuris. Pono exemplū. Sit vnū malū manifestū qđ me-

rito deberet deponi ⁊ non fit: oēs
sunt rei illiꝰ mali qui cōsentiūt in
ipm sicut factores. Ideo dicit ꝓ-
pheta. Nō cecidit sup eam sors.
Glosa interli. vt alij pereāt et alij
saluent. sed oībus cōis erit interi-
tus qui cōscij sunt. Nota exēplū
hieronymi de monasterio xginū
subuerso ꝓpter vnicū malū. Ui-
deamꝰ testimonia pphetaꝝ de ma
licia ciuitatis huiꝰ ⁊ cuiuslibet al-
terius. Ysa. j. c. loquēs de ciuitate
q̄ cultū dei abiecit dicēs Facta est
meretrix ciuitas fidelis plena iu-
dicij. iusticia habitabat in ea nunc
aūt homicide. Glo. ordi. tā mēte
q̄ȝ ope a deo recedēdo. Idē ibidē
Ciuitates vestre succēse sunt igne
illo igne de q̄ dr̄ Ps. lxxvij. Iuue
nes eoꝝ comedit ignis. scȝ mali ⁊
libidinosi amoris. Et ne putet̄ de
vna sola ciuitate fieri mētionē dic
Ysa. xxxiij. ca. Proiecit ciuitates
nō refutauit hoīes. Glo. sed iumē
ta. quia bestiali more in ciuitatibꝰ
viuūt. Hier. trenoꝝ. j. Quō sedet
sola ciuitas plena pplo facta est
vidua dn̄a gentiū. Quelibet ciui-
tas aut cōitas q̄ nō habet xp̄m so
la sedet et sub tributo scȝ dyaboli
Hiere. xvj. Seruietis dijs alienis
qui nō dabūt vobis requiē. Ubi-
cūqȝ nō est vnitas ibi nō est deus:
q̄a vnꝰ deꝰ: vna fides: vnū baptis-
ma: quicūqȝ in vnitate harū triū
aut alterū illoꝝ discrepat cū illo
nō deꝰ sed tributarius est dyaboli
Non ꝓsperat̄ res publica vbi est
moꝝ ruina. Hier. ij. Ciuitates eiꝰ
exuste sunt nō est qui habitat ī eis
Glosa interli. q̄a nō habēt deū ha
bitatorē. Nota tres ignes. super-
biā: auariciā: ⁊ luxuriā. Hier. vij.
Prohibet dn̄s Hieremiā ne oret
ꝓ ciuitatibꝰ Iuda ⁊ eis similibꝰ in
scelere dicēs. Tu ergo noli orare
ꝓ pplo hoc nec assumes ꝓ eis lau
dem ⁊ orationē ⁊ nō obsistas mi-
hi quia nō exaudiā te. nōne vides
q̄d isti faciūt in ciuitatibꝰ Iuda ⁊
in plateis hirl'm. filij colligunt li-
gna. patres succēdūt ignē. mulie-
res cōspergūt adipē Glo. interli.
Quia nulla est etas nullus est se-
xus quia ab ipa impietate dissen-
tiat. Addamꝰ terciū testē. Ezech.
vij. Terra plena iudicio sangui-
nis ⁊ ciuitas plena est iniquitate:
adducā pessimos de gente ⁊ possi
debūt domos eoꝝ. Idem Ezech.
ix. Repleta est terra sanguinibꝰ ⁊
ciuitas plena est auersione. Glo.
interli. scȝ a cultu dei. Ue ergo ci-
uitatēsibꝰ mūdo: dyabolo ⁊ volu
ptate seruiētibꝰ. Tria ait Iuuena
lis destruxerē Romā. latēs odiū:
iuuenile cōsiliū: ⁊ ꝓpriū comodū.
Omnia hec et alia mala ciuitatis
cuiuscūqȝ vidēs dn̄s ih̄s cum ap-
propinquaret hirl'm fleuit sup il-
lam eo q̄ nō cognosceret ⁊ ipi ma
lū sibi imminere futurū. Luce. xix
Ciuitas dicit̄ quasi ciuiū vnitas.
scȝ in bono. ¶ Ciuitas requi-
rit quatuor status. Ecclesiasticos
Milites. Mercatores. Opera-
rios. Sacerdotes sunt tanq̄ re-
gula alijs dantes exemplū boni.

Math. v. Sic luceat lux vra 7c. Ipsi sunt tanq̄ vexillū qd q̄diu stat pugnāt bellatores. Ipsi sunt tanq̄ colūne fabricā sustētantes: q̄diu stant edificiū manet Ezech. ij. Fili hois sta super pedes tuos Grego. dns nō loquit nisi stanti Ipi sunt tanq̄ stomachus in corpore qui q̄diu sanus est hō sanari potest. Ipi sunt tanq̄ radices: q̄diu recentes 7 viridi sunt rami virēt 7 florēt. Alexāder magnus volēs oppugnare ciuitatē: quesiuit quō sacerdotes starēt cū pplo Ipsi sunt speculatores ciuitatis. Ysa. Annuncia pplo meo scelera eorū. xj. q. iij. Nolite eos timere 7c. Ne forte ppter mortis timorē nō libere dicatis veritatem. X Milites sūt mēbra: q̄a sicut mēbra p corpe ita milites se exponere debēt p republica qd sacerdotes nō valēt: p doctrinā faciāt illi p gladiū. xxiij. q. v. Principes. 7 non solū ppter rempublicā: sed etiam ppter regnū eternū. Ideo olim vt dicit Policraton stabant euaginatis gladijs cū legeret euāgeliū p defensione ecclesie se offerentes. Sed nris tpibus plus habent de diuitijs: minus de strenuitate. plus curāt de mollib⁹ lectis: feminarū amplexibus q̄ cōmuni bono. Si pugnāt: plus pugnant p spolijs q̄ pace terrarū 7 fide xpi: ideo sepe succūbūt Olim laudabant milites quādo fuerūt quasi vgines 7 agni in cameris 7 quasi leones in campis: nūc autē cōtrario est. Y Legit de quodā rege anglie postq̄ frater suus diu ɔtra ipm bellauit tandē veniā cū petisset dixerūt dni de consilio ad regē occidat frater tuus. Respōdit rex. Nō decet esse leonē tpe pacis 7 agnū tpe guerre: tūc non nocui nec modo 7c. Z Mercatores qui suis mercantijs intendere debent p bono cōmuni debent esse sicut lingua in libra equitatē seruātes: dicit Dyogenes philosophus: q mercator debet pandere infirmitatē rei vendēde: emptori enim fraudē incutere peius est q̄ viam non demonstrare. Si ergo hoc dixerūt gentiles eternam beatitudinē nō expectātes. Quid dicamus de nostris non solū defectū non dicunt: sed false iurant care vendūt: raptores tales sunt non mercatores. A Laboratores qui quanto hic humiliores et abiectores: tanto erunt in regno dei sublimiores et deo viciniores. Qui portare debēt pondus diei 7 estus sint fideles. Clamans pctm̄ est fraudēs mercenariū mercede sua ꝭm apostolū Jacobū. Si autem negligētes 7 desides in labore fuerint grauiter peccant. B

De rusticis. p̄cepta

dei non obseruantib⁹. Olim optimū genus hominū villani simplices: deuoti 7 sine dolo erant: nūc autē omni malicia pleni. Et q̄uis multa sint inter eos mala quib⁹ eternū incurrūt ve; tamen ad pre-

sens de quatuor faciā mentionē: quibus pre alijs videntur implicari ¶ Primū est trāsgressio illius mādati dei scȝ Sabbata sanctifices. Festa em̄ cōmuniter violant aut ipi laborāt aut se ad laborandū in alium sequentē diem disponunt. aut animalia eorū laborant ꝛ raro ditant᷑ tales. aut choreis insistunt dn̄ico ꝛ sctō die quo maxime violat᷑ dies sacra. aut lusibus occupant᷑ quo iterū violat᷑ sabbatū: aut alijs vanitatibꝰ diem cōsumunt solennē. Et cōmuniter oēm calamitatē quā rustici incurrunt ideo est: quia diem sabbatū nō vt preceptū est sanctificant. Sabbata sanctifices. id est totā illā diem diuino cultui applices. Mane et ante meridiē interesse debent diuinis ꝛ audire verbū dei. post prandiū cū suis pueris et famulis que a suo audierūt pastore predicare cōferre. hora vesperarū iterū visitare ecclesiā et cimiteriū pro his a quibus bona sua possident fideliter orare. Secūdū est ebrietas. Cum em̄ ꝑ totā hebdomadā corpori laborauerūt. dn̄ica die cū anime salute intendere deberent intrant tabernā ꝛ vsqȝ ad ebrietatē aliqui vsqȝ ad amissionē rationis bibunt nesciētes miseri ꝙ totiens mortaliter peccāt quotiēs se sciēter inebriant: vt dicit btūs Tho. scd̄a scd̄e. q. cl. arti. ij. Unde in canone. Episcopus. xxxv. dis. dicit᷑ ꝙ layci ebrietati seruientes debēt excōmunicari. Item in canone. Sane. xv. q. j. dicit᷑: ꝙ ebrietas est fomes ꝛ nutrix omniū viciorꝝ. inde oriunt᷑ iurgia: homicidia: viri ꝛ mulieris discordia ꝛ plura alia. xxxv. dis. Ante om̄ia. Terciū est supstitio et error pure fidei obfuscatio: alij circa iumenta: alij circa pueros: alij circa fruges. ꝛ mille modis hoc malo infecti sūt rustici qui cū informant᷑ de errore et nolūt desistere oēs excōmunicati sunt. xxvj. q. v. ꝑ totū. Quartū inuidia de bonis proximi: damnū eius non impediunt: detrahunt: apud dominos sepe tradūt. ¶

Ve ve ve habitantibꝰ in terra. Apoc viij. Osee. iiij. Nō est veritas ꝛc̄. Ve superioribus. ve medijs. ve inferioribus. Querit᷑ circa primū: vtrū natura humana indigeat rege. Require. lvj. de tpe. Eccs. x. Ve tibi terra cuius rex puer est ꝛ cuiꝰ principes mane comedunt. ¶ Querit᷑ circa secundū. Utrum rectores medij habeant reddere rationē pro suis subditis. Dicendum ꝙ de duobus homo habet reddere rationē: que facit et quibus cōsentit. Illud tangit Apl̄s ad Romanos. j. dicens. Repleti om̄i iniquitate: malicia: fornicatione: auaricia: nequicia: plenos inuidia: odio: cōtentiōe: dolo: malignitate: susurrones ꝛc̄. qm̄ qui talia agunt digni sunt morte: non solū qui faciūt ea: sed etiā qui cō=

sentiũt faciẽtib⁹. Nota ꝙ olim cõsenserunt in ruinã diuini cultus ⁊ ꝙ hodie cõsentiũt rei sunt. Circa terciũ nota ꝙ iste est verus ordo cum rex obedit deo. cõsules regi. cõmunitas cõsulib⁹. F Queriẗ qñ xp̄ianitas maxime impugnaẗ nota Dañ. vij. de ꝗtuor bestijs. ij. ad Thimoth. iij. Hoc scito ꝙ in nouissimis dieb⁹ instabũt tp̄a ⁊c.

Obedire docet — Christus mathei. xxij. Reddite que sunt cesaris cesari. Petrus. j. peẗ. ij. Subditi estote oĩ creature ꝓpter deũ. Paulus ad Rom. xiij. Qui potestati resistit: dei ordinationi resistit.

Exemplũ — Xp̄i ꝙ tributũ soluit ꝓ se ⁊ petro. Math. xvij Pauli qui cesarẽ ydolatrã appellauit. Actuũ xxv. Martyrũ Mauricij et aliorũ tempore Dyocleciani ⁊c. G

Ve ve ve habitantib⁹ in terra. Apoc viij. Octauo põt exponi triplex ve. de triplici statu ciuitatis. scilicet rectoribus: mercatorib⁹: mechanicis. ergo ve rectoribus: ve mercatoribus: ve mechanicis. H

Ve rectorib⁹ sup̄bis qui putãt se habere hũc honorẽ a seipsis et exercent huiusmodi dignitatẽ pompose et absq; timore dei. Talis fuit Saul optim⁹ ante principatũ post pessim⁹. Ideo ait ad eũ dñs: quia eleuaris abieci te Talis fuit Roboam filius Salomonis. talis Nabuchodonosor. Ve rectoribus iniustis qui iustificant impiũ ꝑ munerib⁹ et iusticiã iusti auferũt ab eo. vt diciẗ Ysa. v Glo. Sũt illi qui nõ pensant causas sed munera. dicis forte munera nõ accipio sed audi Gregoriũ qui dicit triplex esse munus. a manu. a lingua. ab obsequio. j. q. j. Sũt nõnulli. Unde ysa. x. Ve eis qui cõdunt leges iniquas et scribentes iniusticias: scripserunt vt opprimerent in iudicio pauperes ⁊ vim facerẽt cause humiliũ ppl'i mei: vt essent vidue p̄da eoꝝ ⁊ pupillos diriperẽt. Quid facietis in die visitationis et calamitatis de longe veniẽtes ad cui⁹ cõfugietis auxiliũ. Et ibi derelinquetis gloriã vestrã. hec ysa. Glo. Et sũt illi qui traditiones suas p̄ponũt legi dei. Ve rectorib⁹ in corrigẽdo negligẽtib⁹: vidẽtes vana ⁊ legi dei ⁊ bonis moribus cõtraria et dormientes. Eleuteri⁹ papa. ij. q. vij. Negligere cum possis ꝑturbare ꝑuersos: nihil aliud est ꝙ̃ fouere: nec caret scrupulo societatis occulte ꝙ manifesto facinori desinit obuiare. Innocẽtius. lxxxiij. dis. Error cui nõ resistiẗ approbaẗ Et veritas cũ minime defensaẗ opprimitur Itẽ Johes papa octauus

lxxxvj. dis. c. Culpam ꝓculdubio
faciētis habet qui qđ pōt corrige
re negligit emēdare: scriptū quip
pe est nō solū qui faciūt sed etiā q̄
cōsentiūt digni sunt morte. I
Ad Rom. j. Sed corrigēdo p̄mo
se ⁊ suos alios facile emendabūt.
Ve eis si bonū cōmune negligūt
⁊ ꝓpriū cōmodū querūt. Nō em̄
ad hūc locū regiminis sunt voca=
ti. vt ꝓ se: sed potius et fortius ꝓ
bono intēdāt cōmuni: dicit Juue
nalis ꝙ hec tria destruxerūt Ro=
mā. scȝ latens odiū: iuuenile cōsi=
liū: ⁊ ꝓpriū cōmodū K Ve eis
si p̄latis ⁊ p̄dicatorib᷒ cōtrarij sūt
in his q̄ diuinū concernūt cultū et
salutē animarū: dicit̄ in Canone.
error. lxxxiij. dis. ꝙ veritas cū mi=
nime defensat̄ opprimit̄. Debent
ergo fideliter iuuare suos p̄dicato=
res in his q̄ sunt ꝓ fidei puritate ⁊
eccl'ie romane. Ve eis si infames
ad regimē aut cōsiliū admiserint
L Eusebi᷒ papa. iij. q. v. Cōsti=
tuimus ⁊c̄. Vbi dicit̄. ꝙ infames
sūt oēs raptores: adulteri malefi=
ci fures: sacrilegi: suspecti qui fal=
sum testimoniū dixerūt ⁊c̄. Nul=
lū talē inter se pati debent quātū
ip̄is possibile est ne in suū cōsenti=
re videant̄ delictū. q̄a Hiero. di=
cit in Hiere. ⁊ est Canon. Sed il=
lud. xlv. dis. vbi sic dicit̄. Sed il=
lud nō ociose trāscurrendū est: ꝙ
vno peccāte ira dei sup̱ omnē po=
pulū venit ⁊c̄. Que est ista seueri=
tas vni parcere et om̄es in discri=
men adducere: polluit̄ em̄ ex vno
peccatore populus: sicut ex vna
oue morbida vniuersus grex in=
ficit̄. patet hoc Josue. vij. de illo
qui occulte spolia retinuit M

Ve Mercatoribus.

Inter oēs actiōes ab ecclesia ad=
missas vix est aliqua tāti periculi
quāti est mercātia. Augu. xiij. de
ciui. dicit. Cōmune est mercatori=
bus velle vile emere ⁊ care vende
re. Hec est cōis pestis oīm merca=
torū et multorū malorū occasio.
Nōne inde orit̄ ꝑiuriū. deceptio.
mēdaciū. ꝓximi damnū. Si emūt
bonā rem dicūt eā vilē. si vendūt
vilē dicūt bonā. Ideo de eis bene
ꝓphetauit Ysa. v. c. N Ve qui
dicitis malū bonū et bonū malū.
Dicūt forte nūquid licitū est mer=
cimoniū. Dicēdū ꝙ licitū: exclu=
sis his q̄ sunt cōtra naturale ⁊ ca=
nonicū ius. scȝ vt alteri nō feceris
qđ fieri tibi nō vis: ⁊ ꝙ ip̄a mercā
tia nec tibi nec alteri te sciēte ⁊ cō=
sentiēte sit causa pcti et dānatiōis
ꝑpetue. Dicūt. Nūquid merca=
tores possūt se seruare indemnes
in suis mercantijs sua prudentia.
Dicēdū ſm beatū Tho. scđa scđe
q. lxxviij. ꝙ possunt: dum fit sine
pctō. nullus em̄ debet se seruare
indemnē mortaliter peccādo. Et
hoc fit qn̄ cōmittit fraudem aut
damnū in ꝓximū. Dicūt nūquid
potest cōputare in sortē expēsas.
dicēdū vbi supra. ꝙ possunt licite
cōsumptas. Si autē imprudēter
⁊ incaute ⁊ sup̱flue factas nō pos=

sunt licite cōputare in sortē iusti p̄cij. Dicūt. Nūquid pōt cōputare in sortē vsurā quā ipse dat suo vēditori scz a quo ip̄e emit. Dicēdū s̄m beatū Tho. Nō: quia etiā dando vsuras alio peccat: quia occasionē peccādi vsurarijs dat. Item dicūt. Nūquid vēditor alicuius rei p̄ expectatiōe tp̄is vni⁹ anni aut dimidij pōt aliq̄d expetere ab emptore vltra debitū p̄ciū. Dicēdū q̄ nō: q̄a ecclesia determinat hoc esse vsurā quicquid sorti accesserit: vt patet in. c. Cōsuluit extra de vsuris. Dicūt iterū. mercatoribus lucrari licet p̄ cōmuni vtilitate: quia laborib⁹ ꝛ expensis multiplicib⁹ se exponūt. Dicēdū q̄ mercatori nō semp̄ lucrari licet sed quādo fit sine pctō: q̄re oportet aliq̄n minus q̄ȝ res cōstat aliq̄n equale recipere pōt. aliq̄n amplius. Dicūt. Nūq̄d rem emptā p̄. cc. aureis. que vix valet centū. pōt capitalē a suis emptorib⁹ expetere. Dicendū q̄ nō: quia fit cū fraude ꝛ damno proximi. multominus lucrū ī tali pacto fieri pōt. Dicunt. Nūquid res empta tp̄e caristie pōt vendi tp̄e largo p̄ tāto p̄cio quāto cōstat. Dicendū q̄ nō: q̄a nō fit sine mēdatio et damno. Dicūt si statim soluerē possit illa pecunia aliā lucrari: ergo ad recuperādū damnū licet charius vēdere p̄pter dilationē tp̄is. Dicendū q̄ possibile esset lucrari in ea ꝛ etiā eā totaliter p̄dere. ꝛ ideo cū alius habet talem pecuniā nō stat in tali periculo. ideo nequaq̄ȝ debet ex tp̄e augere preciū ne videat̄ tp̄s vēdere. Beatus Tho. vbi supra. Itē dicūt freq̄ēter debitores nō soluūt debito tp̄e quare expensas facere oportet. Dicēdū licet aliqui debito tp̄e non soluunt tamē preciū nō minuit̄ licet aliqui tardāt nō tamē iustus debet ferre penam iniqui post damnū. Dicūt aliqui nunq̄ȝ soluūt: ḡ pōt in alio hoc recuperare. Dicēdū q̄ nō pōt: q̄a iustus non debet pati penā iniusti. Etiā nō excusat̄: q̄a nō cogit̄ eis vēdere: nec venderet eis si sciret eos nō soluere. tales p̄dūt aīam cū substātia: extra: de vsuris. c. Nauigāti. Quicūq̄ȝ aliquo predictoꝝ modorū lucrati sunt tenētur restituere. Sed heu pauci ab his vicijs sūt alieni. ideo pauci mercatores saluant̄. Dicit tamē dn̄s Anthoni⁹ in sūma sua vbi loquit̄ de mercātijs ꝛ mercatorib⁹: q̄ iustis mercatorib⁹ relinquit̄ semita q̄ȝuis obūbrata et arta q̄ licito mō mercari possunt.

¶ De mechanicis: q̄ȝuis bona sint artificia ꝛ p̄ necessitate humana inuentā: tamen vix est aliquod artificiū quo iā nō abutit̄. ¶

Ve ve ve habitantib⁹ in terra. Apoc. viij. Nono pōt exponi triplex ve de triplici cōditiōe hoīm. scz de nascētib⁹: viuētib⁹ morietib⁹. ve ḡ nascētib⁹ ve viuētib⁹. ve morientib⁹. ¶

Ue nascentib⁹. Eccī xl. Iugū graue sup filios Adam. Exitus de vētre matris eoꝝ vsqꝫ in diē sepulture in matrē oīm scꝫ terrā. Illud iugū lamētat̄ sctūs Hieremias dicēs. Hier. xx. Quare de vtero matris egressus sum. vt viderē laborē ꝛ dolorē et cōsumerent̄ in ꝯfusiōe dies mei. Sup hec v̄ba dicit Innocētius de vili. hu. condi. Si talia de se locutus est ille quē de⁹ sctificauit in vtero matris: qualia loquar ego de me quem mater genuit in pctō. Heu mihi mater mea q̄d dixerim quid me genuisti filiū amaritudinis et doloris. Hiere. ix. Quis ergo dat capiti meo aquam ꝛ oculis meis fontē lacrimarū vt fleam miserabilē humane cōditiōis ingressum damnabilē dissolutiōis egressum Cōsidero cū lacrimis de q̄ factus est hō. Quid faciat hō. q̄d futurus sit. hō formatus est de terra. cōceptus i culpa. natus ad penā. agit praua. turpia. vana: fit cibus ignis. esca. vermis. vas putredinis. Cōsidera o hō q̄d es. vbi es. q̄d facis. quo vadis. quid futurus es. quid es. Innocentius de vili. hu. cōdi. Attēde quo cibo cōceptus. de immundo semine nutriatnr in vtero ꝑfecto sanguine mēstruo qui cessat in femina post cōceptū vt ex eo ꝯceptus nutriat̄ qui fert̄ esse tam detestabilis ꝛ immūdus: vt ex ei⁹ contactu fruges non germinent. arescant arbuste: moriant̄ herbe. amittūt arbores fetus. si canes inde comederint in rabiē efferunt̄. Ecce q̄ꝫ nobilis es o hō ꝭm corpus. Dicit vlterius Innocētius. Et generaliter oēs nascimur sine scientia. sine verbo sine virtute. flebiles. debiles ꝛ imbecilles. parū a brutis distantes. ymo minus in multis habentes: illa statim gradiunt̄. hō nec manib⁹ reptare valet. Bern̄. in quodā sermone loquēs de miseria hominis dicit. In sordibus generamur. in tenebris confouemur. in dolorib⁹ parturimur. ante exitū miseras oneram⁹ matres. in exitu more vipperco laceram⁹: primā vocē plorādo edim⁹. vtpote vallē ploratiōis ingressi. Homo anteq̄ꝫ loquit̄ ꝓphetat suā calamitatē cū ploratu: ingrediēs hūc mundū plorat miserias sibi futuras. ℞ De solo Soraste dicit Augustinus qui primus rex fuit bragmannorū q̄ risit dum natus esset. hic magicas artes inuenit: ꝛ a Nino rege q̄ edificauit niniuen ciuitatē magnā filio Beli victus est: qui libros eius cōbussit. Cōsidera hō vbi es in valle lacrimarū hic in mūdo de quo dicit Hiero. vt refert Eusebi⁹. Nemo potest gaudere cū mūdo ꝛ regnare cum xpo: q̄a vallis est nō leticie sed lacrimarū. Ideo dn̄s dicit in euāgelio. Luce. vj. Ve vobis q̄ ridetis quia flebitis. Cōsidera q̄d facis. pctā multa. bona pauca aut forte nulla. ideo dignus morte eterna.

Quo vadis ad mortē: vtinā non eternam. Quid eris cibus ignis. esca vermis. Vermis eorum (ait Ysa. vl. cap.) nō morietᷓ et ignis eorū nō extinguitᷓ. ve ergo etc. S

Ve viuētibus. Job xiiij. Homo natus de muliere breui vinēs tpe: repletᷓ multis miserijs etc. Si paup est anxius diuitias q̄rit. si diues est timet ne diuitias pdat. si sanus infirmitatē timere habet. si infirmꝰ mortē imminere expectat: si diu viuit multa penitēda incurrit. vndiqꝫ miserie siue vigilet siue dormiat. et sup hec oīa miserrimū est: q̄a mundū cū suis miserijs diligūt et delectabiliter inhabitant. O munde immūde si sic diligeris a tuis fallax et trāsitorius: quantū te diligerēt si verax esses et ppetuus. Gregoriꝰ in omelia. Mūdus qui diligitur fugit. scti ad quoꝝ tumbā cōsistimus florentē mūdū mētis despectu calcauerūt: erat tūc vita lōga. salus cōtinua. opulētia in rebus. fecūditas in ppagine. tranquillitas in diuturna pace. et tamē cum in seipso iā floreret mūdus in cordibꝰ coꝝ aruerat. sed iā mūdus in seipso aridus est: et tamē in cordibus nr̄is floret. vndiqꝫ pcutimur vndiqꝫ amaritudines cū tota mēte carnalis cōcupiscētie eius amaritudinē amamus. fugientē sequimur. labēti inherēmꝰ. Sed quia ipm tenere non possumꝰ simul cū ipo labimur. hec Greg. Augꝰ. in libello de vanitatibus seculi dicit Diē mortis ante oculos semp ponite. ad emēdationē quātū potestis festinate. Nolite negligere q̄ vos pius dn̄s peccantes sustinet. quia quanto diutius expectat vt emēdetis: tāto grauius iudicabit si neglexeritis. Si forte putas q̄ finis mūdi tardius veniat: vlᷓ suū vnusquisqꝫ cōsideret finem. T

Ecce dum libenter et iocūdissime moratᷓ homo in mundo multaqꝫ disponit in longa tpa: repēte rapitᷓ in morte. ex improuiso auferᷓ a corpore. memētote igitᷓ q̄ in medio laqueoꝝ dyaboli ambulatis: ideo sp parati estote non arbitramini vos diu in h mūdo māsuros q̄a dn̄i p̄cepto nec vniꝰ more spaciū secure cōceditᷓ in hac vita cōsistere: nolite ḡ mundū diligere quē cernitis tanta velocitate transire: sed vitā eternā ex precordijs vr̄is amate. illuc festinate vbi semp viuitis et vbi mori nunq̄ timeatis. Si enim sic amatis istam miserā fluidāqꝫ vitā. vbi cū tanto labore viuitis vix satagendo necessarijs corporis satisfacitis quātomagis amare debetis vitam eternā: vbi nullū laborē sustinebitis. vbi sp summa securitas. sūma felicitas. sūma libertas: vbi impletᷓ id qd dn̄s in euāgelio dicit. Fulgebunt iusti sicut sol in regno patris sui. Qualis putatis tunc erit splēdor animaꝝ quādo solis claritatē habebit lux corporū. O quanta erit eis cōfusio qui hec oīa amiserunt

ad quos dñs dicet. ¶ Ego te hō de terre limo manib⁹ meis formaui ꝛ in paradisum qđ nō merebaris collocaui. sed tu iussa mea cōtemnēs deceptorē sequi maluisti. vnde iuste dānatus es. postea misertus tui carnē assūpsi: in terris inter pctōres habitaui. cōtumelias ꝛ verbera ꝓ te sustinui. vt te eriperē crucē ꝛ mortē ptuli. vt tu viueres: hec oīa ꝓ te sustinui. Ampliora q̄d vob̄ facere debui et nō feci. Dicite mihi q̄d passi estis ꝓpter me vel q̄d boni egistis pro vobis. Ecce modo nō pōt iusticia mea abiudicare: nisi ꝙ merentur opera vestra: ergo qđ ipi eligistis tenete. Cōtempsistis lucē: posside te tenebras. Amastis mortē: ite in perditionē. Secuti estis dyabolū ite cum ipō in ignē eternū. nunꝙ̄ lucē visuri nec refrigeriū adepturi: vbi nec torquet aliquādo fatigat᷑. nec qui torquet᷑ aliqñ moriet᷑ Hec Aug⁹. Ve ergo viuentib⁹ in mūdo. nō de his loquor quoꝝ cōuersatio i celis est. ad phil᷑. iij. ¶

Ve morientib⁹.

Notandū ꝙ quadruplex est mors scʒ gratie: culpe: gehenne: et nature. Mors gratie bona est. Apocal᷑. xiiij. quia beati mortui qui in dño moriunt᷑. Unde apl's ad Coll᷑. iij. Mortui estis ꝛ vita vr̄a absconsdita est cū xp̄o. Mors culpe mala est. Ezech. xviij. Anima q̄ peccauerit moriet᷑. Glosa ordi. Non abolitione substantie sed ab eo remota qui dicit. Ego sum via veritas ꝛ vita. Sicut em̄ anima est vita corporis: ita de⁹ est vita anime Jacobi. j. Cōcupiscētia cum cōceperit parit pctm̄. pctm̄ cū cōsummatū fuerit generat mortē: ve eis qui moriunt᷑ hac morte. Mors gehenne est pessima. de hac dicit Joh. Apocal᷑. xxj. Timidis. crudelib⁹. homicidis. adulteris. fornicatorib⁹. veneficis. ydolatris. et oībus mendacibus. pars illoꝝ erit in stagno ardente igne et sulphure. Hec est mors scđa: prima separat aīam ꝛ corpus. Scđa hominē totū a deo. Grego. Erit miseris mors sine morte. finis sine fine. defect⁹ sine defectu. Nā mors sp̄ viuit ꝛ finis sp̄ incipit. ꝛ defect⁹ deficere nescit. Ve morientib⁹ hac morte. Alia est mors nature oībus cōis bonis ꝛ malis: de hac loquit᷑ sapiēs. Ecci. xlj. O mors q̄ꝫ amara est memoria tua hoī iniusto et pacē habēti i substātijs suis cuius vie directe sunt in oībus et adhuc valenti capere cibū. ¶ De hac morte latius loquamur. Mors nature seu naturalis sp̄ parata est. Ecci. xiiij. Fili mi si habes bñfac tecū ꝛ dño dignas offer oblatiōes scito: qm̄ mors nō tardabit. Scđo festinat ꝛ impmeditate venit. Ecci. v. Fili mi ne tardes conuerti ad dñm nec differas de die in diē: subito em̄ venit. scito qm̄ mors non tardabit. Tercio nemo pōt ei resistere. Eccs. viij. Nō est in potestate hoīs ꝓhibere

spiritū: gygātes fortissimi: reges potētissimi mortui sūt. Quarto nihil pmittit hoiem secū portare Ps. lxxv. Dormierūt somnū suū et nihil inue. &c. De hac hora mortis loquit Hiero. in hūc modum vt refert Eusebi9. Heu quot nauigantiū per hoc mare magnū et spaciosum in quo tot sunt genera inimicoꝝ scdm cuiuslibet virium quantitatē colluctantia. vbi post multa nauigandi felicitatem post multas victorias iā currēs finem accipere optatum: aliqua suggestione dyaboli in hac hora ad laqueū pditiōis sue indiscretiōis puenerunt. Heu quot in hac hora vnico pcti cōsensu dira mors imminet et ruina. Gregori9 sup illud Luce. xix. Circūdabunt te inimici tui vallo: dicit maligni spūs animā a corpore exeūtē obsidēt quā in carnis amore positam decepto rijs delectatiōibus fouent: qui eā vallo circūdant: quia ante mētis eius oculos reductis iniquitatibus quas ppetrauit hāc societate sue damnatiōis coartant: vt in exitu suo deprehēsa a quib9 hostibus circūclusa sit videat: et cum euadēdi aditū nō inueniat vel coangustiabūt te vndiqꝫ: quādo aīe nō solū operis: verūetiā locutionis atqꝫ cogitatiōis iniquitatē replicāt: vt q prius p multa dilatauit in scelere in extremis de omibus angustiet in retributiōe. Z Hō em microcosm9 id est minor mūdus interpretat. Sicut em ex sentētia saluatoris in fine maioris mūdi erit tanta tribulatio qualis nō fuit ab inicio vt patet Math. xxiiij. Sic in fine minoris mundi hoc est in vita in hac hora multi dānant. Nā nauis maxime periclitat cum ad portū accedit: sic hō cum ad finē vite. Tūc em dyabolus omnē suū facit conatū: vt eā decipiet in aliquo peccati cōsensu

A Primo tentat de fide. Scit em ꝙ sine fide impossibile est deo placere: ergo immittit cogitationes falsas et intricatas de articulis fidei et de deo. Fides em est fundamentū oim aliarū virtutū nostrarū. Scdo tentat de desperatione reducēs ad memoriā omia peccata sua que quasi in volumine collegit memorie ea ostēdendo Sicut legitur de illis tribus viris quos sanctus Hiero. resuscitauit vt scribit Cirillus. Tercio tentat de impatiētia. quia dolor augmentat et ascendit in cor. Vidēs anima ꝙ amplius corpus viuificare nō potest: oēm sanguinē trahit ad cor: et tūc membra efficiunt glauca et frigida tūc homo amare nō potest &c. quousqꝫ cor suffocat ab eo. Quarto tentat in cōplacientia sui et coronā dyabolus hoī pmittit ac si dicēt ei: ꝙ sctūs es. patiēs es: multa bona fecisti: magnā habebis mercedē Et nitit hoiem inducē ad supbiā spūs &c.

Quīta ē nimia occupatio circa res exteriores volēs ea ordinare et negligit ea q salutis sūt aie. B

Ve ve ve habitantib⁹ in terra Apoc. viij. Decimo p triplex ve intelligitur triplex peccatū scʒ cordis. oris. ⁊ operis Ve ergo habitātibus in terra ꝓpter pctm̄ cordis. ve ꝓpter pctm̄ oris. ve ꝓpter pctm̄ operis. C

Ve propter peccatū cordis. Gregori⁹ Augustino anglorꝝ epō. vj. dis. testamentū. dicit Trib⁹ modis cōplet᷑ om̄e pctm̄. scʒ suggestione. delectatiōe. ⁊ cōsensu. Suggestio quippe fit per dyabolū. delectatio p carnē. consensus p spm̄. Primo serpēs culpam suggessit. Eua velut caro delectata est. Adam velut spūs consensit. Cū malignus spūs pctm̄ suggerit in mente: si non delectat᷑ pctm̄ nō est. cū vo caro delectari ceperit tūc pctm̄ incipit nasci. Si autē ex deliberatiōe cōsentit: tunc pctm̄ noscit᷑ pfici. In suggestione semē. in delectatiōe nutrimentū. in cōsensu pfectio. Nullū em̄ peccatū est pctm̄ si nō est voluntariū xxxij. q. v. sicut em̄. Et non putas paruū fore pctm̄ cordis cū de peccato veniali dicat Canon. Unum orariū. §. criminis. xxv. dis. ꝙ veniale dū placet fit mortale. Cogitatiōes male ſm Raynerꝫ in pan. sunt effectiue a propria voluntate Math. xv. De corde exeūt cogitatiōes male. Sed dispositiue sūt a dyabolo q̃ tales ymagines suggerit intellectui. Btūs Tho. prima scde. q. lxxiiij. arti. viij. dicit ꝙ cōsensus in delectationē est mortale. D In vitaspatrū ait senex Nō pugna cōtra oēs malas cogitatiōes: sed cōtra illam qui caput est. Itē in vitaspatrū. Vestes incluse in capsa peribūt diu retente sicut serpens inclusus in vasculo sic etiam cogitationes in mente si non facto implentur. E

Querit᷑ vtrū homo merito ꝓpter vnū pctm̄ mortale eternaliter damnet᷑. Btūs Tho. in summa contra gen. li. iij. c. cxl. dicit. Qui peccat mortaliter omino auertit᷑ intētio volūtatis eius ab vltimo fine: ideo hec pena eū sequit᷑ vt omino excludat᷑ a cōsecutiōe finis illi⁹. F Et illi⁹ quinqꝫ causas assignat ibidē in sequēti caplo. Prima: post hanc vitā nō remanet hois facultas adipiscēdi vltimū finē. Sed qui morit᷑ in pctō mortali pdidit vltimū finem: ergo eternaliter eo priuat᷑. Probat maiorē: q̄a anima requirit corpus ad meritū: in solo corpore meret᷑. sed postꝙ̄ fuerit a corpore separata nō redit ad corpus vt pfectionē acquirat: ergo eternaliter ⁊c. Scda ratio q̄n aliqua res priuat᷑ aliquo qđ est de natura ipius nō pōt illud rehabere nisi ipsa res resoluat᷑ in primā materiā. Res autē spūalis vt aia et angelus nō possunt resolui per corruptionē in aliquā preiacentē

materiã: vt iterũ generent idem in specie. Si ergo priuat aliquo qđ est de natura ipius: oportet q eternaliter maneat talis priuatio Sed ordo ad vltimũ finem est de natura aie et angeli. si ergo a tali ordine cadit per aliquã culpã aut penam. talis pena ⁊ culpa manet eternaliter. Tercia ratio. naturalis equitas est vt vnusqsq priuet bono ꝯtra qđ agit: ex hoc em reddit se tali bono indignũ. Inde est q cõtra rempublicã peccat societate reipublice priuat vl' p mortem vel p exiliũ nec attẽdit quãta mora tpis fuit in peccãdo. sed qd sit cõtra qđ peccat. Qui g peccat cõtra eternũ bonũ debet illo eternaliter puari: q̃uis parua sit mora in q peccauit. Quarta apud diuinũ iudiciũ volũtas pro facto reputat. q ergo ꝑpter aliquã tpale delectatiõe auersus fuerit ab vltimo fine q eternaliter fruit et possidet et preposuit illud bonũ tpale eterno: ideo magis voluit frui illo tpali bono. ideo ẜm diuinũ iudiciũ debet puniri ac si eternaliter peccasset eterno pctõ debetur eterna pena. Quinto sicut se habet premiũ ad bonos sic se debet habere pena ad malos i duratiõe. sed pmiũ bonoꝝ ꝑ tpali seruitio est eternũ: ergo ⁊ pena malorum debet esse eterna. Ideo dicit Math. xxv. Ibũt hi in suppliciũ eternũ. iusti ṽo in vitã eternã. ¶

Ue propter peccatũ

oris qñ id qđ corde cõcipit ore loquit: ⁊ venenũ conceptũ in alios trãsfundit. Dñs i euãgelio math. xij. ⁊ trãssumit i canone Quotiẽs xxij. q. v. De quolibet ṽbo ocioso oportet reddere ratione in die iudicij. multomagis de ṽbis malis. inhonestis. detractorijs. maledicis: mẽdacijs: ⁊ generaliter quicũqz aliud loquit aliud facit. ¶ Unde Eccl. ij. Ue duplici corde ⁊ labijs scelestis et manib' malefacientib' ⁊ pctõri terrã ingredienti duab' vijs. Rayner' de remissiõe pctõꝝ. c. v. sic exponit. Ue duplici corde qui aliud gerunt in corde aliud in ore. vel aliud in ore aliud in opere. Uel sic ve duplici corde qui accedit ad deũ ⁊ seruit ei nõ ꝑpter deũ sed ꝑpter comodũ tpale sicut quidã religiosi. Uel sic. Ue duplici corde qui credit ore: corde aũt ⁊ ope nõ credit. Ad Tytũ. j. c. Cõfitent se nosse deũ: factis autẽ negant. Uel sic. Ue duplici corde qui meritũ suũ dicit. pctm ṽo abscõdit. Glo. ordi. eternaliter damnabunt nisi peniteãt ¶ Sequit Pctõri terrã ingrediẽti duabus vijs. Rabanus in glo. duab' vijs ingredit terrã q facit mala et sperat. vel q carnis sectat opa. ⁊ putat se sctificatione spũs perficere: vel q quo ad exteriora gradit viã paradisi ⁊ q ad interiora viã inferni. Ore peccat qui mentit. Hiere. occidit aiam suã: pena eius est in stagno ardente igne et sulphure. Ore peccat qui maledicit: tales

amittũt regnũ dei. j. ad Corinth. vj. Neq3 maledici regnũ dei possi debũt. Maledict⁹ sit ille q̄ maledixerit tibi. Gen̄. xxvij. Non deo Leui. xxiiij. Qui blasphemauerit nomē dn̄i morte moriat᷑. Nō parentib⁹ Leui. xx. Qui maledixerit pr̄i suo aut matri morte moriat᷑. ore peccat q̄ murmurat. j. Chor᷑. x. Neq3 murmuraueritis sic quidā eo᷑ ⁊ perier̄t ab exterminatore sc3 angelo. xiiij. milia ⁊ septingēti vt patet numeri. xvij. Aliqui cōtra aurā: aliqui cōtra infirmitatē et sic de alijs. Ore peccat q̄ detrahit pximo suo talis homicida est diuino iudicio: vt patet in canone homicidiorũ. de pe. dis. j. Detractor tot cōmittit pctā mortalia q̄t habet audiētes cum detrahit illũ cui detrahit ī cordib⁹ illo᷑. de pe. dis. j. Si boni sũt extollunt᷑. si mali gaudēt de socio. Ore peccat qui loquit᷑ v̄ba impudica Sicut quidā cũ opus non valeāt pficere loquunt᷑ saltē de eo: sicut equi antiqui hinnuũt cũ ampli⁹ nō valent. tales sunt mulieres loquētes aut cātātes impudica. Ecc̄i. ix. Cũ saltatrice ne sis assiduus: colloquiũ eius q̄si ignis exardescit. j. Chor᷑. xv. Corrũpũt bonos mores colloquia praua. Apl's ad Ephes. v dicit. hoc malũ stultiloquiũ ⁊ qui talis est (vt dicit ibidē) nō habet hereditatē in regno xpi. Ore peccat q̄ fabulas refert aut scurrilijs ora cachinnis dissoluit. talis vt dicit Greg. i omel᷑. nō ociosi sermonis s3 criminositate regule. reimē zu raten gebē sprich vortpas. K

Ve ꝑpter peccatũ

opis. Jacobi. j. Pctm̄ cũ cōsummatũ fuerit corde. ore. ope. generat mortē sc3 aie. q̄a deũ q̄ est vita aie ab ipo excludit. hoc idē Ezech xviij. Anima q̄ peccauerit moriet᷑. Glo. nō abolitiōe substātie sed ab ea remota qui dicit ego sum vita. Nota malũ pcti mortalis primo excecat hoiem. Sophonie. j. Ambulabũt vt ceci q̄a dn̄o peccauer̄t Glo. or. q̄a ꝑdiderũt lumē virtutũ. Ibũt vt ceci nō inueniētes locũ penitētie. Tales dicere possũt illō Thob. v. quale gaudiũ mihi est q̄a lumē celi. i. xp̄m nō video. Ideo dn̄s ait. Joh. xij. Ambulate dũ lucē habet; sc3 inocētiā vite ne vos tenebre cōphēdāt. q̄ ambulat ī tenebris nescit q̄ vadit. vn̄ dicit᷑ ꝓuerb. iiij. Via impio᷑ tenebrosa nesciunt vbi currũt. Scđo oia bona opa mortificat. Ezech. xviij. Si auerterit se iustus a iusticia sua ⁊ fecerit iniquitatē ſm oēs abominatiōes q̄s opari solet impius nunq̄ viuet. oēs iusticias ei⁹ q̄s fecerat nō recordabunt᷑ i pctō suo moriet᷑. Dicis forte. Ad q̄d ḡ valet opus bonũ i pctō factũ. L Hic nota q̄tuor. Primo opera facta in pctō mortali mortua sunt. Scđo nũq̄ reuiuiscũt. Tercio aliquo mō ꝓsũt. Quarto opa facta in charitate mortificata ꝑ sequēs mortale pctm̄ reuiuiscũt ꝑ penitē

tiā aut p cōtritionē de ipis pctis. Primo opa facta i pctō mortali mortua sūt. Primo ideo qa carēt debita opatiōe scz virtute merendi vltimū finē: g mortua sūt. Scdo ideo. vita operū procedit ex vita operātis. Sed hō existēs in pctō mortali mortu9 ē. vt patet Ezech xviij. g nec opa ei9 viua esse possūt Hec btūs Tho. iiij. sniar. dis. xiiij arti. iij. Scdo opa facta in pctō mortlia nunq̄ reuiuiscūt Primo ideo. si possent viuificari essent ali quo mō meritoria in potētia. ex h sequeret q aliquis sine charitate posset mereri vitam eternā qd est ɔtra aplm. j. Chor. xiij. Scdo qd reuiuiscit prius vixit vt patet virtu te dilectiōis. sed opa in pctō mortali nunq̄ vixerūt: g nō possūt iter reuiuisci. Tercio opera facta in pctō mortali aliquo modo ꝓsūt. Primo valēt ad collationē boni tpalis. Aug9. Nullū bonū rema net irremuneratū. Scdo ad dimi nutionē pene eternalis. vnde Pe trus de tharen. sup. iiij. sniar. dis. xiiij. ar. ij. q. j. dicit q nō diminuūt penā iam debitā ꝓ pristinis pctis nec q̄ ad acerbitatē nec q̄ ad eter nitatē. sz diminuūt penā debendā in quā potuisset hō incurrisse: qa ex omissione illorū bonor aliqua mala. fierēt q̄ augmētarēt ei9 pe nā qd sic nō fit. Quarto opa bo na facta i charitate mortificata p sequens pctm̄ mortale reuiuiscūt p pniam. Illd ꝓbat btūs Tho. iiij. sen. dis. xiiij. ar. iij. q. ij. dupli citer. Primo sic: plus pōt grā q̄ culpa: sz culpa mortificat opa bo na ⁊ viua: igit grā penitētie viuifi cat mortua. Scdo sic. opa facta i charitate digna erāt remūeratio ne eternā. sed qa nūc nō remune rent ideo est qa nō pseuerāt i grā si g p penitētiā hō resurgit in gra tiā: dignū est vt opa prius facta i grā remūerent: g ⁊ ipa reuiuiscūt post cōtricionē aut pniam. M

Tercio culpa mortalis aiam in stabilē facit. vnde Treñ. j. Pctm̄ peccauit hirlm. id est aia fidelis ꝓ ptcrea instabilis facta est Glo. or. q̄si diceret aia ꝓ pctō infidelitatis p diuersa vicia raptat q̄ supra pe trā scz xp̄m nō fixit gressos suos. Tales sunt equi frenati a dyabo lo quocunq̄ voluerit ille equitat eos ⁊ libēter eū sequunt. Sic co gitāt iā semel cōmisisti h pctm̄ fac frequēter sacia appetitū qa vna ⁊ eadē est cōfessio. Sapiēs. Fili mi peccasti ne adijcias iterū: sz de pri stinis deprecare vt tibi dimittent. N Quarto libertatē tollit ⁊ ser uū facit Joh. viij. Amē amē dico vob qa oīs q̄ facit pctm̄ seru9 est pcti. seru9 aūt nō manet in domo ineternū: fili9 aūt manet ineternū Unde Hiere. xvj. Seruietis dijs alienis q̄ nō dabūt vob requiē no cte ac die Qui em̄ hic dyabolo ser uierūt in culpa i futuro seruiēt id est subijcient ei in pena. q̄ aūt deo seruiūt veri filij ⁊ liberi erūt Jdeo dicit Joh. j. Quotquot aūt rece perūt eū dedit eis potestatē filios

dei fieri his q̄ credūt in noīe eius. ¶ Quinto faciē dei a vob̄ auertit. Ysa. lix. Ecce nō est abbreuiata manus dn̄i vt saluare nequeat neq3 aggrauata auris eius vt nō exaudiat sed iniquitates vr̄e diuiserūt inter vos ⁊ deū: et pctā vr̄a abscōderūt faciē eius a vob̄ ne exaudiret. manus em̄ vr̄e pollute sūt sanguine ⁊ digiti vr̄i iniquitate: labia vr̄a locuti sunt mendaciū. lingua vr̄a iniquitatē fatur: nō est q̄ inuocat iusticiā neq3 est qui iudicet vere: cōceperūt laborē pepererūt iniquitatē telā aranee texuerūt ⁊c. Y sa. j. Cū extenderitis manus vr̄as ad orandū auertā faciē meā a vobis. ⁊ cū mulplicaueritis orationē nō exaudiā: manus em̄ vr̄e sanguine ⁊c. ¶ Sexto aīam deformē facit. Treñ. iiij. Denigrata est sup carbones facies eoꝝ: patet hoc ī dyabolo q̄ nihil p̄ter culpā habet: bona nature retinuit et tamen adeo difformis est vt scribit Cirillus in li. de miraculis sancti hieronymi: ꝙ nihil penosi⁹: nihil horribili⁹ eoꝝ aspectu excogitari pōt. potius em̄ quilibet hoīm flamis ardētib⁹ se exponeret arsurū ꝙ̄ eaꝝ formarū ictu oculi visione potiri. Nota hui⁹ exēplū de nobili adultero qualiter formā suā ꝑdidit dyabolo apparēte: vt refert vincēti⁹. ¶ Septimo aīam occidit. Ezech. xviij. Aīa q̄ peccauerit morieꝛ. ymo pctō cōmisso iam mortua est vt dr̄ Jacobi. j. taliter mortua est q̄a vitā gr̄e ꝑdidit que p̄stātior est vita nature. quia vita nature datꝛ esse creature in se: sed vita gr̄e datꝛ esse creature deo. ¶ Octauo penā damni incurrit: q̄ hō eternaliter separatꝛ a deo et ab omībus electis. Chriso. sup illud Math. vij. Excideꝛ ⁊ in ignē mitteꝛ dicit. Ponamus ante oculos quāti doloris est excludi ⁊ ꝓici a regno celoꝝ. q̄a vt mihi videꝛ illud grauius est ꝙ̄ gehenna. ¶ Due sūt pene. excidi ⁊ ī ignē mitti Noui ꝙ plurimi solū ꝓtimescūt gehennā: ego vo illius amissionē glīe amari⁹ ꝙ̄ gehēne dico suppliciū. res est gehēna ⁊ horribile suppliciū: tamen si mille aliq̄s ponat gehēnas nihil tale dictur⁹ est q̄le ab illi⁹ luce ꝓpelli ⁊ eximi. nō esse cū xp̄o ⁊ odio haberi a xp̄o. Unde ꝓpheta Ysa. xxx. Nō remanebit de fragmentis eius testa vt parū hauriatꝛ aque de fouea aut portetꝛ igniculus de incēdio. aqua miseri cordie ignis amoris. ¶ Nono penā sensus incurrit: ⁊ quāto maior fuit delectatio in culpa: tanto maior cruciatus in pena plus pene patieꝛ moriēs cū decē peccatis mortalib⁹ ꝙ̄ qui cum vno tm̄. licet pena damni sit equalis Unde Apocalꝛ. xviij. Quantū se glorificauit in delicijs tm̄ date illi tormētū et luctū: duplicate ei duplicia: tormentū in corpore luctū in aīa. Nota exēplū de illo q̄ non fuit ad horā in purgatorio et putebat se fuisse centū annis. ¶ Decimo infimū locum peccatū mortale in

xpiano in inferno tenet crudelissimū. vnde Cirillus i libello de miraculis scti hieronymi dicit. Nā cū oēs aie damnatoꝝ in vno cōsistant penarū loco tamen diuersis crucianť penis iuxta vicioꝝ qualitates. Tm̄ siquidem differt inter xpianoꝝ q̄ ibi cruciāť ⁊ paganoꝝ penas vt paganoꝝ cruciamē respectu eoꝝ qui xpiani falsi ⁊ pctōres sustinent sint q̄si nulla. quāq̄ȝ oia ineffabilia sint nec a viuentibꝰ cogitabilia. ⁊ dignū est: nā illi gratiā dei in vacuū receperūt nec voluerūt a peccatis corrigi sacris cōtinue vociferātibus scripturis ꝓ nihilo reputauerūt. Mathei. x. Remissius iudiciū erit terre zodomorum in die illa q̄ȝ huic ciuitati que vos nō audierit. Ve ergo ꝓpter peccatum operis. ✠

Veve ve habitantibꝰ in terra. Apoc viij. Undecimo ꝑ triplex ve potest intelligi triplex modus peccādi. scȝ in deū in ꝓximū. in seipm̄. ve ergo ꝓpter pctm̄ in deū. ve propter pctm̄ in ꝓximū. ve ꝓpter pctm̄ i seipm̄. ▽

Ve ꝓpter peccatū in deum. Debet hō deo amorē: honorem: ⁊ subiectionē: vnde qn̄ ab his aut aliquo istoꝝ deficit in deū peccat. Primo debet deo amorem. Augꝰ. li. de spū ⁊ aia. Miser ego quātū diligere deberē deum meū q̄ me cū nō erā fecit. cū perierā redemit. nō erā ⁊ de nihilo me fecit. nō lapidē. nō arborē. nō aliqd̄ de aialibꝰ. sȝ hoiem me voluit esse. dedit viuere. sentire. discerne rc. reduxit me de exilio. redemit me de seruitio. vocauit me nomine suo: vt memoriale suum semꝑ esset apud me. A xpo em̄ xpianus vocor. Si quererem a te: diligis deū: ait Gregoriꝰ tota fiducia respōderes: diligo. Sed audi quid scriptū est Joh. xiiij. Qui habet mandata mea ⁊ seruat ea ille est q̄ diligit me. Idem Joh. in Cano. Qui dicit se diligere deū et mādata eius nō custodit mēdax est. mēdax partē habet in stagno ardente igne et sulphure. Apocal. xxi. Ideo dicit Grego. Probatio dilectiōis exhibitio est operis. nunq̄ȝ est amor dei ociosus. operatur em̄ magna si est. si autem operari rennuit: amor dei non est. Dilige ergo ex toto corde hoc est intētione. vt nullū in cōfessione diuinitatis relinquas locū errori. Ex tota aia. id est voluntate vt nihil velis contrariū ei. Ex tota mente. id est memoria. vt nil reminisces q̄ minus de deo sentias. Cōtra amorē dei est odiū dei. De hoc dicit btūs Tho. scda scde. q. xxxiiij. arti. ij. qd̄ est maximū pctm̄: tali ratiōe: optimum opponiť pessimo. viij. Ethicorū. Sed odiū dei opponiť deo ⁊ dilectiōi eius: ergo ⁊c̄. ✠

Scd̄o debet hō deo honorē. cōtra hoc faciūt illi quoꝝ deꝰ venter est: vt dicit apl̄us. quoꝝ deus sei

ydolū pecunia est. quoꝝ deus voluptas est. ⁊ generaliter quicūqꝫ aliquā creaturā plus deo diligūt deū blasphemāt De blasphemia dicit btūs Tho. scda scde. q. xiiij. arti. iij. ꝙ est grauissimū peccatū. vnde Ysa. xviij. dicit dn̄s. Ite angeli veloces ad gentē dilaceratā ⁊ ad ppl'm terribilē. vbi dicit Glo. Nihil horribiliꝰ blasphemia que ponit in celū os suum. om̄e pctm̄ cōparatū blasphemie leuius est.

A Tercio debet hō deo subiectionē. Cōtra hoc faciunt oēs qui nolūt deo ⁊ eiꝰ vicarijs subijci. aut p̄sumētes de sua pfectiōe. aut superbiētes de sua sciētia. diuitijs. potentia ⁊ sic de alijs. Tale pctm̄ dicit infidelitas: quales sūt: iudei heretici: gētiles ⁊ aliqui mali xp̄iani. de infidelitate dicit btūs Tho. scda scde. q. x. arti. iij. ꝙ est maximū pctm̄. vnde dn̄s Joh. xv. Si nō venissem ⁊ eis locutus fuissem peccatū non haberent. nunc autē excusationē de peccato nō habēt. scilicet infidelitatis. Jlla sūt grauissima q̄a cōdependent qui vnū habet nec alio carere potest. B

Ue ppter peccatū

in pximū. Debet hō proximo suo iusticiā qn̄ ab hac deficit peccat in eū. Jdeo ait dn̄s math. vij. Quecunqꝫ vultis vt faciāt vob hoīes facite ip̄is. Et ḡ ille peccat in pximū q̄ ei dānū corporis aut aīe infert aut fauet. ergo homicide peccant in pximū eū corporaliter necātes. ergo raptores peccāt i pximū eum dānificantes. ergo fures aut quocūqꝫ modo ei damnū aut in corpore aut i iumētis aut i bladis ⁊ quibuscūqꝫ possessionibꝰ inferūt aut inferri pmittūt. Jn animā pximi peccat q̄ ei malū exemplū p̄bet scādali dans ⁊ occasionē ruine. Ait dn̄s Math. xviij. Qui scādalisauerit vnū ex his pusillis qui in me credūt expedit ei vt suspendat̄ mola asinaria in collo eiꝰ et demergat̄ in pfundum maris. Ue homini illi p quem scandalū venit. Hiero. Qui scādalisat̄ paruulus est. maiores em̄ scandalū nō admittūt. Hugo sup Math. xviij. Est duplex scandalū actiuū ⁊ passiuū ⁊c̄. Jn aīam pximi peccat qui eū ad malū inducit. puerbioꝝ j. Fili mi si te lactauerint peccatores ne acquiescas eis si dixerint ⁊c̄. Jn animā proximi peccat qui ei detrahit. talis homicida est de pe. dis. j. homicidioꝝ. Jn aīam proximi peccat qui ei maledicit. Tales: vt ait ap̄lus. j. Chorinth. vj. regnū dei non possidebūt. Jn animā pximi peccat qui odiū cōtra eum corde gerit: talis homicida est. de pe. dis. j. homicidiorū. Jn bona proximi ⁊ per cōsequēs in proximū peccat qui per se aut p suos eum damnificat aut damnificare facit aut pmittit aut non corrigit. etiam qui eum aut mensura: aut libra: aut falsificatione quacunqꝫ decipit. C

Ve pter peccatū in seipm. Sibiipsi debet quis mundiciā et ordinationē sub regimine ratiōis. ideo qn̄ ab his deficit peccat in seipm. Primo debet sibiipi mūdiciā tā corporis q̄ anime. Ideo apl's dicit. j. Chorinth. vj. Omne pctm̄ qdcūq3 fecerit hō extra corpus est. q̄ aūt fornicat' peccat in corpus suū sc3 debilitādo 7 7 ad mortē destinando. Hiero. loquit' de diuitib' 7 nobilib' in hoc mūdo: vt refert Eusebi'. Ludos coreas. hastiludia. ebrietates. magna cōuiuia. delicata fercula. suis alternatim exhibēt sodalib'. mulieres ad suā voluptatē explendā sufficiēter h̄re laborāt. Sed ve miseri q̄d facitis nec agnoscitis: corpus ante tp̄s destruitis et animā interficitis. Unde infirmitates et mors tā intēpestiua nisi ex nimia ciboꝝ crapula 7 copia 7 freq̄uēti vsu mulierū. deū deludere creditis. certe deluditis vosmetip̄os: 7 corp' simul cū aīa destruitis. ideo gaudete 7 iocūdamini et letamini in hoc breuissimo tp̄is spacio qd habetis: vt post modicū cū dyabolo sine fine lugeatis. quid facietis frequētissime vestimēta politis ne forte vr̄a disparcat nobilitas: nec sit q̄ vos accedat vt in inferno verecūdiā accipiatis. et cōfusionē. vbi cōuiuia. vbi delicata fercula. epulamini 7 inebriamini: nō em̄ post mortē ampli' facietis Sed cū diuite qui quotidie epulabat' splēdide in tormētis gehēnalib' guttā aque minimā poptabitis nec h̄re poteritis. Agite solatia vr̄a i luxuria. explete voluptates. seminate in corruptiōe: vt de corruptiōe colligatis durā sentētiā quā dabit ille iust' iudex in magno iudicij die dicēs. Ite maledicti in ignē eternū q̄ pparatus est dyabolo 7 angelis eius. ¶ Refert vincētius in speculo hysto. q̄ cuidā sctō viro apparuit aīa cuiusdā mortui i specie cuisdā mōstruosi aīalis. nā aures 7 cauda erāt asini cetera autē vrsi. Cūq3 ille territus fugeret clamauit monstrū dicens Noli timere hō fui sic̄ tu es: s3 q̄a bestialiter vixi 7 in carnalib' vicijs fui imersus post mortē talē speciē tenere merui. Requisiuit senex. r̄ndit sp̄us Bn̄dict' sum noīe sed maledict' re. Requisiuit penā Respōdit sp̄us vsq3 i diē iudicij p squalētia loca et fetida ptrahor a demonib': sed post extremū iudiciū corpus meū et aīa mea simul irremediabilib' dolorib' cruciatū sine spe alicui' gaudij sum passurus. 7 h̄ cū dixisset venerūt aīalia teterrima quasi vrsi 7 eū rapuerūt nec vltra apparuit. Ve ergo ei q̄ peccat in seipm. Scd̄o debet sibiipsi hō ordinationē sub regimine ratiōis: ita q̄ ratio sit dn̄s 7 nō sensualitas. aīa sit dn̄s nō corpus Sed nō est in bonis saltem fedus inter hec duo: q̄a apl's dicit. Caro concupiscit aduersus sp̄m 7 sp̄us aduesus carnē. caro vult hic gau

dere. epulare dormire. et uti volu
ptatib⁹. ratio aūt dissuadet. aliud
futurū dicit esse gaudiū &c. Graue
habet aīa sui itineris sociū. corp⁹
illud corruptibile sepe decipitur.
pmo ꝑpter amorē eius volūtarie
in malū cū sequit̄. Beatus Tho.
sup illud in sermone. Multi sūt
vocati pauci vo electi. tale refert
exemplū. E Duo socij quorū
vnus erat sapiēs alter stultus: q̄
ꝑ viā ꝑgētes. stultus voluit ire ꝑ
viā planā et methadū sed minus
securā: alius ꝑ laboriosam & secu-
rā. & dum sapiēs assentiret stulto
capti mittunt̄ in carcerē. & dū sa-
piens diceret stulto ꝑ te incurri-
mus hoc malū quia noluisti mihi
ꝯsentire. Respōdit stultus ꝑpter
te patimur: q̄a mihi cōsentire nō
debuisti cū me stultū sciuisti. Cum
aūt p̄sentati esset regi iudici data
est sentētia vt ambo morerent̄ q̄a
sapiēs stulto assensit: & q̄a stultus
sapiēti nō credidit. Sic de⁹ iustus
iudex iudicabit corp⁹ & aīam. F

Ve ve ve habitantib⁹ in terra. Apoc
viij. Duodecimo po-
test exponi triplex ve
de triplici modo peccandi. scilicet
in deū patrem: in filium. & spiritū
sanctū. ve ergo ꝑpter peccatū in
patrē. ve ꝑpter peccatū in filium
ve ꝑpter pctm̄ in spm̄sctm̄. G

Ve ꝑpter peccatū in patrem.

Btūs Tho. scd'a scd'e
q. xiiij. arti. iij. Idē sup scd'm sen.
dis. xliij. arti. j. dicit. Omne peccatū
aut cōmittit̄ ꝑ impotētiā: aut per
ignorantiā: aut ꝑ maliciā. Si per
impotentiā est pctm̄ in patrē. si ꝑ
ignorātiā est pctm̄ in filiū. si ꝑ ma
liciā est pctm̄ in spm̄sctm̄. Patri
in diuinis attribuit̄ potentia. qui
ergo peccat ex infirmitate nō va-
lens resistere tentatiōis vehemē-
tie dicit̄ in patrē peccare cui potē
tia attribuit̄: & talis habet excusa-
tionē pcti sui & remissiōis causam
vel in parte vel in toto Ideo dn̄s
ait. Spūs quidē ꝑmptus est ca-
ro autē infirma. H Dicit forte
aliquis. Audio cū homo tentat̄ &
peccat nō grauiter peccat. Dicen
dū: nemo tm̄ tentat̄ aut tam vehe
menter vt cogat̄ facere malū. vn-
de ap̄lus. j. ad Chorinth. x. Fide-
lis de⁹ qui non patiet̄ vos tentari
supra illud qđ potestis. sed facit
cū tentatiōe ꝑuentū vt possitis re
sistere. Glo. ordi. Fidelis deus. id
est verus in promissis. non patiet̄
vos tentari cohibēs impetū ten-
tatiōis. eo q̄ ipe est ꝑtector suorū
electoꝝ. vel cadere nō sinit vel ca-
su erigit dando virtutis augmen
tū. nā qui dat dyabolo licētiā ten-
tandi ipe dat tentatis suā miseri-
cordiā vel gratiā & cōstantiā ne de
ficiāt. I Permittit autē deus
tentari hominē vt ꝑbet̄. vnde sa-
piēs. Vasa figuli ꝑbat fornax: sic
hoīem iustū tribulatio tentatiōis
Vel vt in humilitate seruet̄ sicut
de ap̄lo legit̄. ij. Chorinthioꝝ. xij.

Ne magnitudo reuelationū extollat me datus est mihi stimulus carnis angelus sathane rc. Tercio vt talis sit in exemplū paciētie sicut de Thobia et Job legit᷑: vel vt hoīem ad deū cōuerti cōpellat Grego. Mala q̄ nos hic premūt ad deū ire cōpellūt. vel vt hō coronet᷑ si victor fuit Jacobi.j. Beatus vir q̄ suffert tentationē. ℞

Tres facio questiunculas. ꝑmo q̄re diabolus tētat hoīem. Scd̄o quō tentat Tercio an semel vict⁹ ab hoīe iterū accedat ad eū tentādo. Ad primā dicit beatus Tho. parte. j. q. cxiiij. arti. j. ꝙ triplex est causa. scȝ malicia: supbia: inuidia. Malicia Aug⁹. sup Geñ. ad litterā dicit. Dyabolus omino de salute sua desperauit: ideo non timet etiā quodcūqȝ malū ꝑpetrare. Supbia sicut boni angeli ministrāt deo determinate in salutē hoīm: sic demones in dānationē hoīm cōtra deū supbiēdo. Aug⁹. sup Geñ. Odiū qd̄ cōceperunt in suū creatorē adhuc exercent. totā sic craturā pro posse subijcere nitunt᷑. Jnuidia: q̄a nō fauēt homini salutē quā ipsi amiserunt. ideo cōtra hoīes surgūt ip̄os tentādo vt in salute eoꝝ ipsos impediant.

Ad secūdā dicit btūs Tho. scd̄o sentētiaꝝ. dis. xxj. arti. j. ꝙ dyabolus tentādo hoīem tenet tres modos. ℒ Primo tentat pulcritudine allicies cōcupiscētiā. Geñ. iij Vidit mulier lignum ꝙ esset pulcrum visu rc. Scd̄o ꝓmittēdo dignitatē aut honorē. sic tentat altaros sic ait Eue vbi supra. Eritis sicut dij sciētes bonū ⁊ malū. Tercio abijcit timorē negādo penam eternā qd̄ quidā credūt vel liberius peccent. sic ait ad Euā. Nequaq̄ȝ moriemini. sed mēdax est ⁊ pater eius rc. Ad terciā dicit beatus Tho. parte. j. q. cxiiij. arti. v. Demon quandoqȝ recedit a quo superatus est: ⁊ q̄nqȝ ad eū redit.

M Hiero. vt refert Eusebius ait. Solēt demōes saucij validi⁹ resurgere ⁊ mutata arte grauius impugnare Sed nō sp̄ post victoriā accedere ausus est. ℞ Primo ratiōe diuine clemētie eū ꝓhibēs. exemplū de porcis quos nō potuerūt ingredi nisi habita licētia. Scd̄o ratiōe supbie dyaboli ⁊ verecūdie. Ambro. sup Lucā dicit. Dyabolus infestare formidat eū quē frequētius resistere cōspicit. Tercio ratione humane impotētie. vnde. j. Chorinth. x. Fidelis de⁹ qui nō patiet᷑ vos rc. ℭ

Ue ꝑpter peccatū in filiū. Filio in diuinis attribuit᷑ sapiētie: qui ergo peccat ex ignorantia peccat in filiū: quia sapientia. Et iterū habet causam remissionis si penitet. Unde hereticus putans se bene credere ⁊ manens vsqȝ in finē in sua heresi damnat᷑ cū habet a quo discere potest viā salutis. Sic apl's. j. ad Thimoth j. de se ait primo. Fui blasphem⁹ ⁊ ꝑsecutor sed misericordiā dei cō

secutus sum. quia ignorās feci incredulitate. P Hic aliquid dicendū est de ignorātia q̄ et que nō excusat. Ignorantia est triplex scʒ bona: indifferens ⁊ mala. vt patet xxxviij. di. Quis. Ignorātia bona est eorū qui dant occasionē peccādi q̄ meli⁹ est nescire q̄ꝫ scire. vt patet ī canone. Quis. vbi supra. Bonum est nescire ludere ad taxillos corisare: artes ꝓhibitas ⁊c̄. Ignorantia indifferēs est in his in q̄bus nihil interest ad regnū dei an sciuntur an nesciunt̄. xxij. q. ij. In q̄bus Ignorātia mala est qn̄ ea q̄ dei sūt ⁊ necessaria ad salutē ignorant̄. talis ignorans ignorabitur. vt patʒ xxxviij. d͛i. Qui ea. Talis ignorātia est mater cūctorū errorū. vt pʒ xxxviij. di. Ignorātia. Q Et talis est mlˀtiplex. Est ignorātia simplex: vera ⁊ nō simulata. ī hac peccantibus est parcendū. xj. q. iij. Excellentissimus. Ignorātia ꝓbabilis que. s. ꝓbari pōt se ignorasse q̄ excusat a tanto ꝫ nō a toto q̄lis dr̄ qui peccare dr̄ in filiū. j. q. j. Si q̄ a symoniacis. Aug⁹. in li. questionū dicit. et habet̄ in canone. Ideo ꝓhibet̄. xxxvij. dis. Non oīs ignorans immunis est a pena. ille ignorans pōt excusari a pena q̄ qđ disceret nō inuenit. Illis aūt ꝫ ignosci nō poterit q̄ habentes a q̄ discerent operā nō dederūt. Ignorantia crassa siue supina est: qn̄ factū oībus publicū ignorat̄: q̄ neminē excusat. sicut iudei de xp̄o ⁊ heretici de obedientia ecclesie. j. q. iiij. §. vlt. Idē. xx. di. Si decreta ⁊c̄. Ignorātia affectata est qn̄ q̄s nō vult scire cū posset. Ps̄. Noluit intelligere vt bn̄ ageret. ille nunq̄ꝫ excusat imo pctm̄ aggrauat. De hac dr̄. §. vlti. xxxvij. dis. Talas sunt q̄dam q̄ nolunt audire correctiōes aut verbū salutis vt eo liberi⁹ peccent. Ignorātia iuris non excusat qđ nō tenet̄ scire de iure si ꝯtra facit etiā ignorāter grauiter peccat. vt ptʒ in canone Ecclesia. §. Notādum. j. q. iiij. Alia est facti q̄ excusat qđ cm̄ factū est te ignorāte nō videris cōsensisse nec es in culpa: nisi postea id approbes aut cōsentias. R

Ue propter peccatū

in spm̄sanctū. Spirituisctō attribuit̄ bonitas. q̄ ergo peccat ex certa malicia nō ex ignorantia: nō ex infirmitate peccat in spm̄sanctū: tale peccatū non remittit̄ nec in ꝫ seculo neqꝫ in futuro. i. non habet causam remissionis sicut alia duo peccata scʒ in patrem ⁊ in filiū: q̄a talis non pōt dicere parce dn̄e. q꞉ ignoranter aut impugnatus grauiter peccaui: q̄a ex praua peccat malicia. vn̄ de pe. dist. j. §. Hec est. vbi dr̄ ꝙ illud peccatū neqꝫ hic neqꝫ in futuro remittit̄: si quis in eo vsqꝫ ad finē ꝑseuerat: qđ patet ibidem in canone. Potest. de pe. dis. j. Beatus Tho. scđa scđe. q. xiiij. ar. ij. ⁊ dn̄s Hugo in postil. sup illud Ecci. iij. Cor durū male habebit ī nouissimo. ponūt sex species

pctī in spm̄sanctum. ¶ Prima spēs pcti in spm̄sctm̄ ē obstinatio Et est qn̄ hō firmiter inheret malo nec misc̄dia nec iusticia flectitur ad bonū. Et est tale pctm̄ mentis induratio faciēs impenitentē quē apphendit. ¶ Scōm pctm̄ in spm̄sanctū dr̄ p̄sumptio. cū aliqs nimis ampliat misc̄diam dei vt iusticiā diminuat dum sc3 p̄sumit se gloriā sine opibus bonis et meritis ꝓpriis adipisci ꝛ veniā sine penitētia. tales sunt qui spem falsa3 habēt nec aliq̄d boni faciūt. Dicit mgr̄. iij. sniaꝝ di. xxvj. in principio Spes est certa expectatio future beatitudinis ꝓueniēs ex dei gr̄a ꝛ ex meritis nr̄is sine meritis em̄ aliquid sperare nō spes s3 p̄sumptio dici pōt: qui ergo sperat nec bona opa facit p̄sumptionē q̄ est pctm̄ in spm̄sctm̄ ꝯmittit. ¶ Terciū est impugnatio agnite veritatis: sc3 qn̄ aliquis veritatē fidei aut alias agnitā impugnat vt liberiꝰ peccet. Tales sunt q̄ pctā palliando virtutes fingūt. qui dicūt supbiā mundiciā aut status sui decentiā: auariciā ꝓuidentiā: luxuriā charitatē: dolositatē prudentiā: p̄sumptionem spem ꝛ consiliibus. ¶ Quartū est inuidentia supnaturalis gratie: cum aliquis non solū inuidet psone confratris: sed etiam gratie eius aut crescēti inter homines ex qua oritur odium aliene felicitatis Sunt aliqui qui bona ab aliis facta depravant imo pctā dicūt. qꝛ ipsi talia facere aut nō p̄nt aut p̄ malicia nolunt ne tales meliores ipsis reputent̄. ¶ Quintū est desperatio in culpa q̄ spem excludit remittētis: vl̄ qꝛ talis diffidit de misc̄dia dei sicut cayn ꝛ Judas. vt pat3 ad Rom̄. ij. c. Nota desperās habet falsam opinionē in q̄ttuor. ¶ Primo de misc̄dia dei: qꝛ talis non credit deū esse infinite misericordie. ꝯtra q̄s legitur Jsa. lix. c. Non est abbreuiata manus dn̄i vt saluare neq̄at ꝛc̄. Amb̄ sup illud Luce. ij. Zacharias impletus spū s̄ācto ꝓphetauit. dicit. Uide q̄ꝫ bonus deus ꝛ facile indulgens pctis nō solū ablata restituit: sed etiā insperata ꝯcedit. nemo ergo diffidat: nemo veterum conscius delictoꝝ desperet: nouit dn̄s mutare sententiam si tu noueris emendare delictū. Simile de ezechia rege iuda. ¶ Scd̄o desperās habet falsam opinionē de dei potentia. quia non solū putat deum nolle dimittere sed etiam nō posse talis errat ī illo articulo fidei. Credo in deum patrem omnipotentē Cōtra tales dicit̄. ij. Paralip̄. vl. Immensa ꝛ inuestigabilis est misericordia tua sup malicias hominum. Luce. j. Non erit impossibile apud deum omne verbū. ¶ Tercio errat circa scientiam dei: quia talis putat deum nescire modum quo saluari possit. Psal. cij. Quō miseret̄ pater filioꝝ. ¶ Quarto habet falsam opinionē circa culpam suā: quia estimat suam maliciā excedere dei bonitatem que infinita

est. Gen̄. iiij. Ait cayn. Maior est
iniquitas mea ꝙ̄ vt veniā merear
Hiero. in glo. ibidez. Pctā pctis
adijciēs desperat. q̄ est illa blasphe
mia in spm̄sanctū que nō remittit
in hoc seculo neqꝫ in futuro: quia
putat deū aut nolle dimittere aut
non posse aut inuideat saluti ania
rum ⁊c̄. A Sextū pctm̄ in spm̄
sctm̄ est finalis impenitentia q̄ im-
portat finale ꝓpositū nō penitēdi
j. Joh. v. Est pctm̄ ad mortē nō ꝓ
illo dico vt quis roget. Et est pec-
catū mortale qđ fit nō ex fragilita
te ſ₃ malacia ꝑdurans vſqꝫ in finē.
Aug⁹. huius pcti tanta labes est:
vt deū depcando humilitatē sub-
ire nō potest. Ve ergo peccātibus
in spiritumsanctum. B

Ve ve ve habi-
tantibus in terra Apo
ca. viij. Tredecimo p̄t
exponi triplex ve de tri
plici gn̄e pcti sc₃ originalis: actua-
lis: ⁊ omissione p̄cepti. Ve ergo ꝓ
pter pctm̄ originale. ve ꝓpter pec
catū actuale. ve ꝓpter omissionē
precepti.

Ve ꝓpter peccatum
originale qđ a parentibus trahit.
Apl's ad Rom̄. v. Per vnū hoiez
pctm̄ in hūc mūdū intrauit. Glo.
ꝑ adā a q̄ ꝓpagati sum⁹ pctm̄ ori-
ginale intrauit in hūc mūdū. Be-
atus Tho. in questionibus dispu
tatis de malo de pctō veniali. ar.
viij. dicit. Qꝫ illud pctm̄ dr̄ iniqui
tatis Ps̄. xxxj. Beati quoꝝ remis
se sunt iniq̄tates. Ps̄. l. In pctis
cōcepit me mater mea. C Pri-
mo ideo. q: est multiplex pctm̄ in
virtute: ⁊ causa oim̄ sequentium.
Scđo q: in eo fuit mltiplex diffor-
mitas sc₃ supbia: inobediētia: gu-
la: furtū ⁊c̄. De hoc pctō dicit be-
atus Tho. p̄ma scđe. q. lxxxj. ar. j.
Qꝫ ſm fidē catholicā tenendū est.
ꝙ pctm̄ primi hois trāsit origina
liter sicut a radice in posteros: ꝓ-
pter qđ mox nati deferūt ad bap-
tisma ad abluendū. Et dicit ibidē
in q̄nto arti. ꝙ illud originale pec-
catū nō intrasset in mundū ꝑ Euā
que sensualitati cōparat si adā nō
peccasset. Idem sup scđm sniarū
di. xxxiiij. ar. j. dicit. Qꝫ illud origi
nale pctm̄ nō sequit aliqua pena
sensibilis: q: nihil actualiter pec-
cauerūt: ſ₃ solū carētie diuine visi-
onis: q̄a sermo de originali culpa
est q̄ ꝑ baptismū delet. De baptis-
mo ⁊ eius forma aliq̄d ad pn̄s di-
cendū est. Nota capl'm. Si quis
et c. Maiores. extra de baptismo
et eius effectu. Beatus Tho. sup
quartū sniaꝝ circa quintā dist. ali-
q̄s mouet questiones. B Pri-
ma An nō hn̄s ordinē possit bapti
sare. Dicendū duo sunt in baptis-
mate. sc₃ necessitas et solennitas.
E Ea q̄ sunt de necessitate nō pn̄t
omitti: ea aūt que sunt de solenni-
tate pn̄t aliq̄n omitti. Sic aqua q̄
est de necessitate q̄ non pōt omitti
Sed de solennitate est cōsecratio
aque q̄ in casu necessitatis potest

omitti. Sicut etiam nō habēs ordinem sacerdotij tpe necessitatis potest baptisare. Ideo patet in canone. Quod quidē. j.q.j. Et in canone. In necessitate de conse. dist. iiij. F Scđa questio. An dyaconus ex suo ordine possit baptisare Dicendū ꝙ non. quia nō est ꝓprius minister baptismi ſʒ sacerdos: ipsius tñ est alios instruere qualiter se ad diuina debent habere. de conse. dist. iiij. Constat. G Tercia questio. An nō baptisatus possit baptisare. Dicēdū ſm doctorē sanctū vbi supra. ꝙ potest baptisare dum seruat formā ecclesie ⁊ habet intentionē baptisandi. Cuius ratio est. qꝛ sicut aqua absqȝ omni sanctificatione est materia baptismi q̄tum ad necessitatē sacramenti: ita homo absqȝ omni sacramētali sanctificatōe q̄tum ad necessitatem sacramenti potest esse minister huius sacramenti. vt patet de conse. dist. iiij. c. solet. H Quarta questio. An aliquis possit baptisare seipsum. Respondit beatus Tho. vbi supra Quis nō baptisatus possit aliquādo baptisare: nō tamen potest baptisare seipsum. patet hoc duplici ratione. I

Prima. quia sicut nulla res potest generare seipam vt sit ſm August. ita nullus potest regenerare seipsum. baptism⁹ autē est regeneratio. ergo. Scđa ratio. qꝛ tunc nō seruaret̄ forma ecclesie. Quod autē dicit Innocentius. iij. in quadam decretali. ꝙ iudeus qui seipsum in aquaȝ mersit dicens. Ego me baptiso In nomine patris ⁊ filij ⁊ spiritussancti. Si decessisset ad patriam euolasset: intelligendum est ꝓpter vim contritionis ⁊ deuotionis ex cuius magnitudine hoc ꝓcedere videbatur vt inter iudeos existēs quasi mortis periculo se offerret. Ibidem. q. iij. in solu. ij. ar. K Quinta questio. An malus minister possit baptisare. Respōdit beatus Tho. ꝙ sic. Ratio quia subtracto eo quod nō est de substantia ⁊ necessitate sacramēti nō desinit sacramētum. Sed bonitas ministri nō est de necessitate sacramēti. ergo non corrumpit̄ sacramentū. patet hoc de cōsecra. dist. iiij. in canone. Aliud. L Sexta questio. An baptismus datus ꝑ meliorem ministrū habeat maiorem effectum aut fructum q̄ȝ datus ꝑ peiorem. Respōdit beatus Tho. ibidem. q. ij. in soluti. primi argu. ꝙ nō. Cuius ratio est. quia baptismus nō habet suum effectū ex agente instrumētali vt est minister sed ex agente principali quale est deus. Nam ſm Arist. j. meth. Actio non attribuit̄ ꝓprie instrumēto sed principali agente ⁊ architecto. Ideo ꝓprie loquendo malus minister nō est ille qui mūdat sed christus. Joh. j. Ait Johānes baptista de xpo. Hic est qui baptisat in spiritusancto. hic sensus habetur ī canone. Si inter. Et canone sequenti de conse. dis. iiij. M

Septima questio. An sacerdos

existens in peccato mortali peccet mortaliter cum baptisat. Respondet beatus Tho. ibidem. q. iiij. in cor. Q2 sacerdos vel quicunq3 alios baptisans cum solẽnitate quasi ministrũ ecclesie se exhibens peccat mortaliter in pctō baptisans. Si autẽ simpliciter baptisat in articulo neccessitatis nō quasi minister ecclesie: sed sicut aliqua vetula baptizare posset in necessitate: nō peccat mortaliter. ¶ Octaua questio. An recipiẽs baptismũ vel aliud sacramẽtum a malo sacerdote peccet. Respōdet beatus Tho. vbi supra. q. vj. in corp̄. Q2 duo sunt hic notāda. Primum malus sacerdos aut minister aut est p̄scisus ab ecclesia aut non. Si est p̄scisus recipiẽs ab eo aliquod sacramentũ peccat: nisi in casu necessitatis in quo posset a pagano aut iudeo suscipe. Si aũt nō est p̄scisus ab ecclesia nō peccat recipiens ab eo aliquod sacramẽtum nisi eius peccato cōmunicet. Secũdum: licet malus sacerdos qui cũ solennitate baptizat sicut ecclesie minister peccet mortaliter: nō tamen ille qui ab eo baptismum exigit propter duas causas. Prima quia ille nō potest esse certus vtrũ sacerdos sit in peccato mortali cũ in vno instanti spiritus operet᷑ iustificationem impij. Scđa ratio: quia ille petit qđ iustum est: quia a suo sacerdote debet sacramenta recipere: nec ideo cogit᷑ ad peccatũ rc̄. ¶ Nona questio. Quid debet facere baptizandus si sacerdos non vult sine p̄cio baptizare. Respondit btũs Tho. vbi supra. q. vj. in solu. scđi argu. Aut baptizandus est adultus: aut nō. Si est adultus sufficit ei baptismus in ꝓposito vel desiderio ad salutem: quia talis baptizat᷑ baptismo flaminis. id est contritōis: nec debet propter hoc symoniam ꝯmittere baptismum p̄cio emendo. Si aũt baptisandus est puer tunc ille qui offert puerũ prius debet ipsemet puerum baptizare q̃ȝ preciũ sacerdoti ꝓ baptismo symoniace dare. pōt tamen licite aquã emere si aliunde aqua haberi non pōt. Ideo dicit᷑. j. q. j. Baptizandis cōsignãdisq3 fidelibus sacerdotes precia nulla p̄figant: nec illationibus. id est ex actionibus quibuslibet impositis exagitare cupiãt renascentes: quia quod gratis accepimus gratis dare mandamur: ꝛ ideo nihil a p̄dictis prorsus exigere moliant᷑ quo vel paupertate cogente deterriti: vel indignatōe reuocati redẽptionis sue causas iure despiciãt rc̄. Dicit᷑ in canone. Placuit j. q. j. Placuit vt vnusquisq3 ep̄s p ecclesias suas hoc faciat: vt hi qui infantes suos ad baptismum offerunt si quid voluntarie ꝓ voto suo offerunt suscipiatur ab eis. si aũt pro necessitate paupertatis nō habent nullũ eius pignus violenter tollat᷑ a clericis. Nam multi paupes h̃ timẽtes filios suos a baptismo retrahũt. Idẽ de sacro

sacre communionis dicit canon. Nullus eps. j. q. j. Qui pcium exigit deponat sicut imitator symoniace fraudis. et statutum est sinodale. ¶ Decima questio. An sacerdos hereticus vel alius infidelis baptizans cōferat sacramētum baptismi. Respōdet beatus Thomas vbi supra. dist. vj. q. ij. arti. iij. in corpore. Quod dum hereticus sacerdos vel quicunqz infidelis seruat debitam formam et habet intentionem baptizandi confert verum sacramentum. Ratio quia baptismus non habet efficatiā ex merito baptizantis sed christi. quod operatur in adultis p fidem propriam. in paruulis per fidem ecclesie. Etiā ordo sacerdotalis manet in heretico: quare post conuersionem non denuo ordinatur: ergo potestatem baptisandi nō amittit licet amittat iurisdictionem Illud in effectu habetur de consecratione distin. iiij. Quomodo exaudit deus homicidam depcantem vel super aquam baptismi vel super oleum vel super eucharistiam vel sup capita eorū etc. ¶ Undecima questio. An demon in forma sacerdotis apparēs possit baptisare. Respondet beatus Thomas. iiij. sententiarum. dist. v. q. j. ar. iij. Et Alexander de hales parte. iiij. de conditionibus baptisantis arti. ix. Quod dyabolus in specie hois apparens aut sacerdotis potest immergere sed nō baptisare. Prima ratio. ille non pōt sacramenta ministrare qui nullo modo nec actu nec potentia est de ecclesia. talis est dyabolus. Scdo ille nō potest baptisare aut sacramenta ministrare cui nō est concessa facultas: est eñ sola hec dispensatio concessa hoibus qui cōueniunt cum verbo incarnato. Tercio in sacramentis est virtus spūalis in corporeis elemētis. sic hoies ex natura spirituali et corporali compositi. ergo eis tm̄ cōgruit. Quarto si baptisare se fingeret semp timendū esset qꝫ nō faceret intentione baptisandi sz decipiēdi. Quinto. sicut mors p hoiem ministrata est: ita vita p hominē ministrāda est spiritualis que dat in baptismo. ¶ Duodecima questio. An angelus bonus possit baptisare. Respōdit beatus Tho. vt supra. q. ij. Quod angelis nō est collata potestas baptisandi. primo quia est actus ecclesie militātis. scdo quia nō habent cōuenientiā cum xpo et sacramēto. tercio qz nō est eis hec potestas concessa. potest tm̄ deus eis dare hanc potestatē sicut hoibus. vnde nō potest baptisare nisi sit sibi cōcessum a deo. Et baptisatus ab angelo nō debet iterū baptisari dūmodo constat qꝫ bonus angelus fuit. sicut legit in hystoria sancti Michaelis templū per angelum cōsecratum nō oportuit iterum consecrari. Simile de batismo. ¶

Ve propter peccatū actuale. quando voluntarie committit᷑. Illud non solū pena damni sed etiam pena sensibilis sequit᷑ Unde Apoca. xviij. Quantum se glorificauit ⁊ in delicijs fuit tantū date illi tormentū ⁊ luctum. ¶ Item peccatū actuale tria mala facit. Primo excludit bonū nature ⁊ gratie ⁊ glorie. Nature. qꝛ peccatoꝛ nō est dignus quacunqꝫ re naturali. Gratie. Ad Rom̄. vj. Gratia dei vita eterna. sed peccatum excludit gratiā. ergo ⁊ vitam Glorie quod bonuꝫ ab omnibus etiam quantūcunqꝫ malis desideratur. sed de peccatoribus dicit ꝓpheta in ps̄. cxj. Desiderium peccatoꝝ peribit. Scd̄o vulnerat mentem scꝫ quatuoꝛ vulneribus. Primo causat ignorantiam in intellectu. Sopho. j. Ambulabunt vt ceci. q̄a dn̄o peccauerunt. Secundo maliciā in affectu. Gen̄. vj. Uidens autem deus ꝙ multa malicia hominum esset in terra ⁊ cuncta cogitatio cordis intenta esset ad malum: omni tempoꝛe penituit eū ꝙ hoīem fecisset in terra ⁊c̄. Tercio pugnam in concupiscentia Galath. v. Caro cōcupiscit aduersus spiritum ⁊ spiritus aduersus carnē. Et hoc maxime fit post ꝙ̄ homo lapsus est ī aliquod peccatum. Quarto infirmitatem in potentia. quia tunc homo erit infirmus ad resistēdum. quia baculum gratie dei abiecit tunc erit ꝓnus ad malū et difficilis ad bonū faciendū. Tercio inducit mortē scꝫ culpe ⁊ gehēne. Culpe Jacobi j. Peccatum cum ꝯsummatū fuerit generat mortē. Gehenne. Ps̄. ix. Conuertantur peccatores in infernum Apocal᷑. xxj. Pars peccatoꝛum erit in stagno ardente igne et sulphure. Et hec est moꝛs scd̄a. prima separat animam ⁊ coꝛpus. scd̄a hominem ⁊ deum. Ps̄. xxxiij Moꝛs peccatoꝛum pessima. ¶ Beatus Thomas sup. iiij. sentē. dist. xx. arti. ij. in coꝛpoꝛe questionis dicit. Peccatum cōmissum in deum est infinitum. ideo ad remittendum aut satisfaciendum requiritur potentia infinita que solius dei est. ergo solus deus ꝓpria virtute peccata dimittit. sacerdos autē tanqꝫ minister virtute dei. Ideo ait Dauid cum moꝛtaliter peccasset ps̄. l. Tibi soli peccaui. ac si diceret. Tu solus potens es tollere peccatum a me cōmissum. Qꝛ aūt sit malum infinitū patet. Primo ex bono infinito quod offenditur. scꝫ deus gloꝛiosus. tanto em̄ culpa maioꝛ est quanto ille qui offenditur maioꝛ: sed deus est bonitatis infinite. ergo. Scd̄o est infinitum ex bono a quo distatur. quanto enim aliquid amplius distat a bono tanto accedit ad malum: sed peccatū distat a summo bono. ergo est maximum malū. Sicut se habet creatio ita et recreatio. creatio est esse nature: recreatio auteꝫ est esse gratie. sed creatio que de

nibilo est. est ptãtis infinite in qua daẽ esse nature tm̃. ergo ⁊ recreatio est bonitatis infinite: q2 i ea datur esse gr̃e Tercio ex bono qđ aufertur. nam p pctm̃ auferẽ hoī deus q̃ est bonũ immẽsum. ergo ad remittendũ pctm̃ requiriẽ potentia infinita. X

Ue ꝓpter omissionẽ

p̃cepti. Alexander de hales parte ij. q. cxxx. ar. viij. de pctõ omissionis dicit. In opibus virtutũ tria necessaria sũt sc3 scire: velle: ⁊ operari. qđcũq3 illorũ omittit hõ peccat. Primo teneẽ hõ scire ea que necessaria sunt p salute sua: vt p̃cepta dei ⁊ ecclesie ad minus in gñali. Uñ scribit Leo eps̃ ꝯstantinopolitanis. xxxviij. di. si in laicis ⁊c̃. ꝙ cõtra ignorantiã intollerabilis est. Ideo dic̃ Isid. xxxvij. dis. ideo ꝓhibeẽ ⁊c̃. ꝙ ille ignorãs nõ est immunis a pena q̃ habet a q̃ disceret ⁊ negligit. vñ tollerabili⁹ erit terre zodomorũ in die iudicij q̃3 malis xp̃ianis veritatẽ sequi nolentibus. Scđo debẽt velle bonũ. Id velle tp̃e necessitatis sufficit ad salutẽ. Cum em̃ q̃s tp̃s nõ habet bñ faciendi neq3 facultatẽ: sufficit sibi bona voluntas Ideo angeli nato saluatore cãtabãt de illis hoībus dicẽtes. Pax hoībus bone voluntatis. Tercio opari bonũ. si em̃ hõ tp̃s ⁊ facultatẽ habuerit bñfaciẽdi ⁊ nõ fecerit: nõ sufficit sibi bona volũtas absq3 ope. Math. vij Non oīs q̃ dicit dñe dñe intrabit in regnũ celorũ sed qui fecerit voluntatẽ p̃ris mei. Qui em̃ fidẽ xp̃i scit ⁊ xp̃m ore ꝯfiteẽ ⁊ factis negat hic non est xp̃ianus ꝫ antixp̃s. Ait Hieronymus. Si vis vitã ingredi serua mandata: nam iusticia nõ in voluntate tm̃ sed in operum expletione est. Y

Ue ve ve habi-

tantibus in terra Apoca. viij. Decimoquarto p̃t exponi triplex ve de alio triplici gñe hoīm. sc3 q̃ bonũ negligũt: q̃ malũ faciunt: q̃ eis ꝯsentiũt. Ue ergo bonũ omittẽtibus. ve malũ faciẽtibus. ve ꝯsentientibus.

Ue bonũ omittenti

bus. Ps̃. xxxvj. Declina a malo ⁊ fac bonũ. vbi nota ꝙ vnũ nõ sufficit sine alio. Uñ dicit ibidẽ glo. or. Diuerte a malo et nulli noceas. Hugo ibidẽ. Nisi prius mala recedãt bona nõ eueniant. sicut nisi radices mali eradicẽẽ boni nõ crescũt. Si studere aut app̃hendere volueris hũilitatẽ p̃us depone superbiã cũ suis specieb⁹ Si vis sequi xp̃m prius relinque mũdũ. nemo põt diligere mundũ ⁊ sequi xp̃m. Si desideras gaudia eterna abijce mũdana. Ait Hiero. Nemo p̃t gaudere cũ mũdo ⁊ post h̃ regnare cum xp̃o. Uis fieri bonus p̃us omi conatu mala studeas vt euellas. hic ordo verus est. Z

Querit. Quid si q̇s esset q̄ nec bonū faceret nec malū: nec opus meritoriū: nec pctm̄ aliq̄n cōmisisset: an talis saluaretur. R̄ndit Aug. in lib. de vita xp̄iana modicū post mediū sic. Qui etiā si nec aliq̄d mali nec boni fecerit: tn̄ ad eterne vite p̄miū nō admittit̄ ꝫ gehenne ignibus mancipat̄. sicut in euangelio dn̄m dixisse legimus de his q̄ nihil mali faciūt nec boni tn̄ aliquid opant̄. Discedite a me maledicti in ignē eternū quē p̄pa rauit pr̄ meus dyabolo ꝛ angelis ei⁹. Esuriui ꝛ nō dedistis mihi mādūcare. sitiui ꝛc̄. qꝛ nō malū gesserunt: sed qꝛ bonū non fecerūt ꝯdē nant̄. sic̄ diues epulo. Ex hoc eīm quisqꝫ prudēs ꝛ sapiens recognoscat quā spem illi h̄re pn̄t qui versant̄ in malis q̄n etiā illis vita negat̄ ꝑpetua qui mali nihil fecerūt nisi q̄ nō gesserūt aliq̄d boni. A

Duo sunt q̄bus boni seruire vidētur ꝛ mali. Bon⁹ deus cui oēs bn̄ ꝯuersantes deseruiūt. Dyabolus autē malus cuius quisqꝫ q̄ mala opat̄ famulus est. Nam quisqꝫ q̄ nec malū videt̄ opari nec bonū cuius seruus esse videt̄ ignoro. quō talis a deo poterit vitā sperare ꝑpetuā quā bn̄faciendo nō meruit Hec Aug. Adhuc scrutamini scripturas ꝛ aliud inuenietis testimoniū damnatōis eorū. qui bonū nō faciūt. Scd̄m doct. sancte matris ecclesie idem sonat ve in nouo testamento qd̄ maledictio in veteri: qꝛ vtrunqꝫ gehenne obnoxium exprimit. Dicit Hiere. xlviij. c. Maledictus q̄ facit opus dei fraudulenter aut negligēter. Glo. Si ergo ille est maledict⁹ qui opus bonū facit ꝛ tn̄ negligēter facit: multo plus ille maledictus est q̄ opus bonū nullo modo facit. Gregorius in glo. ma. Fraudē in dei ope perpetrat: qui ꝑ hoc qd̄ recte agit ad remunerationis bona transitoria festinat. Tres ergo sunt acceptiōes munerū. A corde: vt fauor hoīm. Ab ore: vt gloria vel laus humana. A manu: vt p̄cium. Hoc idem habet̄. j. q. j. sūt nōnulli. Si ergo illi maledicti sunt qui bonū faciūt ꝫ negligēter. amplius illis ve erit et maledictio qui bonū omittunt. Operamini dum dies est. B

Ve malū faciētibus.

Duo sūt generalia mala in q̄bus omne ꝯcludit̄ malū speciale. de q̄bus dicit Hiere. ij. c. sic. Duo mala fecit ppl̄s meus. me dereliquerunt fontē aque viue. ꝛ foderūt sibi cisternas dissipatas q̄ cōtinere nō valent aquas. Ps̄. xxxv. Dn̄e apud te est fons vite. s. omnibus influens esse viuere et intelligere. Btūs Tho. prima scd̄e. q. lxxxvij ar. iiij. dicit. Qꝛ in omni pctō mortali duo hec mala committunt̄ scꝫ auersio ab incōmutabili bono scꝫ deo glorioso qd̄ est malū immensum. ideo sequit̄ pena immēsa scꝫ pena damni qua hō eternaliter caret bono eterno scꝫ deo. Scd̄o cō-

mittit̃ couersio ad cõmutabile bonū: ⁊ illud sequit̃ pena sensus que nō est immensa intensiue licet eterna sit. Hec pena tāto est maior q̃to hō aut plus peccauit aut maiorem delectationē in pctō habuit. Unde dr̃ Apoc. xviij. Quantū se glorificauit ⁊ in delicijs: fuit tantū date illi tormentum ⁊ luctum. tormētum in corpore. luctum in anima. D

Querit̃. Utrum hō

ꝑpter pctm̄ tpale obliget̃ ad penam eternā. Btūs Tho. sup scdo sen. di. xliij. dicit q̃ sic. ⁊ ꝓbat illud quadrupliciter. Primo sic. quia peccat ꝯtra bonū eternū. sicut em̄ se habet meritū ad p̄mium: ita culpa ad penā. Sed ẜm iusticiā diuinā merito tpali debet̃ p̄miū eternū. ergo ẜm diuinā iusticiā culpe tpali debet̃ pena eterna. Scdo sic. q: peccat contra bonū immensum. pena taxat̃ ẜm dignitatē ei⁹ in quē peccat̃. ptꝫ Qui dederit alapam regi morte dignus habet̃ rōne offense maiestatis. non aūt si ꝑcusserit simplicē laycū. Sed deus cōtra quē pctm̄ ꝯmittit̃ est immēsus. nam ipse est rex regū ⁊ dn̄s dominantiū. ergo pctm̄ qđ fit cōtra deū est immēsum. vlterius immēsum peccatū requirit immensam penā: sed mortale ē peccatū immēsum. ergo requirit penam immensam que est pena inferni. Tercio sic. q: peccat ꝑ affectum eternum. Duratio pene debet correspondere durationi actus peccati: sed duratio volūtatis in actu peccati est eternalis. ergo ⁊c. Minor ꝓbat̃ Grego. xxix. moral̃. Uoluissent sine fine viuere vt sine fine potuissent in iniquitatib⁹ ꝑmanere. magis appetunt tales peccare q̃ viuere. Grego. iiij. dyalogo. Ad magnam iusticiā iudicantis ꝑtinet vt nunq̃ careat supplicio qui nunq̃ voluit carere peccato. Aug⁹. xxj. de ciuitate dei dicit. Omne em̄ homicidiū vel adulterium qđ in momento tpis cōmittit̃ momētanea pena punit̃: sed pensat̃ dispositio peccati ⁊ peccantis ex mora tpis. ergo ⁊c. Quarto sic: quia peccatum manet eternū. sic eterna culpa requirit eternā penam. sed culpa mortalis in decedēte est eterna ergo ⁊c. Q: autē post peccatū sit eternum ꝓbatur. quia nō dimittitur peccatū sine cōtritione. sed in inferno nulla est contritio de peccatis. ergo nunq̃ dimittit̃. Q: autem in in inferno nulla est cōtritio de peccatis patet. quia nullus cōterit̃ aut dolet de peccatis nisi per gratiam dei sibi concessam saltem meritorie. sed in infernum nulla descendit gratia nec gutta misericordie. ergo nunq̃ dolebit de peccatis. Si ergo peccatum non remittitur manet eternum. et si manet eternum merito punit̃ in eternum. ergo propter peccatū mortale temporale merito quis damnatur eternaliter. E

De cõsentientibus.

Ad Rom̃.j. Non solũ agẽtes sed etiã agẽtibus ꝯsentiẽtes digni sũt morte. Consentit᷑ multipl'r. Pri mo ꝯsentit in pctm̃ q̃ nõ impedit cõmittendũ. Vñ Anastasius ⁊ damasus papa in canone. Qui põt. xxiij.q.iij. Qui põt obuiare ⁊ ꝑtur bare puersos ⁊ non facit: nihil ali ud est q̃ꝫ fauere impietati eoꝝ. nec caret scrupulo societatis occulte qui manifesto facinori desinit ob-uiare. scꝫ q̃ ptãtem ⁊ facultatẽ ha-bet. Scdo ꝯsentit q̃ nõ ꝓhibet si põt a ꝓximo iniuriã. Vñ Amb. li. j. de of. ⁊ est canon. Non inferẽda xxiij.q.iij. vbi dr̃. Qui nõ repellit a socio iniuriã si põt: tam est in vi-cio q̃ꝫ ille q̃ facit. Vñ Moyses vi dens hebreũ ab egyptio patientẽ iniuriã eũ defendit. vt pꝫ Exodi.ij Ideo etiam ait Salomon ꝓuerb. xxiiij. Erue eos q̃ ducunt᷑ ad mortẽ Tercio ꝯsentiũt q̃ nõ corrigunt malũ ꝯmissum Unde Eleuterius papa.ij.q.vij. negligere. Cũ pos-sis ꝑturbare puersos et nõ facis: nihil aliud est q̃ꝫ fouere. nec caret scrupulo societatis. lxxxvj. di. Cul pam. Facientis ꝓculdubio culpã habet: qui qđ põt corrigere negli-git. lxxxvj. dis. Odio habeãt᷑ pctã nõ hoĩes. Itẽ Innocẽtius. lxxxiij dis. Error cui nõ resistit᷑ approbat᷑ ⁊ veritas cum minime defensatur opprimit᷑. Quarto ꝯsentit in pec catũ p̃cipiẽs malũ cui tñ nõ obedi endũ non est. Unde Isid. xj.q.iij. Si is qui p̃est fecerit aut cuiꝗ̃ qđ a dño ꝓhibitũ est facere iussit scti ap'li pauli sñia ingerẽda est dicen-tis ad Gal'.j. Si nos aut angelus de celo euãgelisauerit vobis p̃ter illud qđ euãgelisatum est anathe-ma sit. Si q̃s ꝓhibet vobis qđ a dño p̃ceptum est vel imperat fieri qđ dñs ꝓhibet fieri execrabilis sit oĩbus q̃ diligũt deũ. Quinto cõ-sentit q̃ peccãdi fauorẽ p̃bet. xj.q. iij. ita corpis. in rubrica. Silr̃ de il lis qui voluntarie ꝑmittũt ludos taxillorũ: cartarũ ⁊ ꝯsimiliũ in do mibus suis. aut etiam coreas: aut alia cõuenticula viciosa. tales ine-quali sunt pena. Sexto in pctm̃ ꝯsentit defendens crimen. de illis dr̃ in canone. qui cõsentit. xj.q.iij. Qui ꝯsentit peccãtibus ⁊ defendit aliũ delinquentẽ: maledictus erit apud deũ ⁊ hoĩes: ⁊ corripiet᷑ cor-reptõne seuerissima. tales sunt he resiarche. Septimo ꝯsentit q̃ cõ municat vel amicabilẽ se p̃bet. vñ in cano. Si inimicus. xciij. dis. dr̃. Si quis amicus fuerit his q̃bus ipse nõ loquit᷑. vnus est ille ex illis qui exterminare ecclesiã dei volũt ⁊ si corpe nobiscũ esse videant᷑: ani mo ꝯtra nos sũt. Aug⁹. ad Lota-riũ. xxiij.q.v. Qui vicijs nutrien-dis parcit ⁊ fauet ne ꝯtristet peccã tium voluntatẽ: tam nõ est miseri cors q̃ꝫ qui nõ vult cultrum cape-re pueris ne audiat plorantem et nõ timet ne vulneratum doleat ex tinctum.

Ve ve ve habitantib' in terra Apoc. viij. Decimoquīto pōt exponi triplex ve: de triplici malo qđ cōtraxim' a primis parētib' ex suggestiōe dyaboli. scȝ mortis necessitatē: seruitutis vilitatē: ignorātie cecitatē. Ait em̄ serpēs Eue Geñ. iij. Nequaq̄ moriemini sed eritis sicut dij sciētes bonū ⁊ malum: sed mēdax est dyabolus ⁊ pater eius: nā om̄es morimur: necessitati seruim' corporis: excecati sum' malicia. ¶

Ve propter mortis necessitatē. Ps. lxxxviij. Quis est hō qui viuet ⁊ nō videbit mortē. Glo. nullus. ij. regū. xiiij. Om̄es morimur: et velut aqua dilabimur in terrā: mētiris serpēs antiqua dicēdo non moriemini. Ecce oēs morimur. Glo. Geñ. iij. morti obligati sumus. Aug'. Quis primi parētes multis annis vixerunt illo tamē die mori ceperūt q̄ mortis legē acceperūt. Hiero. ait vt refert Eusebius. O vita mūdi nō vita sed mors: vita fallax onusta tristicijs imbecillis vmbratica vita mendax nunc flores ⁊ statim arescis. Saluator noster volens nos paratos esse in hora mortis: dicit Math. xxiiij. Vigilate quia nescitis qua hora dñs vester venturus sit. Illud aūt scitote q̄m si sciret paterfamilias qua hora fur veniret vigilaret vtiq̄ ⁊ non sineret pfodi domū suam: ideo ⁊ vos estote parati: q̄a qua hora nō putatis fili' hoīs venturus est. Btūs Tho. in cōti. glo. ibidē ait. Vult aūt dñs semp nos in solicitudine esse de ei' aduētu ꝓpter hoc dicit vigilate. ¶ Queris forte: quō vigilare debeas tu. Rñdit Gregorius ibidē. Vigilat qui ad aspectū veri luminis oculos apertos tenet: vigilat qui seruat operādo qđ credit. id est vigilat q̄ a se corporis ⁊ negligētie tenebras expellit. Diceret forte aliq̄s ante multos annos dictum est de aduentu dñi ad iudiciū. ego nō tamdiu durabo in hac vita. Aug'. ad Esiciū Non solū autē illis dixit vigilate quib' tūc audiētib' loquebat̄: sed etiā illis qui fuerūt post illos annos ⁊ ad nos ipos: ⁊ qui erūt post nos vsq̄ ad nouissimū eius aduētū: q̄a ad oēs ptinet qđammodo: tūc enim vnicuiq̄ veniet dies ille cū venerit eius dies: vt talis hinc exeat qualis iudicādus est illa die ac p hoc vigilare debet oīs xpianus ne imparatū eū inueniat dñi aduentus: illū imparatū inueniet illa dies quē imparatū inuenerit sue vite vltimus dies. hec Aug'. Chriso. in omelia dicit sup eadem verba. Hic videt̄ dñs cōfundere eos qui non tm̄ studiū faciūt anime sue quantū faciūt circa pecunias suas ⁊c. Superi' ait dñs in eodē cap̄. Sicut autē fuit in dieb' Noe ita erit aduētus filij hoīs: sicut em̄ erāt ante diluuiū comedē-

tes τ bibētes τ nubentes vsqȝ ad eū diem quo intrauit in archam Noe: τ nō cognouerūt donec venit diluuiū τ tulit oēs. Sic erit aduentus filij hoīs. Chriso. ibidem. Hic autē ostēdit dn̄s qm̄ cū antixp̄s venerit indecentes voluptates assumentur apud eos qui iniqui erunt τ de ppria salute desperabūt. Et ideo exemplū ponit hic cōueniens. Cum em̄ archa fabricaret̄ piacebat quidā in medio futura predicēs mala. mali autē nō credētes ac si nullū fuisset futurū malū lasciuiebant. Glosa interli. ibidē. Quis Noe pdiceret. Diceres forte ante mille annos hec pdicta sunt de aduētu iudicij futuri nec vsqȝ hodie venit. Audi qd tu facies in die iudicij tui nō morieris? Et si ad mille annos nō veniret iudiciū extremū tuū: tamen patieris iudiciū τ sentētiā in morte tua. Nec iam dicere potes non morior ego: quia nō est hō super terram qui viuit et qui nō videat mortē: ymo sentiet eius amaritudinē. Eccs. ij. Morit̄ doctus τ indoct⁹. Ysa. xxxiij. Ubi est litterat⁹ vbi est legis verba pōderās: vbi est doctor paruulorū. q̄si diceret. mortui sunt sicut et alij. Sed dic mihi: vbi hector: vbi Julius: vbi Alexāder potētissim⁹: vbi Cresis ditissimus: vbi Absolon pulcerrimus: vbi Galienus medicus et Auicenna eius socius: vbi Salomon prudētissimus: vbi Plato τ Purphirius: vbi Aristotiles peritissimus: vbi doctissim⁹ poetarȝ Uirgilius. Nōne trāsierūt tanqȝ pegrini τ hospites: descēderūt in pfuudū vt lapides: q̄s scit si det̄ eis requies. Baruth. iij. Ubi sūt principes gentiū qui dn̄ant̄ super bestias que sunt sup terrā: qui in auib⁹ celi ludūt: qui argentū thesaurizant τ aurū in quo cōfidunt hoīes et nō est finis acquisitionis eorȝ: qui argentū fabricant τ soliciti sunt: nec est inuentio operum illorȝ: exterminati enim sunt et ad inferos descenderūt τ alij in locū eorum surrexerūt. Ue ergo propter mortis necessitatē. J

Ue ppter seruitutis

vilitatē Nota duplex est seruitus scȝ libertatis τ violētie. Seruitus libertatis fuisset ī paradiso in statu innocētie. si em̄ hō stetisset filij eius officiosi fuissent eis in exhibitione honoris τ reuerētie et obsequijs corporalib⁹: vt si vellēt comedere in oblatiōe fructuū τ cōsimilibus. Seruitus autē violētie nō fuisset: q̄a non fuisset ibi dominiū τ seruitus. Ratio: quia huius seruitutis causa pctm̄ est. Unde Joh. viij. Ois qui facit pctm̄ seruus est pcti. Aug⁹. sup Joh. ibidem dicit. O miserabilis seruit⁹: seruus hoīs aliquādo sui dn̄i duris imperijs fatigatus fugiendo requiescit. Seruus aūt pcti quocunqȝ fugerit secū trahit qd̄ fecit. voluptas trāsit pctm̄ nō transit: preterit qd̄ delectat sed remanet

qđ pungit. solus de pctō liberare pōt qui venit sine pctō. Et Hugo sup Job. viij. c. dicit. Q aūt peccatores sunt serui dyaboli: patet quinqꝫ ratiōib⁹. R Primo seruoꝝ est laborare multū. Hier. xvj Seruietis dijs alienis qui nō dabunt vobis requiem die ac nocte. Volunt demones vt serui sui de nocte seruiāt voluptati. de die autem cupiditati aut cure hui⁹ mūdi ꝛc. Scđo serui nutriunt vilissimo cibo. Unde dicit Luce. xv. de filio ꝓdigo ꝙ cupiebat ventrē saturare de siliquis porcoꝝ: sic pctōres cupiūt saturitatē in porcinis ꝛ in immūdis voluptatib⁹ ꝛ nō inueniūt sed magis ac magis alliciunt ex ipsis. Tercio seruus qđ lucrat suū nō est sed dn̄i sui: sic pctōr nihil facit sibi vtile ad vitā eternā. quia dyabolus dn̄s suus semp apponit aliqđ malū per qđ illud opus anhilat. Osee. vij. Comederūt alieni robur eius. id est tp̄alia ꝛ naturalia. Quarto serui non possunt cōtrahere: q̄a dn̄s irritare habet: sic pctōr quātūcūqꝫ facit pactū cū sacerdote qui est loco dei in cōfessiōe statim vt dn̄s suus dyabolus senserit retrahit eū p aliqđ malū opus. Quinto serui nō possunt cōdere testamentū sicut videmus de multis peccatorib⁹ ꝛ diuitibus ꝛ maxime clericis: ꝙ aut moriunt intestati: aut cōmittunt dispensationē rerū suarum alijs Job. xxvij. Diues cum dormierit nihil secū aufert: quia dominus rerum non est. L

Ue ꝓpter ignorantie cecitatē Sap. ij. Excecauit eos malicia eoꝝ. Holkot ibidem dicit Cōmunis cecitas nascit ex peccato. Ideo dicit Sopho. j. Ambulabunt vt ceci quia dn̄o peccauerūt. M Unde septē pctā mortalia inferūt septē cecitates. Primo mentē excecat supbia p nimia sua claritate putās se alios excellere Ecci. xliij. Sol suis radijs fulgens excecat oculos: sol est excellentia quā homo in se considerat aut corporali aut sp̄uali re. N

Scđa cecitas est cupiditas qui similes sunt talpis qui perfodiūt terram quousqꝫ moriunt. Figura est in ceco qui sedebat iuxta viā Luc. xviij. ꝛ Marci. x. O Tercia luxuria siue amor malus Ps̄. lvij. Supcecidit ignis ꝛ non viderūt solem. Figura de Sampsone Judicū. xvj. de zodomitis circa domū loth. Gen̄. xix. P Quarta est iracūdia et figuratur in Lamech qui putabat se occidere bestiā occidit hominē. Gen̄. iiij. Sic iudices ꝛ hoies irati putāt se vellē corripere pctm̄ ꝛ ira impediēte occidūt hominē aut ꝑsonā. Q

Quinta est inuidia. Figura in Hely. j. Regū. iij. qui nō poterat videre lucernā dū arderet ꝓpter debilitatem visus: sic inuidus nō pōt videre gloriā ꝓximi sui. Nota de auaro et inuido ambulātib⁹ audiētes vocē: ꝙ peteret vnus ex

ipsis tali pacto vt alter duplo haberet qd ille peteret simplū: vbi inuidus petiuit vt sibi oculus erueret: et sic alter excecatus est totaliter. R Sexta est accidia. Figura Thobie. ij. q dormiēdo excecatus est. S Septima gula: que frequēter spūaliter et corporaliter occidit. puerb. xxiij. Cui suffossio oculorum nōne his qui cōmorant in vino et studēt calicibus epotādis. Ve ergo ppter ignorātie cecitatē qua qs excecat ne suā inueniat salutē pctis exigētib' zc. T Hugo sup Johem. ix. dicit q multis modis hoīes excecant. Primo quidā excecant de ortu suo siue pgenie: vt sūt nobiles et diuites qui supbiūt de sua nobilitate et alios spernūt Scdo p abūdantiā tpaliū bonorū: sicut qn puluis spargit in oculū tūc excecat: sic quādo diuitie mūdi occupāt cor hoīs: talis non pōt videre ea q sunt p sua salute aut etiā periculo. Tercio excecant quidam honorib'. Ps. xlviij. Hō cū in honore esset nō intellexit scz periculū sibi imminere simile de Hely. j. regū. iiij. Quarto quidā excecant longa cōsuetudine peccādi: pctor eīm sicut scriptū est Prouerb. xviij. Cum in pfundū pcti venerit cōtemnit: nec videre vult sibi imminēs periculum psumens falso de miscdia dei Quinto quidā de sua sciētia excecant in quam nimis confidunt. Hiere. x. Stultus factus est oīs hō a sciētia sua. Idem. iiij. Stultus ppls meus me non cognouit filij insipiētes sūt et vecordes. Ad Rom. j. Dicētes sapiētes stulti facti sūt. Ambro. in glo. Sapiētes eīm in naturis rerū stulti facti sūt a deo. Sexto quidā excecant p nimiā perscrutationē profundorum puerb. xxv. Perscrutator maiestatis opprimetur a gloria. Ecci. iij. Altiora te ne quesieris. Ysaie. xxxviij. Attenuati sunt oculi mei: suspicientes in excelsum. V

Ve ve ve habitantib' in terra.

Apoc viij. Decimosexto exponit triplex ve de triplici malo hui' tpis. scz ppter bonorum amissionē gratiā remouentē ppter malorum cōmissionē ad inferos deducentē: ppter tpis perditionē eternaliter remordentē. X

Ve propter bonorum

amissionē gratiā remouētē. Ubi notādū q triplex est bonū qd hō malus amittit: est bonū nature: est bonū gratie: et est bonū eterne glorie. Primo hō malus amittit bona nature. Primo amittit fortitudinē corporis p eternā infirmitatē quā incurrit: adeo inualidus erit hō dānatus vt nec guttam aque iuxta se positam leuare posset. Unde propheta. Ysa. xxx. Non remanebit de fragmētis ei' testa vt hauriat parū aque de fouea zc. Scdo amittit pulcritudinē et dei ymaginē. Unde Trenorū. iiij. Denigrata est facies eius

sup carbones. Ysa. xiij. Facies cõ buste vultus eoꝝ. Glo. Facies cõ buste igne quē dū viuerent accen- derūt. Tercio sanitatē p eternā debilitatē Dicet ad eos dn̄s illud Hiere. xxx. Quid clamas ad me sup cõtritione tua insanabilis est dolor tuus. Quarto: vitā p eter nā mortē sp ꝛ eternaliter morientᷣ ꝛ tamē ad finē nō pueniēt. Ezech. xviij. Si auerterit se iustus a iusti cia sua et fecerit iniquitatem mo- rietᷣ sc3 morte eterna. Quinto p- dit diuitias ꝛ incurrit eternā ege- statē: ita vt nec minimū bonū ha- bere poterit. Exemplū in euange- lio de diuite epulone. Luce. xvj. q̄ clamauit vltra mille annos ꝛ cla- mabit ineternū p gutta aque fri- gide nec habebit: quia desideriū peccatorū vt scriptum est peribit

Sexto pdet omnē suam gloriā. Ps. xlviij. Ne timueris dum di- ues factus fuerit hō sc3 tu paup q̄a cū interierit nō sumet oīa secū: neq3 descēdet cum eo gloria eius: ymo vt dicit Hiero. quāta in hoc mundo fuerit gloria maior: tanto maior erit in futuro confusio.

Septimo pdet omnē dignitatē ꝛ quāto hic in altiori fuerit digni- tatis loco: tanto pfundiorē in pe- nis obtinebit: vt dicit hieronymꝰ Unde Ysa. xiiij. Dicebas in corde tuo. In celū ascēdam similis ero altissimo: oīs em̄ supbus quantū pōt honorē dei sibi vsurpat ꝛ vti- tur creaturis dei ac si ip̄e coꝝ fuis- set creator. Sed sequitᷣ verū cum adinfernū detraheris in pfundū laci subtus te sternetᷣ tinea et ope- rimētū tuū erūt vermes. Octa- uo omnē sciētiā pdent ꝛ erūt om̄i- no ignari. Sicut de quodā malo cancellario parisieñ. legitᷣ: qui pu tabat post modicū temporis obi- tus sui mundū iā defecisse ex toto ppter multitudinē corruentiū in infernū. Eccl̄s. ix. Quodcūq3 po- terit manus tua instāter operare: quia nec scientia nec sapientia nec opus nec ratio est apd̄ inferos q̄ tu pperas. Nono oēm sapiētiā vt patet Eccl̄s. ix. Legitᷣ in visioni bus Birgitte q꜄ dn̄s ad eā ait Sa lomon et Aristoteles non sibi sed alijs studuerūt. Decimo oīa na- turalia delectabilia huius mūdi. Ysa. lxv. Ecce serui mei comedent vos autē esurietis. Ecce serui mei bibēt vos autē ꝛc̄. ¶ Scd̄o hō malus pdit bona gratie: q̄a in se euacuat et anhilat oīa sua opera bona p ip̄m facta: om̄ia suffragia matris ecclesie Oēs intercessiōes sanctoꝝ dei: totā xp̄i passionē: hec oīa perdit pdita grā quā quilibet pctōr pdit pctō cōsūmato ꝛ maxi me si moritᷣ in pctō. Btūs Tho. sermone de trinitate dicit: q꜄ gra- tia necessaria est. Primo ad di- gnitatē status. Oīs em̄ pfectio et dignitas est a forma aut a re ope- rante: quāto ergo forma aut res operans nobilior fuerit: tāto res operata nobilior erit. Sed gratia dei est quedā forma operās diui- nū esse quia facit filios dei. Sic p

oppositū p culpā hō efficit filius dyaboli. Joh.viij. Uos ex patre dyabolo estis: ergo. Ut hō maneat fili⁹ dei necessaria est sibi gratia dans esse gratuitū. Si queris ab aplo paulo quō tu persecutor ecclesie tā magn⁹ factus es. Respondet. j. Chorinth. xv. dicens. Gratia dei sum id qđ sum: ergo necessaria est ad dignitatē status.

Scđo necessaria est ad efficatiā actus: q̄a hō ex puris naturalib⁹ non pōt mereri beatitudinē: opera naturalia vt comedere laborare potest ex natura: nō autē meritoria. Juxta illud Joh. xv. Sine me nihil potestis facere. Qui dat gratiā dat sequentia gratiā. Qui dat formā dat cōsequētia formā: ergo tā gratia q̄ȝ opera meritoria a deo sunt. Jdeo ait Ysaias. Oīa opera nr̄a operatus es dn̄e: ergo valet ad efficatiā operū. Tercio necessaria est ad cōualescentiā casus. Nā liberū arbitriū p se pōt cadere in pctm̄ nō tamē p se resurgere. Ps. lxxvij. Spūs vadēs et nō rediēs: ſm glosam: vadens in pctm̄ p se: sed nō rediens p se. Qđ aūt homo p se nō pōt resurgere a pctō probat quatuor similitudinibus. Primā ponit Anshelm⁹ dicēs. Hō p se pōt in foueā seipm iactare: sed p se nō pōt inde exire. Jllud respicit auarus. Ysa. xxiiij. Formido fouea et laque⁹ sup habitatores terre. Auarus p amorē terrenorū habitat in terra. Et est in formidine ne diuitias perdat in fouea cupiditatis immersus laqueo dyaboli. id est pecunia ligatus. Secūdā ponit Chris. dicēs Sicut nauis fracto gubernaculo illuc vbi tēpestas voluerit ducit. Sic hō pdito diuine auxilio gratie ducit quocunq̄ȝ scȝ voluptas eū inclinauerit. Jllud tāgit luxuriosos. puerb. xxiij. Eris q̄si dormiēs in medio mari pdito gubernaculo Terciā etiā ponit Chris. dicēs. Hoīes possunt eligere regē sed electū nō possunt facere nō regem. Sic hō semel eligēs dyabolū in regē amplius ppria virtute nō pōt deserere eū. Jllud tangit supbos. Nā dicit Job. xlj. Jpse est rex super oēs filios superbie

Quartā ponit Aug⁹. dicēs. Sicut q̄s pōt se vulnerare mortaliter: sed nō pōt cū vult seipm sanare. sic pctōr nō pōt se sanare nisi p gratiā dei Jdeo ait Dauid Ps. l. cū peccasset mortaliter. Tibi soli peccaui. Quarto necessaria est gratia ad pmanētiā status ⁊ appetitus: quia hō existēs in pctō mortali nō est stabilis sed de vno pctō in aliud cadit. Trenor. j. Peccatū peccauit hirl'm: ideo instabilis facta est: talis baculū sue sustentatiōis scȝ gratiā dei abiecit. Greg. Peccatū qđ p penitētiā nō delet statim sua pōderositate aliud ad se trahit. Quinto necessaria est ad decentiā ornatus. nā pctm̄ animā maculat: et ymaginē dei corrumpit. si reformari debet necessaria est gratia dei ⁊c̄. Sexto ne-

cessaria est ad victoriā conflictus: q̄a semp in hoīe inter carnē ꝛ spiritū pugna est. Ad Rom. vij. Video aliam legē in mēbris meis repugnantē legi mētis mee Infelix hō ego q̄s me liberabit de corpore mortis hui⁹: ꝛ nō inueniēs adiutoriū dixit. Gr̄a dei sum id qđ sum. ¶ Tercio hō malus ꝑdit bona glorie. Que autē sint bona glorie nō est meū dicere vobis: cū ille qui raptus in terciū celum videns archana dei. Et Ysa. ꝑpheta vidēs dn̄m sedentē sup soliū excelsum dicāt. Oculus non vidit nec auris audiuit. nec in cor hoīs ascēdit q̄ ꝑparauit deus diligētib⁹ se.

¶ Cū sctūs Aug⁹. de beatitudine sanctoꝝ scribere vellet ꝛ beatū Hieronymū consulere q̄d de hoc sentiret: subito lux immensa cellā suā intrauit aīa scꝫ sctī hieronymi q̄ illa hora in bethleem Juda migrauerat ad dn̄m. Et vox de luce ait. Augustine augustine. q̄d queris: putas ne in breui vasculo immittere mare totū Breui includere pugillo terraꝝ orbem: celū seruare ne vsitatos exerceat motus. Que oculus nullus hoīm videre potuit tuus videbit. Auris nulla per sonū hausit audiet tua. que cor hominū nullatenus intellexit nec etiā cogitauit. estimas te posse intelligere: infinite rei quis erit finis: immēsa qua mēsura metieris: potius totū mare ī artissimo clauderet̄ vasculo: potius terrarū orbē paruulus teneret pugillus: potius a motu suo continuo celū desisteret: q̄ꝫ gaudioꝝ et glorie quibus beatoꝝ aīe sine fine potiunt̄ minorē intelligeres particulā: nisi vti ego experientia doceceris. Ideo idem augustin⁹ in li. de moribus infantū dicit. Tanta est pulcritudo iusticie: tanta iocūditas lucis eterne et incōmutabilis veritas sapiētie: vt etiā si nō liceret ampli⁹ in ea manere q̄ꝫ vnius diei mora: propter hoc solū innumerabiles delicie hui⁹ vite ꝛ circūfluentia bonoꝝ tpaliū merito cōtemnent̄. Idē Aug⁹. li. de vanitate seculi Vitā ergo eternā ex omibus ꝑcordijs vestris amate quā nunq̄ꝫ in secula finiatis. Illuc festinate vbi semp viuitis ꝛ vbi iam mori nunq̄ꝫ timeatis. Sic em̄ sicut amatis istam miserā fluidāqꝫ vitā vbi cū tanto labore viuitis ꝛ vix currendo. satagēdo. suspirando. necessarijs corporis satisfacitis: quantomagis amare debetis vitā eternā: vbi nullū laborē sustinebitis: vbi semp summa securitas: summa felicitas: sūma libertas. vbi implet̄ id euāgelij. Mathei. xiij. Fulgebūt iusti sicut sol ī regno patris sui. Qualis putas erit splēdor animaꝝ: quādo solis claritatē habebit lux corpoꝝ. Estimo oēs iā vos qui verbū hoc auditis vitā beatā desiderare. Sed audi quid Augustin⁹ in ꝑsona xp̄i ait. Ecce venale habeo regnū dei. eme si vis nec multū existimas dare tm̄ valet quātū habes. si nihil

habes teipm da et habebis illud. Dicis forte: malus sum nō me accipit deus. noli dubitare q̄a dando te ei bonus eris. ve eis qui hec bona eterna amittūt. B Exponamus latius q̄ pmisimus bona scz eterne glorie qualia sint. Beatus Tho. in sermone super illud thema. Querite primū regnū dei dicit. Ibi est claritas delectabilis Apocal. xxi. Ciuitas illa non eget sole neq̃ luna: q̄a claritas dei illuminabit eā. Ibi vt dictū est fulgebūt iusti in corpore sicut sol. multo clarius in anima. Ibi est charitas amicabilis. j. Chorinth. xiij. Charitas nunq̃ excidit: siue prophetie euacubunt siue lingue cessabūt tantū gaudet anima btā de bonis a proximo factis sicut suis: q̄a vnū est gaudiū eaꝝ in deo. Ibi est formositas mirabilis. q̄a oēs erūt vniformes in genere: q̄a oēs filij dei ꝛ reges cōformes in munere: q̄a oēs vnū ꝛ eundē accipiēt denariū diurnū oēs sedebūt ad mensam dñi. Luce. xxij. Ego dispono vobis sicut disposuit mihi pater ꝛc. Sed erūt difformes in lumine quia fm gregoriū. Scdm diuersitatē meritorū assument ad diuersos choros angeloꝝ. Hec beatus Tho. Sed de oībus scz ibi est securitas immobilis. Ysa. xxxij. Sedebit ppl's meus in pulcritudine pacis ꝛ in requie opulēta et in tabernaculis fiducie Hec securitas causat ex trib⁹. Et insupabili potestate dñi huius ciuitatis. scz dei Ps. cxliiij. Magnus dñs et laudabilis nimis: et magnitudinis eius nō est finis. Scdo ex firmitate munitionis. Zach. ij. Ego ero eis murus ꝛ antemurale. Tercio ex impugnabili cōcordia ciuiū scz sctōꝝ ꝛ angeloꝝ. puerbioꝝ. xviij. Si frater iuuat fratrē erit q̄si ciuitas firma Idem volūt oēs q̄ de⁹ fm hieronymū ibi corpus induet claritatē. impassibilitatē. subtilitatē. agilitatē. Illud tāgit Sap. iij. vbi dicit. Fulgebūt (ecce claritas) iusti (ecce immortalitas) et tanq̃ scintille (ecce subtilitas) in arūdineto discurrent (ecce agilitas) Hec sunt corporis dotes ibi anima videt deū. amat deū. fruit eo. C Volumus adhuc gloriā corone duodecim stellarū mulieris sole amicta lunā sub pedibus habentis ecclesie scz: aut virginis matris: aut etiā anime deuote diligētius inquirere: inuētā p posse ppalare vobis. Est ergo prima stella vita sine corruptione Nā p visionem dei quilibet efficit particeps vite eterne. Joh. xvij. Hec est vita eterna vt cognoscāt te solum verū deū ꝛ quem misisti ihm xpm. Videdo xpm in humanitate plene satiat corpus ꝛ sensus exterior. Apocal. xxi. Absterget de⁹ omnē lacrimā ab oculis sctōꝝ ꝛc. Videndo xpi diuinitatē plene satiatur anima que capax dei est ꝛc.

Scda est voluntas sine pturbatione. Om̄e qd voluerit hō habebit. q̄a eū habebit in quo sunt oīa

tanq̄ in fonte dans oībus esse vi-
uere ⁊ intelligere. Quesiuit augu-
stin⁹ ab aīa scti hieronymi. an etiā
aīe beatoꝝ quedā velle possunt q̄
nō obtinet. Respōdit aīa scti hie-
ronymi sic. Unū noueris augu-
stine ꝙ sanctoꝝ aīe ita ī illa eterna
gloria in deo sūt solidate: ꝙ nulla
eis inest alia volūtas nisi dei: quia
nihil aliud possūt velle nisi ꝙ de⁹
vult ideo nunq̄ turbatˀ volūtas.
Tercia est sciētia sine errore. nā
ex diuina visione cognoscūt oīa q̄
pertinēt ad pfectionē intellectus.
Ps. xvj. Satiabor cū apparuerit
glīa tua. Cognito creatore q̄ veri-
tas vniuersalis est cognoscūtˀ oēs
alie veritates pticulares. Quar
ta est memoria sine obliuione Nā
de⁹ est speculū in q̄ relucēt oīa q̄ in
celo. in terra. in inferno. ⁊ ī oībus
sunt abyssis: nec aliq̄d in deo futu
rū aut p̄teritū est sed oīa p̄sentia.
Scti ergo ī celo vidēt deū ⁊ semp
vidēt: g̃ nunq̄ obliuiscentˀ cuius-
cūq̄ rei scibilis. Quinta est glīa
sine depressiōe. Nā quilibet btūs
erit venerabilis om̄i creature qn̄
tā excellenter honoratˀ a creatore.
Joh. xij. Honorificabit eū pater
me⁹ q̄ in celis est. Aug⁹. Quē ho-
norē maiorē poterit accipere ad-
optatus q̄ꝫ vt sit vbi est vnicus et
verus fili⁹ dei ihs xp̄s. Sexta est
abūdātia sine defectiōe. Ps. cxj.
Glīa ⁊ diuitie in domo ei⁹. Apoc.
vij. Nō esuriēt neq̄ sitiēt ampli⁹
neq̄ cadet sup illos sol neq̄ vll⁹
estus: qm̄ agn⁹ q̄ in medio throni
est reget eos ⁊ ducet eos ad fōtes
vite aquaꝝ ⁊c̃. Septima est leti-
cia sine merore Quāto em̄ homo
maiori bono cōiūgitˀ tāto maius
gaudiū habet. Sed hō tūc cōiun-
gitˀ deo qui est summū ⁊ maximū
bonū: ergo tūc habebit maximū
gaudiū. Octaua est de periculi
euasione sicut qui in mari pericli-
tantˀ cū ad portū venerint multū
gaudent. Sic filij isrl̄ post trāsitū
maris rubri submersis inimicis
suis gaudebāt cantātes psalmū.
Cantem⁹ dn̄o. Nona est de car-
cerali liberatiōe: sicut aliquis diu
tentus ī carcere postq̄ꝫ liberatˀ ab
eo gaudet scꝫ vbi passus fuerit fri
gus: famem: sitim ⁊c̃. Carcer iste
corpus humanū est. ad Rom̄. vij
Infelix q̄s me liberabit ⁊c̃. De-
cima victorie cōsideratione cōtra
inimicos pugnādo. vnde dicit il-
lud. Ps. cxxiij. Benedict⁹ de⁹ qui
nō dedit nos in captionē dentib⁹
eoꝝ ⁊c̃. Undecima inferni expu-
gnatiōe: maxime hi qui multas ⁊
graues habuerͭt tentatiōes. vnde
dicēt. Ps. xciij. Nisi dn̄s adiuuis-
set me paulomin⁹ habitasset in in-
ferno aīa mea. Itē laqueus cōtri
tus est ⁊ nos liberati. Duodeci-
ma iusticie dei ꝯgratulatiōe vidē-
tes deū ꝑ se pugnare ꝯtra dyabo
lū ⁊ pctores ⁊ eos damnare horri
biliter. gaudebūt. vnde in ps̄. lvij
Letabitˀ iustus cum viderit vindi
ctā. manus suas lauabit ⁊c̃. Ut g̃
breui sermone multa cōcludam⁹
dicit Ysa. xxxv. c. Gaudiū ⁊ leticiā

obtinebūt ꝛ fugiet ab eis dolor et
gemitꝰ. Que ṽba exponēs btūs
Tho. in questiōibꝰ disputatis de
malo peccato veniali. ar. xj. dicit.
Duo tāgunt̃ q̄ sunt de ratiōe pfe-
cte btitudinis. Primū est p̄sentia
ois boni ibi gaudiū interius id est
stolā aīe ꝛ aīe ꝛ leticiā exteriꝰ id est
stolam corporis obtinebūt electi
Scdm est carentia ois mali. ibi et
fugit ab eis dolor de cōmissis ꝛ ge
mitus de miserijs. Igitur erit ibi
ois boni copia ꝛ nulliꝰ mali p̄sen-
tia. Hec oia pdūt mali. Ve ergo
propter bonorū amissionē. D

Ve propter malorū
cōmissionē ad inferos deducentē.
Quicūqꝫ pctm̄ mortale cōmiserit
eo facto descēdit de hirl'm in hie-
richo. de visiōe pacis ad defectū:
ymo de celo ad infernū. Talis ne-
cessarie habet dicē illud. Ps. xvij
Circūdedert me dolores mortis
ꝛ pericula inferni inuenerūt me.
Huiꝰ figura habet̃ Luce. x. vbi di
cit̃. Homo quidā descendebat de
hirl'm i hiericho ꝛ incidit in latro-
nes qui etiā spoliauerūt eū ꝛ pla-
gis impositis abierūt semiuiuo il
lo relcto. In quo dicto saluato-
ris sex mala exprimunt̃ q̄ sequūt̃
eū q̄ malū aut pctm̄ mortale facit
E Primo ex hereditate a regno
dei: ideo dicit̃ hō quidā scꝫ adam
vl' pctōr descēdet p culpā a hirl'm
q̄ ꝑm augustinū cōtra pelagiū vi-
sio pacis interp̄tat̃. Nā ante pec-
catū hō habet pacē in ꝯsciētia sed
post pctm̄ nō: sed pugnā ꝛ remor-
sum sentit cōsciētie. Ideo dr̃ Ysa.
xlviij. Nō est pax impijs. Et. vij.
Impij q̄si mare feruens qd quie-
scere nō pōt. Scdo captiuat sub
defectu. ideo dicit̃ in hiericho. nā
hiericho interpretat̃ et significat
mortalitatē ꝛ mutabilitate quam
hō spūaliter incidit post cōmissū
malū sicut primus hō cū esset in-
obediēs deo. nā etiā propria caro
facta est sibi inobediēs. Sic pctōr
cū malū cōmiserit iā nō est pnus
ad bonū ymo patit̃ resistētiā a cul
pa cōmissa: et dyabolo nec p hoc
cogit̃ liberū arbitriū eius. Ter-
cio malū culpe subiugat dyaboli-
ce potestati: ideo dicit̃ incidit in la-
trones. Ambro. ibidē. Latrones
sunt angeli noctis et tenebrarū: in
quos nō incidisset nisi celestis mā
dati deuius eis se fecisset obnoxiū
nā ipi clam bonis insidiant̃. nā di
cit q latrones irruerunt in eū: q̄a
hō spōte se tradit eoꝝ potestati cū
pctm̄ facit. Quarto spoliat gra-
tuitis: ideo dicit̃ q̄ etiā spoliauert̃
eū scꝫ habitu nuptiali q̄ charitas
est. ꝑm beatū Greg. Augꝰ. in que
stionibꝰ veteris ꝛ noui testamenti
ait. Demones hoiem expoliaue-
rūt indumēta gr̃e ꝛ innocētie au-
ferendo. Gen̄. iij. primi parentes
post pctm̄ cognouerūt se nudos.
Quinto vulnerat in naturalibꝰ
ideo dicit̃ plagis impositis. F
Unde q̄tuor vulnera sunt secuta
in hoie pter pctm̄ scꝫ ignorātia
in intellectū. malicia in affectu: in-

ordinatio in cõcupiscẽtia: infirmi tas in potẽtia. Primũ vuln⁹ qđ sequit̃ pctm̃ mortale est ignorantia in intellectu. Ps̃. xlviij. Hõ cũ in honore esset non intellexit. Itẽ Sopho. j. Ambulabũt vt ceci q̃a dño peccauer̃t. Glo. q̃a pdiderũt lumẽ virtutũ ꝛ pctis vixerũt. ambulabũt vt ceci locum penitẽtie ꝛ miscdie nõ inuenientes. Scdm vuln⁹ est malicia in affectu vel desiderio. Geñ. vj. Vidẽs igit̃ de⁹ ꝙ multa malicia hoĩm esset in terra ꝛ cuncta cogitatio cordis intenta esset ad malũ penituit eũ om̃i tpe ꝛ dixit. Delebo hoĩem quẽ creaui penitet em̃ me fecisse eũ. Terciũ vuln⁹ est inordinatio in cõcupiscẽtia. Gal̃. v. Caro cõcupiscit aduersus spm̃ et spũs aduersus carnẽ. Cõmuniter postq̃ hõ semel peccauerit iã pnior est ad iterũ peccãdum et erit audatior ratiõe primi pcti. Quartũ vulnus est infirmitas in potẽtia. nam post pctm̃ hõ ad peccandũ est pnus ꝛ fortis: ad resistẽdũ aut bene operãdũ infirmus ꝛ debilis. Michee. j. Infirmata est bonis que habitat i maroth. Glo. in maroth. id est i amaritudinib⁹ pctõꝝ. Hiere. ij. Vide q̃ amarũ. Sexto mortificat in operib⁹ meritorijs q̃ oĩa moriunt̃ peccato cõmisso: vt patuit ante. Aug⁹. in questiõib⁹ euãgelij. semiuiuo relicto: q̃a ex parte q̃ põt intelligere et deũ cognoscere viuus est. ex parte vo q̃ pctis cõtabescit mortuus est. Vel ſm Theophilũ aĩa immortalis est. corpus vo mortale. Ita medietas hoĩs morte succubuit. Et subdit. Abierũt. Beda. nõ ab insidijs cessandõ sed insidiarũ fraudes occultãdo. Ve ergo pp̃ter maloꝝ cõmissionẽ. S

Ve pp̃ter tp̃is pdi‑tionem eternalite rremordentẽ. Berñ. in sermõe ad scolares dicit Nil p̃ciosius tpe. Heu nil hodie vilius inuenit̃: trãseunt dies salutis ꝛ nemo recogitat. nemo perire diẽ et nunq̃ redire cogitat. sed sicut capillus de capite sic nec momẽtũ pibit de tpe scʒ ad reddẽdũ rationẽ de ip̃o ꝛc̃. Apocal̃. x. dicit Joh. ꝙ vidit angelũ stãtẽ sup mare ꝛ sup terrã q̃ leuauit manũ suã ad celũ ꝛ iurauit p viuẽtẽ in secl̃a secl̃oꝝ q̃ creauit celũ ꝛ terrã ꝛ ea q̃ in eis sunt: mare ꝛ ea q̃ in eo sunt: q̃a tp̃s iã ampli⁹ nõ erit Glo. ma. q̃a bti immortales ꝛ impassibiles efficient̃. Sed ecõtra de malis scriptũ est. Perit tp̃s eorũ in secula. H Albert⁹ sup apoc̃. ibidẽ dicit. tp̃us duob⁹ modis accipit̃. Uno mõ put est mẽsura motus primi mobilis: sic nõ erit tp̃s post diem nouissimũ: q̃a stabit firmamentũ sol luna ꝛ cetera sidera. Abac̃. iij. Sol ꝛ luna steterũt i habitaculis suis. id est locis vbi creata fuerũt in principio. Alio modo dicit̃ tp̃s prout est mora motus rerũ mutabiliũ: ꝛ sic erit tp̃s eternũ quo ad malos in inferno q̃a trãsibunt ab aquis niuiũ ad calorem nimiũ: vt

dicit Job.xxiiij. Alio modo sic exponit. Tps amplius nō erit scʒ grē ꝛ merēdi post mortē hois sed recipiēdi put i vita sua meruit. Ideo Apls.ij.Chorinth.vj.dicit. Ecce nūc tps acceptabile ecce nūc dies salutis. Non dicit cras aut post cras: sed nūc. Glo.ibidē.in q mor bis.id est mortalibus salubris medicina infundit. Et dñs in euāgelio Joh.xij.Ambulate dū lucē habetis vt tenebre vos nō cōprehēdāt Eiusdem.ix. Venit nox qñ nemo potest operari. Ideo hortat nos Ysa.lv.dicēs.Querite dñm dum inueniri pōt inuocate eū dū ppe est: derelinquat impius viā suā ꝛ vir iniquus cogitationes suas et reuertat ad dñm ꝛ miserebit eius et ad deū nostrū qm multus est ad ignoscēdū Querite dñm.Glo.interl.fide: ope: simplicitate: in veritate dū locus pnie est.i futuro videbit.Sed non inueniet dū ppe est. Glo.ma.ne vestris vicijs recedat qui appropinquat appropinquātibus sibi filio reuertēti letus occurrit. Ve ĝ eis q illud tps grē pdūt

J Ecce nūc tps acceptabile ait apls. diligēter ĝ custodite tps ne inutiliter trāseat. Primo qa breue est Job.xiiij. Breues dies hominis sunt: numerus mēsiū eius apud te est: constituisti terminos eius ꝛc. Et ne putes te multos hre dies tpis. Audi quid Aristo.dicit iiij.phicor. Nihil habemus de tpe nisi nunc. psens pteritū abijt irreuocabiliter. futurū nōdū est quis nouit finē suū. Scdo labile est. velis nolis trāsit ꝛ te ad mortē ducit. Job.ix. Dies mei velociores cursore trāsierūt. Cursor tñ aliqñ pausat: tps aūt tuū nunqꝫ: quāto magis crescit tanto amplius decrescis ꝛ ad finē appropiquas. Tercio nobile est. nā in breui tpe vitā eternā poteris apprehēdere O si dyabolus aut damnati vnicā diē haberēt grē quātā facerēt penitētiam.nihil est ꝙ tm eos remordet quātū amissio tpis. Ideo qdcūqꝫ poterit tua manus ꝯstāter operare qa nec tps ꝛc. Eccs.ix. Quarto irreuocabile est tps qd trāsit nunqꝫ reuertit ꝛ tñ rationē nos reddere oportet qliter ipm cōsūpsimus.

K Tps obseruat ppter qtuor Primo quidā habēt speciale tps qñ melius valeant sanari de infirmitate. Ratio qa si trāseunt illud tps sciunt ꝙ vix aut nunqꝫ sanari valeāt Spūaliter sic facere debet hō pctor qa si tardauerit diē presentē vite sue et pueuerit vsqꝫ ad mortē aut diem mortis rarissime aut nunqꝫ pōt sanari de sua infirmitate scʒ pcti sed cadit in mortē. Ecci. xviij. Ante iudiciū prepara iusticiā. anteqꝫ loquaris disce. ante lāguorē adhibe medicinā. ante iudiciū interroga teipm. ꝛ i cōspectu dei inuenies ppiciationē. L Quatuor modis exponit h vbū. Primo sic. ante iudiciū.id est anteqꝫ officiū iudicādo alios accipias para iusticiā tibi.id est superiori obediēdo. qa q nō nouit esse di-

ſcipulus neſcit eſſe mgr̄. et qui nō nouit ſubeſſe neſcit p̄eſſe. Scd̄o ſic Ante iudiciū para iuſticiā id eſt tu q̄ officialis es aut p̄latus anteq̄ꝫ tu iudices queq̄ꝫ para iuſticiā teip̄m diſciplinādo ⁊ corā deo inuenies ꝓpiciationē. iij. q. vij. Judicet ille de errore alterius qui nō facit q̄ in alio damnat Tercio ſic Ante iudiciū. id eſt anteq̄ꝫ veniat iudiciū mortis tue para iuſticiam vt ꝑ te reſpōdeat i iudicio Quarto ſic. Ante iudiciū extremū fac iuſticiā tecū vt inuenias miſc̄diam i die iudicij apud deū. Scd̄o tp̄s obſeruat̄ qn̄ eſt magis pacificū. Uidem⁹ em̄ cū aliq̄s paup ⁊ ſubditus potētē aut diuitē aliquē offendit: querit tp̄s ſpeciale quo eū magis diſpoſitū ad placandū inueniat. Sp̄ūaliter ſic facere debet hō pctōr licet de⁹ ſemp ſit parat⁹ ꝑcere ⁊ miſereri: tn̄ modo magis ꝓnus eſt q̄ꝫ i futuro: quia tp̄s eſt miſerēdi ait ꝓpheta: poſtea autē veniet tp̄s puniēdi: ideo ait apl̄s ij. Chorinth. vj. Ecce nūc tp̄s acceptabile: ecce nunc dies ſalutis: non dicit cras ⁊c̄. Tercio obſeruat̄ tp̄s qn̄ melius eſt lucratiuū: vt faciūt mercatores. cum em̄ eſt tp̄s obſcurū ⁊ frigidū pluuioſum lutoſum ſolent dici: nō eſt tp̄s aliquid faciēdi: ideo q̄a tūc hoīes nō veniūt ad forū ad emendū: ſed qn̄ eſt tp̄s clarū ⁊ ſerenū tūc ⁊c̄. Spiritualiter tp̄s pcti eſt tp̄us obſcurū: q̄a tūc hō nō cognoſcit ſūmū bonū p̄e delectatiōe in malo: tūc em̄ frigus eſt circa dilectionē dei lutoſus in pctis: computruerunt iumēta in ſtercorib⁹ ſuis ait ꝓpheta. id eſt petis. Tūc nihil pōt operari qd̄ meritoriū eſſet. Quarto obſeruat̄ tp̄s qn̄ eſt magis fructificatiuū ſicut ſolēt facere agricole. Stultus em̄ eſſet qui iā ſeminare vellet qn̄ colligēdū et metendū eſſet: aut i hyeme tp̄e niuis. Spiritualiter debet hō laborare in vinea dn̄i qn̄ tp̄s fructuoſum eſt ſcꝫ in p̄ſenti vita gratie ⁊ nō expectare vſq̄ꝫ ad mortē quādo iā fructū ſui laboris recipere debet. ad Gal̄ vj. Dū tempus habemus operemur bonū: tp̄e em̄ ſuo metemus nō deficiētes. Ecci. iiij. Fili mi obſerua tp̄s ⁊ deuita a malo. ¶

Ue ve ve habitantib⁹ in terra Apoc. viij. Decimoſeptimo pōt exponi triplex ve de triplici periculo preſentis vite ſcꝫ vite breuitatē. ſaluandoꝝ difficultatē. electoꝝ paucitatē. Ue ergo ꝓpter vite breuitatē morti appropinquantē. Ue ꝓpter ſaluandorū difficultatē peccatorib⁹ imitantē. Ue propter electoꝝ paucitatē damnādos augmētantē. ¶

Ue ꝓpter vite breuitatē morti appropinquātē Hiero. ait: vt refert Euſebi⁹ in libello de morte ⁊ miraculis ſcti hieronymi O vita mūdi nō vita ſed mors vita fallax: onuſta triſticijs: imbecil

lis 7 vmbratica vita mendax: nūc
flores et statim arescis: vita pri-
uans: vita incrs: vita fragilis: vi-
ta momētanea 7 caduca: q̄ quāto
magis crescis tāto magis decre-
scis. Cū plus ꝓcedis plus ad mor
tē ꝓperas. O vita plena laqueis:
quot i mūdo illaqueas: quot ꝑ te
iā sustinent tormēta infernalia: ꝙ
btūs q̄ tuas agnoscit fallacias ꝙ
beatior q̄ de tuis nō curat blandi-
cijs vanis. ꝙ beatissim⁹ q̄ te bene
priuatus est. melior est negocia-
tio ei⁹ auro 7 argēto. primi 7 pu-
rissimi fructus eius. hec ille. Job
xiiij. Hō natus de muliere: breui
viuēs tpe: replet̄ multis miserijs
Hō in fetore pcti cōcipit̄: in dolo-
re 7 miserabiliter parturit̄: cū la-
bore 7 angustia viuit: cū timore 7
tremore morit̄. Nec est hō qui vi-
uet 7 non sentiet mortē. oēs enim
morimur 7 velut aqua i terrā de-
labimur. Bernī. in sermōe. Quid
in rebus humanis certius morte
q̄d incertius hora mortis inuenit̄
nō miseret̄ mors inopiā nec reue-
ret̄ diuitias. nō sapiētie. nō mori-
bus. nō etati parcit. nisi ꝙ senib⁹
est mors i ianuis iuuenib⁹ in insi-
dijs. Ideo Eccl. v. Ne dixeris ait
sapiēs sufficiēs est mihi vita: nihil
proderit in tpe vindicte: tota vita
hoīs respectu eternitat! q̄si nihil
est: quāto diutius viuit hō plura
penitenda incurrit. Job. xxj. Te-
nent tympanū 7 citharā 7 gaudēt
ad sonitū organi ducunt in bonis
dies suos 7 i pūcto ad inferna de-
scendūt. Glo. tp̄s eoꝝ totū respe-
ctu eternitatis vix pūctus estima-
tur. ideo vbicūq legit̄ i scriptura
de vita hoīs cōmuniter reb⁹ cito
trāseūtib⁹ cōparat̄ seu assimulat̄.
O Primo cōparat̄ herbe. vnde
in Ps̄. lxxxix. Mane sicut herba
trāseat: mane floreat 7 trāsiet ve-
spere decidat indurat et arescat.
Glo. his dicit mane. primū signi-
ficat etatem puerilē qn̄ orit̄. scd̄m
iuuenilē qn̄ floret. vespere: id est
senectute decidit 7 arescit: quia ꝑ
mortē ꝯsummit̄. hec glo. Scd̄o
cōparat̄ nubi. Job. vij. Sicut nu
bes ptrāsit 7 ꝯsummit̄ sic q̄ descē-
dit ad inferos: sicut nubes de infe
riorib⁹ eleuat̄ a calore ad superio-
ra volat 7 agitat̄ ad tp̄s 7 iterum
resoluit̄ 7 i terrā descēdet. Ita sūt
hoīes in vita presenti. nā de terra
eleuant̄ ad dignitates agitant̄ fa-
tigant̄ tandē de dignitate cōcidūt
7 iterū in terrā de qua 7 assumpti
erāt reuertunt̄ matrē omniū 7c.
Tercio cōparat̄ hospiti. Sene-
ca de remedijs. Sapiēs ex hac vi-
ta decedit tanq̄ ex hospicio nō vt
ex domo ꝓpria. natura eñ dedit
nobis hanc vitā tanq̄ diuersoriū
inhabitare. Nota quō anima est
in exilio. Quarto cōparat̄ rori.
Osee. xiij. Uita vr̄a q̄si nubes ma
tutina 7 quasi ros mane ptrāsiēs
Aristo. ij. metheoroꝝ dicit: ꝙ per-
manētia roris nō est nisi vni⁹ diei
q̄a statim a sole cōsūmit̄. Quin-
to cōparat̄ cursori. Job. ix. Dies
mei velociores cursore trāsierūt 7

nō videt bonū. Si ḡ tā breuis et misera est q̄d restat nisi mors certa. Ve ḡ ꝓpter vite breuitatē. ℙ

Ve ꝓpter saluādoꝝ difficultatē peccatorib⁹ imitantē. Hieronym⁹ ait vt refert Eusebi⁹. Quid imbecillius huic miseri vite qua tot circundamur dolorū ⁊ passionū agminib⁹: vt nulla hora pene sit qua viuēs hō q̄cū͡qꝫ a dolore immunis sit. Si diues vndi͡qꝫ angustiatur timore ne q̄d possidet amittat Si paup̱ nū͡qꝫ quiescit vt inueniat. Si bonus: hui⁹ mundi timet periculum ne nauis mortalis corpus in hui⁹ mūdi pelago naufraget̄ nō mediocriter ꝑtimescit. Idcirco nullus sexus: nl'a etas vl' cōditio doloris trāsit expers quousqꝫ in hac misera manet vita. heu quot nauigātiū per hoc mare magnū et spaciosum in quo tot sunt genera inimicoꝝ ꝭm cuiuslibet viriū quantitatē colluctantia: vbi post multa nauigādi felicitatē post ml'tas victorias iā credētes finē accipere peroptatū aliqua suggestione dyabolica in hac hora ad laqueū ꝑditiōis ꝑuenerūt. heu quot in hac vita recōmendati vnico pc̄ti consensu dira mors imminet et ruina. Idcirco fratres dū viuitis timeatis. Hec Hiero. Dn̄s ait Math. vij. Arta est via que ducit ad vitā. Q

Queritur Utrū plures saluant̄ xp̄ianoꝝ q̄ꝫ damnant̄ Dicēdū multo plures dānant̄ inter xp̄ianos q̄ꝫ saluant̄. Et hoc ꝓbat̄ trib⁹ rationib⁹. quatuor causis. ⁊ quin͡qꝫ auctoritatib⁹. Btūs Tho. in glo. cōti. Math. xxij. Et parte. j. q. lxiij. arti. ix. in effectu ponit tres rationes. ℞ Primo ratiōe culpe. q̄a malū culpe in hominibus ex hoc cōtingit: q̄ꝛ hoīes sequunt̄ bona sensibilia que ipis sūt nota ⁊ relinquūt bona ratiōis q̄ pacis sunt nota. cū eīn hō inclinat̄ ad bonū tꝑale relinquēs bonū eternū peccat mortaliter Sed vt plurimū faciūt: ergo ⁊c̄. Secūdo ratiōe stulticie sic immergere sensum rebus terrenis ex quo reddit̄ ineptus ad diuina est peccatū stulticie. sed hoc in pluribus hominibus inuenit̄: ergo plures damnant̄. vnde Eccs. j. Stultoꝝ infinitus est numerus S Illud Raynerus duob⁹ modis exponit Primo infinitū est incognitū. iij. phicoꝝ. sic incognitū est qui sint stulti aut sapientes. damnādi aut saluandi. Scd̄o sic. infinitū incōperabiliter excedit finitū: q̄a finiti ad infinitū nulla est proportio ꝭm Arist. ergo multo plures sūt stulti q̄ꝫ sapiētes. plures damnādi q̄ꝫ saluandi. Ideo dicit̄. iij. Esdre. ix. Sicut fluct⁹ excedit guttā sic numerus damnādoꝝ excedit numerū saluādoꝝ. ¶ Legit̄ in fasciculo tꝑm de quodā heremita qui rogauit dn̄m vt sibi ostendere dignaret̄ i quāto numero aīe descēderēt ad infernū ⁊ vidit eas ruere

tanq̄ niuem densissimū ꝑ diē: ad
purgatoriū tanq̄ niuē rarissimā:
ad celū tm̄ tres. Tercio ratione
vie. ꝑ viā artā difficilius ⁊ rarius
ad terminū ꝑuenit̄ q̄ ꝑ viā latā ⁊
spaciosam. Sed eundi ad infernū
est via mlt̄a lata ⁊ spaciosa: i celū
ꝟo arta: ergo multo plures dam
nant̄. Greg. sup Ezech. Quis cha
ritas sit lata ꝑ angusta tn̄ ⁊ ardua
hoies ducit a terra. Satis em̄ an=
gustū est oia ꝑ̄termittere vnū so=
lū diligere. ꝓspera nō amare. ad=
uersa nō timere. facile tamē est ꝓ=
pter ꝑ̄mij cōsecutionē his q̄ xp̄m
sequunt̄. ¶ Btūs Tho. in ser=
mone. Multi sunt vocati pauci
ꝟo electi dicit: ꝙ q̄tuor sunt cause
gn̄ales q̄re multi dānent̄ et pauci
saluent̄. Primo ꝓpter locū in q̄
sum⁹ sc; in mūdo. Aristo. iiij. phi=
sicoꝝ dicit: ꝙ locus est cōseruati=
uus locati. ideo q̄diu res est i lo=
co ꝓprio: tādiu seruat̄ in esse. sed
extra locū suum cito corrūpit̄: vt
patet de piscib⁹ extra aquā. de ro=
sis extra vitē aut truncū. de reli=
gioso extra ordinē. Cū ergo de⁹ sit
locus nr̄ q̄diu extra ip̄m sumus
malū dn̄at̄ in nobis ⁊ corruptiōi
proximi sumus. Ideo ait dn̄s ad
suos discipulos Joh. xv. Mane
te in me ⁊ ego i voƀ. Sic̄ palmes
non pōt ferre fructū a semetipso
nisi māserit in vite sic nec vos nisi
in me māseritis. sine em̄ me nihil
potestis facere. si q̄s in me nō mā=
serit mittet̄ foras ⁊ arescet ⁊ colli=
gent eū ⁊ i ignē mittet̄. Q; aūt de⁹
sit noster locus ꝓprius: patet ex
naturali desiderio perueniēdi ad
ip̄m. sicut lapis est veniēdi ad cen
trū. Ideo Aug⁹. ait. Fecisti nos
dn̄e ad te ⁊ inquietū est cor nostrū
donec requiescat in te. Scd̄o ꝓ=
pter corpus qd̄ portamus. dicūt
naturales ꝙ illa infirmitas cum
qua hō nascit̄ est incurabilis ſm
viam nature: vt cecus natus ⁊c̄.
Sic hō ab origine contrahit infir
mitatē. id est malū fomitē siue cō=
cupiscētiā carnalē. Ideo ait apl̄s
ad Rom̄. vij. Scio ꝙ nō habitat
in me: hoc est in carne mea bonū:
nā velle mihi adiacet ꝑficere autē
nō inuenio. Hec infirmitas semꝑ
manet in hoie. sicut arbor corru=
ptos habens radices cōiter ma=
los fert fruct⁹: sic hō ⁊c̄. nō tamē
ꝑ hoc ꝙ inclinat̄ ad malū cogit̄ li=
bertas arbitrij. Tercio propter
societatē. vbi aliqui a puericia cō=
nutriunt̄ cōiter se diligūt. cū g̊ aia
et corp⁹ simul cōnutriunt̄ ⁊ viuāt
maximū est i eis vinculū dilectio=
nis intm̄ ꝙ etiā nunq̄ vellent ab
inuicē separari. Cū sctō sctūs eris
ait ꝓpheta regalis Ps. xvij. ⁊ cū
ꝑuerso ꝑuerteris. Ideo ꝓpter h̄
cōsortiū corp⁹ sp̄ inclinat aiam ad
malū et frequenter amore carnis
superata cōsentit i malū pcti. ¶
Diceres forte. exemplū de duob⁹
socijs quoꝝ vn⁹ erat sapiens ⁊ al=
ter stultus q̄ ꝑ viā ꝑgentes: stult⁹
voluit ire ꝑ viā planā ⁊ methadū
sed minus securā. alius aūt ꝑ viā
laboriosam s; securā. et dū sapiēs

assentiret stulto capti mittunt in cacerē. ꝛ dū sapiēs diceret stulto. ꝑ te incurrimus hoc malū q̄a noluisti mihi cōsentire. respōdit stultus ꝓpter te patimur q̄a mihi cōsentire nō debuisti cū me stultū sciuisti. Cū aūt presentati essent regi iudici data est sententia vt ambo morerent q̄a sapiens stulto assensit: ꝛ q̄a stultus sapiēti non credit Sic rex regū dānabit corpus stultū ꝛ aīam sapiētē. Quarto propter obiectū. nā sensus corpore⁹ manifesta habet sua obiecta ī quibus delectatur. illa vo in quibus delectat anima in mūdo non sunt eius obiecta sed oculta ī fide ꝛ spe tm̄ cōprehēdit ea: ideo sepius vincit amore p̄sentiū illecta p sensus corporeos relinquēs ꝓpria obiecta. Hier. ix. Audite mlr̄es verbum dn̄i ꝛ assumāt aures vr̄e sermonē oris ei⁹ ꝛ docete filias vr̄as lamētū q̄a ascēdit mors per fenestras. id est sensus exteriores qui suū hn̄t pn̄s obiectū. sꝫ noli o hō fidelis sequi iclinationē corporis tui. corpus in sua est pr̄ia. aīa vo pegrin⁹. Ỿ Bern. ponit exemplū pulcrū. Si esset filius alicui⁹ magni regis in exilio ꝛ paup quidā sustētaret eū suis laborib⁹. q̄d putas diceret cū veniret ī patriā de illo qui sustētasset. nōne diceret o pr̄ cū pegrin⁹ essem in terra aliena paup quidā me sustētauit durissime laborando vt me nutriret rogo redde ei hāc gratiā vt mecū nūc honoret in regno meo. Fili⁹ regis est aīa ad ymaginē dei facta paup corpus terrenū in terra requiescēs ⁋ Auctoritatib⁹ ꝓbo difficultatē saluādoꝝ ꝛ multitudinē dānandoꝝ. Math. vij. Arta est via q̄ ducit ad vitā: ꝛ adeo arta vt nō nisi vni⁹ rei amorē ꝛ occupationē admittit. scꝫ dei solius alia oīa abijcere saltem corde oportet Ait dn̄s Luce. xiiij. Nisi quis renūciauerit oībus q̄ possidet nō pōt me⁹ esse discipulus. Facili⁹ est camelū p foramē acus transire q̄ꝫ diuitē aut in pctis assuetū ī regno celoꝝ. Luc. xviij. ꝛ marci. x. Mathei. vij. Nō oīs q̄ dicit dn̄e dn̄e: intrabit ī regnū celorū: sed q̄ facit volūtatē pr̄is mei. Sed pauci sūt tales q̄ ea q̄ dicūt ore ope implēt. tales ƀm hieronymū nō sūt xp̄iani sed antixp̄i qui cōfitent se nosse deū factis aūt negāt. Math. xx. Uoca oparios. nō dicit ociātes. nō dicit bene docētes. sed operarios ī vineā dn̄i. videat vnusq̄sq̄ꝫ in cui⁹ vinea operet. Luce. ix. Si q̄s vult venire post me abnegat semetipm̄ et tollat crucē suā et sequat me sed pauci tales. Math. x. et. xxiiij. Qui pseuerauerit vsq̄ꝫ in finē hic salu⁹ erit. Nō dicit qui bn̄ incipit aut q̄ bn̄ viuit sꝫ q̄ pseuerauerit ꝛc. sꝫ pauci sūt tales. g̃ pauci sūt q̄ saluant. ergo ꝛc. ⁋

Ue propter electoꝝ paucitatē damnādos augmētātē Math. xxij. Multi sunt vocati pauci vo electi. Grego. sup eadē

rba dicit. Ad fidē em̄ plures ve-niūt: ad celeste aūt regnū pauci p̄ducunt. pleriqz dū vocib⁹ sequūt moꝛib⁹ fugiūt. de his dicit Hieronym⁹ vt refert Eusebi⁹. Nō sufficit solū xp̄iani nomen: xp̄ian⁹ si es imitare xp̄m: frustra xp̄iani habet nomē q̄ dyabolū sequit. quin ymo xp̄ian⁹ om̄ino nō est sed antixp̄s. iuxta illud. j. Joh. ij. Audistis quia antixp̄s venit. Nūc aūt artixp̄i multi sūt. vis regnare cū xp̄o ⁊c̄. vide supꝛa. de malis xp̄ianis. Greg. in omel. dn̄ice. xx. sup illud. Multi sunt vocati. dicit. Quousqz hic viuim⁹ necesse est vt p̄mixti vitā p̄sentis seculi agam⁹ tūc aūt discernimur cū ibi p̄uenimus B Boni em̄ soli nusqz sūt nisi i celo: mali nusqz soli nisi i inferno. hec autē vita q̄ inter celū et infernū sita est: sicut i medio subsistit: ita vtrarūqz parciū ciues cōmuniter recipit q̄s tn̄ sctā ecclesia ⁊ nūc indiscrete suscipit ⁊ postmodū in egressione discernit. Si igit boni estis q̄diu i hac vita subsistitis equanimiter tollerate malos Abel esse rēnuit quā malicia cayn nō exercet. ℭ Duos filios habuit pꝛim⁹ hō vnus hoꝝ electus alter repꝛob⁹ fuit. Tres Noe filios archa ꝯtinuit: sed ex his duo electi vnus repꝛobus fuit. Duos abꝛahā filios habuit: sed vn⁹ electus alter repꝛob⁹. Duos filios ysaac habuit sed vnus elect⁹ alter repꝛob⁹ fuit. Duodecim filios habuit iacob sed vn⁹ ex his p̄ innocētiā est venditus: alij vo p̄ maliciā vēditoꝛes fratris fuerūt. Duodecim apl̄i sunt electi sed vn⁹ his admixtus est q̄ p̄baret. xj. qui p̄barent. Septē sūt dyaconi ab apl̄is oꝛdinati sed sex in fide recta p̄manentib⁹: vnus extitit auctoꝛ erroris. Jn hac ergo ecclesia nec mali sine bonis esse nec boni sine malis possūt. Terrere vos iā nō debet q̄ i ecclesia multi mali ⁊ pauci sūt boni: quia dn̄s ait Mathei. xxij. Multi sunt vocati pauci vo electi. Tremendū est frēs charissimi qđ audiuim⁹. Ecce iā nō oēs vocati p̄ fidē ad celestis regni nuptias venim⁹: incarnatiōis eius mysteriū ⁊ credim⁹ ⁊ fatemur dn̄m: vbi epulas sumim⁹ sed in futuro die iudicij cum rex intraturus est q̄a vocati sum⁹ nouimus. si electi sim⁹ nescim⁹: tāto ergo vnusq̄sqz se i humilitate depꝛimat quāto si sit electus ignoꝛat. Unde dicit in canone de illis. xxiiij. q. iij. q̄ non solū illi q̄ manifeste excōicant sed etiā illi q̄ ficto coꝛde immiscent se ouib⁹ xp̄i ⁊ separati sūt p̄ malā vitā ab ecclesia dei. nā vnicū pctm̄ moꝛtale cōmissum hoiem ipo facto excōicat et bonis gr̄e pꝛiuat: vt dicit in canone. audi deniqz. xj. q. iij. Sed pauci sunt absqz peccato moꝛtali: ergo pauci sunt electi Ue ergo his q̄ sūt in terra p̄pter electoꝝ paucitatē. Hugo pꝛimus postillatoꝛ oꝛdinis p̄dicatoꝝ sup Lucā. xvij. vbi dn̄s ait. Nōne decem mūdati sunt et nouē vbi sūt.

dicit: q inter credentes vix decim⁹ saluabit. vbi vn⁹ saluat noue dānant. Et nō solū inter credētes sz etiā inter hos q vitā ducūt penitē tialē. vnde dicit Job. xl. Absorbebit behemot mare ⁊ nō mirabit ⁊ habebit fiduciā q iordanis fluat in os ei⁹. Quid p mare nisi multitudinē nō credētiū: vt gētiles: iudei: heretici. Quid p iordanē nisi eos qui fonte baptismatis renati sūt. primos oēs absorbuit ⁊ secūdos sitit. ymo multos deuorat. licet oēs sitit. Vel p mare laycos p iordanē religiosos intellige. Mirraris forte q hoc legis aut audis Audi adhuc ⁊ scripturā scrutare et durius reperies. Ita legimus dnm dixisse p moysen Nūeri. xiiij Annus p die cōputabit iuxta numerū. xl. dierū quib⁹ cōsiderastis terrā. xl. annis recipietis iniquitates vrās et scietis vltionē meā qm sicut locut⁹ sum ita faciā omi multitudine huic pessime q cōsurrexit aduersum me. Ubi dicit origenes: ⁊ est glo. ordi. Timeo hoc mysteriū discutere qsi p die annū recipiet. video em q i h cōprehēdit pctoꝝ ⁊ penarū dispositio. Si em cuiqz pctōri annus ascribit ad penā p vni⁹ diei pctō: ⁊ fm rationē dierū quib⁹ pctōr totidē annorū nūerus i supplicijs cōsummit Vereor ne forte nob q quotidie peccam⁹ nec ipse forte secula aut etiā secula seculoꝝ sufficere possint ad penas luēdas: eo q ppls iste pro. xl. dierū delicto. xl. annis cruciat in deserto nec terrā sctām introire pmittit. Siltudo futuri iudicij videt ostēdi vbi pctoꝝ ratio discutiēda est: vbi ergo aliqua bonoꝝ operū recōpēsatio: vel eorū q in vita sua quisqz recipit. Sicut de lazaro dicit: hoc hic nullus ad integrū nouit nisi filius cui pr omne iudiciū tradidit. Nota sexcenta milia egressi sunt de egypto ⁊ solū duo intrauerūt terrā pmissionis scz Caleph ⁊ Josue. Sunt mlti q sibi blādiunt de penitētia vt securius peccēt. q aūt qd penitentia sit nesciūt et quāta p vnico pctō. aut vt stulti quoꝝ infinitus est numerus non aduertūt. Dicit etiā in canone. Hoc ipm. xxxiij. q. ij. Et in. §. sequēti. Et i canone. Si qua. l. dis. q p vnico pctō mortali hō obligat ad penitētiā septem annoꝝ hic in psenti vita. Si autē cōtrit⁹ distulerit penitētiā i aliud seculū annus p die cōputabit. Si diligēter calculam⁹ vnus annus continet. 365. dies. Septem anni 2555. dies. B Qui g cōtritus de vnico cōmisso mortali peccato distulerit satisfactionē in aliud seculū. 2555. penitebit annos. Si autē cōtritus non fuerit ex puro corde ⁊ nō timore pene. nō tot annis: sz ineternū cruciabit p vnico mortali crimine. Annus p die cōputabit ait dns. Siltudo est futuri iudicij dicit Origenes in glo. Quid de illis q multa habēt mortalia pctā ⁊ nō solū nō penitēt: sed de die in diē pctā cumulāt: dicēdū

sit ignoro. videāt ipi benignus est dñs ait Hiero. ymo benignior q̄ credit̄ et vnicuiq̄ parcit ad se redeūti vt cōdecet. nōne benignissimus qui tot ꝛ tātas tollerat iniurias a pctōrib⁹ dans eis tpis spaciū vt emēdent̄. Sed h̄ noueris: sicut benignus est i tollerādo ita iustus i puniēdo. Idē ibidē. Sed forte q̄s iterū dicet. q̄ vir qui toto tpe quo vixit malefecit in mortis articulo accepta penitentia a deo veniā obtinebit. Heu q̄ vana suspitio ꝛ falsa meditatio: vix de centū milib⁹ hoim quoꝝ mala sp vita fuit meret̄ hr̄e a deo vn⁹ indulgentiā. Certe cōcludā q̄ dū sanus est ꝛ iuuenis deū offendere nō formidat i morte nō merebit̄ diuinā obtinere indulgētiā. h̄ teneo h̄ verū puto hoc multiplici experiētia didici. q̄ ei nō bon⁹ est finis cui sp mala vita fuit p̄ciosa. Ait pphēta In cōspectu mors sctōꝝ. Mors aūt pctōꝝ pessima: q̄a nulli dubiū quin tales i corpore ꝛ aīa eternaliter moriunt̄. nec finē vnq̄ mortis obtinebūt. Desiderabunt mortē ait scriptura ꝛ fugiet ab eis: quia desideriū pctōꝝ peribit. Et ne mireris sctm̄ Hieronymū tā ardua loqui: q̄a ait pphēta. Ysa. lxv. siue penultimo. Puer centū annorū morieť scz eterna morte. Qui sp pueriliter vixit nec aliq̄n pctis viriliter resistit ꝛc. Dubitāt forte aliqui de h̄ q̄ diximus aīam tot milia annoꝝ purgari. similiter de paucitate saluandoꝝ. ¶ Pro cui⁹ pbatiōe nota duo exēpla. Legit̄ de quodā sctō hoie q̄ multis annis iacuisset i graui infirmitate apparuit ei angelus dñi dicens. Optio tibi dat̄ a deo: aut adhuc duos annos sustine hāc infirmitatē: aut duob⁹ dieb⁹ stabis i purgatorio. Qui elegit duos dies manere in purgatorio ꝛ sic defūctus ab angelo in purgatoriū duct⁹ est Cū aūt modicū tpis ibi fuisset putabat se vltra cētū annos ibi fuisse ꝛ a deo oblitum. Tūc angelus apparuit ei querēs quō se haberet. Qui rn̄dit. Quis es tu? Cui ille. Angelus dei inquit sum qui te huc duxit. At ille non es angelus dei: q̄a ipi nō mētiunt̄: tu aūt dicebas me tātū p duos dies hic mā-surū ꝛ ecce plusq̄ centū annis hic absq̄ ꝯsolatiōe steti. Cui angelus ait. certe tibi dico q̄ nōdū ad integrā horā hic fuisti. Tūc ille: obsecro te reduc me ad corp⁹ et q̄diu deo placuerit infirmitatē sustinebo tātū vt hinc exeā. Et sic ab angelo reductus est ꝛ q̄uis nō tāto tpe stabit mūdus: tamē tps i manu dei est ꝛ illud in purgatorio extendere potest. ¶ Legit̄ i cronicis q̄ anno dñi. 1164. tpe alexādri pape tercij visio horrenda facta est epo lingonēsi a quodā iam defuncto q̄ apparuit episcopo ꝛ ait. Scias q̄ illo die quo defūctus est bernhardus defuncti sūt i diuersis mūdi partib⁹. xxx. milia hoim ex quib⁹ oībus dū districte iudicarent̄: solus bernhardus ꝛ ego in-

gressi sumus celū. tres alij in pur gatoriū. alij omes ppetuis inferni flamis deputati sunt.

De tribus nouissimis

Eve ve ve habitantib' in terra. Apocalipsis. viij. Decimo octauo potest exponi triplex ve de trib' nouissimis. scʒ morte. iudicio futuro. et eterno supplicio. Ergo ve ꝓpter mortis exitiū: quo nihil miserabilius Ve ꝓpter futurū iudiciū q̄ nihil horribilius. Ve ꝓpter eternū supplicū quo nihil intollerabilius.

Ve propter mortis exitiū q̄ nihil miserabili'. Ecci. xlj O mors q̄ amara est memoria tua homini iniusto et pacē habēti in substantijs suis cui' vie directe sūt in oībus et adhuc valēti capere cibū Sed velis nolis morieris hac cōuentiōe intrasti (ait seneca) vt exires. Ecci. v. Fili mi ne tardes conuerti ad dn̄m nec differas de die in diē scito q̄m mors nō tardabit. Aug'. in libello de vanitatib' seculi circa principiū dicit. Cōsiderate sepulcra eoꝝ qui ante pauca tp̄a vobiscū erāt. q̄d sunt ꝛ q̄d fuerūt vel q̄d eis diuitie q̄d cupiditas seculi ꝓfuit. Ecce nihil ex eis nisi cineres soli remāserūt: qui si loqui vera possent hoc vob dicerēt. Ut q̄d infelices tm̄ ꝑ vanitate seculi discurritis. vt q̄d vos vicijs ꝛ criminib' repletis. cōsiderate ossa nr̄a ꝛ sic vob horreat cupiditas et miseria vestra: q̄d vos estis nos fuimus. q̄d nos sumus vos eritis. Hec cōsiderātes expauescite. diē mortis ante oculos sponite ad emēdationē quātū potestis festinate. nolite negligere q̄ vos pius dn̄s peccantes sustinet quia quanto diutius expectat vt emēdetis tāto grauius iudicabit si neglexeritis. Si forte putas finis mūdi tardius veniat vel suū vnusq̄sq̄ consideret finē. Ecce dū libēter ꝛ iocūdissime morat' hō in mūdo multaq̄ʒ in lōga tp̄a disponit repente rapitur in morte: hec Aug'. Ducūt in bonis dies suos (ait Job. xxj) ꝛ in pūctu ad inferna descēdūt. Sed cōsiderare conuenit dicit Aug'. de vita xp̄iana: tādiu vnūquēq̄ʒ dei patiētiā sustētare q̄diu pctōꝝ suorū terminū nōdū cōpleuerit: quo cōsummato eū illico pcuti nec illi vllā veniā iā reseruari: patet ex hac scriptura. Ait dn̄s ad abrahā. Gen̄. xviij Clamor zodomoꝝ et gomorreoꝝ cōpletus est ꝛ pctā eoꝝ vehementer cōpleta sūt. De amorreis vero dicit: q̄ ꝑ multos annos deleti sūt post supradictas ciuitates Nōdū cōpleta sunt pctā amorreoꝝ vsq̄ʒ adhuc. Ideo dicit' Ecci. v. Fili mi ne dixeris sufficiens est mihi tp̄s. vita em̄ nihil ꝓderit in tp̄e vindicte ꝛ obductiōis ne dixeris peccaui et q̄d mihi accidit triste. altissimus em̄ est patiēs redditor de ꝓpiciato pctō noli esse sine metu neq̄ʒ adijcias pctm̄ super pctm̄ ꝛ ne

De tribus nouissimis videlicet de morte, futuro iudicio, et eterno supplicio

dicas miscdia dei magna est multiplicium pctoꝝ meoꝝ miserebitur. miscdia em̄ et ira cito ab illo pximant. Sap. vij. Unus est introitus oibus ad vitā et sil'is exitus. scȝ quo ad mortem corporalē: nō aūt quo ad futurā vitā: sic em̄ dissimilis est vita p̄sens ita et futura erit. Btūs Tho. iiij. sen. dis. xxj. ar. iij. R Et Petr⁹ de tha. ibidē dicūt: ꝙ aia statim postq̄ separat̄ a corpore aut vadit ad gloriā aut ad penā. Qd ad gloriā pbat beatus Grego. iiij. dyal. dicens. Aie iustoꝝ mox vt huius carnis claustra exeūt in celestib⁹ sedibus recipiunt̄. Et pbat illud auctoritate dn̄i dicētis. Math. xxiiij. Ubicūq̄ fuerit corp⁹ illuc cōgregabunt̄ aquile: qa vbi redēptor nr̄ est corpore: illuc pculdubio ꝯgregabūt̄ aīe iustorū. ideo apl's dixit. Cupio dissolui ꝛ esse cū xp̄o. Ubi Greg. dicit. Quisquis i celo xp̄m esse nō dubitat nec aiam pauli esse in celo negat. Si ad penā hoc est dupliciter. aut tpalem aut eternā. Pena tpalis est pena purgatorij: de q̄ dicit̄ Math. v. Nō exibis donec soluas vltimū quadrātē. Hiero. Non egredieris de carcere donec minima pctā psoluas. Chris. No solū de grauib⁹ pctis: sed etiā de v̄bo ocioso qd potest signari per quadrantē exigent̄ a te supplicia. Apocal'. xviij. Quātū se glorificauit ꝛ i delicijs fuit: tm̄ date illi tormentū. Apl's. j. Chorinth. iij. Si quis aūt edificat sup fundamētū hoc aurū ꝛ argentū: lapides preciosos: lignū: fenū: stipulā vniuscuiusq̄ opus manifestū erit: dies em̄ dn̄i declarabit qa in igne reuelabit̄ Et vnusq̄sq̄ opus quale sit ignis pbabit. si eius opus pmāserit qd sup edificat mercedē accipiet. Si eius opus arserit detrimentū patiet̄. Ipe autē salu⁹ erit sic tn̄ q̄si p ignē. Amb. in glo. or. p hoc apl's ostēdit illū saluū futurū: sed penas ignis passurū: vt p ignē purgatus fiat cum pfidi in eternū pereāt. L Gregori⁹ primo libro dyalogorū. Quis h̄ de igne tribulatiōis possit intelligi: tn̄ si q̄s de igne future purgatōis accipiat pēsandū sollicite est: ꝙ illū p ignē dixit posse saluari: nō q̄ sup hoc fundamētū ferrū: vel es: vel plūbū edificat. id est pctā maiora ꝛ grauiora atq̄ ideo insolubilia. Sed q̄ edificat lignū: stipulā: pctā minima ac leuia q̄ ignis facile cōsumit Si ad penā eternā hoc dupliciter: aut cū pctō actuali talis vadit ad infernum. Luce. xvj. Mortu⁹ est diues et sepultus est in inferno. Job xxj. dicit de malis Ducūt i bonis dies suos ꝛ i puncto ad infera descēdūt. Ps. xxxiij Mors pctoꝝ pessima Aut absq̄ pctō actuali. Sec cū originali tantū. tales vadūt ad limbū pueroꝝ nō baptisatorū qui nō habent penam sensus sed tantū damni: qd tamē Chriso. maximā dicit penā. Ue q̄ppter mortis exitiū. M

Ue propter futurũ iudiciũ quo nihil horribili⁹ Joh. Apocal. xiiij. audiuit angelũ volantē p mediũ celi clamantē. Timete deũ ⁊ date illi honorē: quia venit hora iudicij eius. Grego. in omelia sexagesime dicit. Ecce trāseũt oia q̄ agitis ⁊ ad extremũ iudiciũ sine vlla momēti interpositione quotidie volētes nolētesq₃ pperatis. Cũ ergo amat̄ qđ relinquit̄ cur illud negligit̄ quo puenit̄. Dicis forte dudũ de fine mũdi dictum est ⁊ futuro iudicio: nec vsq₃ modo venit. Aug⁹. in lib. de vanitatib⁹ seculi circa principiũ. Quāto diutius expectat vt emendetis tāto grauius iudicabit. Si forte putas q̄ finis mũdi tardius veniat vel suũ vnusq̄sq₃ cōsideret finē. Btũs q̄ sp illā horā sc₃ mortis sue habuerit ante oculos: ⁊ festinauerit in ea paratus inueniri. Qđ si vultis scire charissimi cum magno metu magnisq₃ dolorib⁹ aīa separat̄ a corpore: veniũt angeli assumere eā vt pducāt illā ante tribunal iudicis ⁊ tunc illa memorās opera sua mala ⁊ puersa q̄ die noctuq₃ gessit extremiscit. et querit iā fugere inducias petere dicēs. da mihi nisi vni⁹ hore spaciũ. Tunc q̄si loquētia opera sua dicēt. Tu nos egisti opera tua sumus. nō te deserem⁹. tecũ pgem⁹ ad iudiciũ. Hec Aug⁹. ¶ Qui ergo in hoc suo ⁊ particulari iudicio bene stabit nō habet necesse timere iudiciũ generale. Qui vicerit (ait Johes apocal. ij) nō ledet̄ a morte scđa. q̄ vicerit dyabolũ in morte prima sc₃ corporis tm̄: nō ledet̄ a morte scđa q̄ est corporis ⁊ aīe qñ separant̄ ambo a deo. Ue ergo sc₃ in terra habitātib⁹ nō celo propter futurũ iudiciũ. Dñs noster ih̄s xp̄s loquēs de tpe futuri iudicij dicit. Luce. xxj. Erunt signa in sole luna ⁊ stellis ⁊ in terris p̄ssura gentiũ p̄ cōfussiōe sonitus maris ⁊c. De tribus dño largiēte hic dicem⁹: de his sc₃ q̄ pcedũt futurũ iudiciũ. de his q̄ fient in futuro iudicio. ⁊ de his q̄ fient post iudiciũ. ¶ Circa primũ dicit dñs vbi supra. Erũt signa i sole luna ⁊ stellis. Johelis pphe ta ij. c. loquēs de his q̄ pcedũt futurũ iudiciũ dicit. Canite tuba i syō: vlulate in mōte sctō eius: cōturbent̄ oēs habitatores terre q̄a venit dies dñi: q̄a ppe est dies tenebraꝝ ⁊ caliginis: dies nubis ⁊ turbinis: ante faciē ei⁹ ignis vorās: ⁊ post eũ exurēs flama a facie eius. cruciabunt̄ ppl'i oēs. vultus redigent̄ in ollā. Sequit̄ in eodē cap. Dabo pdigia i celo ⁊ in terra sanguinē ⁊ ignē ⁊ vaporē fumi. Sol cōuertet̄ in tenebras ⁊ luna in sanguinē anteq₃ veniat dies dñi magnus ⁊ horribilis. Juxta litteralē sensum dicunt doctores q̄ sol obscurabit̄ p̄ter suā naturalē cursũ forte ideo ne videat. aut abhorrere se ostēdit multitudinē pctoꝝ in terris. sicut in passiōe xp̄i legit̄ fa

ctum. Luna couertet in sanguinē ideo forte: q̄a ꝓpe est dies aduentus eius qui vindicare venit sanguinē suū in pctōrib⁹: q̄a quotiēs hō peccat mortaliter totiens xp̄o suam renouat passionē: id est tm̄ malū facit xp̄ian⁹ q̄ spōte mortaliter peccat a c si xp̄m denuo cruci figeret. Unde apl's ad heb. vj. ait Rursum crucifigētes in se filium dei. Erūt signa in stellis. Apoc. vj Stelle cadet de celo. tāta tūc erit cōmotio elemētoꝝ ꝙ fere apparebit ac si stellē caderēt. nec hec impossilia vident fieri cū iā hec oīa signa pene facta sint. Nā legit ꝙ tpe Adriani pape primi circa annū dñi. 784. ꝛ Cōstātini imperatoris quinti. sol obscuratus non apparuit. xvij. dieb⁹. Signū crucis apparuit in vestib⁹ hominū: ꝛ sanguis de celo in terrā fluxit Itē anno dñi. 824. tpe steffani pape quarti et Karoli magni imperatoris solis ꝛ lune eclipsis fuit vltra solitū nature: et septē diebus apparuit macula nigra ī sole Itē anno. 1104. tpe Pascalis pape ꝛ Henrici imperatoris quarti duo soles apparuerūt in celo. Item anno dñi. 1434. tpe Felicis pape quinti tres soles visi sunt in celo. Erūt signa ī sole ait dñs. Et luna. Nā legit in cronicis ꝙ anno dñi. 1004. tpe Sergij pape quarti ꝛ Ottonis tercij imperatoris: luna in sanguinē versa est. Item anno dñi. 1154. tpe Anastasij q̄rti crucis figura in luna publice visa est.

Erunt signa in sole ꝛ luna. Et stellis. Nam legit ꝙ anno dñi. 684. tpe Benedicti scdi: stella magna apparuit in oriente. Itē anno dñi 754. tpe Stephani pape secūdi stelle vise sunt cadere de celo propter nimiū frigus ꝛ territi sūt homines putātes finē mūdi adesse. Itē anno dñi. 1004. tpe Sergij pape quarti facula ardens et fulgor ad instar turri de celo cecidit. Itē anno dñi. 1104. tpe Pascalis pape scdi stella p diem fulgurauit. Erūt signa in sole ꝛ luna et stellis ait dñs. Hec oīa signa iam p̄terita sunt: quare dubiū non est quin nō lōge est dies dñi. Scdo spūaliter verba dñi sic debent exponi. Erunt signa in sole ꝛ luna ꝛ stellis. p sole xp̄s intelligit. p lunam virgo maria. p stellas sancti dei intelligunt. Q̄ aūt xp̄s sol sit dicit Malach. vltimo. Orient vobis timentib⁹ nomē meū sol iusticie. Sol iste vt dicit Joh. j. illuminat oēm hominē venientē in hūc mundū. Ubi dyonisius ait. Illuminari volētia si q̄ nō illuminant defectus non est ex parte solis sed hois ꝛc. In isto sole tria iā p̄cesserūt signa: sicut in sole naturali e t quartū venturū est. Primo sol legit stetisse in celo quādo Josue pugnauit contra inimicos israel. Sic xp̄s sol iusticie stetit fixus in cruce sicut sol in celo. ideo vt plene de hostibus humani generis triūpharet scꝫ spiritib⁹ malignis Unde Josue. x. in figura legitur.

Stetit sol donec vlcisceret͛ se gēs de inimicis suis. Scd̄o ideo stetit: vt patrē placaret. Unde in figura ait propheta Ps̄. cv. Dixit de⁹ vt disp̄deret eos si nō moyses electus eius stetisset in cōfractiōe in cōspectu eius. Sed forte dicis quō stetit si confractus fuit. xp̄s stetit in diuinitate: cōfractus ī humanitate. Tercio stetit: vt diem duplicaret: vt dicit͛ Josue. x. de sole naturali. Sic xp̄s stetit fixus in cruce vt diē duplicaret. scʒ vt diē gratie diei gl'ie cōiūgeret. Scd̄o legit͛: ꝙ sol naturalis retrocessit. Ysa. xxxviij. Reuersus est sol decē lineis. Et legit͛ de Ezech. iiij. regū xx. sic xp̄s decem lineis retrocessit in sua incarnatiōe. Nouem linee sunt nouem chori angeloꝝ quos trāsiuit minoratus paulo minus ab angelis vt ait ꝓpheta dn̄s scʒ angeloꝝ. Decima linea est humanū genus: vsqꝫ ad decimā lineā se humiliādo filius dei descēdit aut retrocessit. Retrocessio solis fuit Ezechie signum triplicis boni scʒ adiutoriū cōtra inimicos. educandi filios. et vite prolongatio. Sic xp̄s ideo retrocessit aut descendit vt nos ab inimicis liberaret. vt nos sp̄ualiter fecundaret: vt vitā nō solū t̄palem ꝓlongaret: sed vt eternā ⁊ beatā nobis daret. Terciū signū solis est ꝑcussio. Apoc. viij. Percusa est tercia pars solis vt vidit iohānes. Sp̄ualiter tria fuerūt in xp̄o siue tres substātie. scʒ diuinitas. aīa ratiōalis. ⁊ caro deitas nō fuit ꝑcussa: nec aīa: sed tercia pars scʒ caro que morte ꝑcussa est. Unde Ysa. liij. Propter scelus ppl'i mei ꝑcussi eū. Quartū signū solis est obscuratio. qd̄ in sole naturali freq̄uēter factū legimus et possibile est adhuc fieri. Sp̄ualiter xp̄s sol iusticie vt dicit Albert⁹ sup apocal. vj. t̄pe antixp̄i nō lucebit miraculis ymo ecōtrario antixp̄s ⁊ sui multa facient licet ficta miracula. Ideo ait dn̄s ih̄s de illa caliginosa persecutiōe Math. xxiiij. Surgēt pseudo ꝓphete ⁊ dabūt signa magna et ꝓdigia: ita vt in errorē inducant͛ si fieri pōt etiā electi. Glo. si dei predestinatio impediri possit. Greg. sup Ezech. in omel͛. ix. dicit. ꝑ h̄ ꝙ dr̄ si fieri p̄t exp̄mit͛ ꝙ electi in corde tentabunt͛. mouent͛ sed nō cadunt. Sicut plures mouent͛ iam ficta aut apparēte sctitate Picardoꝝ: qui tamē nulla miracula faciunt. multo plus tūc mouebunt͛ qn̄ miracula videbūt: licet miracula nō sint tamē apparebūt seductione et illusione inimici ⁊c̄. Tūc martyres gl'iosissimi erūt et ꝑcellent martyres qui facti sūt t̄pe tyrannoꝝ. Ideo dn̄s dicit Math. xx. Erūt primi nouissimi ⁊ nouissimi primi: quia martyres t̄pe antixp̄i qn̄ nulla videbūt a xp̄o miracula et econtra illos maledictos plura licet ficta ostēdere ⁊ tamen firmi in fide permaneāt maioris erunt glorie in regno dei ⁊c̄. R

Erūt signa in sole. id est xp̄o ante

die iudicij: et in ipso die iudicij. q̄a iam est nouissim⁹ tūc erit seuerissimus. iam misericordissim⁹ tūc iustissimus. iā ꝑnus ad suscipiendū oēs pctōres q̄ de suis dolēt pctis et emendā ꝑponūt: tūc nullū qui presens tp̄s neglexerit suscipiet: etiā si sanguineas funderet lacrimas. Jam dicit. Uiuo ego: nolo morte pctōris. Ezech. xviij. Tūc dicet. Discedite a me maledicti. Math. xxv. Jā pater: tūc iudex signū magnū et inauditū erit cum ille cui⁹ ꝓpriū est misereri et parcere nullā ostendet pctōrib⁹ misericordiā. ❡ Erūt signa in luna id est ṽgine maria q̄ lune assimulat̃.

1 Primo ideo: q̄a luna potestatē habet sup̱ mare. p̱ mare p̄sens intelligit̃ mūdus: vt dicit hiero. Sicut em̄ luna sup̱ mare: ita maria sup̱ totū mundū habet potestatē Unde ꝓpheta in ps̄. lxxxviij. Tu dn̄aris potestati maris motū aūt fluctuū eius tu mitigas. Sed tp̄e futuri iudicij nullā ostendet potestatē se habere sup̱ pctōres. ymo si sanguineas funderet lacrimas p̱ vnico pctōre nullā ei veniā impetraret. 2 Scd̄o cōparat̃ lune ratiōe humilitatis: nā luna terre est ꝓxima. sic istis tp̄ib⁹ p̱ suā gratiā ṽgo maria. sed tp̄e futuri iudicij remotior erit oībus sctis a pctōribus. 3 Tercio luna nocte et die splēdet. sic ṽgo maria his qui in tenebris sunt pctōꝝ lucet p̱ suam gratiā: et his qui iusti sunt in lumine gratie eos cōseruādo. sed ī tp̄e extremi iudicij nulli peccatori lucebit p̱ minimā scintillā gratie etc̄.

❡ Erūt ergo tria signa in luna naturali q̄ etiā sp̄ualiter apparebūt in virgine maria. 1 Primū signū in luna erit motus cessatio. stabit em̄ luna tūc in occidente in loco vbi creata est in eternum nec mouebit̃ ampli⁹. Sic virgo maria in extremo iudicio cessabit ab om̄i motu pctōris salubri. Jā em̄ mouet̃ faciliter: ideo de ea scriptū est Ecci. xxiiij. Cursum celi circuiui sola scꝫ eius ruinā reparando in fluctib⁹ maris ambulaui pctōres in mūdo cōsolādo aut cōuertendo. sublimiū colla ꝓpria virtute calcando. id est demonū impetus reprimēdo. Sequit̃. Uidete ꝙ nō solū mihi laboraui sed omibus querētibus veritatē. ab hoc motu salubri tunc in fine cessabit. 2

Scd̄m signū est luminis occultatio in luna naturali ī futuro iudicio. De ṽgine maria scriptū est Ecci. xxiiij. Penetrabo oēs inferiores partes terre et inspiciā oēs dormiētes et illuminabo oēs sperantes in dn̄o. Sed tūc in nouissimo die iudicij abscondet om̄e lumen gratie sue et nulli pctōri vt iā lucebit. Terciū signū est splēdoris in sanguinem mutatio. Unde apocal̃. vj. dicit Johēs. Luna tota facta est sicut sanguis. Sic spiritualiter splēdor virginis marie quo iā multos letificat in sanguinē mutabit̃. nā tūc durissima erit oībus malis et sanguinis filij sui

p hominib⁹ fusi vindictā iustissime postulabit dicēs. Vindica deus filij sanguinē tuū quē fudisti p eis sup terrā. ¶ Erūt signa in stellis. id est sctis apl'is qui cōfessores iudicis erūt. ꝛ sctis martiribus. cōfessorib⁹. virginib⁹ ꝛ omnibus electis. Sicut em̄ stelle cadentes de celo nō lucebūt hominib⁹ sed terrent. ita scti dei nullū auxiliū. nullā intercessionē pctōribus ostēdēt. sed solū terrorē qui tamē iā pni sunt ad intercedendū. ¶ Tercio pōt verbū dn̄i illud sic exponi. Anteq̄ veniet dies iudicij prius erunt signa in sole ꝛ luna et stellis. p solē papa ꝛ status spiritualis intelligit. q̄nto sol dignior est luna tāto status spiritualiū secularib⁹. Sol iste cōuertit in tenebras qn̄ scʒ status spūalis immersus fuerit reb⁹ terrenis pecuniaꝝ magis q̄ aīe lucris. Chris. Quid dubitas de fine diei cū tenebre nō solum valles id est simplices laycos. sed etiā montes. id est altissimos spūales occupant. duodecima hora diei est frēs. Luna imperatorē ꝛ statū significat in ecclesia militarē. Hec luna anteq̄ veniet dies dn̄i conuertet in sanguinē. p sanguinē multitudinē peccatorū intelligere potes existentē iā in nobilibus. Ysa. j. Manus vr̄e sanguine plene sunt. Uel p sanguinē oppressionē pauperū intellige: q̄ iā maxime viget in nobilibus qui suos subditos taxando excoriāt. oēs q̄si rei sunt sanguinis ꝛ homicide. Ideo dr̄ de pe. dis. j. Ois iniquitas ꝛ oppressio iudiciū sanguinis est. id est digni sunt iudicio homicidoꝝ. Ecci. xxxiiij. Panis egētium est vita eoꝝ qui fraudat eos vir sanguinū est. Per stellas statum laycalē intelligere potes. de stellis dicit Johes Apocal. vj. q̄ ceciderūt aut cadent de celo: quia multi et innumerabiles layci cadent de celo. id est celesti vita ī terram terrenis pmissionib⁹ antixp̄i adherētes. ¶ Erūt ergo signa in sole et luna et stellis anteq̄ veniet dies dn̄i horribilis. Dicit em̄ dn̄s Luce. xxj. Surget gens contra gētē ꝛ regnū aduersus regnū et terremotus magni erūt p loca ꝛ pestilētie et fames terroresq̄ de celo ꝛ signa magna erūt. Grego. in omelia sup eadem verba dicit. Dn̄s ac redemptor noster paratos nos inuenire desiderās senescētē mundū q̄ mala sequant denūciat vt nos ab eius amore compescat appropinquātē ei⁹ terminū quāte psecutiōes pueniāt innotescit: vt si dn̄m in trāquillitate metuere nolum⁹: saltē vicinū eius iudiciū pcussionib⁹ attriti timeamus. Ex signis pdictis superius alia iā facta cernim⁹. alia in pximo futura formidam⁹. nā gentē sup gentem exurgere earūq̄ pssurā plus iā nr̄is tribulatiōib⁹ cernimus q̄ in codicib⁹ legimus. Q terremotus vrbes innumeros subruāt ex alijs mūdi partib⁹ scitis. pestilentias sine cessatiōe patimur: prius

etiã q̄ʒ italia gẽtili gladio feriẽda traderet̃ igneas i celo acies vidimus. et ipm quo postea fusus est sanguis vidim⁹ chorußcãtẽ. Sed cum multa iã prenũciata cõpleta sint dubiũ nõ est q̄ sequant̃ etiam pauca que restãt. Placet adhuc ex cronicis aliqua audire q̃ facta sunt a deo mirabilia ⁊ eius aduentus signa. ¶ Nã legit̃ q̄ anno domini.434.tpe Sixti pape tercij apud cõstãtinopolim maxim⁹ terremotus factus est durãs per q̃tuor mẽses cõtinuos. Itẽ anno dñi.484.tpe Felicis pape tercij facta est fames magna et incredibilis p totã affricã. Itẽ anno dñi 564.tpe Johis pape tercij acies ignee vise sunt i celo. vt refert gregorius i omelia ⁊ de vestib⁹ hoim sanguis fluxit: ⁊ dom⁹ quedã tota sanguine aspersa apparuit Itẽ anno dñi.594.tpe scti Gregorij pape sanguinee haste et lux clara tota nocte apparuerũt. post sarraceni terciã partẽ xpianoꝝ horribiliter inuaserunt ⁊c̃. Itẽ anno dñi.668.tpe deodati pape ignis cecidit de celo. ⁊ iris magna apparuit ita vt hoies putarẽt cõsũmationẽ seculi adesse. Eodẽ tpe multa alia signa ingẽtia facta sunt ita vt hoies finẽ mũdi adesse omino estimarẽt. Itẽ anno dñi.754.tpe Stephani pape scdi terremotus mirabilis fuit et ciuitates quedã montane diuisis montib⁹ vna cũ illis trãsmigrauerũt ad loca campestria vltra sex miliaria ⁊ nõ fracte. In mesopotonia terra disrupta est ad duo miliaria ⁊ cinis de celo cecidit ⁊ plura alia mirabilia Itẽ anno dñi.784.tpe Constantini impatoris quinti et Adriani pape primi sanguis de celo in terrã fluxit ⁊ plura alia ⁊c̃. Itẽ anno dñi.804.tpe Leonis pape q̃rti signũ rubeum dñice crucis apparuit ⁊ multe haste i aere: cui sequebat̃ magna strages xpianoꝝ. Itẽ anno dñi.832.tpe gregorij pape q̃rti ⁊ Ludouici primi filij karoli magni tempestas maxima fuit in gallia ⁊ terremotus ⁊ multe ville ⁊ domus igne celesti cremant̃. homines ⁊ iumẽta ictu fulminis necant̃. ⁊ cũ grãdine lapides immẽsi põderis cadũt ⁊ framen glaciei descẽdit cui⁹ longitudo pedũ.xvj latitudo sex pedũ. altitudo duorũ pedum. sequit̃ pestilẽtia magna. Item anno dñi.846.tpe Sergij pape scdi ⁊ Lotarij imperatoris filij Ludouici tanta fames fuit in germania vt quasi parẽtes filios suos comedere potuissẽt. Itẽ anno dñi.874.tpe Adriani pape scdi ⁊ Ludouici imperatoris scdi sanguis pluit de celo in italia tribus dieb⁹: ⁊ locuste galliã vastãt sequit̃ fames valida: vt q̃si tercia ps hoim periret In saxonia eodẽ tpe tota villa absorbet̃ a t̃ra. Itẽ anno dñi.1085.tpe Victoris pape tercij ⁊ henrici impatoris q̃rti terremotus magn⁹ fuit in anglia ⁊ vi ventoꝝ sexcẽte domus cadũt Fons sanguinis.xv.dieb⁹ fluxit.

Itē anno dñi. 1356. tpe Innocē tij pape sexti et Karoli q̄rti imperatoris terremot⁹ maximi fuerūt in diuersis locis. Basilea q̄si tota cecidit cū multis castris ī circuitu Tūc hoīes cū bestijs morabant̄. tunc bella pestis et fames fuerūt. Item quō gens cōtra gentē et regnū aduersus regnū surrexerūt. hodie exprimere vix q̄s sufficit sicut hodie adhuc videm⁹ Hec oīa p̄dixit dñs noster ihs xps. Luce xxj. Et cū iā vt ait Gregori⁹ plura facta sint q̄ dñs p̄dixit signa. non dubiū quin modica que adhuc restant sequant̄. quare vicinū esse diem iudicij expectamus. A

Erit in terra p̄ssura

gentiū p̄ ↄfusione sonitus maris et fluctuū. Hugo primus postillator sup Lucā. xxj. c. dicit. q̄ q̄tuor pressure p̄cedēt diē iudicij. Prima erit tyrannoꝝ seuientiū cōtra xp̄ianos: sicuti tpe martyrū in primitiua ecclesia. Scđa hereticoꝝ q̄ grauius q̄ p̄ma inuadet dei ecclesiā. Tercia maloꝝ xp̄ianoꝝ: vicia virtutes fingentes sicut hodie est. Quarta est antixp̄i futura que maxima erit inter oēs has q̄tuor pressuras: vt dicit Daniel pphetacap. vij. vbi sic ait. Videbam in visione mea in nocte et ecce quatuor vēti pugnabāt in mari magno: et quatuor bestie grandes ascēdebāt de mari diuerse inter se: prima quasi leena: scđa q̄si vrsa. tercia quasi pardus. quarta terribilis atq̧ mirabilis fortis nimis: dētes ferreos habebat et c̄. B Prima bestia fuit silis leene et significabat ferocitatē tyrānoꝝ tpe martyrū. q̄ pressura tam magna et vehemēs fuit vt tpe Dyocleciani et Maximiani vt legit̄ in cronicis infra. xxx. dies. xxviij. milia. alij habent. xxvij. milia hoīm interficerent̄ p̄ fide. De hac p̄secutiōe loquit̄ Johes apocal̄. xij. Draco et c̄. et infra. misit serpēs ex ore suo post mulierē aquā tanq̄ flumē vt eā faceret trahi a flumine: et aperuit terra os suū et absorbuit flumen: et iratus est draco et abijt facere p̄liū cū reliquis de semine eius qui custodiūt mādata dei et habent testimoniū ihu xp̄i. Albertus ibidē. Serpēs est dyabolus: misit aquam tribulatiōis post mulierē. id est ecclesiam. De his aquis tribulationū loquitur spūssctūs cāticoꝝ. viij. Aque multe nō potuerūt extinguere charitatē eius. C Scđa bestia fuit similis vrse. vbi significat̄ pressura ppl̄i q̄ facta est dolositate hereticorū. Et sunt heretici oēs errātes ptinaciter in his q̄ sunt de necessitate salutis. tales grauius impugnabāt ecclesiā dei q̄ prima p̄ssura. Sic legit̄ tpe Arrij epi alexandrini de quo dicit hieronym⁹ et est canon Resecande. xxiiij. q. iij. vbi dicit̄. Resecāde sunt putride carnes et scabiosa ouis a caulis repellenda est ne tota domus massa et corp⁹ ardeat et c̄. Arrius in alexan

dria. vna scintilla fuit: sed qm nō statim oppressa est p totū orbem eius flama populata est. Propriū est hereticoꝝ simulare simplicitatē ꝛ sctitatē: sed qa nō sunt in obedientia ecclesie etiā si multa paterent obprobria. multa operarent bona. nihil tamen eis ꝓdest dū in vno offendunt oīm rei sunt. D Heresis nascit ex trib⁹. Primo ex supbia: nā quidā vt se ostenderent doctos conati sunt euāgeliū ꝛ scripturas falsis expositiōibus declarare. tales nec eccl'ie nec doctorib⁹ sctis credūt de se p̄sumentes. Contra tales dicit Apl's. j. ad Thimoth. vj. Si qs aliter docet ꝛ nō acquiescit sanis sermonibus dñi nostri ihu xpi: ꝛ ei que ẜm pietatē est doctrine supb⁹. vnde Leo papa. xxiiij. q. iij. Quid autē iniquius est ꝙ impia sapere ꝛ sapiētiorib⁹ doctoribusꝗ non credere ꝛc. ad semetipos recurrūt et ideo magistri erroris existūt: quia veritatis discipuli nō fuerūt. Debēt ergo simplices de plana scriptura cōtentari ꝛ ecclesie expositione. Scdo orit ex auaricia. sicut em puluis excecat oculos cordis: ita auaricia mentis. Quidā heretici oīa habēt cōmunia. etiā vxores ꝛ filios quos pauperes vident ad eoꝝ errorē per munera alliciūt sicut waldenses. tales ecclesiā ꝛ sacramēta blasphemāt: sacerdotibus detrahūt decimas a lege veteri ꝛ xpo obseruatas negant. De his ait Apl's. j. ad Thim. iiij. In nouissimis tpib⁹ discedunt quidā a fide attēdētes spiritib⁹ erroris ꝛ doctrinis demonioꝝ et ypocrisi. De his dicit in. c. ad abolēdū: extra: de hereticis. Quicunꝗ aliter de sacramentis docuerit ꝙ sacro sctā romana ecclesia hereticus est ꝛ ꝑpetuo anathemate innodatus. Tercio orit ex luxuria. nā quidā faciūt cōuenticula vxores ꝓprias ꝛ filios ꝓstituūt vt et ipi liberius alijs vtant mulierib⁹. hi etiā officiū p̄dicatiōis sibi vsurpant ꝛ occulte p̄dicāt. luxuriā cōmendant. cōtinētes vituperāt. quos oēs sctā ecclesia catholica excōicat: vt patet extra de hereticis: cū ex iniuncto: vbi dicit Deus lux vera q̄ oēm illuminat hoīem odit opera tenebraꝝ. Ideo ait apl'is. Qd dixi vob in tenebris dicite in luce. Tales debet hō catholic⁹ vitare nec eoꝝ sermōes audire. E Tercia bestia fuit silis pardo varios habēs colores ꝛ significat varietatē pctōꝝ maloꝝ. scꝫ xpianoꝝ mūdū impugnātia periculosius ꝙ olim tpe tyrānoꝝ ꝛ hereticoꝝ. Apl's. ij ad Thim. iij. ait. Hoc aūt scito ꝙ in nouissimis dieb⁹ instabunt tpa periculosa: ꝛ erunt hoīes seipsos amātes: cupidi: elati: supbi: blasphemi: parētib⁹ inobediētes. ingrati: scelesti: sine affectōe: sine pace: criminatores: incōtinētes: immites: sine benignitate: ꝓditores ꝓterui: tumidi: voluptatū amatores magis ꝙ dei. Glo. ordi. hec mala qa hoīes seipos ꝛ nō deū di-

ligunt: ex hoc tanq̃ ex vna radice om̄ia surgũt. cupidi pecunie. elati ad dominiũ. supbi de honorib⁹ sibi impēsis a subditis. blasphemi in deũ p hereses. nō obediētes parentib⁹ carnalib⁹ ⁊ spũalibus. ingrati de bonis: q̄a corrigētib⁹ mala p bonis reddũt. scelesti in grauib⁹ ppetrādis suas ⁊ alioꝝ aīas interficiētes. sine affectiōe ad aliquē nō cōpatiendo infirmis. sine pace inquietātes alios. criminatores crimē suũ alijs imponētes. detractores famā sctōꝝ maculare conātes. incōtinētes gule ⁊ libidini nō resistētes. immites crudeles in exercēdo lites. sine benignitate. id est largitate nesciētes alijs subuenire. pditores secretoꝝ alterius dũ indicāt inimicis pioꝝ que occultātia nouerũt. pterui procaces habitu ⁊ verbis. pudorē non seruātes. tumidi inflato corde. ceci non intelligētes que loquunt̄: voluptatũ quarũlibet amatores magis q̃ dei. id est carnales leticias spũalib⁹ p̄ponentes. hos deuita. hec glosa. Et quod peius est hec ⁊ similia pctā nō pctā sed virtutes istis tpib⁹ hoīes fingũt. Cũ em̄ clemētissim⁹ deus p sctm̄ Dominicũ et sctm̄ Franciscũ ac eorũ fratres totũ pene mũdũ illuminaret. vicia emēdaret. ad viā salutis reduceret. Videns dyabolus mũdũ a suo auelli dominio cōsilio p̄habito cũ suis ita decreuit: vt oīa vicia virtutes nominaret ⁊ hominib⁹ mũdi vt ipa sub specie virtutũ palliarēt sciētiā ⁊ modũ tradidit. quare iam q̄si in toto iterũ dominat̄ orbe. Dicũt ergo hoīes superbiā non fore supbiā sed mũdiciā. Auaricia dicit̄ pudētia Luxuria charitas. Ira zelus iusticie. Inuidia nō fauēs vicijs. Accidia cura corporis. Gula confortatio corporis. Loquacitas affabilitas Dissolutio spũalis leticia. Ornatus supfluus decentia status siue mũdicia. Supfluitas honestas. Prodigalitas liberalitas dicitur Pertinacia cōstantia. Dolositas prudentia. ypocrisis sctitas. Curiosus circũspectus. presumptio spes. Sed sicut falsis denarijs nō emit̄ quicq̃ sic nec falsis virtutibus acquirit̄ celũ ⁊c. ¶ Quarta bestia terribilis atq3 mirabilis ⁊ fortis dentes ferreos habēs: significat psecutionē antixp̄i futurā quā expectam⁹. Hāc psecutionē pdixit xp̄s Math. xxiiij. dicēs Erit tunc tribulatio magna qualis nō fuit ab inicio mũdi vsq3 modo nec fiet. Glo. interli. hoc pprie tpe antixp̄i erit. Et nisi abbreuiati fuissent dies illi nō fieret salua oīs caro. Grego. Si diuina p̄ordinatio non obstaret quā impossibile est falli. Illud tp̄us vidit Johes apocal. j. vbi dicit. Vidi in medio septē candelabroꝝ aureoꝝ similē filio hoīs: caput ei⁹ ⁊ capilli erāt cādida tanq̃ nix. ⁊ oculi eius tanq̃ flama ignis. ⁊ pedes eius silēs auricalco sicut in camino ardēti. Glosa interli. p pedes significant̄

vltima xpi mẽbra. p caminũ ardẽtem tribulatiõis vehemẽtia. Idẽ Johes apocal. xij. vidit q draco ruffus trahebat terciã partẽ stellarũ de celo in terrã. Draco antixp̃s est: stelle fideles ecclesie. terciã em̃ partẽ fideliũ trahet in terram donis ⁊ pecunijs alliciẽs ad terrena. De hac etiã psecutiõe loquit Grego. xxxij. moral. tractãs illud Job. xl. Strĩget behemoth caudã quasi cedrũ dicit. Vidẽdũ valde est cũ behemoth caudã suã vt cedrum subleuat: in quo tunc atrocior q̃ nũc se crexerit surgat. Que em̃ penaꝝ genera nouimus que non iam vires martyrũ exercuisse gaudem⁹. alios em̃ improuiso ictu immersus gladius strauit. alios crucis patibulo affixit: quo ⁊ mors ꝓuocata repellitur ⁊ repulsa reuocatur. alios hirsutis serra dentib⁹ attriuit. alios armatos ferro insultãs vngula sparsit alios beluina rabies morsib⁹ detruncãdo cõminuit. alios ab intimis viscerũ p cutem pressa vis verberũ rupit: alios effossa terra viuos absorbuit. alios dimersos in morte precipiciũ fregit. alios in se proiectos aqua repleta absorbuit. alios edax flamma vsq3 ad cineres depasta cõsumpsit. Cũ ergo behemoth in fine mũdi caudã suã ampli⁹ dilatat: quid illis tormentis atrocius resurgit: nisi qd in euãgelio dñs dicit math. xxiiij. Surgẽt pseudo ꝓphete et dabũt signa magna ⁊ ꝓdigia vt in errorem mittant si fieri potest etiã electi. Nũc enim fideles nostri mira agũt cum peruersa patiunt. tunc enim behemoth huius satellites antixp̃i etiã cũ praua ingerũt mira acturi sunt. De tpe etiã illo loquit Daniel. xij. c. dicens. Veniet tempus quale non fuit ab eo ex quo gẽtes esse ceperũt ⁊ in tpe illo saluabit ppl's tuus oĩs qui inuentus fuerit scriptus in libro vite. De hoc libro ait Joh. apocal. xxj. Nec intrabit in ea aliquid coinquinatũ aut abominationẽ faciens et mendatiũ nisi qui scripti sunt in libro vite agni. Liber vite agni est conformitas vite ẽm doctrinã dñi nostri ihu xpi. Ideo ait dñs Math. xxiiij. Vigilate quia nescitis qua hora dñs venturus sit: hoc aũt scitote q̃m si sciret paterfamilias qua hora fur veniret vigilaret vtiq3 ⁊ non sineret perfodi domũ suã. Ideo et vos estote parati quia qua hora non putatis filius hominis veniet. Dicis forte: dudũ de aduentu predicatũ est nec vsq3 modo venit incertum est ⁊c. Augustin⁹ ad Esiciũ. Tunc enim vnicuiq3 veniet dies dñi cũ venerit eius dies: vt talis hic excat qualis iudicãdus est in illa die illum imparatũ inueniet dies dñi quem imparatũ inueniet sue vite vltimus dies. hec Aug⁹. Chriso. sup Math. xxiiij. super illud. Sicut erat in diebus Noe ita erit aduentus filij hoĩs dicit q hoc exemplo dñs ostẽdit: q̃m cum antixp̃s

venerit indecētes voluptates assument apud eos qui iniqui erūt et de propria desperabunt salute. Ideo exemplū conueniens ponit dn̄s de archa que cum fabricaret p̄placebat in medio futura mala p̄dicens. mali aūt nō credētes ac si nullū fuisset futurū malū lasciuiebant. Glo. interli. Quis Noe p̄diceret tn̄ nō credebāt. Sic iā verbum p̄dicatorū q̄ quasi quotidianum viluit in cordibus audientiū nec credūt. et si credunt nō tn̄ ope ostēdunt. Dicit tn̄ idē Chris. sup Matheū. xx. c. In duodecima hora diei sumus: vbiqȝ em̄ tenebras vides ⁊ adhuc dubitas diem iam transisse. prius em̄ in vallibus. i. secularib⁹ xp̄ianis die declināte fuit obscuritas. nunc aūt qm̄ sacerdotes qui montes dicunt apph̄ēdat iniquitas tenebrosa dubitas. q̄ finis mūdi ⁊c. tn̄ siue ꝓpinquus sit siue remotus tunc veniet mūdi finis cū venerit dies mortis tue. ¶

De antichristo nasci

turo sub quarta bestia p̄ns est sermo. apostoli sn̄ia in medium ꝓducat. Ait em̄. ij. ad Thessa. ij. c. Rogamus vos fr̄es p aduentum dn̄i n̄ri ihesu xp̄i: ne quis vos seducat vllo modo q̄si instet dies dn̄i. qm̄ nisi venerit dissensio primū. ⁊ reuelatus fuerit hō p̄cti filius p̄ditōis qui aduersat ⁊ extollit supra om̄e qd̄ dr̄ deus aut quod colit: ita vt in tēplo dei sedeat: ostēdens se tanq̄ sit deus: quē dn̄s ih̄s interficiet spū oris sui: ⁊ destruet illustratōe aduētus sui: eum cuius est aduentus ſm opationē sathane in om̄i virtute ⁊ signis ⁊ p̄digijs mēdacibus: in oī seductōe iniq̄tatis his q̄ pereūt eo q̄ charitatem veritatis nō receperūt vt salui fierent. Hec aplus. Dn̄s Antho. parte. iiij. tit. xiij. ita dicit de antixp̄o. Iste antixp̄s vēturus est ſm scripturas in fine mūdi qui vt dicit. Vincētius in speculo hystoriarū circa finē nascet in babylone de tribu Dan ex viro ⁊ muliere: ſ cōcepto ⁊ animato: vt dicit mgr̄ in sco. hysto. descēdet dyabolus in vterū matris ad implendū eum oī malicia vt vas suū. Et q̄uis angelus bonus non subtrahatur ei ad custodiaȝ sicut alijs hoībus. vt dicit b. Tho. parte p̄ma. tn̄ postq̄ incipiet malicia vti nullū effectū custodie in eū exercebit eo obstinato. Iste antixp̄s vt p̄dixit Methodius martyr apparebit in Corosan q̄ est ciuitas vicina iudee: nutriet in Nazareth. regnare incipiet in Capharnaum demū vt dicit vbi supra. veniet in hierl'm ⁊ ibi faciet se circumcidi vt oñdat se ꝯformē p̄ribus iudeorū ⁊ dicet se messiā in lege eis ꝓmissū. tunc iudei credēt in eū et suscipiēt ac venerabunt. Et hoc est qd̄ xp̄s dixit Joh. v. Ego veni in noīe patris mei ⁊ nō recepistis me. Si alius venerit in noīe suo. scȝ antichristus querens gloriam ꝓpriam et illum accipietis scȝ vt xp̄m. I

m

Alia expositio sup illud Dañ. vij. Quatuor bestie ascẽdebãt de mari. Litteraliter. q̃tuor bestie sunt q̃tuor regna succedẽtia ¶ Prima bestia sil'is leene habẽtis alas aquile est regnũ assyriorum. Et dr̃ leena ꝓpter violentiã ⁊ libidinẽ illius gẽtis. Due ale sunt gẽtes assyri et caldei. Aquile ꝓpter diuturnitatẽ regni. nam incepit a Neroth aut saltẽ a Nino ⁊ durauit vsq̧ ad Balthasar q̃ regnauit in babylonia ⁊ interfectꝰ est Dañ. v. Ale auulse Nabuchodonosor est q̃ cum iumẽtis habitabat ⁊ cor datũ rõ reddita. K Scđa bestia fuit vrsa hñs tres ordines dentiũ cui dicebat̃. surge comede carnes plurimas. monarcha ẽ aut regnũ Persarũ ⁊ Medorũ. sil'atur vrso ꝓpter patiam laboris ⁊ victꝰ par citatẽ. hoc regnũ cepit in Dario ⁊ Cyro nepote eius postq̧ occidert Balthasar capta babylone ⁊ durauit vsq̧ ad Dariũ Ursam huiꝰ nois quartũ victũ ab Alexandro p successionẽ. xiiij. Regũ medorũ ⁊ Persarũ. Tres ordines dentiũ sunt tria genera pincipũ sibi astãtiũ scȝ medorũ: psarũ ⁊ chaldeorũ Qȝ autẽ dr̃ comede carnes plurimas refert̃ ad Asuerũ qui cõsilio Aman disposuit occidi oẽs iudeos. ꝟ reuocatũ fuit: vt pȝ in hystoria Hester. L Tercia bestia dr̃ sil'is pardo habẽti alas auis ⁊ q̃tuor capita est regnum ⁊ monarcha grecorũ tpe Alexandri magni: varij colores varietatẽ significãt regnorũ aut doctrinarũ. Nam tpe Alexandri plures claruerũt phi ⁊ maxime Arist. Alas dr̃ habuisse ꝓpter velocitatẽ dominij: nihil eñ velocius fuit victoria Alexandri: vt nõ videat̃ bellasse sed volasse. Nam in. xij. annis subiugauit sibi regna orientis: ⁊ cum moreret̃ allate sũt epl'e de regnis occidẽtis potestas ei data est: quia non a se ꝟ a deo habuit tantũ dominiũ in punitionẽ malorũ. Quattuor capita fuerunt quatuor reges sibi succedentes in oriente. Selencus in babylonia et syria. In occasu Philippus. In grecia versus meridiẽ In egypto Ptolomeus. In occasu Antigonus. In asia et ponto q̃ oẽs paulatim defecerunt. M

Quarta bestia dissimilis erat ceteris. Hebrei tñ dicũt similẽ apro. Juxta illđ. Exterminauit eã aper de silua. Hec bestia terribilis habebat dentes ferreos comedens ⁊ cuncta cõminuens. ⁊ reliqua pedibus cõculcans: est monarcha Romanorũ que oia sibi subiecit ferro armorũ. Habebat autẽ hec bestia cornua decem qđ respicit finẽ mũdi. hoc regnũ incepit sub Julio cesare. et pfectũ est sub Octauiano Augusto sub quo natus est xp̃s. Et iã durat ab anno dñi Millesimo. CCCCC iij. In fine diuidet̃ in decem partes. nouẽ eñ regna recedent a xp̃iano imperio. ⁊ maior etiã pars illoꝝ ab obediẽtia ecclesie. vt regnũ iudeorũ. regnum

thurcoꝝ: regnū sarracenorum: regnum tartarorum: regnū armeniorum: regnū georgianorū: regnū grecorū qui nolunt habere imperatorē supiorē. Regnū bohemoꝝ qui iam vltra .xc. annos elapsos a sinceritate fidei recesserunt nec ad vnitatē ecclesie sunt reducti vsq; modo. Regnū francoꝝ q̄uis fidelissimū nō tñ recognoscit imperatorem Romanorū supiorē. Decima pars aut decimū regnū est romanū imperiū. Inter ista decem cornua vidit Daniel cornu paruū ꝛ tria euulsa sunt de cornibus a facie eius. Hoc cornu paruū est antixp̄s de tribu Dan ignobilis nat⁹ de ancilla. tria cornua euulsa ab eo sunt tres reges. vt pꝫ in scolastica hystoria. scꝫ affrice: egypti et ethiopie: quos interficiet. Alij septem colla subijciēt victori. Oculi hoīs sunt alta scia ꝛ malicia. Os ingentia loquens est: qꝛ dicet se deum et messiam in lege promissum ꝛ in templo a iudeis edificato ponet solium suū vt deus. Dañ. vij. Aspiciebā donec throni positi sūt ꝛ libri aperti sunt scꝫ consciētie singulorum patebunt. et vidi quoniam interfecta esset bestia ꝛ tradita igni. ¶

Iste antichristus pugnabit ꝯtra fideles quattuor modis. Prolatione falsarum doctrinarum. oblatiōe plurium diuitiarum. illatione multipliciū pressurarum: patratione rerum ꝓdigiosorum. Tunc vt ait dñs Mathei xxiiij. Erit tribulatio qualis nō fuit ab initio. ¶ Primo enim pugnabit ꝯtra fideles falsa doctrina dicet em̄ se messiam in lege ꝓmissum ꝛ ad se spectare nouam cōdere legē. Illud p̄dixit Daniel. vij. c. loquēs de antichristo dicit. Putat q̄ possit mutare tēpa et leges: legem mosaycam nō reprobabit: oportet que in ea habēt de messia vt illud. Prophetā suscitabit deus de fratrib⁹ tuis ip̄m tanq̄ me audite. Deutro. xviij. dicit p̄ se dicta ꝛ nunc in se completa. vñ multa occulta alijs vel futura dyabolo reuelante nunciabit. vt ostēdat se magnū ꝓphetam. xp̄m aūt quē adorant christiani dicet p̄ se et suos p̄dicatores fuisse deceptorem. Et ideo propter scelera sua aut superbiam fuisse crucifixum ꝛ a deo derelictum. Que autem in veteri testamento habentur de passione eius false exponet: sicut modo iudei exponunt. vt dicit Gregorius. et habeꝰ de consecra. dist. iij. Peruenit ꝛc. Qꝛ faciet celebrare diem sabbati vt placeat iudeis. et diem dñicam in veneratione sue resurrectionis non christi. dicet enim se moriturum ꝛ tercia die resurrecturum. Unde dicitur ibidem q̄ festiuātes diem sabbati ꝛ dominicam sunt p̄dicatores antichristi: locus residentie eius dicitur hierosolyma. Sed p̄dicatores suos mittet per orbem sicut christus. Et hoc

est qd ait dñs Math. xxiiij. Multi pseudoprophete surgent et multos seducent. Nam scripturas subtiliter et fallaciter exponent cum magna eloquētia et versutia verborū pdicatores vo ecclesie tacebūt vel timore passionis vel amore terrenorū vel ignorātia scripture sacre qz nesciēt reprobare falsas illoꝝ et extortas expositões. Tunc implebit signū ppinqui iudicij datum a xpo Math. xxiiij. Stelle cadent de celo: et doctores ab intellectu scripture et ecclesie dei: nō tñ ex toto cessabūt pdicatores et maxime Enoch et Helyas qui mittent de paradiso vbi translati sūt. De primo dr Gen. v. de scdo quarti Regum. ij. Illi duo testes erūt et prophetabūt. i. pdicabūt diebus mille ducentis sexaginta. i. tribus annis cum dimidio. tāto etiā tpe durabit pdicatio antixpi. Amicti saccis ad inducendū pniam. Opinio quorundā vt Johis dñici et Theophili q Johes euāgelista etiā veniet pdicaturus ꝯtra antixpm. et sic pugnabit falsa doctrina. ¶ Scdo pugnabit donorū largitione. Vn Dan. viij. dr. Q in copia rerum oim occidet plurimos. Et Dan. xj. dr. Q diuidet terrā gratuito et thesauri copiosi sibi manifestabunt. Vñ be. Vincētius magnus pdicator in suis sermonibꝰ dicit. Q pdicatores sui discurrēt p orbē et faciet pplm cōgregare et qsi zelantes salutē coꝝ dicent. Ut clare sciatis qz nō querimus vra bona vt fecerūt pdicatores xpi seductores mūdi q vt scitis nō vocabant ad aliud nisi vt accipent bona vra petētes decimas et oblationes et elemosinas. auaricie dediti. Non h querimus a vobis sed vt mandat mgr nr verus xps salutē querimꝰ vram. et ex charitate volumus vobis subuenire q indigētis Veniāt ergo indigētes ad talē locū et eis copiose puidebit. Et hec sola via sufficiēs esset ad pertendū innumerabiles hoies: qz auari et cupidi sūt. Sunt em iam parati p vnico floreno aut grosso negare xpm falsc iurando aut decipiēdo. Quid faciēt cū eis pondus et in copia dabit aurū et argentū. Unde Gregꝰ. penl. moral. et habet in canone Licius. In glo. prima de pe. dis. ij. tractās illud Job. xlj. Sub ipo leuiathan erūt radij solis. i. doctos et sapiētes subiecit sibi. et auꝝ id est sctitate fulgentes qsi lutū vicijs substernet ad querendū terrena. In Apoca. xiij. c. dr. Q bestie ascēdenti de mari hñti septē capita et decē cornua silis pardo. et pedes siles vrso: os habens leonis: dedit ptātem magnā draco q faciet pusillos et magnos habere caractarē in dextera manu aut in fronte. et q nemo possit emere aut vendere nisi q habuerit caracterē. Bestia ista est antixpus. de mari. i. de mūdo exiēs. septē capita sūt septē vicia capitalia qbus plenus erit: decē cornua est trāsgressio decē pceptoꝝ. leopardo silis dr in varie

tate colorū propter maximā eius ypocrisim: sanctitatē em̄ simulat. Urso: pp̄ter dolositatē: leoni ꝓpter crudelitatē assimilaṫ. Caracter est cultus ei⁹ manifestus aut similatus: alias nō poterint negociari: sed tanq̄ excōicati habenṫ. Nec iudei q̄ eū messiā sperāt alia q̄ bona tp̄alia desiderāt ab eo. et libertatē a seruitute ⁊ gloriā mūdi. ¶ Tercio pugnabit tormētoꝝ illatōe. Ait dn̄s Math. xxiiij Erit tūc tribulatio q̄lis nō fuit ab inicio mūdi vsq̄ tūc. Dan̄. etiā. xij diciṫ Ueniet tp̄s quale nō fuit ab eo quo gētes esse ceperūt vsq̄ ad tp̄s illud. Joh. etiā in apocal̄. xiij dicit. Datū est ei bellū facere cum sctīs et vincere illos: et data est ei potestas in oēm pp̄lm tribū ⁊ linguā ⁊c̄. potestas tm̄ in corpus dabiṫ ei. Occidet em̄ Enoch ⁊ helyā in hirl̄m ⁊ ꝑ tres dies cū dimidio in terrorē alijs faciet corpora eoꝝ iacere insepulta: vt dicit Apocal̄. xj. Tūc fideles nō habebūt adiutoriū exterius nec p̄dicationū nec miraculoꝝ nec cōfortantiū sacramētoꝝ. tamē interius spe premij confortabunṫ. Exercebit em̄ antixp̄s oīa genera tormētoꝝ in xp̄ianos ad flectendū eos. etiā mādata. Hāc pressurā insinuauit patriarcha iacob cū ait. Gen̄. xlix. aut penultimo dicēs. Fiat Dan coluber in via: cerastes in semita mordens equi vngulas: vt cadat ascēsor eius retro: salutare tuū expectabo dn̄e. Grego. Nasceṫ antixp̄s de dan ancilla in seruitute generāti q̄a oēs sequaces eius sunt serui dyaboli. Et ī numero signatoꝝ. cxliiij. miliū ex om̄i tribu isrl̄ nō puniṫ tribus dan. quia eius sequaces sunt reprobi: dan coluber in via. id est incedētes ꝑ viā mandatoꝝ dei veneno interficiet cerastes ī semitis. Cerastes est serpēs cornutus: incedētib⁹ in semitis cōsilioꝝ erit eis cerastes mordēs vngulas equi vt cadat ascensor eius retro. Equus mūdus ascēsor mūdū amans mordet ergo antixp̄s vngulas equi. id est finē hominis vt cadat retro vbi nō videt. quia tales non cōsiderant suā ꝑditionē in quā eos cerastes ille deiecit. Sancti autē fortiter resistēt: ideo ait salutare tuum expectabo dn̄e.

¶ Quarto pugnabit cōtra fideles ꝑ falsa miracula: ⁊ illud est periculosissimū. Jdeo ait dominus Math. xxiiij. Et dabūt pseudo ꝓphete. id est p̄dicatores antixp̄i prodigia magna: ita vt si fieri potest in errorē inducanṫ etiā electi. Apocal̄. xiij. diciṫ q̄ data est ei potestas signa facere ⁊ prodigia ita vt ignē faciat descēdere de celo in terrā in cōspectu hominū vt seducat gentes. ¶ Eligit em̄ aliquos quos mittet ad predicādū sup quos faciet descēdere ignem opere dyaboli: quasi sp̄m sctm̄ acciperēt. q̄ ⁊ ipi opere dyaboli ꝓdigia faciēt. ⁊ descēdēs ad practicā. Btūs Uincētius dicit: postq̄ sui p̄dicatores ꝓnūciauerīt doctrinā

antixpi vt veri filij dei dicent. Ut non dubitetis de veritate nr̄a ecce miraculis cōfirmabim⁹. Accedāt infirmi aliqui in q̄s scȝ dyabolus immittet infirmitates quoꝝ sciūt curationē ⁊ eos publice sanabunt Et si q̄s sanare nō potuerint dicēt ex defectu fidei eoꝝ ꝓcedere: vel qꝛ sanitate male vterent̄. Sil̄r accedent ad tumulos ⁊ facient apiri ⁊ ostēdēt se aliq̄s suscitare de notis ꝑpl'o: nō ꝙ vere suscitent̄. qꝛ h̄ dyabolus non pōt. sed dyabolus sumet corp⁹ aereū ⁊ apparebit ⁊ loquet̄ in specie illius noti: ⁊ dicet se esse vere illum ⁊ merito messie suscitatū. Et xp̄m quē colunt xp̄iani dicent seductorē damnatū: ⁊ antixp̄m dicunt verū deū. Hec tentatio erit maxima. Grego. in moral. Uidebit martyr ꝓ veritate se torqueri sine opatione alicuius miraculi: ⁊ ecōtra tortorē suū ad ostentationē sue falsitatis miracula facere. Certe magna erit talis tentatio. vt dicit xp̄s Math. xxiiij. Nisi abbreuiati fuissent dies nō fieret salua oīs caro. Non em̄ durabit nisi ꝑ tres annos cū dimidio quāto tp̄e p̄dicauit xp̄s. vt dr̄ Apoc. xij. et. xiij. ca. Et Dan̄. xij. Postq̄ȝ aūt in tantā ascēdet supbiā vt post simulationē sue mortis ⁊ resurrectiōis dicat se publice in celū ascēsurum sup montem olimeti stans fulminabit̄ a xp̄o. vt dicit mgr̄ in in scolastica hystoria. ¶ De ei⁹ morte habet̄ Dan̄. viij. et. xj. ⁊. ij. ad Thessa. ij. et Apoca. xvij. Isa. xj. Spū labioꝝ suoꝝ interficiet impiū. Ante mortē antixp̄i resurgent Enoch et Helyas tercia die post occisionē eoꝝ ⁊ publice vocati ascendēt in celum. Postq̄ȝ autē mortuus fuerit antixp̄s quāto tēpore duraturus sit mundus incertum est. videt̄ tñ ad minus. xl. dies qui dabunt̄ hominibus vt peniteant. ex eo ꝙ dr̄ Dan̄. xij. Beatus qui expectat ad dies mille trecentos trigintaq̄nq̄ȝ. Istis sic stātibus vt ait apl's. j. Thessa. v. Cū dixerint pax ⁊ securitas repentin⁹ eis supueniet interitus. ¶

Anteq̄ dn̄s visibiliter

ad iudicandū apparebit precedet eū tuba nouissima. de qua ait apl'us. j. Thessa. iiij. Quia dn̄s in voce archangeli ⁊ tuba dei descendet de celo. Et. j. ad Chorinth. xv. Canet em̄ tuba ⁊ mortui resurgēt Sonus aūt tube aut virtus talis est. Surgite mortui venite ad iudicium. Hiero. sup math. Qn̄ diem illum ꝯsidero toto corde cōtremisco. Siue comedo siue bibo siue aliud qdcunq̄ȝ facio semper sonat hec vox in auribus meis. Surgite mortui venite ad iudiciū. Cum hec vox insonuerit tunc oēs resurgemus ait apl's. j. Corinth. xv. sed nō oēs immutabimur. corpus scȝ gloriosum assumendo. Nota de voce. ✠ Erit in terris pressura gentiū ꝑ cōfusione sonitus maris ⁊ fluctuū arescentibus hoibus p̄ timore ⁊ expectatiōe q̄ supuenient

vniuerso orbi. Btūs Tho. in ꝯtl. glo. ait. Mare tripl'r fremet ꝛ litus maris agitabit tempestate ita vt sit ppl'o terre p̄ssura. i. cōis miseria ita vt tabescāt timore ꝛ expectatōe maloꝝ irruentium mūdo. Hiero. dicit se inuenisse i Analib⁹ hebreoꝝ. xv. signa p̄cedētia futuꝝ iudiciū vtrū aūt illi dies q̄bus fiet ꝯtinui sint aut interpolatim nō exprimitur. Y

Prima die eriget se mare. xl. cubitis sup altitudinem mōtiū stans in loco suo quasi murus.

Scđa die tm̄ descendet vt ab hoībus vix intueri possit.

Tercia die belue marine apparēt sup littus dantes rugitum vsq͡ ad celum.

Quarta die ardebunt maria ꝛ omnes aque vehementer.

Quinta die herbe et arbores dabunt sudorem sanguineum.

Sexta die ruent edificia.

Septima die petre adinuicem collidentur.

Octaua die fiet gn̄alis teremotus

Nona die equabitur terra.

Decima die exibūt hoīes de cauernis velut amentes ꝛ mures.

Undecima surgent ossa mortuorum ꝛ stabunt sup sepulchra.

Duodecima cadent stelle de celo.

Tredecima moriunt̄ hoīes viuentes vt cum mortuis resurgant.

Decimaquarta ardebūt celum et terra scꝫ supficies aeris ꝛ terre.

Decimaquinta fiet nouū celum ꝛ noua terra ꝛ resurgent omnes.

Hec signa ponit mgr̄ in scholastica hystoria et dn̄s Hugo primus postillator sup Lucam. xxj. Z

Sequit̄. Nam virtutes celoꝝ mouebūt̄. Hugo sup lucam Horrebūt: q: sicut aliq̄s manēs in supcilio mōtis vidēs ciuitatem aliquā perire incēdio aut terre hiatu perire natural'r horret licet sciat incēdiū ad se nō posse ꝯscēdere. Ita etiā vidētes electi sub se reprobos cruciari naturali q̄dam horrore mouebunt̄. Cris. Si rex terren⁹ p̄cessurus ꝯ aliquā expeditionem: mādat in ppl'o dignitates oēs mouēt̄ exercit⁹ exercitat̄ tota ciuitas aut p̄uincia sua feruet. Q̄to mag' rege celesti exurgēte iudicare viuos ꝛ mortuos āgelici vtūtes ꝯmouēt̄ terribiles ministri terribilē dn̄m p̄cedēt. Cherubin ꝛ seraphin p̄parant̄ ad sedē vni⁹ ꝛ rōnalis thron⁹: nec pōt esse res mortua q̄ baiulat vitā ante ip̄m: p̄ candelabro fulgura viua p̄cedēt. ꝛ p̄ tubis horrēda tonitrua vere vox magna cui oīa obediūt elementa. petras scindit: inferos aperit: vincula mortis disrumpit. Idē. Tūc nec resistendi virtus: nec fugiendi facultas: nec pn̄ie locus: nec satisfaciendi tp̄s: ex angustia omniū rerum nihil manet nisi luctus. Vn̄ Beda. Quid virgula dei deserti patit̄ cum cedrus paradisi concutit̄: quid pctōr qn̄ angeli ꝛ iusti trēmebūt. A Cris. Uirtutes celoꝝ mouebunt̄ Quis sibi ꝯsciȷ̄ nō sūt:

vidētes tñ tantā transmutationē fieri. tam infinitas multitudines cōdemnari: nō intrepide stabunt illic anteꝗ̄ dñs ad iudiciū venerit p̄cedet turba. B Nota damnati assument corpora grossa corrosa ⁊ grauia sup̱ incendia ⁊ reptantia: iusti aūt rapient̄ in nubibꝰ obuiā xp̄o in aere. tūc vt dicit Johēs in apoc. j. Plangēt sup̱ se oēs tribus terre qui scȝ hic terrena dilexerunt. C Et cōgregabunt̄. vt dicit ꝓpheta Johel vlti. in valle Josaphat ⁊ locis circūiacentibus demones et hoīes. tñ vbicunꝗ̄ fuerint demones coram iudice erunt De die aūt illa. vt dꝛ Math. xxiiij Nemo scit ⁊ horā: neꝗ̄ angeli celorum nisi pater solus. Sicut em̄ erat in diebꝰ Noe ita erit aduentꝰ filij hoīs Sicut em̄ erāt in diebus ante diluuiū comedētes ⁊ bibētes nubentes ⁊ nuptui tradētes vsꝗ̄ ad eum dieȝ quo intrauit Noe in archam ⁊ nō cognouerunt donec venit diluuium ⁊ tulit oēs. sic erit aduētus filij hoīs. Tūc duo erūt in agro vnꝰ assumet̄ ⁊ alius relinquet̄. Due molentes ad molā vna assumet̄ ⁊ vna relinquet̄. Duo in lecto vnus assumet̄ ⁊ vnus relinquet̄. Chris. ibidē. Hec ideo dicit dñs vt ostendat ꝙ de omni genere aliqui saluant̄. D Elicit̄ etiā ex predictis verbis ꝙ triplex status hoīm ad iudiciū veniet. Primo status p̄latorū ⁊ clericoꝝ q̄ ponūt̄ custodes ⁊ oparij in agro dñi vnꝰ assumet̄ ad glorīā alius relinquet̄ ad penam. vt ptȝ de Abel et Cayn exeūtibus in agro. Gen̄. iiij. Secundo status laycorū aut actiuoꝝ qui ponunt̄ ad molā ad laborandum scȝ vnus assumet̄ ⁊ alius relinquet̄: qui em̄ habet diuitias tāꝗ̄ nō habēs assumet̄. aliꝰ q̄ spem ⁊ delectatiōē habet in diuitijs relinquet̄. vt ptȝ de Jacob et Esau. Gen̄. xxxij. Tercio status ꝯtēplatiuorū ⁊ religiosoꝝ qui tanꝗ̄ in lecto quiescunt a cura exteriori. vnꝰ assumet̄ ad beatitudineȝ. sicut scti dei ⁊ virgines sapientes. vnus relinquet̄ ad penā sicut fatue virgines. s. nō habētes testimoniū ꝯscientie. Cum ergo sic aggregati fuerint in valle Josaphat ⁊c. E

Tunc videbunt filium hoīs venientē in nube cū ptāte magna ⁊ maiestate. Hic nunc dicendū est de his q̄ fiunt in iudicio. De hoc aduētu loquit̄ Johēs vt vidit Apocal. j. Ecce veniet cū nubibus ⁊ videbit eum oīs oculus ⁊ qui eum pupugerūt: ⁊ plangēt se sup̱ eum oēs tribus terre. Alber. ibidē. Hic loquit̄ Johēs de scdo aduentu xp̄i vt q̄ amore primi aduētus nolunt pctā dimittere saltē dimittāt timore scdi. Venit cū nubibus Actuū. j. dixerūt angeli ad ap̄los. Sic veniet queādmodum vidistis eum euntē in celū. sed nubes suscepit eum ab oculis eoruȝ. vt dicit̄ ibideȝ. ergo cum nubibus veniet. Sequitur. Et videbit eum omis oculus. Greg. in omel̄. xv.

In extremo iudicij die cū aptis ce lis ministrātibus angelis: cōsedē tibus aplis in sede maiestatis sue xp̄s apparuerit oēs hūc electi pariter ꝛ reprobi videbūt. iusti vt de munere retributōis gaudeāt. iniusti vt de vltione supplicij imppetuum gemant. F

Querit. An equaliter omes videbūt xp̄m. Rōm ꝑm Alber. ꝙ nō. qꝛ iusti solū videbūt diuinitatē ꝛ humanitatē xp̄i ad suam gloriā. Unde Ysa. xxxiij. Regē in decore videbunt. Mali aūt solum hūanitatē ineffabili indignatione eis in penā. ꝛ non diuinitatē qꝛ dr̄ Isa. xxvj. Tollat̄ impius ne videat gloriā dei. Sequit̄. Et qui eū pupugerūt. s. iudei ꝛ mali xp̄iani qui eū suis pctīs offenderūt. Sequit̄. Tunc plangēt se sup eū oēs tribus terre. Alber. Qui plus dilexerunt terrena ꝙ celestia ꝛ occupabāt̄ in eis. tales plangēt. qꝛ nō tm̄ dolebunt de tormento inferni quantū dolebūt de amissione ꝯsorcij electorū. vt etiā dicit Cris. sup illud Math. iij. Excidet̄ ꝛ in ignē mittet̄ Apoc. vj. Tunc reges terre ꝛ principes ꝛ tribuni ꝛ diuites ꝛ fortes ꝛ oīs seruus ꝛ liber abscondent se in speluncis ꝛ in petris mōtiū ꝛ dicūt mōtibus ꝛ petris cadite sup nos abscōdite nos a facie sedentis sup thronū et ab ira agni: qm̄ veniet dies magnus ire ipsorum ꝛc. G Suffragia sanctorū ꝛ angelorū postulabūt vt eorū pcibus mereant̄ euadere penas et misericordiā cōsequi. De hoc aduētu loquit̄ Isa. xxx. Ecce dn̄s veniet de longinquo ardēs furor ei⁹ ꝛ grauis ad portādū. Et Dan. vij dicit̄. In visione aspiciebā noctis ꝛ ecce in nubibus celi q̄si fili⁹ hoīs veniebat ꝛ vsq ad antiquū dierū ꝑuenit. ꝛ in ꝯspectu eius obtulerūt eum ꝛ dedit ei ꝑtātem honorē ꝛ regnum ꝛ oēs ppl̄i tribus et lingue ipsi seruiēt. ꝑtās eius ꝑtās eterna que nō aufert̄ ꝛ regnū eius qd̄ nō corrūpet̄. H Legit̄ de ꝑtāte vnius angeli. iiij. Regū. xix. Et Isaie xxxvij. Q tpe regis Ezechie cum Sēnacherib pugnaret aduersus hierusalē. ꝙ nocte vna exiuit angelus et ꝑcussit in castris Assyriorū centū octogintaquinq milia. Si ergo tanta est ꝑtās vnius angeli: quāta erit ꝑtās cum dn̄s veniet in nubibus cū ꝑtāte magna ꝛ maiestate ꝛ oēs angeli eius cū eo. I Cum sic viderint deū venientem: tunc impugnabūt hoīes pctōres: vt dicit b. Tho. in sermone de dn̄ica scd̄a aduētus. sūma: media: infima. Sūma deus oīps qui durissimam sniam dabit contra impios Joh. v. ꝑtātem dedit ei iudiciū facere. qꝛ filius hoīs est. K Secundo impugnabūt eos angeli q̄ scz eos ꝓijciēt in eterna supplicia. Math. xiij. Exibūt angeli ꝛ separabunt malos de medio iustorū ꝛ mittēt eos i caminū ignis vbi erit fletus ꝛ stridor dētiū. L Tercio impugnabunt eos scti qui sniam

iudicis approbabunt dicẽtes. Ju
stus es dñe et rectũ iudicũ tuum.
Sap. iij. Judicabunt scti natões:
Media vt sidera ⁊ elemẽta. q² ne
gabunt lumina: mittent fulmina:
imprimẽt incendia. Lumen nega=
bunt in peccatoꝝ horrorẽ. Johe=
lis. ij. Sol cõuertet in tenebras et
luna in sanguinẽ. Mittent fulmi
na in peccatorũ terrorez. Johelis
ij. Ante faciẽ eius ignis vorans et
post eũ exurẽs flama: a facie eius
cruciabunt ppl'i ⁊ oẽs vultus re=
digent in ollam. ignis iste nõ aget
in sctõs: q² est instrumentũ diuine
iusticie. vel ẜm Augu. xx. de ciuit.
dei. Corpora sanctorũ rapient ad
supiores partes aeris quo flama
nõ ascendet. M Quadruplex
ignis ante faciem eius p̄cedet. in=
fernalis in reprobũ punitionem.
Purgatorius in venalium deleti
onẽ. Terrestris sensualia et vege=
tabilia ꝯsumendo. Naturalis ele
menta purificãdo. N Inferio=
ra negabunt pctõribus refugiũ. p
pter diuinam p̄sentiam. Apoc. vj
Dicant montibus cadite sup nos
⁊ abscondite nos a facie sedẽtis su
per thronũ. O Subtrahent au
xilium ppter diuinã potentiã. De
utro. xxxij. Ego occidã ⁊ ego viue
re faciam: pcutiã ⁊ ego sanabo. et
nõ est qui de manu mea possit eru
ere. P Surgẽt in cõtrariũ pro
pter diuinã obedientiam Sap. v.
Armabit creaturã in vltiomẽ ini=
micorũ suoꝝ. Sap. xvj. Creatura
enĩ tibi factori deseruiẽs excande=
scit in tormẽtũ aduersus iniustos
Tunc intus erit ꝯscia exurens. fo
ris mũdus ardẽs: superius iudex
iratus: subtus infernus p̄parat⁹:
a dextris demonia accusantia. a si
nistris pctã pñtia ⁊ oĩbus apparẽ
tia: nihil erit nisi dolor ⁊ gemitus
inexp̄ssibilis ⁊ oĩs boni desperatio
Q Timendũ est futurũ iudiciũ p
pter tria que ibi fient. Primũ est
pctõꝝ multiplex accusatio a mul=
tis enĩ teste scriptura accusabitur
pctõr. Primo accusabit eum p=
pria ꝯscia que tũc publice accusa=
bit licet nũc occulte. Dañ. vij. Ju
diciũ sedit ⁊ libri apti sunt. i. ꝯscie.
Jn his libris cõtinent snie mortis
⁊ vite. Apoc. xx. Judicati sũt mor
tui ex his que scripta erãt in libris
ẜm opa eorũ. Apl'us ad Rom. ij.
Testimoniũ reddẽte illis conscia
eorum. Scdo accusabunt pecca
torem dyaboli. primo sicut fur fu=
rem instigat postea eũ prodit. Vñ
Apoca. xij. dr̄. Proiectus est dya=
bolus accusator fratrũ nostrorũ.
Aug. Dicit ille aduersarius equis
sime iudex iudica istũ esse meũ ob
culpã qui noluit esse tuus p grati
am. tu⁹ est p naturã. meus p cul=
pam. tibi inobediẽs mihi aũt obe=
diens. ergo meũ iudica. Tercio
accusabũt peccatorẽ angeli sancti
Credibile est q̈ ille q̄ tradidit eis
aĩas custodiẽdas requiret ab eis
de hmõi custodia rõnẽ. Et cum il=
li nõ mentient dicere veritatẽ hñt
q̈ illi noluerũt eis obedire Hiere.
lj. Curauimus babylonẽ ⁊ non est

sanata.q.d.fecimus qd in nobis erat. Quarto accusabunt eũ oẽs creature.nam offenso creatore tota pugnabit cõtra insensatos creatura. Sap.v. Armabit creaturã in vltionẽ inimicorũ. Job.xx. Reuelabũt celi iniquitatẽ impij ⁊ terra cõsurget aduersus eũ. Quinto accusabunt miseri qbus violentiam fecit hõ. Tunc vt ait ppheta Ps.cxxxix. Faciet dñs iudiciũ inopis ⁊ vindictã pauperũ. Sexto accusabunt subditi suos negligentes plãtos. Bern.sup cantica. Accusabũt dure quoꝝ vixerunt stipẽdijs nec diluere pctã quibus facti sunt duces ceci. Septimo accusabunt eũ ppria pctã Hiere.ij. Arguet te malicia tua: et auersio tua increpabit te. Prouerb.v. Iniqtates sue capiũt impiũ: ⁊ funibus pctõꝝ suorũ vnusquisqꝫ ɔstringet Bern. Tũc opa nr̃a simul loquẽtia dicẽt peccatorẽ. Tu nos egisti: opa tua sumus: nõ te deserimus: tecũ ad iudiciũ pgemus. Octauo accusabũt pctõrem instrumenta passionis iesu xp̃i. Hiero. Crux xp̃i ɔtra te pugnabit: xp̃s sua vulnera allegabit: cicatrices et claui accusabunt te. Uide dictũ Augu. supra.xxxv. Ue viuentibus ⁊c.

R Scdm rõnis redditio. Dicet em̃ xp̃s. Redde rationẽ villicationis tue. Quattuor debes dño ex parte tui: et quatuor ex parte sui.

Ex parte tui debes deo rõnẽ reddere de qtuor. Primo ex parte pmissi. pmisimus em̃ in baptismo abrẽnunciationẽ sathane ⁊ oĩbus pompis eius. vt pꝫ de ɔsecra.dis. iiij. Uos ante oia. Scdo ex parte omissi. multa omisimus q̃ facere debuimus Si em̃ ille maledictus est q̃ facit opus dei negligẽter. vt dicit Hiere.xlviij. Multo plus ille qui nihil facit cum facere possit Math.xxv. Illi ad q̃s dñs dicet. Ite maledicti ⁊c. nõ sunt damnati qꝛ malũ fecerũt: sed qꝛ bonũ nõ fecerunt. Tercio ex parte ɔmissi: qꝛ multa fecimus q̃ facere non debuim⁹: vt hic de oĩbus malis operibus memẽto redditurũ rõnem. Quarto ex pte pmissi reddes etiã rõnẽ de oĩbus malis in q̃ ɔsensisti nec correxisti. nõ em̃ solũ q̃ faciũt: sed ⁊ qui faciẽtibus ɔsentiũt digni sunt morte. Ait aplꝰs ad Rom.j.

Quatuor debes ex pte dei. Primo ex cõmisso. multa bona tibi cõmisit deus Animã tuã. Si em̃ rex filiã suã quã disposuisset fieri reginam in regno suo alicui commisisset ⁊ ille male eam custodisset imo met maculasset. O quantũ ille regem suũ offenderet. Sic rex celoꝝ cõmisit tibi aĩam quã sanguine pprio viuificauit ac despõsauit. redde g̊ rõnẽ quõ eã custodisti. Dedit tibi bona aĩe: liberũ arbitriũ: discretionẽ: sapiam: gratiã. Item de corpore redde rationem. si castrũ corporis tui bene custodisti ab inimicis iesu christi: si nimis delicate nutriuisti. Item de pximo vt pater de filijs.j. Regum.iij. Ubi pr̃ ppter negligẽtiã filioꝝ interem-

ptus ē. Prelat⁹ de subdito Ezech xxxiij. Fili hois speculatorez dedi te domus isrl' Sap. vj. Judicium durissimū fiet his qui psunt. Jtē de bonis exterioribus vt diuitijs: honoribus: vita: sanitate ꝛ hmōi. hec oia cōmisit tibi deus. Scdo ex parte dimissi. multa pctā tibi dimisit deus et frequēter. Mathei xviij. Serue nequā ome debitū dimisi ꝛc. Tercio ex parte pmissi. pmisit em̄ nobis vitā eternā dicēs Luce. xxij. Ego dispono vobis sicut disposuit mihi pater me⁹ ꝛc. Quarto ex parte ppessi. quāta p nobis passus est reddere rationē oportet de his oibus: nec exibim⁹ donec soluamus nouissimū qdrātem. i. minima pctā satisfactōe delemus. Tercium est horribilis sniē expectatio. hec snia formidabilis pter tria. Primo pter incertitudinē. nemo em̄ nouit an p se aut ꝯtra se ferat̃. Unde Eccs. ix Sunt iusti atq sapiētes: ꝛ opa eorū in manu dei. ꝛ tn̄ nescit hō vtrū amore an odio dignus sit: ſ oia in futurū seruāt̃ incerta. Jtem ibidē viij. Uidi impios sepultos q etiā cum adhuc viuerēt in loco sancto erāt ꝛ laudabant̃ in ciuitate qsi iustorū opa. Et qꝛ nō pfert̃ cito contra malos snia: absq timore vllo ppetrāt filij hoim mala. Nota in vitaspatrū de abbate Aggaton q p tres dies iacebat fixis oculis ꝛ aptis: cum frēs dicerēt abba vbi es. rn̄dit in iudicio dei sto. Et dixerunt frēs. Nunqd ꝛ tu times pater. Qui ait. Tota q potui virtute dei mādata custodiui: sed hōsum nescio an opera mea accepta sunt deo: qꝛ aliter sunt dei iudicia: aliter hoim ideo timeo. Greg. Sepe iusticia nr̄a ad examē diuine iusticie deducta iniusticia est. ꝛ plerū q sordet in ꝯspectu iudicis qd in intentōe fulget opantis. Un̄ Sapiens. Est via q videt̃ hoi iusta: nouissima aūt eius ducunt ad mortē aut ad interitū. Jdeo ille sanctus Aggaton timuit. Et dicitur legit in vitaspatrū. Qꝛ quidā senex ait. Tria timeo. Unū qn̄ anima mea egressura est de corpe. aliud qn̄ occursura est ipsi deo. terciū qn̄ finalem sniam i die nouissimo expectauerit aditura. Un̄ ait dn̄s Math vij. Multi dicent in illa die. Dn̄e dn̄e nōne in noie tuo pphetauim⁹ et demonia eijecimus: ꝛ virtutes multas fecimus. ꝛ tūc ꝯfitebor illis nunq noui vos discedite a me maledicti. O si tales repellent̃ qs securus erit. Jsa. lxiiij. Quasi pannus mēstruate oēs iusticie vestre. Unde Job. ix. Nō iustificabit̃ hō ꝯparatus deo. Si voluerit hō cōtendere cū deo nō poterit rn̄dere ei vnū p mille. verebar oia opera mea sciēs q nō parcis delinquēti. Apl's. j. Corinth. iiij. Nihil mihi ꝯscius sum ſ in hoc nō iustificat⁹ sum. q aūt iudicat me dn̄s est Jdē ad Roma. xiiij. Oēs stabimus an tribunal xpi. timēda est ergo finalis snia pter incertitudinē.

Scdo timēda est illa snia pter

austeritatē aut strennuitatē. Matthei. xxv. Cum venerit filius in maiestate sua ꝛ oēs angeli eius cū eo tunc sedebit sup sedem maiestatis sue ꝛ ꝯgregabunt̄ añ eum oēs gētes: ꝛ separabit eos abinuicē sicut pastor segregat oues ab hedis. et statuet quidem oues a dextris: hedos autē a sinistris. tunc dicet rex his qui a dextris eius sunt. Venite bñdicti pr̄is mei: possidete paratū vobis regnū a ꝯstitutōe mūdi. Esuriui ꝛ dedistis mihi mādu= care ꝛc̄. His aūt qui a sinistris sūt dicet. Discedite a me maledicti in ignem eternū qui paratus est dyabolo ꝛ angelis eius. Iste est gladius ex vtraq; parte acutus egrediens de ore sedētis in throno. Apocal. j. ꝛ. xix. Certe tunc (vt ait Isa. xj. c.) Percutiet terrā virga oris sui et spū labiorū suorū interficiet impiū. Augus. sup Ioh. Qui ceciderunt ad vocē vnā xpi morituri: quid faciēt ad vocē iudicaturi. hic vt hō loquitur tunc rugiet vt leo. Amos. iij. Leo rugiet qs nō timebit. Isa. v. Rugitus eius vt leonis. Hiere. xxv. Dn̄s de excelso rugiet ꝛ de habitaculo sctō suo dabit vocem suā. ꝛ ꝑuenit sonitus vsq; ad extrema terre: q2 iudiciū dn̄o cum gentibus. Iob. xxxvij. Sup hoc expauit cor meū ꝛ emotū est de loco suo: audiet auditionē in terrore vocis eius ꝛ sonū de ore eius ꝓcedētem. Tonabit deus in voce sua mirabiliter qui fecit magna et inscrutabilia. Anshelmus in suis meditationibus dicit. Quid dormis aīa tepida: et euomi digna: qui nō expergiscit̄: qui nō tremit ad tātū tonitruū nō dormit sed mortuus est. Ite maledicti ꝛc̄. y

Tunc virtutes celorum mouebunt̄. q2 vt dicit Chris. sup eadem verba. Quis sibi nullius mali ꝯscij: videntes tñ transmutationē tantā fieri ꝛ tam infinitas multitudines cōdemnari non intrepide stabūt. Hiero. sup Matheū. Quotiēs diē illū cōsidero toto corde cōtremisco ꝛc̄. O fratres mei diem hanc ante oculos ponite: ꝛ quantū potestis ad emēdationē festinate. Vox turturis audita est in terra nr̄a. Ait em̄ ipse q̄ ꝓpter nos paup factus est. Pniam agite appropinq̄bit regnū celorum: qui autē aurē suā obdurat ad clamorē paupis huius: clamabit ipse ꝛ nō exaudiet̄. Qui iam nō vult audire vocem turturis: audiet in futuro durā sniam iudicis. Qui dicunt durus est sermo penitentie durior erit eis sententia ꝓlata audire cum dicit̄. Discedite a me ꝛc̄. Tunc damnati vidētes electos in tanta gloria dicēt illud Sap. v. c. Videntes turbabunt̄ timore horribili: ꝛ mirabunt̄ in subitatiōe insperate salutis gementes ꝑ angustia spūs dicentes intra se: penitentiam agētes ꝛ ꝑ angustia spūs gemētes. Hi sunt quos aliqñ habuimus in derisum et in similitudinē improperij: nos insensati vitā illo

rum sine honore. Ecce quō cōputati sūt inter filios dei: et inter sanctos sors illorū est. ergo errauim⁹ a via veritatis: et iusticie lumen nō luxit nobis et sol intelligētie nō est ortus nobis. lassati sumus in via iniquitatis et pditōis et ambulauimus vias difficiles viam autē dn̄i ignorauimus. Quid nobis pfuit supbia: aut diuitiarū iactātia q̄d ptulit nobis: transierūt oīa tanq̄ vmbra et tāq̄ nūci⁹ pcurrēs. et tāq̄ nauis q̄ ptrāsit fluctuātē aquā cuius cum ptransierit nō est vestigium. O tarda cōfessio et serotina penitētia: cōuertant ad vesperam (ait pphcta ps̄. lviij) et famem patient. Z Exemplū legit in vitas patrū. Q cum quidā senex a spū fornicatōis grauiter tentaret: rogauit dn̄m vt cum visibiliter cerneret: qđ factum est. Tunc ait illi. Quid tibi pdest q sic me tentas: q aggrauas culpam et penā tuā. Cui demon. Scio q verum dicis quāto plures decepero tanto durius sniam iudicis sustinebo. Illā aūt diem finalis snie sup oia formido et grauiter expecto. tn̄ vt illius snie fulminationem aliqualiter retardē hoies ad peccandū alliceo. Si tantū timet spūs: quātū timere habet caro etc̄. A Tercio timēda est finalis snia pter immutabilitatē Luce. xxj. ait dn̄s. Celū et terra transibunt verba aūt mea nō transibūt. Possibilius esset celum et terrā in nihilū redigi q̄ verba xpi nō impleri. si angeli p hoibus loquerent non exaudirentur Heu q̄ dura snia: q̄ asperum verbum. orauit pphcta Dauid vt liberaretur a verbo aspero. Bern̄. Quod est verbū asperum: Nunq̄d illud. Anima q̄ peccauerit morier. Non. Nunq̄d illud. Si auersus fuerit iustus a iusticia sua et fecerit pctm̄ in ipso morier oēs iusticie eius obliuioni tradent. Non. Nūquid illud. Tollat impius ne videat gloriā dei. Non. Sed illud Ite maledicti in ignē eternū q̄ paratus est dyabolo et angelis eius. B In quo verbo sex mala exprimunt. Primū est a deo separatio et psortio oīm electorū q̄ durior est sm̄ Chris. igne infernali. hec pena sequit pter auersionē homis ab incōmutabili bono. Scōm est eterna maledictio: q noluit pctōr bn̄dictionem et elongabit ab eo. induit maledictionē sicut vestimētū Terciū est eternalis inclusio. ita incarcerāt vt nūq̄ exeāt. Quartum est ignis actio in animā tanq̄ instrumētū diuine iusticie. Quintum est eternalis desperatio. ideo dicit eternū: quia ignis eorum nō extinguet. ait Isa. penul. c. Sextum societatis abhominatio cuz dicit. qui paratus est dyabolo et angelis eius. Hec aspectio demonum nō est minima pena imo inestimabilis magna. Dicit enim Cyrillus. Q quilibet viuentiū poti⁹ intraret viuus in maximū ignē q̄ vt ictu oculi dyabolum intueret. desiderabunt absq̄ dubio vt non

separent' a deo. quia omnia bona
appetunt ⁊ deus est summū bonū
Sed dicet eis dñs iesus cōtra hoc
Ite a me. scilicet eternal'r separa-
mini. Dicēt forte in suo desiderio.
O dñe da nobis benedictionē. Et
respondet eis. Non. Sed ite ma-
ledicti. Dicent forte. Da nobis lo
cum libertatis. Et dicet'. Non. sed
includendi ineternū. Dicent forte
iterum damnati. O dñe da nobis
tñ locum amenum. Et dicetur eis
Non. sed in ignem. Dicent forte.
O dñe assigna nobis tamen tpus
aliqd determinatū q̄diu. Et dicet'
eis. in ignem eternum. Dicent for
te adhuc. O dñe da nobis bonam
societatem. Et respondet eis Qui
paratus est dyabolo ⁊ angelis ei⁹
hec sit societas vestra. Hanc sentē
tiam iudicis cum dicet. Ite male-
dicti in ignem eternū. apl'i et eorū
sequaces voluntarij pauperes q̄
sedebunt vt iudices tibi dicēt. Iu-
stus es dñe et rectum iudiciū tuū.
Boni xpiani qui stabūt in aere cū
corporibus glorificatis etiā cū di-
xerit. Venite bñdicti ⁊c. Et ad re-
probos Ite maledicti etiā appro-
babunt iudicis sniam dicentes il-
lud Ps. cxviij. Iustus es dñe ⁊ re
ctum iudiciū tuū. Damnati q̄ tūc
sup terrā reptant aut q̄litercunq̄
ambulēt videtes manifestā dei iu
sticiā etiā coacti dicēt Iust⁹ es dñe
⁊ rectū iudiciū tuū: tūc terra scidet'
⁊ descēdent cū demonibus viui in
corpe ⁊ aīa in infernū. ⁊ claudetur
tūc os infernalis putei ineternum
iacentes ɔpressi vt alleca in tonna
in infernalibus miserijs nunq̄ in-
de exituri. Xps cum sctis ⁊ electis
suis ascēdet in celū vbi eternaliter
gaudebunt: vbi nullū malū adest
vbi nullū bonū deest. Et sic patet
que fiūt in iudicio. Nunc dōm est
de his q̄ fiunt post nouissimū iudi
ciū ⁊c. Et faciā sex questiones. ❡

Querit. An certū sit

futurū iudiciū ex sacra scriptura.
Dōm q̄ sic. Enoch septimus ab
adam vt dr̄ in epl'a Jude ꝓpheta
uit dicēs. Ecce veniet dñs cū sctis
suis in nubibus facere iudiciū cō-
tra oēs: ⁊ arguere oēs impios de
oībus opibus impietatis eoꝝ ⁊ de
oībus duris q̄ locuti sūt ɔtra deū
Isa. iij. Dñs ad iudiciū veniet cū
senibus ppl'i sui ⁊ principibus ei⁹.
Vos em̄ depasti estis vineā meā ⁊
rapina paupis in domo vr̄a. Isa.
xiij. Ecce dies dñi veniet crudelis
⁊ indignatōis plenus ⁊ ire furoris
ad ponendū terrā in solitudinē et
pctōres eius ɔterendos de ea qm̄
stelle celi nō expandēt lumen ⁊ ob
tenebratus est sol in ortu suo: ⁊ lu-
na nō splēdebit in lumine suo: ⁊ vi
sitabo sup orbes mala ⁊ cōtra im-
pios iniquitatē eorū ⁊ requiescere
faciā supbiā infideliū ⁊ arroganti
am fortiū humiliabo. Ibidē. Vl-
lulate qr ꝓpe est dies dñi. Isa. vl.
Quia ecce dñs in igne veniet qr in
igne domin⁹ dijudicabit: ⁊ in gla-
dio suo ad omnem carnez. Iere.
ij. Adhuc modicum ⁊ iudicio con

tendam vobiscũ. Hiere. xxv. Dñs de excelso rugiet et de habitaculo sancto suo dabit vocẽ suam ꝛ puenit sonitus vsqꝫ ad extrema terre: qꝛ iudiciũ dño cũ gẽtibus. Ezech. vij. c. Hec dicit dñs finis venit. venit finis. venit cõtritio tua q̃ habitas in terra: nunc de ꝓpinquo effundã iram meã sup̱ te ꝛ cõplebo furorẽ meũ in te et iudicabo te ꝭm vias tuas ꝛ imponã tibi oĩa scelera tua. Dañ. vij. Judiciũ sedit ꝛ libri apti sunt. Ibidem. In visione aspiciebã noctis ꝛ ecce in nubibus celi q̃si filius homĩs veniebat. Zacharie. xiiij. Veniet dñs deus meꝰ ꝛ oẽs scti eius cum eo: ꝛ in die illa nõ erit lux sed gelu ꝛ frigus. Johelis ij. Conturbẽtᷣ oẽs habitatores terre: q̃a venit dies dñi: ꝓpe est dies tenebrarũ ꝛ caliginis. Sequitur. Sol conuertetᷣ in tenebras ꝛ luna in sanguinẽ anteqꝫ veniet dies dñi magnus ꝛ horibilis. Sequitᷣ. iij. c. eiusdẽ. Congregabo oẽs gentes ꝛ deducam eos in vallẽ iosaphat et disceptabo cũ eis Job. xxxi. Quid faciã cum surrexerit ad iudicandũ deus: ꝛ cum quesierit quid rñdebo illi. Ideo ait. xiiij. Quis mihi tribuat vt in inferno ꝓtegas me ꝛ abscõdas me donec ꝑtranseat furor tuus. Ps. ix. Cognoscetᷣ dñs iudicia facies in operibus manuũ suarũ comp̄hensus est peccator. Sap. vj. Judiciũ durissimum in his qui p̄sunt fiet: exiguo eñ misericordia ꝯceditᷣ ꝛc̃. Luce. xxj. Tũc videbunt filium hoĩs venientẽ in nube cum potestate ꝛc̃. ¶

Queritᷣ scdo. Quare necessariũ est fieri iudiciũ generale. Rñdit be. Tho. in sermone de dñica scda aduẽtus. et assignat quinqꝫ ratões. Prima rõ est dignitas regalis. qꝛ oĩs creatura debet cognoscere dñm iesum vt deũ ꝛ sibi fidelitatẽ exhibere. Sed illõ modo nõ fit: ideo in iudicio manifestus veniet ab om̃ibus visibilis

Scda ratio ꝓpter iustam vindictam: qꝛ iustũ est vt iudex qui iniuste iudicet iuste iudicetᷣ. Sed quia mũdus iniuste iudicauit xp̄m hominem. ergo iuste iudicabitᷣ a xp̄o hoĩe. Joh. v. Dedit ei ptãtem iudiciũ facere: qꝛ filius hominis est.

Tercia rõ. pctã occulta iuste iudicãtᷣ occulte: et publica publice. Sed pctã hoĩm occulta iaꝫ occulte iudicata sunt: ergo necesse est vt manifesta manifeste iudicẽtᷣ. illud autẽ erit in finali iudicio. ergo ꝛc̃. Ad Rom. xiiij. Oẽs stabimus añ tribunal xp̄i. Quarta rõ. omne qđ est defamatũ p̱ culpã oportet reformari p̱ iusticiaꝫ. Sed multa facta sunt mala et dimissa bona et nõdum sunt reformata in mũdo. ergo reformabuntᷣ in iudicio. Vñ Eccẽs. xx. siue vltimo. Cuncta que fiunt adducet deus in iudiciũ ꝓ oĩ errato siue bonum siue malũ sit.

Quinta rõ. Justũ est vt publica sint merita et publica supplicia. Hoc aũt fieri non põt nisi in publico iudicio. j. Corinth. iiij. Apl'us. Noli

te añ tp̄s iudicare q̄usq₃ veiet dn̄s ꝛ illūiabit absc̄odita tenebraꝝ. F

Querit. Qualis sit dispositio post iudiciū Ad h̄ decla randū dic̄ Joh. apoc. x. Angelus quem vidit stantē supra mare ꝛ su pra terrā leuauit manū suā ad celum ꝛ iurauit ꝑ viuentem in secula seculorum qui creauit celum et ea q̄ in eo sunt. et terrā ꝛ ea q̄ in ea sunt. ꝛ mare ꝛ ea que in eo sunt. q: tp̄s non erit amplius. Albertus sup Apoc̄. ibidē dicit. Tp̄s duob⁹ modis accipit̄ Uno mō prout est mēsura motus primi mobilis sic nō erit tp̄s: q: stabit firmamentū sol luna et cetere stelle et planete. Abacuc. iij. siue vlti. Sol et luna steterūt in habitaculo suo sc₃ vbi creata sūt in principio. Alio mō capit̄ tp̄s ꝓut est mora motus rerū motabiliū: ꝛ sic tp̄s erit ineternū quo ad malos in inferno: quia transibūt ab aquis niuiū ad calore nimiū. Job. xxiiij. Alio mō sic exponit̄. Tp̄s amplius nō erit sc₃ gr̄e aut merēdi post mortē ꝛ iudiciū nouissimū. Ideo ait apl̄us. ij. Chorinth. vj. Ecce nunc tp̄s acceptabile: ecce nūc dies salutis Jsa. lv. Querite dn̄m dum inueniri pt inuocate ꝛc̄. Et sic post nouissimū diē sepabit̄ calor a claritate ignis: et grossicies ab elemētis descēdēt sit̄ ad infernū malis in penā. G

Querit̄. Utrū post diē iudicij mali i inferno ꝛ boni in celo se mutuo videāt. R̄n̄dit mgr̄ iiij. sen. dis̄. l. siue vlti. dicēs. Sicut scti tradunt: ꝛ boni malos: ꝛ mali bonos vidēt vsq₃ ad iudiciū: post iudiciū vo boni videbūt malos s₃ nō mali bonos. Greg. etiā ait. In fideles in ymo positi añ die iudicij fideles sup se in reqe attendūt: q̄z gaudia post ꝯtēplari nō pn̄t. H

Queritur An scti cū sint misericordes ꝛ benigni ꝯpatiant̄ dānatis. R̄n̄dit mgr̄. c. seq̄. ꝙ nō. q: adeo scti dei iusticie addicti sūt vt nulla ꝯpassiōe ad reprobos trāsire valeāt. nulla ꝓ eis fiat tūc inter sctōs itercessio: q: iustoꝝ aie ꝛ si in nature sue bonitate miscdiā hn̄t: iā tūc auctoris sui iusticie ꝯiūcte tāta rectitudine ꝯstringent̄ vt nulla ad reprobos ꝯpassione moueant̄. Itē dicit mgr̄. c. seq̄. Apud animū iustoꝝ nō obfuscat btitudinē aspecta pena reproboꝝ: q: vbi iā ꝯpassio miscdie non erit: minuere btoꝝ leticiā nō valebit. Et licet iustis sua gaudia sufficiāt: ad maiorē tn̄ gloriā vidēt penas malorū q̄s ꝑ gratiā euaserunt. q: q̄ dei claritate vident: nihil in creatura agitur q̄d videre nō possunt. I

Querit̄. An dolebūt de pctis ꝛ offensa dei. R̄n̄dit doc. sctūs ꝯ gen. li. iiij. c. cxiij. ꝙ dānati statim efficiūtur immutabiles ſm voluntatē: q: pctō mortali debet̄ pena ꝑpetua. Si ergo possent malam voluntatem mutare in melius iniquum esset vt perpetuo punirent̄. Scd̄o volūtatē a pctō mu

tari nō cōtingit nisi p gratiam dei Sed grā excludit totaliter a damnatorū aiabus. ergo nō pñt volūtatē mutare in melius. Tercio boni immutabiliter aut immobiliter adherēt fini quē in hac vita sibi pstiterunt scz deū. ergo anie malorꝝ immobiliter fini quē sibi elegerūt Sicut ergo bonorū volūtas in celo non pōt fieri mala: ita nec malorum voluntas in inferno pōt fieri bona. K

Querit. An oēs dānati habeāt vnā ꝛ equalē penam. Dōm qꝑpostq̄ dñs sniam dederit cōtra malos dicēs. Ite maledicti in ignē eternū: scindet terra thartareū chaos eius: vt dicit Sibilla ministrabit subtus terrā in cētro.

Notadū ergo qꝑ duplex est pena dānatorꝝ. scz dāni ꝛ sensus. vt dicit btūs Tho. prima scde. q. lxxxviij. arti. iiij. Rōne auersionis ab incōmutabili bono. scz deo glorioso. corrñdet pena damni q̄ equalis ē in oibus dānatis. oēs em̄ eternaliter carebūt dei visione. Isa. xxvj. Tollat impius ne videāt gloriam dei. Alio modo ꝯsiderat culpa: ratione cōuersionis ad tpale bonū: ꝛ sic ei corrñdet pena sensus: q̄ tanto maior erit quāto q̄s maiorē habuit in scelere delectationē ꝛ pluries peccauit. Unde Apoc. xviij. c. Quantū se glorificauit ꝛ i delicijs fuit: tantū date illi tormentū ꝛ luctum. Hec ergo pena nō est equalis. L

Ne ꝓpter eternū supliciū q nihil intollerabili⁹. Pro huius partis declaratōe dr̄ Mathei. vij. Ois arbor q̄ nō facit fructū bonū excidet et in ignē mittet. Holkot sup lib. Sap. iiij. c. dicit. Homo arbori assimilat: arbor viuit p calorē celestē ꝛ humorē terrestrem. Sic hō viuit vita grē p charitatē ꝛ humilitatē. De charitate ait dñs Joh. xv. Manete in me ꝛ ego in vobis sicut ꝛc. De humilitate nota. quāto arbor ꝓfundius radices figit tanto diutius crescit Scdo assimilat arbori in crescēdo q2 q̄uis inferior pars arboris terre adhereat: tñ potior ꝛ pulchrior supeminet versus celū. Sic hō licet necessario habeat aliq̄liter intēdere tpalibus. potius tñ pars voluntatis nr̄e debet tendere ad celū ꝛ celestia. Unde Isa. xxxvij. Mittet radicē deorsum ꝛ faciet fructū sursum ait de genere hūano. Tercio assimilat arbori in fructū ferēdo. Arbores pmo germināt. scdo florent. tercio fructus portāt. Ita ſm Cris. omel. xxxij. Germen sūt bone cogitatiōes: flores bone volūtates: fruct⁹ bona opa. Math vij. Arbor bona bonos fruct⁹ facit. Quarto assimilat arbori in cadendo. arbor diu stat tandē cadit Uis scire q̄ cadat: vide vbi amplius sunt rami ad hanc partē cadit. Sic hō moriēs ad illā partē cadit ad quā plēs habuit affectiōes dū vixit: si in terrā cadit in terrā: si in

celū cadit in celū Eccs.xj. Si ceciderit lignū siue ad austrū siue ad aquilonē in quocūq loco ceciderit ibi erit. Glo. Si ceciderit hō siue ad austrū.i.in calore charitatis ad gloriam ibi erit et nunq poterit demereri. Si ad aquilonem.id est in frigore infidelitatis ꝛ peccati mortalis ad penā infernalem ibi erit ꝛ nunq poterit mereri gratiā Sic arbor hominē significat. De hac arbore ait dn̄s vbi supra: q nō facit fructū bonū excidet ꝛ in ignē mittet. Hic damnatoꝝ due exprimunt pene ppetue. scȝ excidi a cōsortio dei. ꝛ mitti in ignē eternum Chris. ibidē. Ponamus ante oculos quāti doloris est excludi ꝛ priuari a regno celorū: qꝛ vt mihi videt illud grauius est q gehēna. ¶ Due sunt pene excidi ꝛ in ignē mitti. Noui q plurimi solam ptimescūt gehennā: ego xpo illius amissione glorie amarius q gehenne dico supplicium. Res est gehenna ꝛ horribile suppliciū. tn̄ si mille aliquis ponat gehēnas nihil tale dicturus est quale ab illius luce propelli: nō eximi: nō esse cum xpo: et odio haberi a xpo. Hec pena dāni correspōdet auersione ab incōmutabili bono. Vn̄ be. Tho. prima scde.q.lxxxvij.ar.iiij.dicit. Qꝛ in omni peccato mortali duo committunt.s. auersio ab incōmutabili bono ꝛ hanc sequit pena damni eo talis auersio sit malū infinitū. Aliud est ꝯuersio ad tpale bonū ꝛ hanc sequit pena sensibilis q tanto erit maior quāto maior fuit delectatio in peccato. ¶

Pene inferni sūt eterne: immense ꝛ diuerse.

Eterne ppter	Culpe incorrigibilitatē.
	Offense infinitatem.
	Volūtatꝭ imutabilitatē.
	Retributōis equalitatē

De primo dicit b. Tho. sup.ij. sen. dis. xlviij. Cuius culpa manet eterna necesse est vt eius pena manet eterna. Sed culpa damnatōis est eterna. g ꝛ pena. Qꝛ aūt sit eterna pbat sic. Illa culpa manet eterna q nūq remittit. Sed culpa dānatōis nūq remittit. g manet eterna. Qꝛ aūt nunq remittit ptȝ. qꝛ culpa nō remittit sine ꝯtritōe. Sȝ in inferno nunq dolebūt aut cōterēt. g nūq remissionē obtinebūt. Qꝛ aūt nō dolebūt de culpa pȝ. qꝛ nullus dolet de culpa absq grā. Sȝ ad infernū nulla descēdit grā. ideo nūq dolebūt: ꝛ sic merito pena eorū manet eterna eo q culpa manet eterna. g ꝛc. ¶ De scdo dic b. Tho. vbi supra. Qꝛ magnitudo culpe attēdit ex magnitudie psone offense. quāto maior fuerit psona q offendit tāto culpa maior erit. Sȝ psona q offendit p culpā est infinita. g culpa ea imēsa. Sicut si qs cedit regem in faciē morte dignꝰ habet. nō aūt si aliquē de simplicibꝰ pcutit morti obnoxius habet. Dicit g b. Tho. in sum. cōtra gen. li.iij.c.xl. Iustū est vt qs priuet bono ꝯtra qd agit. Sed pctōr

agit cōtra deū immēsum. ergo iu-
ste eo puet. ℣ De tercio dr̄ vbi
supra. apud diuinū iudiciū volun
tas p facto reputat. Sed volun-
tas eoꝝ q̄ sunt in inferno sp̄ est ma
la: g̊ semp puniri dȝ vt factū. pȝ vo
luntas nō pōt mutari de malo in
bonū sine grā dei. Sed dānati sūt
oīno exclusi a grā dei. g̊ de peccatis
dolere nō pn̄t. Scdo sicut se habȝ
voluntas beatoꝝ ad malū: ita vo-
luntas damnatoꝝ ad bonū. Sed
voluntas beatorū nunq̄ pōt fieri
mala: q2 immobiliter inherēt bo-
no: g̊ nec dānatoꝝ bona Hec q̄rto
ɔtra gen. c. xciij. Tercio dolere de
pctīs ɔtingit dupl'r. dicit b. Tho.
sup. iiij. sen. dis. l. ar. j. Vno mō rō
ne diuine offense: ꝛ sic dānati nūq̄
dolebūt nec pn̄t dolere ppter grē
carentiā. Alio mō rōne pene. ꝛ sic
dolebunt de pctīs hij q̄ in inferno
sunt. De q̄rto dicit be. Tho. vbi
supra. Sicut se habet p̄miū ad bo
nos ita pena ad malos. Sȝ bonis
p merito tpali debet' p̄miū eternū
ergo malis p culpa tpali debetur
pena eterna. Ideo Math. xxv. dr
Ibunt hij in vitā eternā: mali vo
in ignē eternū. g̊ sunt eterne. ℣

Scdo pene inferni

sunt immense ppter quatuor.

Scȝ	Altitudinē	Ex bonorū cele lestiū amissiōe.
	Profunditatē	Ex abyssali maloꝝū immersiōe q̄ est
	Longitudinē	In pēaꝝ sēsus ꝛ dāni duratōe
	Latitudinem	In maloꝝ oīm cōprehensione

Primo sunt immen
se ppter altitudinem. id est amissi-
onem celestinm bonorū ꝛ maxime
visionis diuine in quo consistit vi
ta eterna. put dicit' Ioh. xvij. Hec
est vita eterna vt cognoscant te so
lum verum deū ꝛ quem misisti ie-
sum xp̄m Ego te clarificaui super
terrā opus consumaui qd dedisti
mihi vt faciā ℟ Primo ex visio
ne dei habebūt sancti summā sciē-
tiam omniū. Gregorius Quid est
quod nesciunt sancti qui scientem
omnia sciunt. Cum eīn in deo sint
ydee omnium creaturarum ipm
videntes omnia in eo vident que
volunt de creaturis. Ecōtra dam
nati priuati tali visione nullius rei
habent perfectam cognitionem:
ꝛ q̄uis in hac vita aliquā habue-
runt de deo ꝛ sanctis cognitionē:
tamen nullam habent ex hoc dele
ctationē sed magis tormētū. quia
abusi sunt eis. Et minimus puer
baptisatus defunctus maiorē ha-
bebit in celo sciētiā q̄ȝ omnes phi-
losophi in inferno. ℣ Secūdo
sancti ex dei visione cōsequuntur
maximum gaudiū. Ps. xvj. Sa-
tiabor cum apparuerit gloria tua
scȝ gaudio. Econtra dānati ex pri-
uatione huius visionis habēt ma
ximam tristiciā. Et sic beati ex om
ni parte supra. infra. intus. foris.
circum. circa pleni sunt gaudio.
Ita dānati ex omni parte circūda
ti sunt dolore ex cōsideratōe supio
rū p̄miorū q̄ amisernut. Ex cōside

ratiõe inferiorũ rerum que nimis dilexerũt. Ex cõsideratõe interiorꝫ remordẽtiũ pctõꝫ. Ex ꝯsideratione exteriorũ igniũ vrentiũ. Ex cõsideratione circũstantiũ demoniorꝫ ⁊ sociorũ. maxime cum q̃bus peccauerũt in hac vita. ¶ Tercio beati ex dei visione cõsequunt̃ pfectam amiciciã ad deũ ⁊ sctõs socios. Ita se pfecte diligũt. q̃ gloriã maiorẽ sanctoꝫ magis eis volunt q̃ꝫ sibi q: magis meruerũt. Econtra damnati odiunt deũ vt puniẽtem. Apoc. xvj. Blasphemauert hoies deũ viuentẽ in secula seculorum. Nulla etiã dilectio est in eis erga ppinquos q̃s vidẽt secũ cruciari. vellent etiam oẽs amicos et sctõs secũ esse in inferno imo ⁊ se ipsos odiunt. Apoc. ix. Desiderabunt hoies mori. i. deficere ab esse qd̃ ẽ optimũ: ⁊ fugiet mors ab eis ¶ Quarto ex visiõe dei assequũtur magnã dignitatẽ scꝫ regiam ⁊ sacerdotalẽ. Unde cantãt ad deũ vt dr̃ Apoc. v. Redemisti nos domine in sanguine tuo: ⁊ fecisti nos deo nr̃o reges ⁊ sacerdotes. reges ad dñandum toti mũdo. sacerdotes ad offerendũ ꝯtinue sacrificiũ sanctarũ affectionũ. Ecõtra. damnati ex priuatõe huius visionis incurrũt ignominiã ⁊ seruitutẽ Hiere. xvj. Seruietis dijs alienis die ac nocte. ¶ Quinto ex dei visione habẽt sancti summã pacẽ. Isa. xxxij. Sedebit ppl̃s meus in pulchritudine pacis ⁊ requie opulenta. Dyonisius ait. Omnia pacem appetũt. Aug⁹. xxiij. q. j. Noli. Et si dulcis est pax p tpali salute hominũ: quãto dulcior diuina p eterna salute. Nec hic põt esse pax pfecta ꝫ solum in patria. Econtra. in inferno apud damnatos est remotio oĩs pacis ⁊ cõtinuum bellum. Sap. v. Armabit creaturã in vltionẽ inimicorũ suorũ. Idem. Pugnabit cum eo orbis terrarũ ꝯtra insensatos malicia. ⁊ fetor oĩs creature descẽdet ad infernũ. Sicut intra se habẽt ꝯtinuum bellũ malarum affectionũ ⁊ stimuli remordẽtis: ita exterius bellabunt creature ꝯtra eos diuersis penis affligẽdo ipsos ⁊ varijs modis. ¶ Sexto sctĩ dei ex visiõe habebũt maximã claritatẽ. Johis. j. Erat lux vera q̃ illuminat omnẽ hoiem venientẽ in hunc mundũ. scꝫ lumine gratie. Et exeuntẽ de mũdo lumine glorie: qd̃ lumen glorię redũdans ab aĩa glorficata in corpus suum resuscitatũ facit ipm clarissimũ vt sol et pulcerrimũ. Econtra damnati priuati hac visione remanent obscuri ⁊ tenebrosi in corpore ⁊ aĩa pijcient̃ in exteriores tenebras: videbunt vtiqꝫ xp̃i humanitatem sed nullã inde habebunt cõsolationẽ. ¶ Septimo. recipiunt sancti ex dei visione summã firmitatẽ in bono: q: cõtinue vident summũ bonũ ideo nunq̃ꝫ etiaꝫ ad momentũ diuertent se ab eo vt nõ actu amarẽt ipm. Nec possunt flecti ad culpam: q: sine macula sunt ante thronũ dei. Apoc. xiiij. Econ

tra dānati sūt ita auersi a do vt nū q̄ diligē valeāt sic demōes. Dyo ni. dic. q̄ hn̄t iudiciū rōnis puersū estimātes se a do iiuste cruciari. A

Scdo Pene inferni

sunt immēse ꝑpter ꝓfunditatem que est ex abyssali malorū immersione maxime ꝑpter locū. Primo locus in q̄ sunt damnati est ꝓfundus: ideo dr̄ infernus q̄si inferius. Est em̄ ꝓfundissimus a deo maxime elongatus ⁊ sctis dei: q̄a est in centro terre. Sunt em̄ q̄tuor inferni. Limbus patrū: iuxta quē q̄tum ad sitū est purgatoriū. postea limbus paruulorū q̄ cum originali decedūt. Sub his oībus est locus damnatorꝝ ſm b. Tho. sup iiij. sent. Vn̄ diues epulo leuabat oculos ⁊ vidit lazarū in sinu abrahe ⁊c̄. Luce. xvj. B Legit̄ in vitaspatrū. Q꜡ cū beatus Macharius p heremū ambulabat inuenit caluariū hoīs: quem virga sua tangens interrogauit quis in vita pn̄ti fuisset. Cui rn̄dit q꜡ fuerat sacerdos gentiliū in eo loco. adijciens q꜡ quantū distaret celū a terra tātū haberet de igne sup caput suū cū alijs paganis: ⁊ tantūdē ab infra sub eo esset ignis in q̄ cruciarent̄ mali xp̄iani q̄ xp̄m negarent sua mala vita. C Scdo locus ille est tenebrosus ⁊ q̄uis ibi sit ignis tn̄ nō lucet Vn̄ Sap. xvij. Ignis q̄dē nulla vis poterat illis lumen pbere nec syderū limpide flame illuminare poterant illā noctē horrendā. Apoc. ix. De fumo putei obscuratus est aer ⁊ sol. De tenebris inferni dicet̄ post de diuersitate pene. D Tercio locus ille igne꜠ est. Math. xiij. Sic erit i cōsumatōe seculi exibūt angeli separabūt malos de medio iustorꝝ ⁊ mittent eos in caminū ignis. Ideo dr̄ a xp̄o. gehēna q̄si generās ignem Vn̄ Math. xviij. Melius ē tibi vnū oculū habentē ⁊ intrare in vitam q̄ duos ⁊ intrare in gehennā E Quarto ē loc꜠ horridus. Job x. Dimitte me vt plangā paululū dolorē meū an̄q̄ vada ⁊ nō reuertar ad terrā tenebrosā ⁊c̄. Nō est ibi ordo vt vnā penā post aliā paterent̄ ſm Greg. ſ omnes in sil̄ penas inferni patiunt̄. F Quinto est locus aridus Vn̄ Luc. xvj. Diues epulo vnā tm̄ guttā aque rogauit ⁊ adhuc rogat nec ineternū hēbit. G Sexto est locus fetid꜠ Jō in scriptura dr̄ lac꜠. ps̄. xxxix. Eduxit me de lacu miserie ⁊ de luto fecis. Est em̄ q̄si latrina mundi vbi oēs sordes ꝯfluunt. Dicit em̄ Basili꜠. Q꜡ dn̄s in fine mūdi purgabit oīa elemēta ⁊ oēm immūdiciā eorꝝ ⁊ virtute lesiuā ꝓiciet in inferuū vt cloacā ad penā dānatorꝝ Apoc. xiiij. Fum꜠ tormētorꝝ ascendit ⁊c̄. H Septimo est loc꜠ venenosus Jsa. xiiij. Subter te sternet̄ tinea ⁊ opimētū tuū erūt vermes Glo. ma. Pene eterne sūt tinea et vermes q̄s ꝓpa gignit ꝯscia ⁊ materia suppliciorꝝ ⁊ ignis. Sicut q̄ diu humor est in cadaueribus ver

mes nascunt᷑ ex putrefactōe. sic ex ipsa materia pctōꝝ q̄ sp̄ manet nascunt᷑ supplicia eterna. Hec glosa

I Octauo est loc⁹ tumultuosus vn̄ Tartarus dr̄ a strepitu ⁊ ꝯtentiōe rixosa. Isa. iij. Tumultuabit᷑ puer ꝯ͂ senē: ignobilis ꝯtra nobilē Hic ponit Anthoni⁹ exem̄ de vsurario ⁊ duob⁹ filijs pte. ij. ti. j. c. vj. §. iij. qꝛ vn⁹ patrē sequut⁹ est. K

Nono est loc⁹ obliuiosus. ideo a gentib⁹ lethes dr̄ qd̄ interp̄tat᷑ obliuio. Nā de⁹ videt᷑ obliuisci eoꝝ eo q꜄ nō liberat eos: etiā scti intercedūt ⁊ ꝯsanguinei parū aut nihil de eis curāt Faciūt sicut pincerna pharaonis cū in dignitate restitueret᷑ oblit⁹ est Joseph. Obliuiscit᷑ dānatus oīm q̄ eū ꝯsolari pn̄t ⁊ q̄s uis vanoꝝ gaudioꝝ recordat᷑ tn̄ magis inde cruciat᷑ qꝛ cā sūt dānatiōis ei⁹ Eccs. ix. Qd̄cūqꝫ poterit man⁹ tua instāter opare. L Decimo ē loc⁹ piculosus. ideo dr̄ Baratrū q̄si latitudo arta: q̄a lat⁹ est loc⁹ ad ingrediēdū. art⁹ ad exiēdū Math. v. Nō exies donec saluas nouissimū q̄drātē. Et qꝛ ibi nō est loc⁹ satisfactōis: vn̄ nō hꝫ qd̄ reddat nūq̄ egrediet᷑. Et si aliq̄n exeunt vt hoib⁹ appareāt i hac vita tn̄ sp̄ infernū secū hn̄t. Isa. v. Dilatauit infern⁹ aīam suā ⁊ apperuit os suū absqꝫ vllo termino. Est em̄ muscipula lata in ingressu. in egressu arta. imo de iferno nullus est egressus. M

Tercio. Pene infer-

ni sūt immēse ꝑpter lōgitudinē q̄ est in penaꝝ sensus ⁊ dāni eternali duratōe. Nā pena tā dāni q̄ sensus durat ineternū. Qd̄ ꝓbo autoritate rōne ⁊ silr̄tudine. Aucte dn̄i Math. xxv. Discedite a me maledicti i ignē eternū. Pena dāni exp̄mit᷑ cū dr̄ discedite. pena sēsus ibi: in ignē eternū. Rōne sic. Tamdiu dꝫ durare pena q̄diu durat culpa Sed culpa i inferno durat ineternū. ḡ ⁊ pena. Qꝛ culpa manet eterna pꝫ ex h̄ qd̄ dn̄s ait. Qui peccauerit in sp̄m sctm̄ neqꝫ hic neqꝫ i futuro seculo remittet᷑. Silr̄tudine sic. pctm̄ nō dimittit᷑ saltē actuale sine ꝯtritōe. Sed in inferno nō dolent imo blasphemāt deū. ḡ nec remittit᷑ eis ⁊ sic ineternū punietur. Vn̄ Job. xx. Luet q̄ fecit oīa nec tn̄ ꝯsumet᷑ Silr̄ de mōtib⁹ Sicilie Ethna ⁊ alijs ardentibus q̄ tn̄ nō ꝯsumentur. Simile de Salmandria q̄ viuit in igne ⁊c. N

Quarto Pene infer

ni sūt imēse ꝑpter latitudinē q̄ est in maloꝝ oīm inclusione. b. Aug⁹ de ci. dei dicit. q꜄ Tulli⁹ ponit. viij gn̄a penaꝝ ex lege ciuili. q̄ etiā sūt abūdātissime apud eos q̄ sūt in inferno. scꝫ dānū: vincula: seruitus: verbera: talio: ignominia: exilium ⁊ mors. O Prima pena legalis est dānū cū q̄s dānificat᷑ in bonis exteriorib⁹. Sic i inferno est pena dāni eo q꜄ dānati amiserūt sūmū bonū. s. deū ⁊ p ꝯn̄s bona misericordie grē ⁊ glīe nō so. ū in re s etiā in spe. vn̄

Isa.xxx. Non remanebit de fragmentis eius testa vt hauriatur parũ aqua de fouea. scꝫ de miscdia diuina: aut portet igniculus de incendio. scꝫ charitatis. Et hec est maxima pena. Nam vt ait Chris. sup Math. Si quis mille ponat gehẽnas nihil tale dixerim quale est separari a xp̃o: odio haberi a deo ⁊ sctis eius. ¶ Scd̃a pena legalis est pena vinculorũ cum scꝫ q̃s incarceratur aut ꝯpedit. hec etiã pena est in inferno. Ideo ait dñs mathei.xxij. Ligatis manibus ⁊ pedibus mittite eum in tenebras exteriores. Eccs.ix. Q̃cunq̧ poterit manus tua instanter opare ⁊c̃. qꝛ nec opus nec ratio nec scia nec sapientia est apud inferos q̃ tu ꝓperas. Ideo etiam ait dñs. Math. xiij. Colligite primũ zizania ⁊ ligate ea in fasciculos ad ꝯburendum Et cum aĩa cõsiderat se detineri ⁊ q̃si alligari a re infima cum ip̃a sit nobilissima magna tristicia absorbet. naturaliter eñi ignobile non habet virtutẽ in nobilius ſꝫ econtra. sed vt instrumentũ diuine iusticie ignis agit in animã damnati nõ ꝯsumendo sed affligẽdo p modum detentionis. ¶ Tercia est pena seruitutis Hiere.xvj. Serui etis dijs alienis die ac nocte q̃ nõ dabunt vobis requiẽ in pñti vita die cupiditatibus. nocte impudicicie seruierũt. Ita in futuro exterius flama interius vrens puniet ꝯscia. ¶ Quarta legalis pena est pena verberũ: vt cũ quis verberatur virgis aut fustibus. Hec pena in inferno est. Unde Prouerb xix. Parata sunt derisoribus iudicia et mallei ꝑcutiẽtis stultoꝝ corporibus. Hoc nõ intelligitur de malleis corpalibꝰ q̃uis etiã pñt ibidẽ esse ſꝫ sp̃ualibus scꝫ de diuersitate penarũ q̃bus malleãtur impij. Uel etiã pñt intelligi verba ista durissima dñi in fine. Ite maledicti in ignem eternũ. Glo. interl. Prouer. xix. Mallei sunt iudicia damnationis et quasi ferrũ candẽs incude gehenne: sine fine verberabit damnatos. Hec glo. ¶ Quinto est pena talionis: vt oculum ꝓ oculo dentẽ ꝓ dente. hec pena etiã est in in inferno. Uñ Apoc. xviij. Quantum se glorificauit ⁊ in delicijs fuit: tantũ date illi tormentũ ⁊ luctũ Beatus Tho. Ut qui multũ peccauit multum puniatur: et in q̃bus mẽbris in eisdẽ etiã puniatur. ¶ Sexto est pena ignominie. s. cum q̃s ſm leges efficitur infamis. vt homicide: fures: raptores: adulteri: falsi testes ⁊c̃. vt patet. iij. q. v. Cõstituimus. hec pena in inferno est. Unde Isa. xiij. Facies ꝯbuste vultus eorum. Glosa. Facies ꝯbuste igne quẽ dum viuerent succenderunt. vnde tales non possunt dicere Signatũ est sup nos lumen vultus tui dñe. imo difformissimũ corpus assument. Et corrosum a vermibus. ¶ Septima pena legalis est pena exilij cum quis religatur in exilium: aut ꝓhibetur alicui ciuitas aut patria. Hec pena in infer-

no est. Unde math. xxij. Proijcite eũ in tenebras exteriores. Gregorius. Interiores tenebre sunt cecitas mentis. exteriores eterna dãnatio ꝛ venie desperatio. X

Octaua pena legalis: est pena mortis: hec etiã pena est in inferno. nam in inferno est mors eterna: eo ꝙ separantur a xp̄o qui ait Ego sum vita. hec est mors scd̄a Apocal. ix. Semp̄ moriunt ꝛ tamen ad finē nunq̄ ꝑueniūt. Y

Tercio pene inferni sunt diuerse.

Est enim in inferno.
- Ignis inextinguibilis
- Vermis immortalis
- Fletus contristabilis
- Tenebre palpabiles
- Stridor inestimabilis
- Fetor intollerabilis
- Aspectus demonū horribilis.
- Confusio ineuitabilis
- Ira dei implacabilis
- Tortorū malicia insaciabilis.
- Desperatio insuperabilis.
- Mors eternalis: aut immortalis.

Z Primo in inferno est ignis inextinguibilis. ꝛ probat auctoritate: ratiōe ꝛ similitudine. Auctoritate dn̄i in euāgelio. Math. xxv. Discedite a me maledicti in ignē eternū. Ysa. vl. Ignis eorū nō extinguet. Job. xx. Luet q̄ fecit anima nec tamē cōsummet. Ratiōe sic. Ignis etern⁹ nunq̄ extinguet sed ignis infernalis est etern⁹: ergo nunq̄ extinguet. minor patet ex auctoritate allegata. Similitudine. Ignis infernalis non est minoris efficacie i cōburēdo q̄ ignis noster. sed ignis noster tādiu ardet q̄diu materiā inuenit aptam: ergo etiam ignis inferni. Materia ergo ignis infernalis est peccatū mortale. sed pctm̄ mortale in inferno nunq̄ cōsummet aut remittit. ergo ignis agens in peccatū semp̄ ardebit. Q̄ peccatū non remittit in inferno patet: quia nō dolent de dei offensa. Q̄ autē nō dolent patet: quia carent gratia. ꝛ sic peccatū eorū semp̄ manebit: ꝛ p̄ cōsequens ignis agens in peccatū: quia inter culpā et penā debet esse ꝓportio equalitatis. Iste ignis vt instrumentū diuine iusticie alligabit et tenebit animā s̄m doctores. Scd̄o impediet ab executione ꝓprie volūtatis. Tercio aiam sibi subijcit que nata est deo frui. Quarto anime contrariat ꝛ vindicat ex parte diuine iusticie q̄ cōtra deū factorē suū operata est Cum ergo anima que est nobilissima creatura videt se ligari cruciari a re vili valde ex hoc turbabit.

A Scd̄o est ibi vermis immortalis. Sap. iiij. Venient in cogitatione peccatoꝝ suoꝝ timidi ꝛ traducent illos ex aduerso iniquitates illoꝝ. Hic est ille vermis scilicet remorsus cōscientie s̄m augustinū. de quo dicit Ysaie vlt. Ver-

mis eorum non morietur. Judith. xvi de dānatis sic ait dn̄s om̄ipotēs. Vindicabit in eis: in die iudicij visitabit illos: dabit em̄ ignē et vermes in carnes eorum vt vrant̄ et sentiant vsq̄ in sempiternū. Beatus Tho. sup q̄rto sentētiarum dis. l. q. ij. arti. iij. dicit. q̄ vermes ille non erit corporalis. Ratio: quia post diem iudicij non remanebit aliquod corpus mixtū seu elemētatū nisi tantū hominis propter eternitatē penę. Sed vermis ille est spiritualis et oritur ex putrefactione peccati mortalis. sicut corporalis ex putrefactiōe corporis Item nota si alicui p̄mitteret̄ aliquid magnū vt regia dignitas propter labores fiendos: et ille nō curaret. sed curaret appetitus suos malos: cum priuaret̄ tanto bono et incarceraret̄ ad locū teterrimū et plenū vermiū. O quāta illi confusio apud se. B Tercio est ibi fletus contristabilis. Apocal̄. i. Plangent se sup eum tribus terre que scilicet hic terrena dilexerunt et post in centro terre includunt̄ nunq̄ exituri. De hoc fletu ait dn̄s. Math. xxij. Ibi. scilicet in tenebris exteriorib⁹ erit fletus. Beatus Tho. sup q̄rto sentētiarum dis. l. arti. iij. q. iij. ait Duo sunt in fletu scilicet lacrimarum resolutio et capitis turbatio. Resolutio lacrimarū vt hic nulla erit post diē iudicij: quia cessante motu celi nulla erit generatio aut alteratio: nisi de riuis ignis ex oculis fluentibus intellagat̄: vt patet in vitispatrū de sancto machario qui ait Fratres plorate hic alibi lacrime corpora cremabūt. Aliud est capitis turbatio et oculorum. et hic fletus erit in inferno in eternū ratiōe fumi et penarū. C Quarto ibi est tenebra palpabilis. Legit̄ Exodi x. de tenebris a deo immissis egyptijs obduratis: q̄ vir nō est motus de loco suo nec cognouit fratrem suū p̄pter tenebras horribiles et palpabiles. Unde de eis dicitur Sapiētie. xvij. q̄ ignis nulla vis poterat eis lumen prebere nec siderū flame poterāt noctem illam horrendā illuminare. Ille autem tenebre infernales multo horribiliores et dēsiores sūt. Unde dn̄s vocat eos exteriores dicēs de illo qui non habuit vestem nuptialē. Ligatis manib⁹ et pedib⁹ mittite eū in tenebras exteriores. Math. xxij. D Magister q̄rto sententiarum. l. dis. dicit. q̄ dicunt̄ exteriores. Primo: quia ibi est carentia diuine visionis. Qui extra deū est: ait Augustinus in summa cecitate est. Scd̄o p tenebras exteriores intelligit̄ odiū p̄tra dei bonitatē. Tercio intelligit̄ q̄dā obliuio: quia tūc tātis cruciatib⁹ torquent̄ vt nunq̄ de deo cogitare valeant aut raro. qd̄ nulli in hac vita cōtingit. Beatus Tho. sup q̄rto sentētiarum dis. l. q. iij. arti. iiij. dicit. Sūt ibi lux et tenebre pro ut augent miseriā damnatorum: Qu is infernus ex se sit locus tenebro-

sus in medio terre vbi non potest esse nisi ignis turbidus et fumosus: vt patet in Apocal. ix. tamen ex diuina dispositione est ibi aliqd luminis prout sufficit ad videdū illa q̄ aiam et corpus cruciāt. Vñ Grego. in moral. Illa vltrix flama viciorꝫ cōcremationē quidem habet: sed lumen non habet ille ignis ad consolationē vt luceat: sed tm̄ vt magis torqueat. sequaces em̄ suos in tormentis secū reprobi vident quorꝫ amore hic deliquerūt. Dicūt quidam ꝙ tanqꝫ fulgor frequēter erumpūt exeunde flame de ore oculis et narib⁹ et in ipo fulgore reprobos videre illos qui eis damnatiōis causa fuerunt ⁊ cū quib⁹ peccauerūt. E Quinto est dentiū stridor inestimabilis. Mathei. xxij. Illic erit fletus et stridor dentiū. F Ubi notandū ꝙ fletus in inferno est solum spiritualis. stridor autē dentiū est corporalis. Ratio: quia stridor ille nullā importat resolutionē sicut effusio lacrimarū: vt dicit Petrus de tha. sup q̄rto. dis. iiij. Gregorius sup illud Math. xxv Inutilē seruū eijcite in tenebras exteriores: vt scꝫ illic dentes strideant qui hic de edacitate gaudebant. illic oculi fleant qui hic per illicitas cōcupiscētias versabant: quatin⁹ singula mēbra supplitio subeāt que hic singulis vicijs quibusqꝫ subiecta fuerūt. Et subdit. Nam fletus de ardore. stridor excitari solet de frigore. vbi duplex ostendit gehēna scilicet nimij frigoris et intollerabilis feruoris. Unde Job. xxiiij. Ibūt ab aquis niuiū ad colorē nimiū. qui quidē transitus non dicit interpellationē: quia nullus est ibi ordo: simul enim omēs penas patientur. hec Gregori⁹. G Sexto est ibi fetor intollerabilis. Basilius dicit: ꝙ omia elemēta purgabunt ⁊ sentina ⁊ fetor omniū descendet ad infernū in penam damnatorꝫ. ⁊ non solum fetor elementorꝫ sed etiam corporū putridorū. Unde Ysaie xxxiiij. De cadauerib⁹ eorū ascēdet fetor. Cadauer q̄uis ꝓprie dicat corpus sine anima: tamē aliquādo dicit corpus cum anima eum videlicet putridū est ⁊ fetidū qualia sūt corpora dānatorꝫ. Apocal. xiiij. de damnatis dicit: ꝙ cruciabunt igne ⁊ sulphure in cōspectu angelorꝫ sanctorꝫ in ꝯspectu agni. et fumus tormentorū ascendet in secula seculorū: nec habebunt requiē die ac nocte. H Septimo est ibi aspectus demonū horribilis ⁊ tormētatio crudelis ipsorū. De eius aspectu horribili ait Cyrillus in libello de miraculis sancti Hieronymi: ꝙ nihil penosius aut horribilius excogitari possit. potius quilibet flamis ardentib⁹ arsurū se exponeret q̄ꝫ ictu oculi eorū aspectib⁹ potiri. I Et in vitis fratrū predicatorū legit: ꝙ quidā frater videns dyabolū clamans cecidit ad terrā quasi mortuus. Cum autē fratres occurre-

rent in terra iacentem inuenerūt quasi mortuū quo ad infirmariā deportato postq̃ cōualuit fratribus interrogantib⁹ quid vidisset Respōdit dyabolum ego vidi. et adiecit: tante est deformitatis vt potius fornacē accensum intrarē q̃ ictu oculi eum viderem. R

Scd̄o est ibi ipsoꝝ tormentatio crudelis. Unde legit̄ Job in psona cuiuslibet damnati dicēs. xvj. cap̄. Collegit in me furorē suum ꝛ cōminans mihi infremuit contra me dentib⁹ suis: hostis meus terribilib⁹ oculis me intuitus est. apparuerūt super me ora sua exprobrātes ꝑcusserūt maxillā meā saciati sūt penis meis. ego ille quondam opulentus repente cōtritus sum. Hiere. vj. Crudelis est ꝛ non miseretur scilicet dyabolus. Ubi Hiero. ait. Crudelis est diabolus iustis: crudelior suis: crudelissim⁹ sibiipsi. Q3 autē dyabolus sit crudelis sanctis: patet in sancto Job quem post amissionē filioꝝ ꝛ omniū bonoꝝ etiā vlcere pessimo ꝑcussit. Itē sanctū Anthoniū dcū feruētissime orantē vsq3 ad mortem verberauerūt. Q3 sit crudelior suis: patet Hiere. xvj. vbi dicit̄. Nocte ac die non dabit eis requiē. Hier̄. lj. Absorbuit me quasi draco: repleuit ventrem suum.

L Simile legit̄ in visionibus Tundali et Hildegardis. Q3 sit crudelissim⁹ sibi patet: quia cū augeat̄ pena sua ex malis ad que inducit homines: tamē malicia tanta est et crudelitas sua q̃ potius eligit sibi penā augeri q̃3 a tentatione cessare. M Tercio timēdi sunt demones propter fortitudinē. Job. xlj. Non est potestas super terrā que possit ei cōparari Tāta est in eis potestas vt omis materia elemētalis sit subdita eis ad nutum: nisi a diuina virtute et bonis angelis impederent̄. Unde possent ignem mittere de aere tēpestates pluuiā ꝛc̄. Per angelos malos immisit plagas in egyptum. Ipse dyabolus diuina permissione misit ignē de celo in greges Job. cōmouit ventū ad subuertendū domum vbi pueri eius necati sunt ꝛ oppressi. Ipse graui vlcere percussit Job. Eccl. xxxix. Sunt spiritus qui ad vindictam creati sunt et in furore suo confirmauerūt tormēta sua ꝛ in tempore cōsummatiōis effundent virtutem et furorē eius. N Quarto timendi sunt: quia veloces sunt. Trenorū. iiij. Velociores sunt ꝑsecutores nostri aquilis celi. Unde ait Grego. in dyalogo: q̃ quidā sacerdos bon⁹ ex ira ait seruo suo. Ueni dyabole discalcia me. statim dyabolus affuit calciamēta soluere cepit: qui forte a remotis puta inferno subito venit O

Quinto est eorū studiositas: sagacitas: diuersitas nocendi: quare timendi sunt. Apocal̄. xiij. dicit̄ habere septē capita et decem cornua q̄ significant varios modos nocēdi hominib⁹. xvj. q. ij. Uisis

rc. Dicitur q dyabolus dicitur mille modis nocẽdi. Unde sanctus pater iordanus generalis magister ordinis p̄dicatoꝝ requisiuit a demone qui hominẽ quendã possedit quo nomine vocaret. Respõdit demon. mille artifex vocor rc.

P Sexto timẽdus est propter malignã falsitatẽ. Job. xvj. Suscitatur falsiloquus aduersus faciem meã cõtradicens mihi gaudet de penis iustoꝝ et damnatorũ irridens eos rc. Q Octauo ibi est confusio ineuitabilis. quia nudabunt et manifestabunt omnes turpitudines r scelera malorum: non solũ in futuro iudicio sed etiã in inferno. Unde Naum. iij. Reuelabo pudenda tua in cõspectu oim nationũ r manifestabo gentibus ignominiã tuam. O quanta pena erit r confusio: cũ oẽs actus qui etiã occultissime operati sunt videbunt. Est aliquibus magna pena cum confessori notificari debent: r nõnulli potius ad infernũ descendũt q̃ q ea reuelent. R Nota hic duo exempla duoꝝ patrum: quoꝝ vnus voluit publice peccare minus curans cõfessionẽ hominũ q̃ dei: alius voluit habere locũ vbi nullus eum peccantẽ vidit. r cum induceret ad locũ secretũ ait meretrix. hic nemo nos videt nisi solus deus. Tunc senex deũ ego plus vereor q̃ hominẽ. si non habes locũ vbi latere possimus peccare nolo. S Nono in inferno est ira dei implacabilis maxime ideo: quia non dolebunt damnati de offensa dei et econtra blasphemant viuentẽ in secula secula seculoꝝ. Ait Joh. in apocal. Nunc in presenti tpe vocat deus multipliciter hominẽ ad salutem Unde apocal. iij. Ego sto ad ostium r pulso. Nunc expectat et nõ statim punit. vnde Ysa. xxx. Propterea expectat nos deus vt misereat nostri. Nũc miseret. Ysa. lv. Querite dominũ dũ inueniri potest rc. Nunc est tempus misericordie et gratie. ij. Chorinth. vj. Ecce nũc tempus acceptabile: ecce nunc dies salutis. In alia autẽ vita est tempus iusticie: tũc enim reddet vnicuiq₃ s̄m opera sua vt tenet fides catholica: ergo quorũ opa dãnationẽ meruerit nũq̃ misericordiã cõsequent placato deo

T Decimo est ibi tortoꝝ malicia insaciabilis. Augustin⁹ de vanitatibus seculi. Ubi qui torquet nunq̃ fatigabit: qui torquet nunq̃ morietur. Nota ante notabili septimo de aspectu demonũ. V

Undecimo est desperatio insuperabilis. Uidebũt enim magnã iram dei nec aliquã virginis gloriose aut sanctorũ interrcessionẽ. ergo desperãtes maledicent deũ in eternũ. Ysa. xxx. Non remanebit de fragmẽtis eius testa vt hauriat parũ aq de fouea diuine misericordie: aut portet igniculus de incendio scilicet diuine charitatis ideo desperabũt. X Duodecimo est ibi mors eternalis. Apoc.

xx. Qui non inuentus est in libro vite scriptus: missus est in stagnū ignis. Hec est mors secūda. ☞ Prima mors est cum separat̃ anima a corpore. Secūda cū corpus ⁊ anima a deo. Gregori⁹. Erit tūc miseris mors sine morte. finis sine fine: defectus sine defectu. Nā mors semp viuit. finis semp incipit. ⁊ defectus deficere nescit. De pe. dis. j. Canone Potest ⁊c. Nūq̄ debet carere supplicio qui nunq̄ voluit carere pctō. Et sic semp morient̃ positi in agone ⁊ anxietate mortis ⁊ tamē ad finem nunq̄ veniēt vt scꝫ morient̃ ex toto.

Opusculū p̄sens omni cum diligentia elaboratū. necnon a solerti viro Hieronymo Hőltzel incole ciuitatis Imperialis Nuremberġensis Impressum Anno salutis nostre. 1503. Tercia die Augusti.

De penis inferni.

...eli pacis. In omnibus su-
...es scutum fidei. in q
omnia tela nequissi-
...a extinguere. et galeam
...lutis ...e. et gladium
...s quod est verbum dei.
...refugium factus es nobis. Tr.
...ne et progenie. V. Priusquam
...ent aut formaretur terra et or-
...r in seculum tu es deus.
De profundis clamavi ad te
...ne exaudi vocem meam.
Sec. Iohannem.
...t quidam regulus
...ius infirmabatur
...naum. Hic cum au-
...ia ihesus veniret a iu-
...leam. abiit ad eum
...ut descenderet et
...lium eius. Incipi-

deus docuisti me ...
...nectam et senu...
Mentes n...
possideat...
m celestis op...
sensus in no...
provemat effe...
Iustus es domine et re...
tuum fac cum servo...
tuam. ps. Beati imm...
ambulant in lege d...
Tua nos d...
semper et p...
tur actionis ...
stet esse intento...
R. Obsecr...
ctus in do...
ambuletis voc...
cati estis cum o...
te et mansuet...